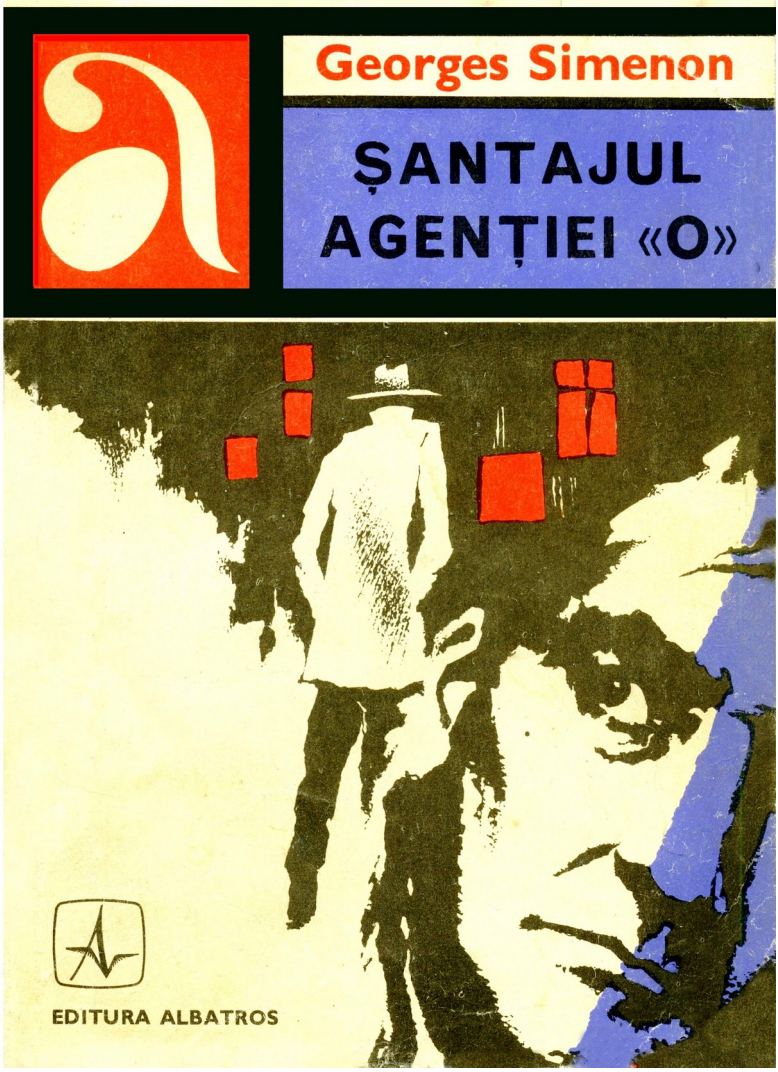

Desenul copertei: GHEORGHE MARINESCU

Georges Simenon

ŞANTAJUL
AGENŢIEI

În româneşte de TEODORA CRISTEA

EDITURA

ALBATROS

Volumul de faţă cuprinde:

Şantajul agenţiei., O”.

Clubul doamnelor bătrâne din volumul *Dosarele agenţiei O*

Bătrâna doamnă din Bayeux din volumul *Noile anchete ale numaigret*

Castelul cu arsenic

Cucerirea Olandezului

Semnalul de alarmă din volumul *Doctoraşul*

COPYRIGHT 1964 PAR GEORGES SIMENON TOUS DROITS RÉSERVÉS

ŞANTAJUL AGENŢIEI „O*

I

Iu care bunul Torrence, zdrobit, este adus la Quai des Orfèvres între doi dintre foştii săi colegi

Dintre toate cazurile consemnate în analele crimelor, asupra acestei afaceri, în care a fost amestecat un om celebru în întreaga lume, s-a păstrat, fără îndoială, tăcerea cea mai absolută.

Şi mă întreb dacă, la ora actuală, i se mai pot găsi urmele în arhivele poliţiei…

Cu toate acestea, amănuntele de mai jos sunt – pot să garantez acest lucru – de o riguroasă exactitate.

Era într-o joi, la 5 fără 10 după-amiază. Ora se putea uşor controla, căci un orologiu pneumatic se afla în colţul străzii Tronchet, în spatele bisericii Madeleine, şi te puteai uita la el din micuţa cafenea unde veneau zilnic cam aceiaşi consumatori o cafenea tare simpatică, *întâlnirea limuzinilor*, *1* cu şunci şi cârnaţi agăţaţi de tavan pentru pregătirea gustărilor şi cu grămezile de pâini negre puse pe marginea tejghelei.

Deci, la 5 fără 10, un tânăr de vreo 25 de ani, cu faţa foarte palidă, cu ochii obosiţi ca şi când n-ar fi dormit nopţi în şir, împinse uşa unei crâşme din colţul străzii Tronchet.

1 Limuzini – locuitori din provincia Limousin.

În picioare, lângă tejghea, tânărul comandă o cafea cu frişcă, fără să piardă din ochi vitrina de la *Intunirea*

Umminilor.

Câteva clipe mai târziu, doi oameni ieşeau din metro la staţia Madeleine şi, tot hoinărind, se îndreptară spre cafenea. Orice client al Poliţiei judiciare (şi tânărul care pândea părea să fie unul dintre aceştia) putea recunoaşte în aceşti plimbăreţi cu aerul prea nevinovat pe inspectorii Janvier şi Bertrand.

Tânărul încruntă din sprâncene, ceru casieriţei o fisă de telefon, dar nu se îndreptă încă spre cabina.

Într-adevăr, în acest moment un taxi se opri în coţul străzii Tronchet. Bărbatul care coborî nu putea trece nicăieri neobservat… În primul rând avea o înălţime de 1 metru 80 şi, în ciuda bărbii albe în formă de evantai, se ţinea drept ca un om de 30 de ani. Sub sprâncenele groase şi stufoase, ochii săi aveau o mare vioiciune. În sfârşit/pe umerii largi purta o pelerină cenuşie, lungă, până la genunchi.

Câţiva trecători întoarseră capul după el. Doar doi sau trei dintre ei recunoscură însă pe sculptorul T”, fără îndoială cel mai celebru sculptor din acea vreme.

Ca şi cei doi inspectori, el intră la *Intiburea limuzinelor*. Plivirea lui pătrunzătoare scrută rând pe rând chipurile consumatorilor care obişnuiau să vină aki şi nu arătă nicio surpriză la vederea poliţiştilor. Dar fără să le adreseze vreun cuvânt, sculptorul se aşează lângă fereastră şi comandă un pahar – de – vin.

Atunci tânărul din crâşma din colţ. tânărul cel palid, se repezi spre cabina telefonică. Peste câteva clipe vorbea cu Agenţia

În acel moment era. 5 fără; 3 minute. Torrence şedea la biroul său, ocupat cu umplerea pipei. Emile, în cămăruţa vecină, putea nu numai să vadă, ce se-ntâmpla, la patronul său „dar să şi audă: tot ce se spunea. Deodată sună telefonul. Torrence ridică; receptorul. Emile, la rândul lui, cum se obişnuia la Agenţia „O”, ridică receptorul telefonului cuplat.

— Alo!… Domnul Torrence?… Aici T… Nu mai rămân. la Paris decât o oră… trebuie să iau trenul de 5, 57 de la

gara St. Lazare… Am reflectat după. convorbirea noastrăde acum 15. zile… Vrei să-mi aduci înapoi documentele pe care ţi le-am încredinţat? Te aştept într-un mic bar, în spatele bisericii Madeleine…

Pe chipul lui Torrence se citi o oarecare mirare:

— Alo!… E; desigur, dreptul dumitale de… Alo!

— Sunt foarte grăbit, domnule Torrence, şi îţi voi explica, prin viu grai, peste câteva clipe, din ce cauză… Sunt la *întâlnirea limuzinilor* şi te rog încă o dată să sari într-un taxi, cu hârtiile respective.

Torrence închise telefonul, bombănind. Apoi deschise seiful şi luă un plic. mare, galben, plin de hârtii. Câteva x clipe mai târziu îşi punea pălăria, şi pe urmă, în colţul străzii Montmartre, sărea într-un taxi.

Emile rămase câteva clipe pe gânduri. Deodată* luă o hotărâre.

— Alo, domnişoară?… Aici Agenţia „O”!… Vrei să afli cât se poate de repede de unde am fost chemaţi mai adineauri… Da, e foarte important… în trei minute?… Mulţumesc.

Într-adevărtrei, minute mai târziu telefonista îi aducea la cunoştinţă că apelul telefonic nu venise de la „Întâlnirea limuzinilor”, ci dintr-un bar aflat în colţul străzii Tronchet.

Era 5 şi 12 minute. Sculptorul, care şedea lângă fereastră „se uita fără încetare la orologiul pneumatic, iar cei doi inspectori începeau să creadă că se deranjaseră degeaba.

În sfârşit, un taxi se opreşte în apropiere. Torrence coboară ca un om grăbit şi se repede spre uşa barului. De cum intră, îl recunoaşte pe sculptor şi se aşază la masa lui”.

— Am crezut pe moment că-i vorba de o glumă proastă – spuse el, întinzând mâna. Celălalt se preface că n-a observat această mină întinsă, se scotoceşte în buzunar şi, scoţând un alt plic, îl pune pe măsuţa de marmură.

— Numără…

— Ce?…

Torrence deschise binişor plicul ce-i fusese întins. Deodată, o mână grea i se lasă pe fiecare umăr.

— Domnule Torrence, urmaţi-ne la Poliţia judiciară.

— Poftim?!… Ce?… Ce-ţi veni, Janvier?… Şi ţie, Bertrand?…

Timp de 15 ani, Torrence fusese inspector la Quai des Orfèvres şi în acea perioadă era cel mai apropiat colaborator al comisarului Maigret. Ce-nseamnă comedia asta? De ce i-o fi dat sculptorul un plic mare, doldora de bancnote, după cum de-abia acum băgă de seamă directorul Agenţiei-” O”? Şi ce-i festa asta care seamănă leit a arestare?

— E o glumă proastă… – zise el.

— Din păcate, nu-i o glumă. Te poftesc să ne urmezi fără găligie.

Era ceva aşa de neaşteptat şi de brutal, încât Torrence simţi cum i se taie picioarele… Obrazul i se lungi, ochii săi oglindeau spaima şi disperarea.

— Dar, domnilor…

Nu era cu putinţă! Trebuia să fie la mijloc o tragică greşeală. Să i se dea timp câteva minute să lămurească lucrurile.

— Am să vă spun…

— Avem ordin să te ducem la Quai des Orfèvres, unde vei avea răgazul să te explici cât vrei.

Cei patru luară loc într-un taxi şi nu mai schimbară nicio vorbă. Se opriră în faţa Poliţiei judiciare. Ochii lui Torrence lucesc de parcă i-ar veni să izbucnească în plâns, în timp ce urcă scara largă pe care o cunoaşte de atâta vreme.

— Aşteaptă aici… Mă duc să-l anunţ pe şeful cel mare…

Şi pe când aşteaptă, Torrence e supravegheat din priviri ca un borfaş de rând. Când trec pe acolo foştii săi colegi, care probabil au şi fost puşi la curent, întorc capul stingheriţi.

În sfârşit, uşa capitonată a directorului se deschide. Şeful cel mare şade la biroul lui. Se fereşte să ridice capul,

prefăcându-se că examinează cu atenţie nişte hârtii. Cuvintele cu care începe au o solemnitate ce nu prevesteşte nimic bun.

— Nu e pentru prima oară, domnule Torrence (îi spusese întotdeauna Torrence sau dragă Torrence), nu e pentru prima oară, zic, că te-am poftit în acest birou şi mi s-a mai întâmplat să fiu nevoit să-ţi fac mustrări. Până astăzi, însă, din fericire, nu s-a petrecut nimic grav. Este imposibil ca o agenţie de detectivi particulari să lucreze fără ca să aibă loc unele frecuşuri cu poliţia oficială. Iar metodele dumitale nu sunt întotdeauna? dintre cele mai ortodoxe... Hm! Dar de data asta îţi dai seama cărui mare acelaşi lucru... Dumneata eşti principatul vinovat?... Sau colaboratorul dumitale pe care nu-l cunoaştem decât sub numele de domnul Emile?... Aţi avut pe neaşteptate nevoie de o sumă mare de bani? Fapt este că ai trecut graniţa de pe tărâmul unde eşti un om cinstit pe cel unde rişti să trebuiască să dai socoteală justiţiei ţării tale. În numele legii, domnule Torrence, am neplăcuta datorie de a...

Bietul. Torrence abia mai sufla şi ochii săi holbaţi oglindeau o dureroasă nedumerire.

Şeful îşi întrerupse cuvântarea ca să răspundă la telefon.

— Alo!... Cine?... Domnul Emile?... Regret, dar n-am timp să ascult... Ce spui?... Ai verificat de unde venea apelul telefonic şi... Uite, domnule Emile... Situaţia e gravă şi ţin de la început să te previn că n-o să ne lăsăm abătuţi de la datoria noastră prin tertipuri care... Cum?... Comisariatul de poliţie de la Madeleine?... Bine. Directorul P.J., tulburat, ridică iar receptorul: Dă-mi, te rog, pe comisarul de poliţie de la Madeleine... Alo!... Dumneata eşti, domnule comisar?... Directorul P.J. da... Mi se comunică. Poftim? E adevărat? O urmărire care s-a terminat în sala gării St. Lazare?... l-aţi pierdut urma? Niciunul dintre agenţi nu l-a recunoscut?... Mulţumesc... Da, aştept cât mai repede raportul dumitale... Prin curier, te rog...

Iar şeful murmură, privindu-i rând pe rând pe

sculptorul T., care nu pricepe nimic, şi pe Torrence, care înţelege şi mai puţin:

— Domnilor, aflu în acest moment o serie de fapte tulburătoare. El îl privi cu mirare pe Torrence:

Cum se face că tânărul dumitale colaborator a avut ideea să – cerceteze de unde vine telefonul pe care l-ai primit la 5 fără 3 minute?

— Nu ştiu… Lui Emile i se întâmplă adesea să asculte convorbirile mele telefonice… Aşa ne-am înţeles… L-o fi izbit ceva în comunicarea pe care am primit-o, ceva ce mie mi-a scăpat, nu-mi dau seama…

— Fapt este că a pus imediat în stare de alarmă comisariatul de poliţie de la Madeleine… Doi agenţi s-au năpustit fără întârziere în barul din colţul străzii Tronchet. Conform indicaţiilor casieriţei, omul care dăduse telefonul mai era acolo… Când a înţeles ce se-ntâmplă, a luat-o la fugă de-i sfârâiau călcâiele. Agenţii l-au urmărit… Din păcate, însă, este ora de vârf în acest cartier, când aglomeraţia e foarte mare. Aşa că în sala gării St. Lazare, unde a putut ajunge, necunoscutul a reuşit să dispară… Domnilor, cred că ar fi bine să punem lucrurile la punct… în ce te priveşte pe dumneata, Torrence, puns-te puţin în locul meu…

Sculptorul T… a plecat spre Normandia, unde locuia într-un cătun cocoţat sus, pe faleză, la câţiva kilometri de Fécamp.

Şeful P.J. şi Torrence au rămas singuri în vastul birou luminat de o lampă cu abajur verde.

— Spune-mi, te rog, exact ceea – ce s-a petrecut… Este singurul mijloc de a vedea limpede în afacerea asta pe cât de încurcată, pe atât de neplăcută… Dar, în primul rând, vreau să ştiu* ce crezi despre omul care a ieşit pe uşa…

— Cred că este, fără nicio îndoială, un artist genial… Eu nu mă pricep la sculptură, dar o lume întroagă spune că este cel mai mare sculptor al secolului… În schimb, am impresia că e un impulsiv şi că în viaţa de toate zilele se-ntâmplă să-şi piardă sângele rece… într-o dimineaţă, exact

acum 15 zile, a venit la noi, la agenţie, la nouă şi un sfert… îmi amintesc ora fiindcă Barbet, băiatul care face cursele, tocmai se întorsèse cu corespondenţa.

— L-ai primit între patru ochi?

— Da… Trebuie să mărturisesc însă că Emile, colaboratorul meu, poate să vadă şi să audă tot din camera lui, care se află chiar în spatele biroului meu.

— Ciudat… – murmură şeful.

1 – Nu, patroane… De vreme ce mă văd silit, am să vă încredinţez un secret… Adevăratul director al Agenţiei „O”, aş putea zice creierul ei, nu sunt eu, ci Emile, care trece în ochii tuturor drept un slujbaş oarecare. Fără el n-am fi cunoscut niciun sfert din toate succesele noastre…

— Continuă…

— Sculptorul T… mi s-a recomandat. Era foarte abătut. A început prin a-mi pune una dintre întrebările pe care suntem obişnuiţi să le auzim… ştiţi, mereu acelaşi cântec…

— *Vă consideraţi obligat să păstraţi, orice ui s-ar mărturisi, secretul profesional, la fel ca un duhovnic*?

I-am spus că da. La cea de-a doua întrebare era însă mai greu de răspuns.

— *Poliţia oficială ar păstra şi ea acest secret, în anumite cazuri*?

Pe buzele directorului jucă un surâs uşor:

— E o întrebare care ni se pune şi nouă foarte des. Şi ce-ai răspuns?

— Am răspuns că asta depinde de mărturisire.

— *În privinţa unei crime, de pildă*? *a urmat el*.

Atunci am zis:

— Nu cred că poliţia oficială poate fi pusă la curent în ce priveşte o crimă, fără ca întreaga maşinărie a justiţiei să nu intre în acţiune.

Ca urmare, omul acesta pe care l-aţi văzut acum câteva clipe atât de mişcător în simplitatea lui, mi-a” vorbit într-un fel mai mult decât tulburător:

— *Presupune că un om ca mine, tată de familie, a omorât pe unul dintre semenii săi în astfel de împrejurări,*

încât orice tribunal l-ar achita… Presupune însă că procesul n-ar avea drept rezultat decât să dezonoreze o fată şi să-i facă de-acum încolo o viaţă de neîndurat. Mai presupune că asasinatul nu poate fi descoperit. Ce-ai face, domnule Torrence?

— Ce i-ai răspuns?

— I-am cerut, sub pecetea tainei, să ştiu mai mult despre toată povestea… Aţi spus doar adineauri, patroane, că detectivul particular nu poate avea abso1 ut. aceeaşi linie de conduită ca poliţia oficială. Rolul nostru nu e neapărat să apărăm legea… ci să apărăm oamenii.

Domnul T… mi-a istorisit atunci ceea ce se petrecuse în ajun la Yport.

T… în pofida gloriei sale, trăieşte departe de Paris şi de lume. Şi-a construit în ţinutul său natal, la un kilometru de Yport, o vilă pe faleză şi locuieşte în ea cu fiica sa Eveline, în vârstă de 18 ani. Acolo lucrează. Acolo, în vastul atelier bătut de viaturile din larg, a creat operele care pleacă să răspândească apoi faima artei franceze în lumea întreagă. Nevasta sa a murit acum 6 ani. Din toată familia nu i-a rămas decât fiica. Om cu gusturi simple şi mulţumindu-se cu puţin, T. arc numai un singur servitor care e în slujba lui de 30 de ani. De câteva săptămâni, cineva, un străin care a venit de scurt timp la Fécamp, a pătruns în viaţa maestrului şi a început să-i facă vizite din ce în ce mai dese. Voia atât de mult să i se bage sub piele, încât era cu neputinţă să-l lămureşti că prezenţa lui e nedorită şi că sculptorul a mirosit că are „de-a face cu un aventurier.

De două sau trei ori pe săptămână, după-amiaza, tânărul soseşte pe jos din Fécamp pe poteca de la poalele falezei. Dacă maestrul lucrează şi nu primeşte pe nimeni, el face în aşa fel încât s-o vadă pe Eveline.

Taţii sunt adesea orbi. Artiştii, de două ori pe-atât.

A trebuit ca întâmplarea să-i deschidă ochii… Luf crul nu mergea în după-masa aceea după cum ar fi vrut… De aceea sculptorul se duse pe neaşteptate în camera fetei… Acolo văzu că oaspetele necinstise casa în care

fusese primit… Nicio îndoială nu mai era cu putinţă… Cel ce-i batjocorise fiica (îl chema Evjen şi se pretindea danez) privi lucrurile cu cinism:

— *N-ai de ce să-ţi ieşi aşa din fire* – îi aruncă el în faţă tatălui. *Fetele sunt făcute pentru a fi…*

Atunci sculptorul puse mâna pe un candelăbru cu şapte braţe, din argint masiv. În ciuda vârstei, e un om viguros. Loveşte cu putere şi, la picioarele lui, se prăbuşeşte un cadavru. De-acum încolo voi reproduce înseşi cuvintele lui T.

— Aş *fi putut chema poliţia… Niciun tribunal din lume n-ar fi îndrăznit să mă condamne… Dar, înţelege-mă, domnule Torrence, asta ar fi însemnat s-o dezonorez pe fiica mea, pe care am făcut greşeala s-o ţin într-o singurătate cu totul nepotrivită pentru vârsta ei… Timp de două ore m-am pivârtit ca un leu în cuşcă prin atelier şi am socotit că viaţa mea s-a terminat… în cete din wmă am luat o hotărâre… Evjert nu prea era cunoscut la Fécamp. Afară de asta, se ştia că, atunci când venea la mine, o* Ims *pe poteca de la poalele falezei, unde scobiturile şi surpăturile sunt foarte numeroase.*

Am depus corpul într-o roabă oare îmi slujeşte să car lutul, l-am transportat până la una din surpături şi l-am împins înăuntru… Era în plin flux… Dacă într-o zi cadavrul va fi regăsit, urmele loviturii la cap vor fi socotite ca provenind din faptul că s-a izbit de stânci. Aş prefera să fac o declaraţie oficială la poliţie… Dar mi-o teamă că mi se va cere ca acţiunea să-şi urmeze cursul… Şi nu vreau cu niciun preţ s-o văd pe fiica mea silită să-şi mărturisească păcatul înaintea maternii adunate într-o sală

de tribunal. Conştiinţa mea, însă…

Directorul P.J. asculta, mângându-şi maşinal bărbuţa cenuşie.

— Asta-i toată povestea, patroane… Vi l-qş fi trimis cu dragă inimă pe T… Dar pe de o parte ştiu ce simţitor sunteţi, iar pe de alta, ştiu tot aşa de tine că funcţionarul nu are dreptul să se arate atât de omenos pe cât ar vrea.

Sculptorul a stăruit să-mi dicteze o mărturisire

completă şi s-o semneze.

— *Nu se ştie niciodată* – mi-a spus – *ce se poate întirapia. Din acest moment, va exista cel puţin un document păstrat în seiful dumneavoastră, care restabileşte exact realitatea*.

Documentul e cel pe care îl aveam adineauri în buzunar – încheie Torrence – şi a fost luat de inspectorii dumitale…

Nu înţeleg încă ce s-a petrecut…

— Am s-o te pun în cunoştinţă ce cauză în câteva cuvinte, deoarece această afacere abia începe… Cine a fost în localul Agenţiei „O”, în timpul vizitei domnului T?

— Eu, bineînţeles… Emile… Secretara noastră, domnişoara Berthe, în care am încredere ca în mine însiuni şi, în sfârşit, Barbet.

— Nu e un fost pungaş?

— A fost vestit pe timpul lui ca hoţ de buzunare, dar pot să jur că…

— Unde se află Barbet?

— În anticameră, de unde nu se aude nimic…

— Şi totuşi – afirmă şeful – cineva a trădat acest secret… Dovadă că, la numai patru zile după ce domnul T. a venit la dumneata, a primit o scrisoare cu antetul Agenţiei „O” şi semnată Torrence. Această scrisoare, destul de cinică, îi dădea întâlnire într-un mic bar din cartierul Madeleine şi îi cerea 20 de mii de franci, luând drept scuză proasta situaţie financiară a agenţiei… Sculptorul a cedat… La *Intunirea limuzinilor* el a găsit un tânăr necunoscut care i-a pretins cei 20 de mii de franci şi i-a dat o chitanţă semnată eu numele dumitale…

— Dar domnul T… nu-mi cunoştea scrisul.

Păi asta cred şi eu… de asemenea, oricine poate comanda unui tipograf hârtie de scrisori cu orice fel de antet. Fapt este că domnul T. a cedat prima oară şantajului. Săptămâna trecută, altă scrisoare, redactată în termeni asemănători şi cerând din nou 20 de mii de franci…

Sculptorul a înţeles atunci că se înşelase şi a venit la

mine, în acest birou, să-mi mărturisească adevărul. Decât să fie tot restul zilelor sale la cheremul unui escroc, a preferat să-şi pună soarta în mâinile noastre.

Acum înţelegi de ce ţi-am întins o cursă la *întâlnirea limuzinilor* şi de ce, în clipa când ai scos plicul din buzunar şi au pus mâna pe celălalt plic, care ţi se-ntindea, inspectorii mei s-au repezit şi.

Lui Torrence îi năvăli tot sângele în obraz.

— Cum v-aţi putut închipui că…

— Bietul meu prieten, ştii ca şi mine că în acest birou vedem atâtea lucruri necinstite, încât… Mă mai întreb cum de i-a venit colaboratorului dumitale Emile ideea să se intereseze de unde fusese dat telefonul pe care l-ai primit la agenţie…

— Aşa e Emile!… rosti destul de tăios Torrence.

— În orice caz, e uşor acum să reconstituim cele întâmplate. Şantajistul, care pare să fie un tânăr de vreo 25 – 30 de ani, foarte palid, după câte mi s-a spus, i-a dat întâlnire lui T. în micul bar. Totuşi, nu e întru totul liniştit şi, din altă cafenea, pândeşte să vadă cine se află prin împrejurimi. Faptul că îi recunoaşte pe inspectorii noştri pare să arate că e vorba de un individ care a mai fost pe aici, poate de un fost delincvent…

A mirosit că i s-a întins o cursă… Imposibil deci să pună mâna pe cei 20 de mii de franci.

Dor de *ce în loc să plece în linişte, cum ar fi putut, îţi joacă un renghi la telefon pentru a te face să fii prins în locul lui în capcană*?

Cu bărbia în piept, Torrence chibzuieşte adânc.

— Nu există decât o singură explicaţie – murmură el, în sfârşit. Pentru o pricină sau alta, acest tânăr palid vrea să se răzbune pe mine… îmi îngădui să-ţi amintesc, patroane, că, în ciuda insinuărilor de mai înainte, mi s-a întâmplat destul de des, atât ça inspector la P.J., cât şi ca director al Agenţiei „O”, să trimit răufăcători la închisoare.

— Te rog să ţii seama că n-am pretins niciodată…

— Nu-i mai puţin adevărat că – cineva cunoaşte secretul sculptorului… Nu numai că ştia de crima comisă

la Yport şi de povestea cu corpul aruncat de pe faleză, *dar era, de asemenea, la curent cu faptul că un document era închis în seiful nostru*.

— N-ai vorbit niciodată de afacerea asta cu…

— Cu nimeni, patroane… Merg mai departe… Nu am dezbătut-o cu Emile niciodată, aşa că nimeni nu ar fi putut surprinde un crâmpei de convorbire. Seiful nostru n-a fost scotocit în lipsa noastră… Avem o scrie de mijloace ca să ne putem asigura… De unde trag concluzia că, în mod fatal, cineva a ascultat conversaţia care a avut loc dimineaţa la ora nouă şi un sfert între mine şi domnul T… Or, *este absolut cu neputinţă*…

— Hămâne de văzut dacă domnişoara Berthe…

— Nu…

— Sau poate Barbet”.

— Nu!

Atunci domnul Emile…

— Nu…

— În cazul ăsta, sărmanul meu Torrence, nu te mai poţi bănui decât pe dumneata… Fii cuminte! Nu te-mpotrivi evidenţei… Există un trădător şi pe acesta trebuie să-l descoperim cu orice preţ… Fireşte că niciun ziar nu vorbeşte şi nu va vorbi de această afacere… Dar ştiu despre ea. mai multe persoane decât ai crede… Am fost obligat să fac un raport confidenţial superiorilor mei… Situaţia a fost discutată la nivel înalt, foarte înalt, şi cum trupul lui Evjen nu a fost aruncat pe ţărm şi cum nimeni nu a înaintat vreo plângere în ce-l priveşte, s-a hotărât, până la noi ordine, să tăcem…

Această tăcere însă nu e pdsihilă decât dacă păstrarea secretului e de-acum încolo asigurată.

Ştii cerţi rămâne de făcut! E urgent, Torrence, *foarte urgent*, şi dacă nu reuşeşti, o fată va fi dezonorată şi viaţa unui mare artist va fi zdrobită numai din vina Agenţiei „O”.

Bună seara, prietene…

De astă dată, şeful strânsè mâna lui Torrence şi îşi puse pardesiul.

Era ora 9 seara.

II

În care Agenţia „O" se pregăteşte să treacă „în sânul familiei6, după cum spune Torrence, prin cele mai grele ore din existenţa ei.

Ca majoritatea oamenilor graşi, Torrence avea b înclinare spre sentimentalism. Şi atunci când emoţia lui era prea puternică, când nu mai ajungea s-o exteriorizeze, atitudinea lui devenea cu uşurinţă de o solemnitate nu întotdeauna lipsită de ridicol.

În scara aceea, cel puţin, avea motive serioase. Trăise cele mai dramatice ore din cariera sa şi, în ciuda cuvintelor în ultimă instanţă încurajatoare ale directorului P.J., amintirea arestării sale – căci fusese arestat de-a binelea de către doi dintre foştii săi colegi – continua să-l chinuie.

Când ajunse în Cité Bergère şi văzu lumină în spatele geamurilor mate de la etajul II, se opri o clipă şi pe buze îi flutură un zâmbet amar. Această agenţie cunoscută şi respectată pe întreg globul era, fireşte, înainte de toate, opera lui Emile, dar era puţin şi a sa, iar pentru toată lumea el era marele patron… e

Ei biij –, n-a lipsit mult, ba n-a lipsit aproape nimic, ca la această oră rotativele din Paris să tipărească cu litere de-o şchioapă: *„Şantajele Agenţiei «O». Dramatica arestare a directorului* ei e). Micuţa frizerie, atât de îngrozitor zugrăvită într-un liliachiu bătător la ochi, era închisă. Torrence trecu pragul uşii şi o luă pe scara strâmtă şi prost luminată, traversă palierul etajului 1 – mai curând un mezanin cu tavanul jos – şi îşi urmă drumul, sărind treapta a opta care declanşa o sonerie în anticamera Agenţiei „O „\ Haide, haide! Nenorocirea a fost înlăturată, cel puţin pentru moment; şi Torrence apăsă degajat pe clanţa uşii şi intră în lumina difuză a anticamerei, unde un ziar deschis se afla pe masa lui Barbet.

Apoi merse în biroul său, pe care crezuse că nu-l va mai vedea niciodată. Spre mirarea lui, trei persoane îl aşteptau în tăcere. Emile fusese acela care avusese ideea

să-i reţină, peste ora de plecare, ceea ce li se întâmpla destui de des, pe domnişoara Berthe şi pe Barbet.

— Copii – începu Torrence, cuprins de emoţie – n-aş vrea pentru tot aurul din lume să retrăiesc îngrozitoarele clipe prin care… prin care…

Căutându-şi cu greutate cuvintele, simţi nevoia ca, într-un gest patetic, să le strângă îndelung mâna la toţi trei.

În loc să se aşeze la biroul său, a cărui lampă avea acelaşi abajur verde ca lămpile de la Poliţia judiciară, rămase în picioare, cu spatele la foc, într-o atitudine demnă de o clipă atât de solemnă.

— Staţi jos – le spuse el. Am socotit întotdeauna agenţia noastră ca o familie… Acum mai mult ça niciodată cred acest lucru… Fireşte, ştiam că avem duşmani… E cu neputinţă să ducem cu bine până la capăt acţiunea pe care am întreprins-o fără a trezi groaznice resentimente… Dar nu credeam că vor merge până într-acolo, încât să se slujească împotriva noastră de mijloace atât de josnice, atât de perfide…

Emile, în colţul lui, cu ochelarii de baga pe nas, îşi sugea ţigara, fără să dea nici cel mai mic semn de emoţie, domnişoara Berthe ţinea în mină batista strânsă ghem, iar Barbet, care se făcuse mic lângă uşă, sta cu capul plecat, ca şi cum ar fi fost vinovat.

— Copii… îmi dai voie, Emile, să te numesc şi pe tine astfel… sunt mult mai în vârstă doar… Copii, oricât de mare ar fi îndrăzneala duşmanilor noştri, un lucru e din nefericire sigur. *Cineva a destăinuit secretele Agenţiei „*O*”*… Vă cer iertarp de a vă spune asta aşa în faţă… Ştiu că fiecare dintre voi e pus într-o situaţie foarte delicată… Dar există o certitudine matematică: *termenii unei conversaţii, care a avut loc în acest birou într-o zi de luni* ta, *ora nouă şi un sfert dimineaţa, au ajuns la urechile unor străini…*

Lui Torrence îi venea să plângă de ruşine. Îi cunoştea personal pe toţi colaboratorii săi. Ştia că vorbele sale aveau asupra micului lor grup acelaşi efect ca atunci când,

în timpul unei reuniuni mondene, este descoperit un furt şi fiecare are impresia că este bănuit.

— Am garantat pentru voi toţi în faţa directorului Poliţiei judiciare. I-am jurat că niciunul dintre voi n-a săvârşit cu bună ştiinţão. greşeală profesională. Acum însă, că suntem între noi, că suntem în familie…

Emile începea să fie nerăbdător, căci simţea că bietul Torrence se-necase în discursul lui şi nu mai ştia cum s-o scoată la capăt.

— Acum că… în sfârşit, mă înţelegeţi… vă spun… Vă spun… copii… dacă unul dintre voi a vorbit în mod inconştient, fără să vrea, fără să-şi dea seama de – gravitatea faptei sale, undeva, despre o convorbire pe care a auzit-o aici…

Era lac de sudoare şi a trebuit să-şi şteargă broboanele de năduşeală de pe frunte. Ca să-şi ţie firea, îşi vârî pipa stinsă între dinţi.

— O imprudenţă nu-i o nelegiuire… Aş înţelege-o foarte bine şi sâârt sigur că şi domnul Émile arface la fel… Ceea ce trebuie neapărat, ceea ce *e*. absolut necesar e să aflăm cum a fost pus la curent cu afacerile noastre individul care era îl pe ce să ne distrugă reputaţia şi să ne păteze onoarea… Domnişoară Berthe… te rog să mă ierţi… mă adresez dumitale prima, fiindcă eşti ultima care ai venit printre noi… Ai părinţi… prieteni… Poate că într-o zi, în cursul unei conversaţii, ţi-a scăpat…

Fără să fie în stare să scoată un cuvânt, ea clătină din cap.

— „Gândeşte-te înainte de a răspunde. E vorba de sculptorul T… Bătrânul acela îmbrăcat într-o manta lungă, cenuşie, cane s-a înfiinţat aici într-o luni dimineaţa…

Domnişoara Berthe era cu atât mai nenorocită, cu cât din timpul unei anchete în Lavandoai, care a rămas cea mai frumoasă amintire a vieţii ei, se îndrăgostise în taină de Emile şi acum era pusă să dea socoteală în faţa lui.

— Jur… jur… – reuşi ea totuşi să bolborosească.

— Cât despre tine, bietul meu Barbet…

— Înţeleg prea bine în ce situaţie sunteaţi, patroane!

Şi? îmi dau. şi eu seama ce v-au îndrugat acolo, la Quai des Orfèvres… Pentru ei, eu, sunt tot un fost puşcăriaș… Sigur că vi s-a reproşat că m-aţi luat în slujbă, şi pe mine cad" fireşte, bănuielile.

— Copii, vă dau timp să vă gândiţi. Duceţi-vă fiecare în biroul vostru. Domnul Emile şi cu mine avem de lucru. Peste un sfert, sau o jumătate de oră veţi veni pe rând să ne spuneţi la ce rezultat aţi ajuns şi vă garantez de pe acum că oricare vor fi mărturisirile voastre, nu ne… nu ne… în sfârşit! Ştiu eu ce vreau să spun…

Era şi timphl. Torrence era gata să izbucnească în plâns. Niciodată n-ar fi crezut că va veni o zi când va fi silit să lase să cadă asemenea bănuieli asupra personalului său… I se părea că e pe cale să strice, el, cu mâinile lui, armonia care domnea la Agenţia „O", acea armonie care îngăduise unui mic grup de fiinţe devotate să obţină reuşite care uimeau de fiecare dată puternica poliţie oficială.

— Lăsaţi-ne, copii…

Când rămase singur cu Emile, se prăbuşi în fotoliul său şi îşi umplu maşinal pipa. Îşi lua astfel un răgaz înainte de a vorbi, înainte de a începe lunga povestire a evenimentelor după-amiezii. Împotriva aşteptărilor sale, Emile nu-l lăsă să deschidă gura.

— Mi-am permis, patroane, în timp ce te aşteptam, să mă apuc de o trebştoară care o să ne ţină toată noaptea…

— Dar…

— Sunt la curent cu toate amănuntele datorită comisarului de poliţie de la Madeleine şi şefului P.J., cărora mi-am îngăduit să le telefonez personal… Era urgent… Sper că nu-mi porţi pică… Dacă vrei, aşadar, să mă asculţi, vom începe prin a lua o cină pe cât de bună cu putinţă, stropită cu o sticlă de vin roşu de Bordeaux… Crede-mă, ai nevoie de aşa ceva… După aceea, ne vom întoarce aici şi amândoi Vom continua examinarea tuturor dosarelor Agenţiei „O", pe care am început-o.

Barbet veni primul la ora fixată de Torrence.

— Cred – spuse el, încurcat – că ar fi bine să dispar o

vreme… Dacă rămân aici, n-o să puteţi împiedica poliţia să mă bănuiască de trădarea secretelor agenţiei. Şi o să vă aducă învinuiri că mă acoperit i.

— Eşti sigur, Barbet, că…

— Patroane! strigă Barbet, indignat. Şi urmă puţin mai târziu: Staţi, să vedeţi, îmi umblă şi mie ceva prin cap… Poate că ideea mea nu-i cea bună, dar aş vrea s-o urmăresc până la capăt fără a da socoteală nimănui… Daţi-mi câteva zile de concediu… în acest timp, de altfel, presupun că Agenţia „Ot: nu se va ocupa de nimic altceva decât de şantajul despre care am vorbit.

Înainte ca Torrence să poată răspunde, Emile interveni:

— Cu o singură condiţie, Barbet. În primul rând vei telefona aici de două ori pe zi, pentru cazul când am avea nevoie de tine…

— Dacă ţineţi…

— Apoi făgăduieşte-mi că n-ai să porţi nicio armă la tine.

Barbet roşi, dovedind astfel că Emile ghicise ce se petrecea în capul lui.

— Nu numai că nu vei fi înarmat, dar dacă ideea ta – cum spui – te duce la vreun rezultat, ai să ne previi înainte de a intra în acţiune.

— Păi…

— Credeam, Barbet, că ne eşti credincios cu trup şi suflet. Bine… în ordine!… Făgăduiesc!…

— Jură…

Şi Barbet jură solemn, scuipând pe jos.

— M-am gândit bine şi sunt sigură că n-am vorbit nimănui despre sculptor… – veni ceva mai târziu să spună domnişoara Berthe. Dar văd că aţi scos toate dosarele Agenţiei „O”, pe care eu le-am clasat. Ghicesc ce vreţi să faceţi şi vă rog, ca o dovadă de încredere, să-mi permiteţi să petrec noaptea aici, alături de dumneavoastră…

— E imposibil, domnişoară, în însuşi interesul agenţiei, căci mâine dimineaţă la ora 9 trebuie să fie cineva aici treaz şi odihnit… Du-te la dumneata acasă…

Cinează şi culcă-te…

Un sfert de oră mai târziu, cei doi, Torrence şi Emile, intrau într-un restaurant bun de lângă Hale şi, cu toate că Torrence se juracă n-are niciun pic de poftă de mâncare, Emile comandă un meniu la fel de copios ca şi când ar fi fost vorba de o petrecere în lege.

— Lasă-te în grija mea, patroane… Te cunosc mai bine decât te cunoşti dumneata însuţi.

şi adevărat că după o solă à la Dieppe, stropită cu Vin de Pouilly din anul cel mai bun, voinicului (Pdârence îi reveni sângele în obraji, începu să-şi umfle pieptul şi mormăia mereu, aruncând în juru-i priviri fioroase:

— Ah, de-aş pune cu mâna pe porcul ăsta?…

— Peste puţin o să vorbim şi despre asta. Deocamdată să nu ne gândim decât la potimichea pe varză al cărei miros vine până la noi… Şi adresându-se chelnerului-şef spuse: Trimite-mi-l, te rog, pe chelner…

În sfârşit, la ora 11, Torrence „cu o havană între dinţi, îl urma pe Emile de-a lungul trotuarului, pe strada Montmartre.

— Uite ce e, patroane, această problemă, ca multe probleme de algebră, are două necunoscute… Ceea ce te îngrijorează pe dumneata mai tare e prima, necunoscută, pe când în ochii mei este –, poate, mai puţin importantă… Te întrebi cum o. tainä aşa de însemnată ca cea a bătrânului sculptor a putut ieşi din Agenţia „O”.

— Mi se pare…

— Ştiu. Eşti un sentimental şi la ideea că unul dintre colaboratori a putut…

— Trebuie să recunoşti că…

— Da, e neplăcut… Dar sunt sigur că – acest mister va fi lămurit în scurtă vreme… Pentru aceasta trebuie, în „primul rând, lămurită a doua necunoscută. Ascultă-mă, te rog, cu atenţie câteva clipe… Să presupunem că eşti un şantajist…

Torrence, care mai fusese acuzat de o nelegiuire de felul ăsta în cursul după-amiezii, se strâmbă şi gustul trabucului r se „păru mai puţin plăcut.

— Scuză-mă… Totuşi trebuie să nepunem în pielea tipului… A descoperit unul dintre secretele care preţuiesc o avere, cu condiţia, să nu întinzi: aţa prea mult… Căcif dacă el este la curent cu convorbirea dintre noi şi sculptor, ştie că T. era la un pas de a mărturisi totul poliţiei… Prima dată în reuşește figura. T. plăteşte cei 20 de mii de franci ceruţi. Ei bine, patroane, aş pune mâna în foc că un şantajist ca lumea ar fi aşteptat o bucată de vreme înainte de a lansa a doua cerere de bani.

Trebuie, ca în chirurgie, să-l laşi pe pacient să mai răsufle între două operaţii. „Trebuie să mai ici în seamă şi un alt amănunt… El e atât de sigur că victima se va duce să reclame poliţiei, încât se ascunde în apropierea locului de întâlnire…

Şi nu caută în carte numărul nostru de telefon… *îl ştie dinainte*… Şi-a luat măsura de prevedere ca, în caz că T. nu acceptă, să bage la apă Agenţia" O"… Emile se întrerupse, ca să propună: Să luăm o cafea aici, pe terasă… Noaptea e lungă… După aceea, continuă: Am tras concluzia că omul care a pus la cale afacerea nu numai că alerga după bani – pentru el, 20 de mii de franci par să fie o sumă frumuşică – dar voia să se şi răzbune, mai ales să se răzbune… Iată de ce ai văzut pe biroul dumitale toate dosarele Agenţiei Avem un semnalment al necunoscutului sau al complicelui său… 25 – 30 de ani… îmbrăcat cu oarecare îngrijire… în sfârşit, foarte palid., cum au observat toţi cei care l-au văzut, chiar şi unul dintre poliţişti, cu toate că nu l-a zărit decât de departe.

— Şi numeşti asta un semnalment? rosti ironic Torrence, care nu avea prea mare încredere în metoda-expusă-ac Emile.

— Hai, patroane, puţină îndrăzneală, ce dracu'/! Ştii la ce mă face să mă gândesc faţa galbenă şi ochii obosiţi descrişi de chelnerul de la cafenea şi de casieriţă? Lo *cineva care – a ieşit de ctiwnd din închisoare*… Aminteşteţi de indivizii întâlniţi după ce stătuseră doi sau trei ani la Poissy…

De astă dată interesul lui Torrence începu parcă să se

trezească.

— Şi asta nu e tot. Vei vedea că munca noastră devine tot mai uşoară pe măsură ce chibzuieşti... Într-atâta, încât mi-e teamă că în curând va fi pur şi simplu un joc de copii... îţi aduci aminte de felul în care scriu tipii pe care îi trimitem de obicei la răcoare şi de ortografia lor?... Bine... în timp ce individul nostru nu numai că a avut ideea să dea unui tipograf să-i facă o hârtie de scrisori cu antetul Agenţiei „O (< – ceea ce presupune de la bun începuto anume iniţiativă – dar a mai şi trimis la Yport, sculptorului T., două scrisori semnate cu numele dumitale. Nu crezi că T. ar fi mirosit ceva dacă scrisorile ar fi fost pline de greşeli, sau scrisul ar fi fost prea grosolan?

— Poţi să-l rogi pe un prieten să-ţi scrie scrisoarea...

— Da, dacă nu trebuie, cu acest prilej, să împarţi cu el o avere bunicică... Dar hai să zicem că scrisoarea a fost scrisă de un prieten, asta înseamnă să ai un prieten cu şcoală...

Torrence schiţă un gest cu mâna spre chelner.

— Nu, patroane... Ai cinat bine... Ai avut vin la discreţie... După cafea îţi interzic orice alcool, căci munca plicticoasă de-abia acum începe şi nu Ţin de loc să te aud sforăind de la orele 2... Tot ceea ce-ţi dau voie e să ni se aducă la birou câteva sticle de bere şi nişte sandvişuri, pentru cazul că...

Cercetarea dosarelor Agenţiei „O” avea în sine ceva melancolic. Celor doi colaboratori le trecuseră prin mâini afaceri de toate felurile. Multe cazuri banale, desigur, dintre acelea care nu se povestesc, anchete în interes de familie sau pentru societăţile de asigurări.

Trebuie să te lămureşti dacă o sinucidere e într-adevăr o sinucidere, dacă o moarte naturală nu e cumva una violentă; de asemenea, dacă un incendiu nu a fost provocat cu intenţie şi dacă. un furt de bijuterii e un furt veritabil.

Dar ici şi colo răsăreau afaceri care făcuseră mare vâlvă la vremea lor şi-i aduseseră Agenţiei „O” locul pe pagina întâi a ziarelor; în fine, mai erau şi altele, aproape

totdeauna dintre cele mai interesante, despre care publicul n-a ştiut niciodată nimic, n-a avut nici cea mai vagă bănuială; dormeau în mormântul lor de pânză cenuşie.

Însă acum venise timpul când Agenţia „O” era nevoită să se apere pe sine însăşi.

Fiecare dintre cei doi detectivi avea în faţa lui o grămadă uriaşă de dosare. După ce terminase trabucul, Torrence îşi aprinsese pipă după pipă şi aerul din birou era de nerespirat, cu atât mai mult cu cât fostul inspector al comisarului Maigret îşi luase obiceiul să încarce până la refuz soba cu lemne. În cele din urmă, Emile îşi scoase haina.

— T-Câţi ai găsit, patroane?

— Trei… Dar trebuie să-ţi mărturisesc…

— Eu m-am oprit la patru… dar mă întreb dacă au cu toţii împotriva noastră pricini îndestulătoare de ură pentru a pune la calc o asemenea mârşăvie… Oricum, să facem o listă…

În zori, se aflau înaintea următoarelor însemnări 1

Jean Marchesseau, fost vânzător la un bijutier, acuzat de furt de către Torrence şi trimis pe 5 ani la închisoarea centrală. 28 de ani în momentul condamnării.

Léon Gorissen, zis micul Léon, delict de moravuri plus şantaj. Doi ani.

Germain Vatissard, 21 de ani, funcţionar la un notar, amator de curse, prins cu mâna în sac, fals în acte publice. Trei ani.

Philippe Durandeau, 24 de ani, fiul unui negustor de făină. Ucigaşul unei fete într-o cameră mobilată din Montmartre, într-o seară când era beat mort. Circumstanţe atenuante. 10 ani.

Hubert Escalier, 26 de ani, fiul unui consul din Extremul Orient. Fals şi folosire de fals. Antecedente bune. Un an.

Herbert Félix, 24 de ani, copil din flori crescut la orfelinat. Ucigaşul unei bătrâne de 60 de ani cu ajutorul unui obiect contondent. 10 ani.

Jean Pierre Defretty, ucenic într-un salon de coafură.

A provocat o întrerupere de sarcină unei fete de familie bună pe care o sedusese şi-i ameninţa părinţii. Trei ani.

— Acum, patroane, te sfătuiesc călduros să tragi un somn de câteva ceasuri. Eu mă voi întinde aici pe divan şi voi aştepta sosirea domnişoarei Berthe, precum şi primul telefon de la Barbet. În ce-l priveşte pe Barbet…

— Ei bine? întrebă Torrence, fiindcă Emile se oprise şi-l lăsa să aştepte.

— Mă cam tem, patroane…

— De ce?

— Vezi dumneata, când lui Barbet îi umblă ceva prin cap… Şi sunt sigur că atunci când ne-a părăsit avea o idee… în asemenea cazuri o urmăreşte până la capăt… Cu atât mai rău dacă… Nu puteam doar să-l încuiem în odaie până la aflarea adevărului… Bună seara, patroane… Hai, fugi!… Şi dacă te mai prind vreodată aşa de abătut ca atunci când te-ai întors de la Quai des Orfèvres…

A trebuit să-l împingă pe Torrence pe uşă afară, căci din nou îl gâtuia emoţia, poate şi din pricina oboselii, şi ar fi fost iar în stare să se înduioşeze.

Când rămase singur, Emile reciti lista şi, cu un creion, făcu pe margine, cu multă răbdare, nişte calcule îndelungate.

Având în vedere vârstă cutăruia şi intrarea sa în închisoare… Ţinând seama de pedeapsa pe care trebuia s-o ispăşească… Având în vedere, pe de altă parte, obârşia şi antecedentele sale…

Ca toţi colaboratorii Agenţiei „O”, domnişoara Berthe obişnuia să sară peste treapta care declanşa soneria şi, când intră în birou, îl găsi pe Emile desenând arabescuri frumoase în josul paginii.

— Doamne! suspină ea. Pun rămăşag că n-aţi dormit toată noaptea.

— Şi cred că nu voi dormi nici în timpul zilei…

— Dacă-i aşa – murmură ca eu un zâmbet: – aţi face bine să vă radeţi… V-a crescut barba cu jumătate de centimetru de ieri şi până azi… Vreţi să-l chem pe Adolphe?

— Nu… Am să cobor… Voi avea şi prilejul să beau o cafea caldă şi să mănânc un.com…

III

În care Barbet se întâlneşte cu un bătrân cu o meserie curioasă şi, alungind la capătul unui drum, este destul de prost primit

În perioada de început a Agenţiei „O”, însuşi Torrence se mirase adesea de iuţeala cu care făcea Emile anchetele şi roşcovanul îi explicase

— Uite, patroane, poliţia oficială este o maşină uriaşă şi, ca toate lucrurile uriaşe, îşi poate îngădui să fie lentă… Ştie că, odată pusă în mişcare, nimic nu o va putea opri… Ca să ne slujim de o altă comparaţie, poliţia oficială pescuieşte cu plasa… E un năvod puternic, atingând neîncetat fundul apei şi partea cea mai mare de peşti vor fi prinşi într-o bună zi… Noi, dimpotrivă, pescuim cu harponul… Asta ne permite să ajungem până la peştele pitit în crestăturile stâncilor, pe unde năvodul nu trece, dar pentru un astfel de pescuit trebuie mult mai multă iuţeală…

Ţine minte, patroane, că orice anchetă care nu reuşeşte într-un timp record este pentru noi o anchetă pierdută…

Torrence îşi amintea cu mâhnire aceste cuvinte în zilele următoare, făcând o muncă în vederea căreia Agenţia „Ou nu era organizată; era o muncă de verificare, de cercetări minuţioase şi pentru cea mai mică informaţie se pierdeau ore întregi… Astfel, putu şterge 5 nume de pe listă. Unul dintre răufăcători murise. Un altul se găsea într-un batalion din Africa. Al treilea… Pe scurt, a fost nevoie de trei zile, care i-au părut nesfârşit de lungi „ca să nu aibă înaintea lui decât două nume – al lui Vatissard, fost funcţionar la un notar, ieşit acum o lună din puşcărie, şi al lui Jean-Pierre Defretty, frizerul, care părăsise cu câteva zile mai târziu decât primul închisoarea din Fresnes.

Ceea ce încurca cercetările era că niciunul dintre ei nu avea dreptul să locuiască la Paris. Vatissard fusese zărit pe peluza de la Auteuil, Defretty la un bal din strada

Lappe, dar fiecare dintre ei trebüla să ia măsuri de prevedere ca să nu fie reperat. De fapt, Emile şi Torrence îndeplineaţi sarcinile unui inspector care abia intrase la Poliţia judiciară. Este adevărat că Poliţia judiciară venise cinstit în ajutorul Agenţiei „O”, cu toate mijloacele ce-i stăteau la îndemână.

Încât, în a treia zi, îi dădu lui Torrence fotografiile celor doi foşti delincvenţi, din faţă şi din profil, luate la lumină nemiloasă de la serviciul de antropometrie.

Pentru Emile, momentul în care i se arătau chelnerului de la cafeneaua din strada Tronchet aceste fotografii, amestecate printre altele, fu un moment de răscruce. De fapt, doar prin raţionamentul lui se ajunsese la aceşti doi oameni. Dar în raţionamentul lui nu se afla oare vreo hibă?

Ăsta e... – declară fără şovăire chelnerul arătând chipul slab şi neliniştit al lui Vatissard... îl recunosc, cu toate că acum arată şi mai rău...

Casieriţa întări spusele chelnerului. Două ore mai târziu, toţi agenţii din Paris şi din cartierele mărginaşe, ca şi toate posturile de jandarmi primiseră semnalmentele lui Vatissard şi ordinul să-l aresteze.

Până atunci, Barbet le dăduse de ştire de două ori pe zi, aşa cum îi poruncise Emile. E adevărat că ştirile erau un model de concizie.

— Aici Barbet... N-am nimic de raportat. Şi închidea telefonul.

Dar a patra zi, la nouă dimineaţa, în clipa când Emile intră în biroul său, telefonul începu să sune. Era postul de poliţie din arondismentul XVIII.

— Ageiâţia „066?... Puteţi veni numaidecât?

Emile sări într-un taxi. La postul de poliţie avu dureroasa surpriză să-l găsească pe – Barbet, lipsit parcă de viaţă, întins pe un prici.

Bietul Barbet primise o lovitură de cuţit între umeri şi doar printr-o minune lama nu pătrunsese până la inimă.

— Unde l-aţi descoperit?

— Pe un maidan de pe strada Mont-Cen is. A zăcut

acolo o parte din noapte... De aceea e aşa de slăbit... Medicul spune că rana nu e gravă şi omul dumneavoastră a refuzat să fie dus la spital...

Asta se-ntâmpla într-o vineri... Înainte de a sta de vorbă cu Barbet, care moţăia din pricina unei injecţii calmante, Emile îi telefonă lui Torrence, care veni şi el în grabă.

— Trebuie să te duci în strada Mont-Cenjs, patroane, împreună cu agentul care l-a găsit pe Barbet... Dacă a fost atacat, înseamnă că cineva avea toate motivele s-o facă...

Abia peste o jumătate de oră fostul hoţ de buzunare fu în stare să înceapă povestea cam întortocheată a păţaniilor lui. Însă înainte de asta a cerut să fie dus cu taxiul la agenţia din strada Cité-Bergère.

— Sunt lucruri care nu-i privesc pe sticleţi, înţelegeţi?

— Pot să plec pentru o jumătate de ceas, domnule Emile? întrebă domnişoara Berthe. E prima vineri a lunii. Am oră la coafor şi dacă pierd rândul... Dar dacă aveţi nevoie de mine...

— Ştii, patroane, când aţi vorbit de gara Saint-Lazare, imediat mi-a venit în minte ceva... Dar trebuie să-mi daţi cuvântul că nu veţi spune nimănui ceea ce vă încredinţez... Trecutul e trecut... M-am făcut om cinstit, dar asta nu înseamnă să-i trădez pe vechii mei prieteni, dintre care unii s-au purtat frumos cu mine...

La: gara Saint-Lazare, în faţa ieşirii principale, stă un orb bătrân care vinde şireturi de ghete... Sigur că l-aţi văzut, dar nu i-aţi dat atenţie... I se spune „Bunicul44... Are acum vreo 75 de ani şi e un tip care a fost cineva pe vremea lui... Şterpelea prin cursele locale, în special prin trenurile din partea de vest a Parisului. Rareori se întâmpla să nu culeagă în scurt timp cinci-şase portofele în orele de aglomeraţie... Avea fler şi nu se prea înşela... Cunoştea dintr-o ochire oamenii care se-ntorceau acasă cu buzunarele pline. Ei bine, „Bunicul” nu s-a cuminţit de loc. Dacă nu mai are picioare ca să poată lucra, arc încă ochiul ager sub ochelariialbaştri, cu toate că poartă o plăcuţă că-i

orb… Se mulţumeşte acum să dea indicaţii amicilor şi, mai ales, tinerilor pe care i-a format…

La el m-am dus. E, aproape cu neputinţă să se întâmple ceva în gară fără să ştie „Bunicul44.

L-am vorbit de individul care a reuşit „strecurându-se prin mulţime, să scape de agenţii care-l urmăreau.

— Nu-i unul de-ai noştri – mi-a răspuns „Bunicul46. Cu toate astea, mutra lui mi-e cunoscută… Trebuie să mă laşi să cuget puţin, fiule… Cred că dacă m-ai cinsti cu un păhărel… Şi încetul cu încetul şi-a amintit… îl zărise odată pe fugar la curse, însoţit de La Ficelle…

La Ficelle face cam aceeaşi meserie ca „Bunicul66, la Auteuil, Longchamp, Vincennes şi St. -Cloud…

— Da, sunt sigur că se cunoşteau… Tipul de care-mi vorbeşti era îmbrăcat ca un domn şi avea un binoclu. Dar unde-ai să-l găseşti acum pe La Ficelle? Ultima ştire despre el era că se ţinea cu una, Julie, care se plimba seară de seară între Piaţa Blanche şi Piaţa Glichy…

Barbet ceru un păhărel de rom şi, în ciuda interdicţiei medicului, Emile luă sticla din dulap şi-i turnă câteva picături…

— Ani găsit-o pe Julie… însă nu se mai ţinea cu La Ficelle…

— Scorpia aia de Clémentine… – mi-a spus.

Îţi dai seama, patroane, cum stătea treaba! Trebuie să ştii să-mpaci şi capra, şi varza în lumea asta, dacă vrei să te descurci.

Am pus mâna pe Clémentine şi-am aflat că-l pot vedea pe La Ficelle la *Tout-va-bien* pe bulevardul St. Martin…

— Notăraşul! mi-a zis el… Ăla de s-a lăsat prins şi a stat trei ani la răcoare? Ciudată mai e şi viaţa asta… tu mă-ntrebi de el astăzi şi eu l-am întâlnit chiar ieri cu un individ care locuieşte în strada Mont-Cenis şi nu-i prea din câte afară de cinstit, deşi face ca şi celălalt niscaiva scriptologie. Căsuţa are două camere şi se află lângă un maidan, în vârful colinei Montmartre.

Şi uite-aşa, patroane… M-am dus acolo… M-am

furişat pe maidan… I-am văzut întorcându-se pe cei doi tipi care mâncaseră la restaurantul învecinat.

— De ce nu ne-ai dat de veste?

— Voiam să ştiu mai mult, înţelegeţi?… Nu eram încă sigur… „Bunicul44 se putea înşela… îmi spuneam că, după ce şmecherii mei vor adormi, am să dau o raită prin casă…

Nu mi-au dat răgaz, ticăloşii! Pesemne că unul dintre ei a ieşit pe o fereastră pe care n-am văzut-o. În orice caz, am auzit deodată în spatele meu nişte paşi grăbiţi… N-am avut timp să mă întorc, că mi-au şi înfipt cuţitul între coaste… Am dat ochii peste cap… Se pare că ceea ce i-a atras pe sticleţi pe maidan, dimineaţa, erau gemetele pe care le scoteam, *ca o vită înjunghiată*, după cum mi-au zis.

Barbet se uită cercetător la fotografia pe care i-o întinse Emile.

— Da, ăsta e… Din păcate, or fi şters-o fără urmă…

Telefonul sună, dar Emile nu se mişcă. Barbet trebui să-i aducă aminte:

— Aţi uitat că domnişoara Berthe e la coafor? Poate că ar fi bine să răspundeţi, patroane…

— Alo!… Dumneata eşti, Torrence? rosti o voce la capătul firului.

— Domnul Torrence lipseşte… La telefon e Emile, unul dintre funcţionari…

Se auzi un hohot de râs.

— Eşti prea modest, domnule Emile, aş vrea eu să am mulţi funcţionari ca dumneata… Aici este directorul P. J… Mi s-a semnalat chiar adineauri prezenţa lui Vatissard într-un mic bar din bulevardul Courcelles… Un agent l-a recunoscut în mod sigur… Aşteaptă instrucţiuni… M-am gândit că, după cele petrecute, Torrence ar fi bucuros să procedeze el însuşi la…

— Mă duc cu… Este supravegheat, nu?

— Nu-ţi fie teamă… N-are niciun mijloc de scăpare… Am şi dat instrucţiunile necesare inspectorilor mei.

Emile smulse pălăria din cui şi, fără să-şi ia pardesiul, se repezi pe uşă afară, izbindu-se de domnişoara Berthe.

— Domnule Emile! Domnule Emile!

— Imposibil!

— Domnule Emile, vă rog din suflet! E foarte important!

Prea târziu. Emile se şi afla jos, la piciorul scării. Şi sări imediat în primul taxi.

— Bulevardul Courcelles! Cât mai repede!... Nu-ţi face nicio grijă pentru contravenţii...

Atunci domnişoara Berthe se apropie de Barbet, care era pe jumătate culcat pe divanul din birou:

— Ai un revolver, Barbet?

— Ştii... i-am făgăduit patronului să umblu neînarmat... E drept că nu mi-a slujit la mare lucru... Şi îi întinse fetei un pistol mare, de ordonanţă: Da' unde te duci? Ce faci?

La rândul ei, însă, fata dispăruse. Ce mai, în vinerea aceea, Agenţia „O" parcă înnebunise de-a binelea.

IV

În care bunul Torrence, mişcat până la lacrimi, pentru a nu ştiu cita oară, are aerul că prezidează o împărţire de premii unor eleui model

Când Emile ajunse în bulevardul Courcelles, în apropierea căii ferate, avu o deziluzie de care îl socoti vinovat pe şeful poliţiei. Într-adevăr, o maşină oficială se afla în faţa cârciumioarei unde fusese chemat şi mulţimea se şi strânsese în jurul ei. Aşadar, nu-l aşteptaseră ca să procedeze la arestarea lui Vatissard!

Dar când se apropie, supărarea sa se schimbă în uimire. Căci Torrence era acela care ieşea din micul bar, împingând înaintea lui un tânăr slab cu cătuşe la mâini.

— Şi dumneata? se miră Torrence când îl zări pe Emile.

— Păi, patroane, cum se face că?... Te credeam în strada Mont-Ccnis...

— Acolo mă găseam până acum o jumătate de oră... închipuie-ţi că m-am uitat aşa, la întâmplare, prin căsuţa de unde păsărelele îşi luaseră zborul... şi am găsit un bilet al Loteriei naţionale... Pe el era oştampilă cu numele şi

adresa unei micuţe cafenele de pe bulevardul Courcelles. Mi-am adus aminte că era o agenţie de pariuri mutuale şi că şmecherii noştri jucau la curse. Am venit şi am dat de domnii aceştia care ne aşteptau… – zise el arătând către inspectorii de la P. J.

Am lucrat însă prea repede. Vatissard tocmai intrase în cabina' telefonică şi abia pusese fisa în aparat… Iar noi nu i-am lăsat timpul să formeze numărul. Cui voia să-i telefoneze? De ce, înainte de a fugi, a venit aici? într-o situaţie aşa de grea ca a lui, mobilul trebuie să fie grav ca să… Sunt un dobitoc bătrân, Emile!… Când mă gândesc că ar fi fost destul dacă aşteptam câteva secunde lângă uşa cabinei…

Inspectorii de la P.J. şi directorii Agenţiei „O" îi însoţiră pe prizonieri, pe Vatissard şi pe celălalt tip aflat cu dânsul, la Quai des Orfèvres.

Complicele glumea plin de voie bună. Era vădit că se simţea liniştit, căci, după cum spunea, nu făcuse decât să găzduiască un prieten aflat la ananghie. Ştia oare că Vatissard ieşise din casă noaptea, ca să-l lovească pe Barbet cu cuţitul?

Cei doi fură percheziţionaţi şi asupra fostului funcţionar de notar, mai galben la faţă ca niciodată, se găsi un portofel conţinând 15 mii de franci rămaşi, desigur, din cei 20 de mii pe care-i storsese sculptorului T…

— Vrei să-i iei chiar dumneata interogatoriul, Torrence? propuse binevoitor directorul P.J. în cazul acesta, îl pun pe Lucas să te asiste ca să dau o formă oficială…

— Patroane! strigă deodată Emile.

— Da?

— Acum îmi vine în minte… Când plecam, domnişoara Berthe a încercat zadarnic să mă reţină. Eram grăbit… Ea părea însă foarte tulburată…

— Du-te atunci în Cité-Bergère…

Emile intră ca vântul în agenţie, dar nu-l văzu decât pe Barbet, care, în lipsa lui, golisesticla de rom şi acum sforăia. Se apucă să-l scuture:

— Unde e domnişoara Berthe?

— …Hm? Hm? Ce?

— Unde este? Adineaori nu era în apele ei şi…

— Nu-ţi face griji, patroane, e înarmată…

— Ce?… Eşti beat, Barbet!

— Cred că da… în ce priveşte… în sfârşit… pe domnişoara, mi-a cerut revolverul, şi…

— Ţi-a spus unde se duce?

— Nu… A plecat la fel de repede ca dumneata… Dacă eşti aşa de bun, patroane, ai putea să-mi dai un pahar cu apă?

— La naiba, Barbet, nu-ţi dai seama că domnişoara Berthe a fost poate atrasă într-o cursă? Va fi vina dumitale dacă…

În acest moment, Emile ciuli urechile.

— Bate cineva… – zise el.

— Da?

— Tăcere… Ascultă…

Nu bătea la uşă şi le-a trebuit câteva clipe ca să-şi dea seama că bătăile veneau *dinspre podea*.

Barbet rămase din nou singur şi era sortit să-şi mai aştepte încă multă vreme paharul lui cu apă. Emile se repezise pe scări în jos şi pătrunse, la fel de fulgerător, în frizeria de la parter.

— Ce se întâmplă la mezanin? întrebă el.

Şi Adolphe, care potrivea barba cuiva, îi răspunse liniştit:

— Cred că înăuntru e chiar secretâra dumneavoastră… De o lună am amenajat deasupra frizeriei un salon de coafură pentru doamne. Şi secretara dumneavoastră a devenit clienta noastră…

O scară în spirală îi îngădui lui Emile să ajungă drept în încăperea de deasupra. Împinse o uşă.

— Ah! Ce mulţumită sunt că m-aţi auzit… – murmură domnişoara Berthe, care ţinea în mână un pistol mare, de ordonanţă. Nu mai ştiam ce să fac, patroane… Nădăjduiam eu că o să auziţi bătăile date cu coada măturii în plafon… Eu auzeam tot ce-i spuneaţi lui Barbet…

Ea roşi şi roşi şi el. Ea roşea de bucurie, căci îşi

dădea scama de îngrijorarea lui Emile, şi el roşea la rândul lui pentru că ea simţise cât era de emoţionat.

— Dar ce faceţi?…

O parte a încăperii era alcătuită din mici compartimente despărţite unul de altul prin tapete. Domnişoara Berthe dădu la o parte unul dintre aceste tapete. Într-o cămăruţă se afla o tânără manichiuristă, pe calc să leşine, în cea alăturată, coaforul pentru doamne angajat de Adolphe, care îngăima:

— Vă jur că sunt nevinovat…

— Bine, domnişoară Berthe, nu vreţi să-mi explicaţi odată ce se…

Fata arătă cu un aer grav plafonul. Odinioară, în mijlocul acestuia atârna un uriaş candelabru. Pentru a amenaja compartimentele a trebuit să fie scos, ca şi şurubul cu care era prins. Şi lucrătorii nu au avut timp să astupe gaura.

— Şedeam într-una din cămăruţe… Domnişoara Olga, aici de faţă, care e manichiuristă, se ocupa de mâinile mele, în timp ce domnul Nestor îmi făcea părul… Deodată am auzit… Şi din nou arătă spre plafon. Înţelegeţi acum? Din acest loc poţi auzi tot ce se vorbeşte la etaj, adică în biroul patronului. *Cel puţin la anumite ore*… Doar dimineaţa, devreme… Clientela e alcătuită mai ales din dansatoare şi figurante de la muzic-hall, fiindcă intrarea lor de serviciu e chiar în faţă… Aceste persoane se scoală târziu… Când năvălesc aici, căştile şi diferitele instrumente pe care le vedeţi fac mult zgomot şi…

Emile îl privi bănuitor pe coafor…

— Nu, patroane, nu-i el… Dânsrul nu vine decât pe la 10. Manichiurista, în schimb, ajunge la 9, uneori şi mai devreme. Ea face ordine prin salon… Când sculptorul T. a venit la noi, era singură aici… înţelegeţi?… O ţin la respect de o oră, fiindcă n-aţi vrut să mă ascultaţi şi aţi plecat în goană… Mă temeam că, văzându-se descoperită, o să…

Confruntare fără rezultat, în biroul comisarului Lucas.

— N-am văzut-o pe fata asta niciodată în viaţa mea –

susţine Vatissard.

— Nu-l cunosc pe individul ăsta – jura Olga.

Lui Lucas îi veni ideea să pună să defileze prin faţa lor, la Quai des Orfèvres, câteva duzini de spectatori, nelipsiţi de la cursele de cai. Trei dintre ei spuseră că i-au văzut pe tânăr şi pe fata de lângă el împreună duminică, pe peluză.

De asemenea, patronul hotelului cu camere mobilate unde locuia Olga recunoscu în Vatissard pe bărbatul care vZnea destul de des în ultimul timp, să petreacă noaptea la locatara lui.

Atunci, uitându-se la Torrence, care-şi ştergea năduşeala de pe frunte, directorul P.J. murmură:

— Eşti mulţumit?

Iar directorul Agenţiei „044 schiţă surâsul unui om care se-ntoarce de departe.

Ce puţin lipsise ca o agenţie serioasă, respectată, să fie la doi paşi de dezonoare şi distrugere! Întâlnirea neaşteptată între un fost delincvent isteţ şi o micuţă manichiuristă! Un cârlig scos din tavan!

— *E tare hazliu… Dimineaţa, când nu sunt cliente, CAbd tot ce se vorbeşte deasupra mea…*

Şi Vatissard, care a luat trei ani datorită Agenţiei „O”, ciuleşte urechilè.

— Ia spune…

— *Păi azi-dimineaţă, un bătrân a vrut să se asigure că…*

— Copii… dragii mei copii… îngăduiţi-mi să vă numesc astfel, după emoţiile din aceste ultime zile, emoţii care… Voinicului Torrence îi veniseră lacrimile în ochi încă înainte de a începe. Aţi putut crede o clipă că-l bănuiam pe unul dintre voi, când, de fapt, în adâncul inimii mele…

Emile îşi sugea ţigara stinsă. Barbet îşi digera romul înghiţit. Pe domnişoara Berthe o mai treceau încă fiorii când îşi amintea cum ridicase pistolul încărcat… şi dacă glonţul ar fi pornit?

— Dragii mei prieteni, aţi dat cel mai frumos exemplu de muncă de echipă şi mă întreb cui i se cuvin laurii?…

— Domnului Emile… – îşi dădu părerea domnişoara Berthe.

— Domnului Emile, desigur, care, graţie raţionamentului său riguros, a ajuns cu răbdare să descurce iţele… iţele…

— Să avem iertare, patroane! E meritul lui Barbet…

— Ei, fireşte… Întrebuinţând alte mijloace… Mijloace, hm, în sfârşit, mijloace de-ale lui… Barbet, în acelaşi timp obţinea, cu riscul vieţii, rezultate identice…

— Şi lozul Loteriei naţionale, patroane?

— Hm!… De!… Eu n-am ajuns decât pe ultimul loc, şi dacă domnişoara Berthe n-ar fi avut ideea să meargă la coafor…

— Mă duc doar totdeauna în prima vineri a fiecărei luni, şi cum Adolphe mă anunţase că a deschis un salon pentru doamne…

— Dar să nu uităm că, neavând pe nimeni în ajutor, te-ai încumetat să iei un pistol…

— Era pistolul lui Barbet…

Bietul Torrence! Ar fi vrut să le dea tuturor nota cea mai mare! îi venise, în sfârşit, inima la loc!

— Vatissard era pe punctul de a telefona aici… Adică, vreau să spun la coafor… Nu voia să fugă fără amanta lui… Şi eu… Sunt aşa de mişcat, copii… în viaţă sunt împrejurări care îţi arată până la ce grad… Eram ameninţaţi în însăşi onoarea şi existenţa noastră… Ei bine, fiecare dintre voi a făcut el singur, bizuindu-se pe propriile lui puteri, atâta încât să ne scoată din încurcătură şi să iasă la lumină, adevărul… Copii, în numele meu şi în numele domnului Emile, care este adevăratul nostru patron, vă… vă…

Şi nu putu face altceva decât să-şi şteargă ochii. Pe buzele tuturor fluturau zâmbete şi în aceste surâsuri nu era numai ironie.

— Nu ştiu care va fi de-acum încolo cariera Agenţiei „O”, dar nu pot lăsa să treacă acest prilej fără să vă spun cât de… cât de…

— Cât ne este de foame, patroane! încheie Emile.

Cred, domnişoară, domnule, că pot să-mi permit, în numele marelui patron Torrence, să vă invit la cină…

Torrence se făcu roşu ca focul. Nu se gândise că, de câteva zile, mesele personalului agenţiei erau mai curând iluzorii.

— Tocmai asta voiam şi eu să… să…

Meniul acestei cine se mai găseşte pe undeva, purtând semnăturile tuturor membrilor Agenţiei „061.

Stridii de Marennes-Medalioane de pâté de ficat Homar à VArmoricaine Miel de Pauillac la frigare Fasole verde îngheţată Agenţia O

Brânzeturi

Fructe

Cât despre vinuri, să nu mai vorbim. Le alesese Emile şi îl trimisese de multe ori pe chelner să umple paharele cum se cuvine.

Punea ceva la cale? Paharul domnişoarei Berthe, orice făcea ca, era totdeauna plin, şi la sfârşitul mesei fata avea ochii strălucitori şi pieptul ei palpita de o dulce emoţie.

Nu se ştie de ce spuse deodată:

— Seara asta îmi aduce aminte de Lavandou…

— Ce s-a întâmplat la Lavandou? întrebă cu nevinovăţie Torrence, care nu luase parte la ancheta aceea. Nu ştia că la Lavandou, într-o anume seară, Emile fusese gata să…

— Nimic, patroane… O anchetă a Agenţiei „O< (… Dacă domnişoara Berthe îmi dă voie, o să bem totuşi o cupă de şampanie în cinstea serii de la Lavandou…

Vai! Domnişoara Berthe băuse şi aşa prea mult şi se porni pe neaşteptate să plângă.

— Nu-i frumos, domnule Emile… – îngăimă ea. N-aş fi crezut aşa ceva din partea, dumneavoastră*!

Ceilalţi doi nu înţelegeau şi pricepură şi mai puţin când Emile răspunse, ştergându-şi cu grijă sticlele ochelarilor cu ramă de baga:

— Dacă-ţi spun că o să te conduc acasă şi o să vorbesc cu părinţii dumitale…

După o oră, în Parisul pustiu, Torrence şi Barbet, ameţiţi bine, făceau popas după popas, ca nişte oameni hotărâţi să nu se despartă până la ziuă. Şi Torrence, uitând de rana subalternului său, îl bătea pe spate şi rostea în gura mare:

— Vezi, micuţul şi drăguţul meu Barbet, dacă face aşa ceva, Agenţia „O" s-a dus pe copcă! Da, da! S-a dus pe copcă! Din clipa când un om ca el şi o femeie ca ea se căsătoresc?

Un agent fu gata să-i culeagă în colţul Bulevardului Operei cu strada Dounou unde, ca să-şi urmeze convorbirea, se aşezaseră amândoi pe marginea trotuarului.

— Vai, iertaţi-mă, domnule „Torrence… Nu ştiam că…

Agentul o fi făcut-o dinadins? În orice caz, continuă:

— …că Agenţia „Ow e din nou pe urmele unor răufăcători!

CLUBUL DOAMNELOR BĂTRÂNE

I

*În care personajul cel mai sclipitor al Agenţiei „O" e pe cal*e să *devină răsfăţatul doamnelor bătrâne şi unde e o furtună la ţară produce efecte ciudate*.

Când va când se înfăţişase la Lavandou, dinaintea unui olandez care făcuse apel la Agenţia „O", Emile fusese primit cu o exclamaţie dispreţuitoare:

— Vă credeam mai voinic…

Fusese luat drept masivul Torrence. Cam acelaşi lucru se-ntâmplă, dar cu o poantă mult mai drăguţă, acasă, la doamna Pitchard. Când Emile intră în confortabilul apartament de pe Quai de Passy, gazda nu se putu împiedica să nu-şi arate mirarea, apoi încântarea, murmurând în cele din urmă, cu un accent greu de localizat: I

— Nu mi-aş fi închipuit niciodată că sunteţi atât de tânăr, domnule Torrence…

— Ştiţi, nu sunt domnul Torrence, ci unul dintre angajaţi! săi…

— Nu face nimic… Luaţi loc… Doamne! mai sunt încă

foarte tulburată de întâmplarea asta…

Un sfert de ceàs mai târziu, Emile o cucerise pe doamna Pitchard, cu aerul lui smerit de om binecrescut, cu atenţia mai mult decât politicoasă cu care ştia să asculte, dând din cap, ca să sublinieze povestirea interlocutoarei sale.

— Un băiat remarcabil, draga mea – avea ea să-i spună mai târziu preşedintei la telefon. De altfel, ţi l-am şi trimis… Te rog, fii atât de drăguţă şi pune-l în legătură cu prietena noastră Renau din… Ba da!… Trebuie să-l cunoască toate doamnele…

Preabuna doamnă Pitchard, al cărei cusur mai izbitor era preferinţa ei prea pronunţată pentru liliachiu, un liliachiu aproape agresiv, care o. acoperea din creştet până în tălpi – când ieşea în oraş purta o pălărie liliachie şi o voaletă cu puncte albe – * preabuna doamnă Pitchard, după cum vă spuneam, n-a bănuit nicio clipă că în timpul istorisirii ci, Emile îndurase chinurile unui om pe care-l gâdili, dar care n-are nicidecum dreptul să râdă.

— Închipuieşte-ţi, domnule, ar trebui, de fapt, să-ţi zic tinere, ţinând seama de vârsta dumitale… închipuieşte-ţi că obişnuiesc să invit. În – fiecare săptămână pentru weekend pe una dintre membrele clubului…

— Îngăduiţi-mi să vă întreb despre ce fel de club este vorba…

— Despre Clubul doamnelor bătrâne… N-aţi auzit de el?… Vedeţi, dar, în pofida a ceea ce crede lumea, nu toate doamnele de o anumită vârstă caută să se întinerească… Am ales dinadins acest nume cât se poate de clar, iar articolul întâi al statutului precizează că nu fac parte din club decât doamnele din lumea bună, care au împlinit vârsta de cincizeci de ani… Şi adăugă, cochetă: Eu am cincizeci şi doi…

— N-aş fi crezut-o în ruptul capului! rosti cu convingere Emile.

— E un club aproape inaccesibil… La Paris suntem vreo 50 de membre, pariziene sau persoane din colonia străină, care, atunci când vin la Paris, găsesc găzduire la

clubul nostru… Spuneam, aşadar, că în fiecare săptămână obişnuiesc…

— Iertaţi-mă, doamnă, puteţi să mă lămuriţi care este scopul acestei asociaţii?

— Nu este o asociaţie… E un club… Bărbaţii au doar şi ei cluburile lor, nu-i aşa?… Noi am trecut de cincizeci de ani, după cum se ştie… La reuniunile mondene tinerii nu se mai ocupă de noi, iar domnii preferă să se retragă să fumeze… Am hotărât deci să ne strângem laolaltă şi să ne petrecem timpul cât mai plăcut cu putinţă, căci n-am renunţat la veselie… Localul nostru se află instalat într-un apartament spaţios de pe bulevardul Victor Hugo, la doi paşi de Étoile, şi care nu întâmplător este plasat deasupra uneia dintre cele mai bune patiserii din Paris…

Jucăm bridge şi alte jocuri de societate… Dăm ceaiuri şi mese. Pe scurt, petrecem împreună câteva ceasuri plăcute…

Este de prisos să adaug că niciun bărbat nu este admis în saloanele noastre, nici măcar chelnerul… Serviciul este asigurat în exclusivitate de femei, iar acestea trebuie şi ele să aibă peste cincizeci de ani…

Mă-ntorc la povestirea mea… În fiecare săptămână obişnuiesc să invit pe una dintre aceste doamne să-şi petreacă weekend-ul în vila mea de la Triel… Alegerea musafirei nu o fac la întâmplare, dar, ca să nu provoc invidii, urmez ordinea alfabetică a numelui membrelor…

Sâmbăta trecută era rândul doamnei Sacramento…

— Doamna Sacramento este spaniolă? întrebă Emile.

— Nu… Face parte din înalta societate din Panamá… Tatăl ei, socrul ci sau unul dintre unchi, nu mai ştiu exact cine, a fost preşedintele Republicii

Panamá… o persoană foarte veselă, foarte distinsă totodată… Are un accent!… Pe scurt, i-am transmis invitaţia mea, dar a refuzat-o… A motivat că trebuie să-şi petreacă noaptea la Paris din pricina nepoatei ei Rosita, care nu o putea însoţi, deoarece era poftită în seara aceea la o serată oficială… „Ei bine, scumpa mea, vino măcar să luăm masa de seară împreună şi te întorci după aceea la

Paris… Triel nu este departe şi cu maşina dumitale…44

— Sunteţi bună să-mi daţi adresa doamnei Sacramento?

— Cu plăcere… Stă într-un apartament splendid pe bulevardul Foch, chiar lângă Bois de Boulogne… Dacă nu mi-ar plăcea atât de mult priveliştea Senei…

Emile e atât de cumintede-ai putea crede că toată viaţa s-a ţinut de poala doamnelor bătrâne.

— Ajung la seara de sâmbătă… Doamna Sacramento a sosit la ora opt cu maşina şi şoferul ei… Am cinat numai noi două şi a fost o masă încântătoare… Sunt mâncăcioasă şi am unul dintre cei mai buni bucătari din Paris… Ce mai, ne-am distrat de minune… Doamna Sacramento este o povestitoare neîntrecută şi ştie nişte fixtâmplări extraordinare… Era pe la zece şi savuram un păhărel de lichior, când se dezlănţuie o furtună grozavă… S-a abătut, cred, şi asupra Parisului…

Cu toate că ploua cu găleata, la zece şi jumătate doamna Sacramento cere să i se tragă maşina la scară… Câteva clipe mai târziu, însă, şoferul ci o anunţă că maşina nu poate pleca pentru că s-a stricat ceva… Nu-mi mai aduc aminte ce anume, fiindcă nu mă pricep de loc la chestiile tehnice…

Musafira mea părea foarte nemulţumită… Gara este departe… Îi spun, de altfel, că nu mai are niciun tren spre Paris.

După lungi discuţii cu şoferul, acesta îi făgăduieşte să pună maşina în ordine pentru a doua zi dimineaţă, foarte devreme. „Cu condiţia să fie gata până la ora şase! insistă doamna Sacramento… Trebuie *neapărat* să fiu în zorii zilei la Paris… Şi, fireşte, numai dacă-mi promiţi, scumpă prietenă, că nu ai să te scoli la ora aceea… Nu vreau să te deranjez câtuşi de puţin46… Şi taca, taca…

Am mai pălăvrăgit aşa vreme de un ceas… Pe la unsprezece şi jumătate, prietena mea îi telefonează nepoatei ei că nu se întoarce decât a doua zi dimineaţa…

O conduc cu însămi până la uşa camerei ci, care este vecină cu a mea… îi spunem camera albastră… Fiecare

cameră poartă numele unei culori… La Cannes, unde am o vilă, fiecare odaie are un nume de floare… Drăguţ, nu-i aşa?…

Ne culcăm… Am un somn foarte bun, în schimb mă trezesc devreme…

— Iertaţi-mă, doamnă, îmi permiteţi să vă întreb dacă păstraţi în vilă sume mari de bani?

— Nu, niciodată… Doar câteva mii de franci pentru cheltuielile curente.

— Ţineţi acolo obiecte de valoare?

— Ştiu şi eu?… Lucruri vechi pe care le colecţiona domnul Pitchard…

— Şi n-a dispărut nimic?

— De ce mă-ntrebi?

— Credeam că… de vreme ce aţi făcut apel la Agenţia

— Nu! Nu! E mult mai neaşteptat decât crezi… Ascultă… Poţi să fumezi o ţigară… Pipă nu, dar o ţigară…

Aşadar, pe la cinci şi jumătate dimineaţa mă trezesc şi e aud pe doamna Sacramento umblând încoace şi încolo prin camera albastră… Dinspre barieră vine şi zumzetul motorului de la maşina pe care şoferul izbutise s-o repare…

Ştiu că promisesem să nu mă scol… Dar, de vreme ce tot nu dormeam… Trag pe mine un capot… Cobor tiptil… Peste câteva clipe, prietena mea coboară la rândul ei şi, zărindu-mă în hol, se dă deodată înapoi. *Am avut impresia clară că şovăie dacă să urce – sau – nu* înapoi *în camera ei*… Mirată, fac un pas înainte… Atunci o cuprinde o mare agitaţie: „Mă scuzaţi… Trebuie să mă grăbesc… Şi aşa am întârziat…” Aproape că fugea… Se ferea să mă privească drept în faţă… Iar eu stăteam locului, cu ochii holbaţi… îmi pierise graiul… Nici nu mai ştiu dacă am avut măcar prezenţa de spirit să bâlbâi câteva formule de politeţe…

Tocmai băgasem de seamă că, în timpul nopţii, doamnei Sacramento îi crescuse barba…

Emile îşi înghiţi saliva şi, datorită acestui exerciţiu repetat de câteva ori, reuşi să-şi păstreze seriozitatea.

— Înţelegi acum de ce doamna Sacramento insistase

atât de mult să plece sâmbătă scara?... Înţelegi acum de ce trebuia neapărat să părăsească vila înainte de a mă trezi eu?...

Nu-şi luase cu ea maşina de bărbierit...

Un bărbat petrecuse pur şi simplu noaptea în camera albastră, chiar lângă dormitorul meu! Şi nici măcar nu încuiasem uşa dintre cele două odăi 1

Mai mult decât atât, timp de luni de zile, timp de aproape un an, un bărbat făcuse parte din Clubul doamnelor bătrâne şi trăise printre noi...

Zguduită de emoţie, am telefonat imediat preşedintei, care m-a pus să jur că voi păstra tăcerea până când vom putea lua împreună o hotărâre...

A venit duminică să mă vadă. Am stat de vorbă multă vreme într-un colţ de grădină... Am hotărât să nu spunem nimic la club înainte de a face o anchetă serioasă...

Şi iată de ce, domnule, m-am adresat Agenţiei „Ou, a cărei îndemânare şi discreţie le cunoaştem...

— Vă cer iertare... Dar... parcă adineauri mi-aţi spus că n-a dispărut nimic din vilă?

— Aşa este...

— A avut loc de curând vreun furt în localul clubului?

— Vai de mine! Ce-ţi trece prin minte??

— Jucaţi bridge şi alte jocuri de noroc... Se joacă şi bacara?

— Din când în când... Niciodată însă pe sume mari...

— Doamna Sacramento avea noroc la cărţi? s

— Pierdea de nu se vedea. Bătrâna doamnă râse scurt. Trebuie să-ţi mărturisesc că doamna Sacramento era cea mai simpatică dintre prietenele noastre... Plină de haz!... Şi de duh!... Ţi-am mai spus despre istoriile pe care le povestea... Dac-aş avea timp, ţi le-aş spune şi dumitale... Avea aşa de mult succes, că celelalte doamne nu veneau decât pentru ca... Primul lor cu vânt era: „Doamna Sacramento e aici? u şi dacă nu era, unele chiar plecau...

— Puteţi să mi-o descrieţi?

— E destul de greu... Era mai degrabă scundă decât înaltă... Foarte brună, cu câteva fire argintii la tâmple...

Cam ca mine… Trăsături fine, mobile, spirituale.). totdeauna binedispună, totdeauna amuzantă, râzând şi glumind mereu…

— A profitat de prezenta ei la club ca să fie invitată la diferite doamne acasă?

— Nu, niciodată… Am crezut chiar că o să refuze invitaţia mea… Ştiam că trăieşte singură, cu nepoata ei Rosita…

— O cunoaşteţi?

— Nu, n-a pus piciorul la club, deoarece e împotriva statutului… Dar mi s-a întâmplat să le întâlnesc pe bulevardul St. Honoré sau pe strada Regală… O făptură admirabilă, brună ca mătuşa ei, şi plină de sănătate… Nu se-mbracă decât la cele mai mari case de modă…

Era luni dimineaţa. Prin urmare, în ajun doamna Pitchard băgase de seamă că obrajii prietenei ei se acoperiseră în timpul nopţii cu o barbă aspră şi deasă.

— Nu-mi mai rămâne, doamnă, decât să vă mai pun o întrebare Ce doriţi, de fapt, în mod precis, de la Agenţia „Ou?

Doamna Pitchard păru uimită de această întrebare:

— Dar, domnule, nu te gândeşti că timp de o lună de zile un bărbat, un bărbat care poate nici n-a împlinit vârstă de cincizeci de ani, s-a strecurat în Clubul doamnelor bătrâne?! Nu te gândeşti că a asistat la toate întrunirile noastre?… Dacă s-ar afla, ar fi un scandal nemaipomenit…

— El ştie… Adică, doamna Sacramento ştie că aţi băgat de seamă că i-a crescut barba?

— Nu cred… S-a repezit cu atâta grabă spre maşină… E.în stare să se întoarcă la club… Ce putem face în cazul acesta?… Oricum, nu putem, doamna preşedintă şi cu mine, să-i cerem să facă dovada că… în sfârşit, mă-nţelegi… Şi nici nu e posibil s-o ştergem fără niciun motiv de pe lista membrelor noastre… Aşa că am dori, preşedinta şi cu mine, să aflăm de ce omul acesta a simţit nevoia să facă parte din micul nostru grup şi dacă…

— Vă mărturisesc, doamnă, că propunerea dumneavoastră este cu totul neaşteptată şi pentru prima

oară Agenţiei „O” i se încredinţează o misiune atât de… cum să spun… de originală…

— Preşedinta, căreia i-am telefonat din nou înainte de sosirea dumitale, este de acord cu mine în ce priveşte cheltuielile… Clubul e bogat… şi după cum ţi-am mai spus, doamnele membre fac parte din înalta societate… Iată aici lista cu numele şi adresele lor… Am sarcina să-ţi dau, în mod confidenţial, o copierea şi acest cec pentru primele cheltuieli… Vai, Doamne, ce tânăr eşti… Trebuie neapărat să treci s-o vezi pe preşedinta noastră…

Când Emile ajunse la sediul Agenţiei „O”, în Cité Bergère, Torrence, cufundat în studierea unor dosare plicticoase, ridică ochii şi se miră cât de înveselit era chipul angajatului său.

— Ei, ce-i cu această doamnă Pitchard?

— O femeie fermecătoare… închipuieşte-ţi, şefule, că doamna Pitchard, în deplin acord cu preşedinta Clubului doamnelor bătrâne…

— Ce tot îndrugi acolo? se răsti Torrence, convins ca Emile îşi bate joc de el.

Dar Emile puse pe birou cecul de 5.000 de franci.

— Asta e un avans… Suntem însărcinaţi să descoperim dacă doamna Sacramento, Lélia Sacramento, este bărbat sau femeie… Şi, de asemenea, trebuie să descoperim de ce această persoană, de sex feminin sau masculin, s-a înscris în Clubul doamnelor bătrâne, dtwenind una dintre cele mai spirituale membre ale lui…

Emile era omul anuarelor. Cămăruţa lui, din spatele biroului oficial al lui Torrence, era înţesată de anuare de tot felul, de mersul trenurilor şi al liniilor de navigaţie din toate ţările lumii. Cu pălăria pe cap, cu o ţigară stinsă în colţul buzei, cercetă un număr de hârţoage prăfuite.

— Ei bine – rosti în cele din urmă – a existat într-adevăr un Sacramento, care a fost timp de şase luni preşedintele Republicii Panamá şi care răspundea la frumosul prenume de José… Sunt zece ani de atunci… După *Bottin*-ul 1 monden al ţării sale, am găsit şi o doamnă Sacramento… Văd că acest preşedinte a murit pe când era

în funcţie... Deci, doamna Sacramento a rămas văduvă de vreo zece ani...

— Şi ce găseşti aşa de pasionant în asta? bombăni Torrence, care, obişnuit cu cercetările crimelor de la Poliţia judiciară, nu se interesa de un caz decât dacă era vorba de cel puţin un cadavru.

— Pasionant?... Palpitant ar trebui să spui... încă nu am terminat, patroane!... Iată colecţia completă a ziarului *Le Figaro*... Aruncă o privire la rubrica „Carnet monden". Vei constata că doamna Sacramento şi nepoata ci Rosita sunt invitate la recepţiile tuturor[1]

ambasadelor şi la toate serbările mondene; iar în fiecare notă sunt scoase în evidenţă frumuseţea şi graţia domnişoarei Rosita.

— Şi ce dovedesc toate astea?

Emile îl privi cu un ochi amuzat pe greoiul Torrence:

— Ai fi în stare dumneata, patroane, să-ţi petreci, timp de peste un an, aproape zilnic, câteva ore la Clubul doamnelor bătrâne? Ai fi capabil să asişti, câţiva ani în şir, îmbrăcat într-o rochie de mătase neagră, la nişte recepţii mondene?... Ei, răspunde-mi...

— E o prostie...

— Nu, nu-i o prostie: *este pur şi simplu admirabil*. Şi bărbatul care a reuşit să obţină un asemenea rezultat nu e un fitecine, aş putea să jur...

— Nu înţeleg unde vrei s-ajungi...

— Nu s-a furat nimic, se pare, la Clubul doamnelor bătrâne. Nu s-a furat nimic nici de la buna mea amică, doamna Pitchard... Nu s-a furat nimic nici la seratele mondene de care vorbeam, căci altfel s-ar fi scris în ziare...

— Şi atunci?

— La naiba, patroane, mă-ntreb ce-i cu dumneata astăzi?... E foarte greu, foarte neplăcut pentru un bărbat să trăiască o vreme în haine femeieşti fără să se trădeze... Asta cere nu numai un fizic potrivit, dar şi o excepţională stăpânire de sine şi o voinţă peste cea obişnuită... Nu uita

1 Bottin — carte în care se află trecute, în ordine alfabetică, numele familiilor din înalta societate.

că nu e vorba de un bal mascat sau de o seară-două… ci de luni de zile, ba chiar de ani, poate… Familia Sacramento e binecunoscută… Şi nu trăieşte în mijlocul unor oameni oarecare, ci în lumea internaţională, în societatea închisă a ambasadelor… Mai sunt şi alţi cetăţeni panamezi la Paris…

— Sigur, parc destul de ciudat…

— Spune mai bine că e uimitor şi că falsa doamnă Sacramento, dacă barba i-a crescut cu adevărat şi este într-adevăr o falsă doamnă Sacramento, a reuşit un extraordinar tur de forţă… Aşadar, acest bărbat, căci ni se afirmă că-i vorba de un bărbat, trăieşte de ani întregi în intimitatea unei fete care trece drept nepoata sa… Dacă nici ea nu şi-a dat seama de nimic?… Gândeşte-te, patroane, la intimitatea dintre o mătuşă şi nepoată ei, când locuiesc laolaltă, în acelaşi apartament… De multe ori o ţinută sumară, anumite… Şi Emile roşi, fiindcă Emile era, o fiinţă castă. Chibzuieşte la tot ce ţi-am spus şi ai să ajungi la aceeaşi concluzie cu mine: această afacere, oricât ar părea de ridicolă, este poate una dintre cele mai tulburătoare probleme de care agenţia noastră a trebuit să se ocupe până acum… Mă-ntreb cum voi putea pătrunde în casa din bulevardul Foch… Un tip de calibrul ăsta miroase uşor despre ce e vorba; deci nu mă pot duce cu o şapcă de băiat de prăvălie sau de electrician.

— Parcă vorbeai spaniola ca Don Quijote în persoană şi, dacă nu greşesc, ai trăit două luni în Panamá – murmură răzbunător Torrence.

Emile continuă să şovăie.

— Mi se pare că uiţi – urmă solidul Torrence, cu un glas nemilos – că preagraţioasa doamnă Sacramento este nevasta sau ruda apropiată a unui fost preşedinte al Republicii… De multe ori ai fost luat mai curând drept un student decât drept un poliţist ager… Nu mai sunt pe lumea asta studenţi săraci?…

Câte lucruri nu poţi cere în această calitate, unei persoane influente din ţara ta!…

Şi iată cum Emile deveni în aceeaşi zi, prin câteva schimbări mai mult sau mai puţin îndemânatice, *studentul*

sărac din Panamá.

Părul lui roşu se făcu negru, tenul măsliniu. Haina prea strâmtă îl întineri şi mai mult, iar ochelarii cu ramă de baga păreau să provină direct din Cartierul Latin.

Totuşi, Emile nu se prea simţea la largul său când la ora trei după-amiază se înfăţişă portarului unui imobil somptuos de pe fostul bulevard Bois, devenit bulevardul Foch.

— Vă rog, pot vorbi cu doamna Sacramento?

— Mi se pare că a ieşit în oraş… Maşina nu mai e în faţa porţii. O găsiţi fără îndoială la club.

— Şi nu e nimeni acasă la ea?

— Ba da, domnişoara Rosita, cred.

Haide! Puţin curaj! Emile urcă cu ascensorul şi apăsă pe butonul soneriei…

— Aş dori – îi spuse el în spaniolă majordomului care-i deschise – aş dori să vorbesc cu domnişoara Rosita Sacramento.

Majordomul încruntă din sprâncene. Se vedea că nu înţelege spaniola şi că numai, numele fetei îi izbise auzul.

— Vreţi să vorbiţi cu domnişoara Rosita? întrebă el în franţuzeşte, cu un puternic accent englezesc sau american. Din partea cui?

— Emilio Tessaro…

— Vă rog, aşteptaţi o clipă…

Auzi o voce tânără şi veselă care întrebă de după uşă:

— Ce-i, John?

O clipă mai târziu, fu uluit de cea mai strălucitoare dintre apariţii.

II

Iu care se dovedeşte încă o dată cât de *mică e lumea şi unde Emile îşi aminteşte de faimosul cimitir din Eyub*.

Roşcovanul de la Agenţia „O” nu avu nici timpul să deschidă gura, ţintuit locului de ochii negri îndreptaţi asupra lui, când un glas voios strigă:

— Emile!…

Şi Emile, suntem siliţi s-o spunem, roşi până-n vârful urechilor, ca un şcolar prins cu şoalda sau ca o fetişcană

mustrată de maică-sa. El îngăimă, fără să-şi poată regăsi cumpătul şi uitându-şi cu desăvârşire rolul său de student sărac din Panamá:

— Dora!

— Ce-ţi veni să-ţi vopseşti părul în negru, dragul meu?

Şi el ar fi putut pune un număr de întrebări, dar îi lipsea sângele rece.

La Agenţia „Ou, personalul era gata să jure că Emile n-a avut niciodată în viaţa lui o aventură, şi domnişoara Berthe, drăgălaşa secretară, petrecuse în zadar cu el 48 de ore la Lavandou, într-o ademenitoare intimitate.

Majordomul se îndepărtase discret. Şi fata urmă pe un ton familiar, plin de farmec şi voioşie:

— Ce-ai mai făcut, *darling*, de pe vremea când ne plimbam prin frumosul cimitir din Eyub şi până astăzi?… Iartă-mă că-mi vine să râd… Dar ideea asta de a-ţi vopsi părul! Dac-ai fi o femeie drăguţă, treacă-mcargă, dar aşa…

Se scurseseră cinci ani de la povestea cu pricina. Emile plecase pentru câteva săptămâni la Constantinopol, devenit Istanbul. Luase o cameră la *Péra-Palace* şi viaţa lui era aproape cu totul lipsită de întâmplări deosebite când, într-o zi, se mută în acelaşi hotel cu el un bătrân american, domnul Simson, însoţit de o fată pe cât de frumoasă pe atât de îndrăzneaţă. Era Dora. Dora care se numea astăzi Rosita. Din spaniolă, cum se dădea pe atunci, ajunsese panameză. Hotelul *Péra-Palace* – sezonul turistic nefiind în toi – era aproape gol. Americanul şi însoţitoarea sa mâncau la o-masă aproape de cea la care Emile şedea singur. Ce poţi privi într-o sufragerie goală dacă nu o vecină, mai ales când e frumoasă? Cu toate acestea, Emilenu avea intenţii clare şi, timid din fire, chiar dac-ar fi fost cazul, sfiala nu i-ar fi îngăduit niciun gest mai îndrăzneţ.

Într-o seară, pe la sfârşitul cinei, portarul hotelului veni să-l anunţe:

— E o noapte cu lună minunată… Dac-ar fi să vă dau un sfat, v-aş spune să vă duceţi acum să vizitaţi cimitirul din Eyub… De altfel, ştiind că sunteţi liber, am şi comandat

maşina cu care se merge de obicei.

Spre deosebire de cele din Europa Occidentală, cimitirele turceşti nu sunt socotite drept triste lăcaşuri de veci, ci, dimpotrivă, cu aleile lor umbroase par nişte grădini unde nu se feresc să rătăcească îndrăgostiri.

O oră mai târziu, Emile se pregătea să părăsească *Péra-Palace*. În hol o zări pe tânăra însoţitoare a americanului îmbrăcată de parcă voia să iasă în oraş. Nu-şi vorbiseră până atunci niciodată, decât cel mult ca să-şi spună:

— Scuzaţi, domnişoară…

— Poftim, domnule, treceţi…

— Vă rog…

Ea se-ndreptă spre el şi i se adresă fără ocol:

— Am auzit adineauri că vă duceţi la Eyub şi că aveţi la dispoziţie o maşină… Eu sunt liberă în astă-seară şi de o săptămână încoace am chef să vizitez faimosul cimitir… V-ar supăra dacă v-aş ruga să-mi oferiţi un locşor în maşină?

Era unul din rarele succese la femei ale lui Emile; singurul, în orice caz, care i-a cerut atât „de puţină străduanie.

Pe aleile poetice, mărginite de chiparoşi, Dora n-a fost zgârcită cu mărturisirile. I-a spus că e spaniolă, că domnul Simson e un bătrân imbecil, dar că e – foarte bogat şi îi face daruri scumpe. Nu era de loc mironosiţă Dora asta!

— Închipuieşte-ţi că de o săptămână mi-ai căzut cu tronc şi că aşteptam prilejul…

De nenumărate ori, când adormea sau mai curând în timp ce încerca în zadar să aţipească, Emile şi-a amintit cele mai mici amănunte ale acelei nopţi, care a fost una dintre cele mai agitate din viaţa lui.

Cimitirul din Eyub şi ungherele lui pustii nu au potolit înflăcărarea însoţitoarei sale şi, întorşi la hotel, a venit să mai petreacă două ore în camera lui Emile, înainte de a se strecura în apartamentul lui Simson.

A doua zi, Emile se sculă târziu. Când coborî, văzu maşina americanului, încărcată cu valize, în faţa uşii

hotelului, deşi cuplul ar fi trebuit să mai rămână câteva zile la Istanbul.

Portarul îi făcu cu ochiul. Dora coborî la rândul ei şi trecu prin faţa lui ca şi când nu l-ar fi văzut, urmată de bătrânul ei prieten.

Asta a fost tot…

Nu se mai întâlniseră de atunci.

— Te-aş fi recunoscut, *darling*, chiar dacă ţi-ai fi pus o perucă şi barbă lungă şi căruntă… Dar cum ai aflat, după atâta amar de vornic, că sunt la Paris şi că mă numesc acum Rosita?

Trebuie să mărturisim că, dacă Emile se simţea aşa de Încurcat, avea şi de ce. Ce să-i răspundă?

— Domnişoară… am… am…

— John!… John!… Fii bun şi adu-ne un whisky. Sunt sigură că prietenul meu Emile moare de sete…

Ciudată făptură! Fără îndoială o aventurieră, dar care poate într-o clipă să capete înfăţişarea celei mai mondene fete din lumea bună. Un corp admirabil. Un chip cu trăsături regulate, fără cea mai mică urmă de vulgaritate. Ochi aproape prea grăitori când îi înflăcărează patima, dar cărora ea ştie să le dea orice expresie, astfel încât sunt în stare să exprime până şi emoţiile cele mai feciorelnice.

— Ei, bătrâne, ce mai spui şi ce cauţi pe-aici?…» Dacă mătuşa mea…

Rostind aceste cuvinte, izbucneşte în râs; Emile simte că îl ispiteşte.

Eşti sigură că ţi-e mătuşă?

— Cam tot atât cât îmi era Simson de unchi – îi aruncă ea în faţă, cu un nou hohot de râs.

Dintre ei doi, cel mai stingherit se simţea Emile. Ea folosea iscusit jocul ochilor, al mâinilor, al picioarelor şi al gambelor ei de toată frumuseţea, pe care le dezvelea deasupra genunchiului.

— În cinstea iubirii noastre trecute! Şi de tine ce s-a mai ales? Ai ajuns până la urmă ofiţer de marină? îmi amintesc că pe-atunci frecventai cursurile Şcolii navale şi

că ai venit la Istanbul în timpul concediului, pe urmele lui Loti şi Farrére…

Niciodată, în toată viaţa lui, care, e drept, nu fusese prea lungă, Emile nu se găsise într-o asemenea încurcătură.

— Zău, mă întreb de ce ţi-oi fi vopsit părul? Ţi-e ruşine că eşti roşcovan? Fără să mai punem la socoteală că ester tare prost vopsit, *darling*… Sunt unele reflexe care… Pune totul aici, John… Şi cheamă, te rog, Passy 22 – 23… Trebuie să-i spun manichiuristei să nu vină azi după-masă…

— De ce?… Pentru mine, nu…

— Sunt prea bucuroasă că te văd şi că pot să depăn cu tine vechi şi scumpe amintiri… Dă-mi telefonul, John… Alo, la aparat domnişoara Sacramento… Da… Sunt foarte ocupată astăzi… Vreţi să-i spuneţi domnişoarei Blanche să nu se deranjeze?… Da… O să luăm înţelegere pentru altă dată… întocmai… Am să-i telefonez… Ea se întoarse către majordom: Poţi pleca, John. Stai puţin… parcă-m-ai rugat să-ţi dau azi ziua liberă… ei bine… e în ordine… poţi să te duci la cinema…

Joacă teatru? Dacă da, o face cu atâta îndemânare, încât Emile nu reuşește să vadă ce sfori trage.

Şi dacă nu, cum se va purta mai departe?

— În sănătatea ta, *darling*!…

Rosita, pe când mai era încă Dora, avea obiceiul, ca mulţi oameni care străbat lumea în lung şi-n lat, să vorbească amestecând două-trei limbi.

— Povesteşte-mi acum cum mi-ai dat de urmă… Şi spune-mi cinstit dacă mai eşti îndrăgostit de mine… După atâta timp, ar fi într-adevăr minunat…

Poţi să-i răspunzi:

— Domnişoară, mă aflu aici doar pentru că pseudomătuşa dumitale, care face parte din Clubul doamnelor bătrâne, e de fapt un bărbat şi…?

Tace.

— S-ar zice că nu eşti prea mulţumit…

Ca o adevărată fiică a Evei, nu-i dă nicio clipă prilejul

să-şi vină în fire.

— N-o fi din pricina mătuşii mele?… Eşti gelos, Emile? Trebuie, oricum, să recunoşti că nu puteam să-ţi rămân credincioasă de-a lungul acestor ani, fără să ştiu măcar dacă o să ne mai vedem vreodată… Ştii că la Istanbul bătrânul Simson şi-a dat seama de tot ce s-a întâmplat… M-a aşteptat în camera mea… şi mi-a făcut o scenă teribilă! Mi-a cerut să plecăm a doua zi… Voia să intre şi să te tragă de urechi, dar n-a făcut-o pentru că eu i-am zis…

Bravo! Iată că mai trebuie, culmea, să-i fie şi îndatorat! L-a împiedicat pe bătrânul ei amant să-i dea o lecţie.

N-avea dreptate să se ferească, prevăzător, de genul ăsta de aventuri, cum a făcut de atunci încoace?

— Văd că nu bei… îţi aduci aminte? La Istanbul am băut împreună trei pahare de rachiu într-un mic restaurant turc şi am mâncat nişte chestii de-alea caraghioase care se servesc în nişte farfurioare…

Mi se-nvârtea capul şi tu mă ţineai în braţe şi îmi spuneai…

Deodată, lui Emile îi trecu o idee prin minte.

— Pot să dau un telefon?

— Cu plăcere… Vreau să-ţi atrag doar atenţia că nici măcar nu m-ai sărutat… Să ştii că mătuşa mea… hm… e mult mai puţin geloasă ca domnul Simson şi că… Mă rog! … Cartea de telefon e pe măsuţă… Telefonul e în priză… N-ai să te superi dacă în timpul ăsta am să mă duc să-mi pun puţină pudră pe obraz?

După aceste cuvinte, deschise o uşă şi dispăru. Emile răsfoi cartea de telefon.

Club… club… club… E uimitor câte cluburi există la Paris… Clubul doamnelor bătrâne… Passy… Ce?… Passy 22 – 23…

— Alo… alo… Clubul doamnelor bătrâne? Cu cine am onoarea?… Garderoba?… Spuneţi-mi… Aş vrea să vorbesc numaidecât cu doamna Sacramento… Poftim?… Da, e urgent… Să revin peste două ore?… Imposibil… A plecat?

… în grabă?… în urma unui telefon?…

Emile se repede spre uşa pe unde a dispărut fata şi intră într-o cameră mare, în care lumina se revarsă în valuri prin ferestrele deschise.

— Domnişoară Rosita 1 o strigă… Te caută cineva… Hei!… Te caută cineva!…

Nu-i răspunde nimeni. Odaia e goală. Sufrageria e goală. Cele două saloane, de asemenea.

— Te caută cineva!… Te caută cineva!…

Emile roşeşte tot atât de tare ca adineauri când i s-a amintit de aventura amoroasă din Istanbul. Aşadar, fusese dus de nas în câteva minute, simplu ca bună ziua. Şi s-a lăsat dus. Stătea s-o asculte, i se perindau dinaintea ochilor aduceri aminte…

Se aud paşi pe scară. Cineva sună. Sună iar. Bătăi puternice în uşă.

— Vin… o clipă… nu!

Trei agenţi în uniformă sunt în prag.

— Unde e? îl întreabă.

— („ine?

— Hoţul… De aici a fost chemată echipa *Police Secours* şi am fost anunţaţi că un hoţ e pe cale să jefuiască apartamentul.

Unul dintre agenţi îl priveşte mai pătrunzător pe Emile: …

— Dumneata eşti valetul? Şi fiindcă Emile nu răspunde numaidecât, îi cere: Actele, vă rog! Hai, mai iute! … Fiţi atenţi, poate că-i înarmat…

Ca de obicei, Emile n-are la el buletinul de identitate.

— Sunt de la Agenţia – spune.

— Ce vorbeşti Păi noi cunoaştem pe toţi ăia de la agenţie… în afară de fostul inspector Torrence şi unul roşcovan…

— Eu sunt roşcovanul acela… Emile… Vă rog… Lăsaţi-mă să alerg după…

Şi astfel eşecul fu total; cel mai mare şi mai integral eşec pe care-l avusese vreodată Agenţia „O”, cu atât mai usturător cu cât de astă dată vinovat era numai Emile.

Marele Patron.

Ce-avea la mână? Ce indiciu să reţină? Nimic. Mai puţin decât nimic.

În cursul dimineţii i se semnala că o anume doamnă Sacramento, membră a Clubului doamnelor bătrâne, era fără nicio îndoială un bărbat.

La ora trei după-masă afla că pseudonepoata acestei înalte doamne din Panamá nu era alta decât o aventuriera al cărei amant fusese mai demult în Turcia.

La ora trei şi jumătate nu mai rămăsese nimic din toate astea! Iar el se zbătea să scape din ghearele poliţiei. Trebuia acum să-l cheme pe bunul Torrence. Îi vor da probabil drumul, cu scuze zeflemitoare. Dar lucrul cel mai grav era că *nu se mai afla nimeni în apartamentul clin bulevardul Foch*. Sub nasul lui Emile, dacă se poate spune aşa, Rosita îi dăduse voie lui John, majordomul, să meargă la cinema. Mai trebuiau să fie în casă o cameristă şi bucătăreasa. Ce se-ntâmplase cu ele? Mister. Cât despre doamna Sacramento, părăsise în grabă Clubul doamnelor bătrâne.

Rosita dispăruse.

La zece seara, Emile şi Torrence, însoţiţi de un inspector de la Poliţia judiciară, căruia fuseseră nevoiţi să-i spună toată povestea, aşteptau încă în vastul şi somptuosul apartament.

Toţi locatarii fugiseră ca potârnichile.

Şi Emile ofta, lugubru, adresându-se lui Torrence:

— Ce ţi-am spus, patroane?

— Ce mi-ai spus?

— Că e un lucru serios... O afacere nemaipomenită... Că...

— Ai uitat să-mi istoriseşti că Rosita a fost...

— Stt!...

Dar îi miră ceva şi mai extraordinar încă. Bineînţeles că percheziţionaseră apartamentul. Erau oameni de meserie. Nimic nu le scăpa îndeobşte. Şi numai Domnul ştie cât de grăitoare este locuinţa în care cineva stă mai multă vreme. Or, nu găsiseră absolut nimic să dezmintă

basmul cu *„Doamna Sacramento şi nepoata ei, frumoasa Rosita44*, cum scria în ziarele mondene.

Scrisorile altor doamne bătrâne către falsa bătrână doamnă:

„Scumpă prietenă.

Ceaiul dumitale de ieri a fost o adevărată minune şi sper că vei primi să vii săptămâna viitoare, împreună cu fermecătoarea dumitale nepoată? 6

Totul era cam în sensul ăsta. Nicio fotografie revelatoare. Nici măcar la John, majordomul, de care probabil se fereau.

Inspectorul de la P.J. chemase din exces de precauţie doi specialişti în amprente digitale. Găsiseră o serie pe mobile şi pe clanţele de la uşi, atât în apartament cât şi în camerele servitorilor, şi le luaseră.

Primiră, puţin înainte de zece, răspunsul telefonic* Niciuna dintre amprente nu corespundea celor din fişierele Identităţii judiciare. Cu alte cuvinte, nici stăpânii, nici personalul de serviciu nu fuseseră niciodată puşi sub urmărire.

— Vedeţi… Această Sacramento… Sau mai bine zis tipul ăsta care trecea drept doamna Sacramento…

— Înţeleg… – mormăi Torrence.

— Când a plecat din vila de la Triel, a avut o urmă de bănuială… A zărit ceva neobişnuit în privirea bunei doamne Pitchard… Nu destul ca să fie sigură… Dar ea… vreau să spun el… era deosebit de prevăzător, cu ochii-n patru… a. Înştiinţat-o şi pe nepoată.

— Gare desigur că nu-i e nepoată.

— Mă laşi să termin, patroane, sau nu?

Şi se vedea că Emile îşi ieşise într-adevăr din lire.

— Ei?

— Toată lumea era în stare de alarmă. Ticluiseră şi un cod special ca s-o prevină pe bătrâna doamnă… în sfârşit… pe…

— Înţeleg…

— Ca să-l prevină la Clubul doamnelor bătrâne. Trebuia doar cumpărată amabilitatea domnişoarei de la

garderobă… Mi-ar plăcea să dau o raită pe acolo…

Torrence, prost dispus, privi lung la părul negru al colaboratorului său.

— Asta cere o nouă transformare… După câte mi-ai spus despre statutele acestui club ciudat, prezenţa bărbaţilor şi a femeilor sub 50 de ani este strict interzisă şi nu văd cum… Doar clacă ai chef să te deghizezi într-o bătrânică…

Cuvintele lui Torrence turnau ulei pe foc. Emile răspunse, jignit:

— Mi-ar fi, oricum, mai uşor decât dumitale.

Şi intenţionat îşi îndreptă privirile spre pântecul proeminent al fostului inspector de poliţie.

În clipa aceea sună telefonul.

— Alo… – răspunse Emile. Casa doamnei Sacramento, da… Nu-i aici, dar…

La capătul firului, o voce proaspătă exclamă:

→ Ştiu, patroane.

Era domnişoara Berthe, care sta de gardă, la Cité Bergère, unde se afla biroul agenţiei.

— N-aş fi vrut să vă deranjez… Dar o anume doamnă Pitchard telefonează pentru a treia oară… Vrea să vă vorbească fără întârziere… Fireşte – că nu i-am spus nimic… I-am promis însă că veţi trece pe la ea îndată ce vă veţi întoarce. A mai spus că nu trebuie să ţineţi seama de oră şi că nu-i vorba de o vizită…

x ni

Zn care *Emile nu se da bătut şi în care descoperă că doamnele cu pricina nu socot sub demnitatea lor să se joace ca nişte fetiţe*.

Doamna Pitchard era numai lapte şi miere. Îl aştepta pe Emile în plăcutul apartament din Quai de Passy şi pregătise o sticlă de băutură de o vârstă venerabilă.

— Te-am deranjat foarte tare, nu-i aşa? Ba da, ba da. Îmi dau seama acum cât de proastă am fost.

Emile pricepuse, dar prefera să aştepte şi urmarea.

— Nu trebuie să dai prea multă atenţie la spusele doamnelor bătrâne. Pentru noi, o întâmplare neînsemnată

devine buricul pământului. Dacă ne-ai vedea la club!... Câteodată facem o după-amiază întreagă haz de vreun fleac.

Nici acum Emile nu-şi arătă în niciun fel sentimentele. Şedea foarte cuminte pe marginea scaunului, cu mâinile pe genunchi, dar, ca să fim cinstiţi, deşi părea că ascultă ceea ce spunea gazda sa, alte gânduri îi umblau prin minte.

„Iată – îşi zicea Emile – vreo 50 de femei bătrâne din înalta societate... Cea mai mare parte au o viaţă mondenă, dar au crescut o familie... Fiii şi fiicele lor sunt acum căsătoriţi... Soţii. În cele mai multe cazuri, au murit sau s-au ramolit... Clubul bătrânelor doamne seamănă mai mult a mănăstire decât a club şi, aşa cum mărturiseşte doamna Pitchard, aceste doamne fac haz din te miri ce şi rid pesemne ca nebunele la gluma cea mai nevinovată.

Dacă citim lista membrelor clubului, ne dăm seama că acest mic grup, mai mult sau mai puţin caraghios, reprezintă o avere nemăsurată... Fiecare dintre doamne poate semna, fără să clipească măcar, un cec de un milion, şi câteva dintre ele sunt de 50 de ori milionare, ba chiar mai mult...44

Doamna Pitchard urmă, turnându-i lui Emile din vinul vechi, galben cum e chihlimbarul.

— Am făcut e greşeală dând prea multă importanţă unui incident care n-are şi nu *trebuie să aibă nicio însemnătate*... Pe moment, preşedinta a fost la fel de tulburată ca şi mine şi de aceea te-am chemat... Şi am fost mustrată...

— Scuzaţi-mă – întrebă Emile – unde se afla doamna Sacramento în timpul acestei şedinţe de comitet?

— În salonul cel mare... Nu-i spusesem încă nimic... Se pare că a primit un telefon şi că a plecat în grabă... Ziceam că am hotărât în unanimitate să dăm incidentul uitării... O anchetă este de prisos şi nu ne-ar face decât de râs... Soţii unora dintre noi sunt oameni de afaceri sau diplomaţi de carieră. S-ar înfuria dacă numele lor ar fi amestecate într-o astfel de poveste care, la urma urmei, e

lipsită de importanţă.

Şi doamna Pitchard, cu un surâs larg, care-i dezvelea dinţii foarte frumoşi, continuă:

— Îţi cer iertare, domnule Emile, că te-am deranjat aşa de mult... Sper că ai să vrei să păstrezi drept despăgubire micul cec pe care ţi l-am dat...

— Ştiţi că doamna Sacramento a dispărut, ca şi nepoata ei, de altfel?...

— Nu, zău?...

— Cred că fuga asta era pregătită dinainte. Ca probă că s-au găsit foarte puţine bagaje în apartament. Cum aceste doamne călătoreau mult, ar fi trebuit, în mod normal, să existe un număr mai mare de valize acolo. Şi, pe deasupra, ca din întâmplare, tot personalul de serviciu lipsea.

— Vedeţi, dar, că am dreptate şi că totul e cum nu se poate mai limpede... Simţind că a fost descoperită, falsa doamnă Sacramento a hotărât să-şi schimbe felul de viaţă şi n-o să mai auzim vorbindu-se de ea... încă o dată, contez pe discreţia Agenţiei „O” şi-ţi mulţumesc pentru zelul cu care...

Şi încă multe asemenea vorbe şi fiţe! Ciudată femeie! Emile nu-şi lămurea prea bine impresia pe care i-o făcea.

Doamna Pitchard avea multă feminitate şi bun simţ, dar era în acelaşi timp şi foarte copilăroasă... Trăsăturile ei erau bine desenate, aproape voluntare, şi totuşi uneori privirea ei trăda o naivitate neaşteptată...

— Bună seara, doamnă... Vă făgăduiesc că, dacă nu intervineun nou incident, Agenţia „066 va păstra tăcere asupra...

Torrence, care îl aştepta într-o cafenea din apropiere, mormăi privind la halba de bere din faţa sa 2

— Aşa-ţi trebuie!... Nu era de demnitatea noastră să acceptăm această anchetă trăsnită...

— Ce-ai zice, patroane... Dacă aş lua un concediu de o zi sau două...

— Aht

Şi Torrence, care pricepuse, îşi privi lung halba şi

apoi suspină:

— Cu atât mai rău pentru tine, bătrâne… Totdeauna am spus că ai un suflet de amator…

Prima grijă a lui Emile, a doua zi dimineaţă, fu să se ducă la centrala telefonică din Passy, unde îşi arătă legitimaţia. După câteva cercetări făcute într-un timp destul de scurt, i se aduse la cunoştinţă că în ajun, la 19.43, doamna Pitchard primise un telefon din Bourg. Convorbirea cerută de la Hotelul *Genève*, din Bourg, durase mai puţin de şase minute.

Al doilea lucru fu deci să telefoneze la Hotel *Genève* la Bourg. Află că legătura cu Parisul o ceruse o pereche aflată în trecere prin oraş. Cuplul se îndrepta într-o maşină arătoasă spre Elveţia… Era alcătuit dintr-o fată tânără şi foarte frumoasă, şi un domn bătrân, scund şi slăbuţ, care părea american. Cu ale cuvinte, falsa doamnă Sacramento părea că-şi luase din nou înfăţişarea masculină. Emile începu să şovăie. Să facă drumul până la Basel sau nu? Era ora 11 dimineaţa şi încă nu pusese piciorul la agenţie.

Înainte de a pleca se hotărî să telefoneze pentru orice eventualitate la postul de frontieră. Pentru asta se adresă comisarului Lucas de la Poliţia judiciară, care-i îngădui să se servească de linia telefonică oficială.

— Agenţia „O” tot mai continuă ancheta asta? se miră Lucas. E adevărat că agenţiile particulare au toate drepturile. Pentru noi, afacerea s-a încheiat. Fiecăruia îi este permis să-şi părăsească în grabă apartamentul, iar doamna Sacramento nu pare să fi comis niciun delict. Numai pentru că o bătrână nebună pretinde că îi crescuse barba, n-o să…

Emile obţinu la aparat postul de frontieră şi rugă să i se citească lista călătorilor care trecuseră cu o seară înainte în Elveţia. Lucas îl văzu tresărind câùd auzi:

— Arthur Simson din Philadelphia, cu nepoata sa.

— Ceva nou? se miră Lucas.

— Nu cine ştie ce… Un nume care-mi aminteşte unele lucruri. Ai dreptate, domnule comisar… Cazul ăsta nu mi se pare interesant…

— Îl laşi baltă?

— Încă o informaţie sau două pe care vreau să le obţin şi apoi e mai mult ca sigur că mă voi ocupa de altceva…

Emile minţea. Niciodată nu fusese mai preocupat de năucitoarea poveste decât din clipa când aflase că doamna Sacramento şi Simson erau una şi aceeaşi persoană. z

Aşadar, omul. care la Istanbul, cu câţiva ani mai înainte, Jocuise la *Péra-Palace* împreună cu Rosita, era acelaşi cu doamna din înalta societate panameză, membră a Clubului doamnelor bătrâne.

Un sfert de oră mai târziu Emile se afla la agenţie.

— Ai nevoie de maşină, patroane?

Păi te credeam în concediu…

— Tocmai… Voiam să fac o plimbare la ţară.

— De-a lungul Senei, presupun…

Şi Torrence oftă.

Era o vreme uscată şi însorită. Emile, la volanul maşinuţei, merse cu capota ridicată de-a lungul Senei până la podul din Triel şi întrebă unde e vila doamnei Pitchard. Se aştepta să găsească o vilă mică şi confortabilă, dar nu deosebit de elegantă. După spusele doamnei Pitchard, era doar un modest refugiu de sfârşit de săptămână. Prin urmare, fu destul de mirat când zări, nu departe, un parc de câteva hectare, înconjurat de ziduri groase. În spatele unui splendid grilaj, la intrare, doi grădinari stăteau aplecaţi deasupra unor ronduri de flori.

Cât despre clădirea din mijloc, merita mai curând numele de castel decât cel de vilă. Era foarte mare şi bine proporţionată. Printre acareturi se puteau vedea grajduri pentru mai mulţi cai.

Emile aprecie *grosso modo* că pentru întreţinerea unei asemenea proprietăţi este nevoie de opt servitori.

Ceea ce-l uimi şi mai mult fu că în garaj se găseau două maşini pe care un şofer le spăla cu furtunul.

Ca să nu atragă atenţia, Emile se duse în satul – Triel să-şi lase automobilul şi se-ntoarse pe jos, oprindu-se la o cârciumioară de lângă proprietatea doamnei Pitchard.

— Puteţi să-mi daţi o omletă sau orice altceva demâncare?

— Desigur, domnule… Dacă doriţi, avem astăzi rasol de găină.

Mâncă mai bine decât se aşteptase, pălăvrăgind cu patronul.

— Frumoasă proprietate, zău aşa… Dar întreţinerea trebuie să fie scumpă foc…

— Ce-aţi fi spus atunci pe timpul domnului Pitchard… Străinii ăştia aruncă cu banii în dreapta şi-n stânga…

— Domnul Pitchard a murit de mult?

— De vreo zece ani… Nici nu l-am văzut bine pe-aici. Într-o zi am aflat că proprietatea, care era a unui conte ruinat, a fost răscumpărată de un bogat australian… Se pare că făcea afaceri cu lină şi avea zeci de mii de oi, unii spun chiar sute de mii… Cert este că arhitecţii şi antreprenorii s-au instalat la Triel şi timp de un an lucrările au mers strună. Apoi au venit antrenori, jochei şi se vorbea de creşterea unor cai de curse… Cât despre proprietar, nu se vedea, ca să zic aşa. Tot în tot, cred că l-am văzut de patru ori; nu se da jos din maşină, un automobil mare, american. Mereu – cu trabucul în gură… Se pare că umbla beat de dimineaţa până seara… Avea un iaht undeva, prin Mediterana, un apartament la Paris, un altul la Londra şi, după câte ştiu, un castel – istoric în Scoţia… Dar cea mai mare parte a timpului şi-o petrecea pe bordul iahtului. Sunt, într-adevăr, pe lumea asta oameni care nu ştiu ce să facă cu banii, pe când ceilalţi, sărmanii, abia ajung să-şi ţină zilele.

— Dar doamna Pitchard?

— Vedeţi, domnule, cei din familiile astea nu trăiesc ca noi… Pleacă, vin… Călătoresc fiecare de capul lui, prin lume, şi când se întâlnesc, se salută ceremonios, ca şi cum nici nu s-ar cunoaşte. Mă-ntreb când găsesc timpul să mai facă şi copii… De altfel, alde Pitchard nu aveau niciunul.

Câteva luni după moartea domnului Pitchard, care s-a înecat în Marea Mediterană într-o zi când, beat-mort, se plimba pe puntea iahtului, puţină vreme după moartea lui,

zic, a sosit de nu ştiu unde doamna Pitchard, o cucoană mititică, simplă, drăguţă, de loc cu nasul pe sus. De atunci nu se mai cresc cai de curse. N-a păstrat decât o parte dintre servitori şi nu soseşte decât sâmbătă şi duminica… Stt!… E majordomul care vine să joace obişnuita lui partidă de dame.

Un om de vreo 50 de ani, corespunzând perfect tipului de servitor de casă mare, intră în cafenea şi, după ce strânse în tăcere mâna patronului, se aşează lângă fereastră. Hangiul. luă şi el loc în faţa noului venit şi partida începu numaidecât.

Lui Emile îi trebui b răbdare îngerească pentru a putea deschide vorba. Abia la ora 4, după ce fuseseră date pe gât un număr respectabil de păhărele, tânărul roşcovan de la Agenţia „044 îndrăzni să pomenească ceva despre furtuna de sâmbătă trecută.

Atunci majordomul rosti câteva cuvinte care-l făcură pe Emile să ciulească urechile…

— *Fără să mai ţinem seama că doamnele râdeau*, *ca nebunele* în *timpul cinei*, *care nu se mai termina*.

— Ei, ce vrei! Doamnele bătrâne sunt într-o oarecare măsură ca nişte copii…

Servitorul dădu din umeri şi rosti următoarele:

— Totul arc o margine! *Când hazul e să muşti dintr-un măr*, *alegându-l cât mai mare*, *şi s-o ţii aşa multă vreme*…

— Doamnele se distrau muşcând din mere aşa, unul după altul?

— Da, erau vreo 15 pe masă… Când am strâns, nu mai rămăseseră decât patru care puteau fi mâncate… îşi înfipseseră dinţii în toate celelalte… Eu socot că, dacă ai ajuns într-un asemenea hal, e mai bine să te-ngrijeşti… Şi dacă, după ce te-ai jucat în aces-fe fel o jumătate de oră în cap, îţi iei merele cu tine în cameră…

— N-ai să-mi spui că, şi după ce au urcat în camera lor, au continuat. să…

— Nu, nu amândouă… Numai aia mititică şi slăbuţă… Sacramento îi zice… Mă sună. Stau şi mă întreb dacă nu

am uitat să-i pun pe noptieră apă minerală.

— Poţi, dacă eşti aşa de bun, să-mi aduci coşul cu fructe? îmi spune. Am obiceiul să mănânc un fruct când mă trezesc noaptea din somn…

Cobor, şi „peste câteva minute îi duc coşul, după ce scosesem din el merele din care doamnele mitşcaseră în joacă…

— Vai, aş fi vrut celelalte mere!… Sper că nu le-aţi aruncat?… Unele dintre ele erau aşa de gustoase…

— Da, domnule! A trebuit să mă duc să-i caut la bucătărie fructele acelea… Nu, orice-aţi spune, dar asemenea oameni ar face mai bine să se-ngrijească…

— I-ai povestit întâmplarea aţa stăpânei dumitale?

— De ce? Ce-i pasă ei?

— Într-adevăr… Nu ştiu ce ar… Spune-mi… Mă gândesc că… muşcând aşa din câte un măr, şi-ar fi putut lăsa proteza în el…

— Cine v-a spus că are o proteză? Vă înşelaţi… Doamna Pitchard nu mai e foarte tânără, dar are încă toţi dinţii în gură şi aş da mult să-i am şi eu la fel. Désiré! Ce-ar fi să mai jucăm o partidă? Nu vă supăraţi, domnule, nu? Damele sunt pasiunea mea şi Désiré a avut, norocul să-mi ia un joc, aşa că…

Când Emile se întoarse la Paris în seara aceea, avea mutra lui serioasă şi chibzuită de politehnician. Ce răspuns se putea da tuturor problemelor puse de purtarea doamnelor de la club?

Şi, în primul rând, de ce numitul Simson, amantul frumoasei Rosita, jucase timp de mai bine de un an rolul dificil al unei doamne nobile şi bogate din Panamá?

Mai mult ca sigur că Simson era un aventurier, şi încă un aventurier de mare clasă, care trăgea la hotelurile internaţionale de lux, dând-o drept nepoată pe iubita lui.

Tipii de acest soi nu-şi pierd vremea cu mici lovituri care nu aduc cine ştie ce profit şi sunt în schimb primejdioase. Aşteaptă cu răbdare prilejul potrivit, afacerea de aur din care să câştige o sumă frumuşică. Şi pun totul la bătaie ca să reuşească. Pe urmele cărei lovituri

grozavejncât să merite astfel de pregătiri şi cheltuieli, venise Simson la Paris?

Chiria apartamentului din bulevardul Foch fusese plătită regulat, ca şi mobilele, cel puţin în parte.

De ce, după ce intrase în pielea doamnei Sacramento, aventurierul s-a înscris în clubul doamnelor bătrâne?

Două ipoteze i se-nfăţişau lui Emile:

Ori pseudodoamna Sacramento pătrunsese în Clubul doamnelor bătrâne numai din întâmplare, spunându-şi că s-ar putea ivi pe aici nişte ocazii bunicele.

Ori Simson ajunsese doamna Sacramento numai pentru a pătrunde în Clubul doamnelor bătrâne, şi asta în vederea unui scop precis.

Acest scop…

Emile se repezi brusc afară, luă un taxi şi merse până în bulevardul Victor Hugo. Acolo intră în renumita patiserie şi rugă să fie primit de patron.

— Dumneata serveşti toate mesele luate pentru clubul care se află la etajul de deasupra, nu-i aşa?…

— Da, eu, adică personalul nostru feminin. Fiindcă doamnele n-ar îngădui cu niciun preţ prezenţa unui chelner sau a unui maître d’hôtel. De cele mai multe ori cea care urca era domnişoara Tereza, Are o vârstă respectabilă şi…

— Aş putea vorbi câteva clipe cu această domnişoară Tereza?

Bătrâna domnişoară fu chemată. Era îmbrăcată în negru din cap până-n picioare.

— După câte cred, doamnă, aţi dus destul de des fructe doamnelor de sus, de la club?

— Aproape zilnic, domnule.

— Printre ele au fost şi mere, nu? Gândiţi-vă bine înainte de a-mi răspunde… Aţi văzut pe vreuna dintre doamne muşcând o dată dintr-un măr necojit, ca apoi să-l arunce?

Domnişoara Tereza păru şocată», de o astfel de întrebare.

— Bine, domnule, dar doamnelede sus sunt prea bine

crescute ca să…

— Adică?

— Se servesc de cuţit ca să cureţe merele. Niciodată la club vreuna dintre ele nu şi-ar fi permis…

— Mai am o întrebare… Doamna Pitchard poftea câte o prietenă să-şi petreacă weekend-ul la dânsa… Făcea invitaţia respectând ordinea alfabetică a membrelor clubului. Ştiţi cumva să fi existat vreo excepţie la această regulă?

— Nu, niciuna… >

A doua zi dimineaţă, spre mirarea lui Torrence, Emile îşi reluă locul în cămăruţa sa de la agenţie.

— Îţi stau la dispoziţie, patroane… – anunţă el. E ceva de lucru?

— Credeam că mai continui cu ancheta la bătrânele dumitale doamne!

— Ce vrei, patroane – răspunse Emile cu modestiecred că am dus-o până la capăt!

— Cum, ai descoperit…

— Nu. n-am descoperit încă nimic, dar am trimis un număr de telegrame în diferite ţări ale lumii… Câte mijloace cunoşti pentru a identifica pe cineva?

— Păi… în primul rând, amprentele digitale.

— Cu condiţia să fie o persoană a cărei fişă dactiloscopică o ai.

— Diferitele mărturii.

— Cu condiţia ca martorii, să nu fie la celălalt capăt al lumii.

— Mai sunt semnele particulare.

— Cu condiţia ca persoana pe care vrei s-o identifici să aibă o cicatrice, o aluniţă sau altă particularitate uşor de observat.

— În cazul acesta…

— Adu-ţi aminte de spargerea care a avut loc acum zece ani, într-o vilă din împrejurimile Lyonului… Spărgătorul, înainte de a spăla puţina, a mâncatcât şapte, cum e obiceiul la aceşti domni…

— Da, da, îmi amintesc… A lăsat un măr din care

muşcase.

— Aşa-i… Ai o memorie bună… Un dentist, examinând urmele lăsate de dinţi pe măr, a găsit semnul unei lucrări de proteză, mai deosebită, făcută pentru maxilarul spărgătorului… Câte o notă adresată tuturor dentiştilor din Franţa şi…

— Ai găsit un măr la doamna Sacramento?

— Nu… Dar doamna Sacramento, care se numeşte Simson, a lucrat timp de un an în condiţii grele şi costisitoare ca să-şi procure un măr…

Torrence, care nu înţelegea nimic, trase un dosar spre el şi oftă:

— Cât se poate de interesant… Ia ascultă! Iar a avut loc un furt de bijuterii pe bulevardul Bonne-Nouvelle şi Societatea de asigurări ne cere să…

IV

Zn *care Emile dă dovadă de o răbdare din ce în ce mai îngerească, dar ancheta continuă fără el, în virtutea inerţiei.*

Lui Torrence nu-i venea să creadă. Din când în când îl privea pe Barbet. Barbet îl privea în acelaşi fel şi amândoi îşi făceau cu ochiul.

De o săptămână încoace, Emile era de nerecunoscut. Lua asupră-şi, cu zâmbetul pe buze, cercetarea tuturor dosarelor plicticoase ale Agenţiei:

anchetele fără interes, verificările cele mai neînsemnate pe care altă dată le-ar fi privit cu dispreţ.

Într-atât era de mare zelul lui, încât nu mai lipsea mult şi ar fi lipit singur timbrele pe plicuri, ducând apoi scrisorile la poştă.

Niciun cuvânt despre Clubul doamnelor bătrâne, nici despre doamna Pitchard, nici despre doamna Sacramento.

Tot aşa, nicio vorbuliţă despre frumoasa Rosita, pricina unor amintiri atât de voluptuoase şi de umilitoare.

Uneori primea câte o depeşă pe numele său. Dar abia de-şi arunca ochii pe ea, şi o şi azvârlea într-un sertar pe care-l încuia cu grijă.

— Cred – zise într-o zi domnişoara Berthe – că pentru

domnul Emile a fost o lovitură greu de suportat. Bietul băiat!…

Aveau grijă de el. Îl compătimeau. Se fereau să facă cea mai mică aluzie la faptul că dăduse greş atât de jalnic într-o anchetă care, dacă ziarele i-ar fi publicat desfăşurarea, l-ar fi făcut fără îndoială de râs.

După vreo 15 zile, Emile fu apucat de o asemenea patimă pentru bursă, încât citea zilnic două sau trei jurnale financiare, îi arăta cursurile lui Torrence, care nu se pricepea de fel.

— La ce trebuie să mă uit?

— Vezi aici? Acţiunile *Australian*… De trei zile scad cu 10 până la 20 de puncte pe zi…

— Ai acţiuni *Australian*?… Joci la bursă?

— Aş, de unde!… Ştii, patroane, cine e marele acţionar, aproape singurul proprietar al lui *Australian*, nume sub care e cunoscut cel mai important trust al liniei din Australia? Nepreţuita noastră prietenă, doamna Pitchard…

— Cu atât mai rău pentru ea dacă acţiunile scad…

— O clipă, patroane… Acţiunile scad datorită cuiva care a aruncat deodată pe piaţă o mare cantitate… Iar dacă te interesezi la diferitele burse din lume, ţi se va spune că însăşi doamna Pitchard îşi vinde acţiunile ca şi cum ar avea o grabnică nevoie de uriaşe sume de bani. Ştii la cât se ridică averea doamnei Pitchard? La vreo 60 de milioane de franci.

— Şi mai zici că are nevoie de bani?

— Da, adică e pe cale să prefacă în bani lichizi, prin samsarii ei, cea mai mare parte a avutului său… Bursa e înnebunită… Vânzarea linei pe piaţă merge din ce în ce mai greu… Toată lumea se întreabă.

— Tot nu înţeleg…

— Să presupunem că cineva îi cere deodată doamnei Pitchard o sumă enormă, de pildă jumătate din ceea ce are… Sigur că e silită să-şi vândă acţiunile…

— Dar cine i-ar putea cere e asemenea sumă?

— La asta şi vreau să ajung… Cine?… Ca să poţi avea

astfel de pretenţii, trebuie ca doamna Pitchard să fie cu totul la cheremul tău... m-am gândit numaidecât la doamna Sacramento, care a dispărut acum e 15 zile şi se găseşte, probabil, în acest moment, pe undeva prin Egipt... Fireşte că nu mai poartă numele de Sacramento, ci pe cel de Arthur Simson, cetăţean al Statelor Unite... Ce-a făcut la Paris falsa doamnă Sacramento?... A pătruns în Clubul doamnelor bătrâne... Şi a aşteptat cu răbdare rândul pentru a fi primită în vila din Triel... Şi acolo s-o *distrat grozav*, după spusele majordomului, *muşcând din merele necojite şi îndemnând-o şi pe gazdă să facă la fel*... Apoi, a reuşit să-şi procure şi să ia cu ea unul din aceste, mere... Uite o telegramă primită acum trei zile din Melbourne, patroane, ca răspuns la întrebarea pe care am pus-o poliţiei din acest oraş. *„Dl. Pitchard a luat în căsătorie pe Dollie Smits, soră geamănă cu Bilie Smits stop Billie Smits decedată în timpul călătoriei în Argentina*

— Acum ai înţeles? Bogătaşul de Pitchard, care nade repede în patimabeţiei, se însoară cu Dollie

Smits. Aceasta are o soră geamănă. După o scurtă lună de miere, căsnicia se zdruncină, cum se întâmplă adeseori în asemenea medii, şi fiecare călătoreşte singur. Dollie e însoţită de sora ci Billie, care nu se măritase.

Într-o bună zi, se află la Buenos Aires că domnul Pitchard a murit, căzând în Marea Mediterană. Cele două femei se îmbarcă fără întârziere, ca să vină să ia în primire moştenirea.

Ele iau vaporul Mendoza şi, pe drum, una dintre surori moare de pneumonie... Actul de deces e întocmit pe numele de Billie... Pricepi?... Billie poate să moară, ea n-are nicio moştenire... Dar, *ia gândeşte-te*, *dacă moarta era Dollie*... Toată averea lui Pitchard revine moştenitorilor dinspre partea so* ţului. Două gemene se aseamănă de obicei... Dollie Smits nu fusese niciodată la Paris, unde n-o cunoaşte nimeni.

De aceea Dollie Smits murind, *Billie ti ia locul şi devine doamna Pitchard*, *văduvă*. Această simplă înlocuire îi aduce cel puţin vreo 50 de milioane.

Falsa văduvă Pitchard stă la Paris, la Triel, la Cannes... Ea îşi făureşte la-bătrâneţe o viaţă plăcută şi nu bănuieşte că o persoană care călătorea pe vasul *Mendoza* a mirosit substituirea. Iată, patroane, lista pasagerilor de pe *Mendoza* în timpul acestei curse... Mi-a trebuit multă vreme ca să strâng toate aceste informaţii... Vei găsi numele domnului Simson şi al nepoatei sale.

Domnul Simson este un aventurier, un om al marilor lovituri. Dacă reuşeşte să demonstreze că doamna Pitchard nu este adevărata doamnă Pitchard, ci sora ei, care n-are niciun drept la moştenire, va putea să pretindă jumătate de avere...

Simson nu e grăbit... ştie cât de greu este să aduni astfel de probe. Arc bani... Nu se dă îndărăt să facă un drum la Melbourne şi îi vine în minte o idee aproape genială. Se duce la cel mai bun dentist din oraşul în care crescuseră amândouă surorile... De la el află, în sfârşit, că Billie, când era tânără, a purtat multă vreme un aparat care să-i îndrepte incisivii şi că se pot vedea încă, după ani şi ani de zile, urmele acestui aparat... Afară de asta, Billie are un canin puţin strâmb datorită unei căzături din copilărie...

Acum ai priceput?...

Întreaga Agenţie „O" s-a strâns în jurul lui Emile, care îşi gustă triumful cu modestie. Ochii strălucitori ai domnişoarei Berthe ascund cu greu sentimentele pe care le nutreşte pentru tânărul ei şef cu părul roşu.

— Asta-i tot... Simson îşi pregăteşte îndelung lovitura... De vânt1 în acest scop doamna Sacramento... El, care a călătorit o viaţă întreagă, ştie că adevărata doamnă Sacramento şi-a petrecut cea mai mare parte a existenţei într-o clinică unde, păstrându-se discreţia cuvenită, fusese internată ca nebună. Deci nu era cunoscută nici de înalta societate pariziană, nici de acei membri ai ei, veniţi. din Panamá şi stabiliţi în capitala Franţei.

Îi trebuiau amprentele dinţilor...

La club, doamnele nu-şi îngăduiau să muşte de? a dreptul dintr-un măr necojit. Dar când îi vine rândul să fie

invitată la Triel, falsa doamnă Sacramento *o face pe fetiţa zburdalnică şi* obţine, în sfârşit, amprentele de care avea nevoie».

Nu-i mai rămânedecât să părăsească Parisul. Doamna Pitchard nu bănuie ce furt s-a comis în casa ei: un biet măr i? >*Dar-esie* «*un-măr care o va costa zeci de-milioane*.

Un telefon-e-Jămureşte-şi ea ne cere să oprim ancheta

Apoi, „Simson, după ce se pune la adăpost, o şantajează… Cere, ca să tacă, sume colosale… Trebuie vândute o parte dintre acţiuni…

Torrence trage pe îndelete din pipă, cu capul în Vept:

— Ce avem de făcut a

Tocmai astavoiam – să-te-mtrebtşiiretr-patroane! De fapt, ce ne priveşte-pe noi?

— Asta-i şi părerea-mea; Ce-ne-pasă & dacă milioanele cu pricina* sunt într-un buzunarsau într-altul. În cel al unei false-doamne Pitchard sau al unei false doamne Sacramento! Sau-dacă-jung în mâna unor moştenitori care n-au e nevoie de ele. Fiindcă m-am interesat… Moştenitorii dinspre partea lui Pitchard sunt la fel de bogaţi ca şi răposatul lor unchi…

— În cazul acesta…

Emile dădu din mână şi încheie:

— Lua-i-ar dracu', n-au decât să se înţeleagă între ei, nu-i aşa?

Asta însă nu-l împiedică să-şi petreacă după-amiaza tot scriind la scrisori una după alta. E drept că după ce le termina, le arunca pe rând în coşul de hârtii. Domnişoara Berthe „care, de cum a ieşit Emile pe uşă, goleşte, plină-de-curiozitate. coşul, se întunecă la faţă citind:

„*Dragă Rosita…*"

„*Dragă prietenă…*"

„*Doamnă…*"

„*Dragă domnişoară şi prietenă…*"

Dar degeaba! Nu mergea şi pace! Ar fi vrut din tot sufletul s-o înştiinţeze pe frumoasa Rosita că nu l-au putut duce de nas şi că singur, împotriva tuturor, descoperise

adevărul despre ciudata aventură de la Clubul doamnelor bătrâne.

Nu face nimic. Lumea asta-i aşa de mică, cine ştie… Poate că într-o bună zi.

bătrâna doamnă din baveux

— Luaţi loc, domnişoară – oftă Maigret, scoţându-şi cu părere de rău pipa dintre dinţi.

Şi îşi aruncă din nou ochii pe biletul magistratului, care spunea: „Afacere.de familie. De ascultat depoziţia Ceciliei Ledru, dar a se acţiona cu cea mai mare prevedere44.

Acestea se petreceau la Caen pe timpul când comisarul fusese trimis acolo pentru a reorganiza brigada mobilă. Încă nu, se obişnuise cu ţinutul acela aspru şi tainicei se simţea mult mar puţin, la largul lui, mai puţin liber să procedeze cum credea de cuviinţă, ca în biroul său de pe Quai des Orfèvres.

Notiţa îl deruta şi ea: „Afacere de familie… cea mai mare prevedere…44

Asta însemna că iar va da peste familia unui înalt funcţionar sau peste vreun fruntaş al provinciei. Era nemaipomenit câţi verişori, cumnaţi şi cumnate care călcaseră legea aveau notabilii de aici!

— Vă ascult, domnişoară Ledru.

Domnişoara Cécile era o femeie bine, chiar frumoasă, desigur şi datorită rochiei negre care dădea poezie chipului ei, altfel palid şi smead.

— Vârsta dumneavoastră?

— 28 de ani

— Profesiunea?

— Presupun că e mai bine să vă explici totul de la început ca să înţelegeţi situaţia mea. Eram orfană şi, la 15 ani, am intrat ca fată la toate. Purtam codiţe pe spate şi nu ştiam nici să scriu, nici să citesc…

Părea cu atât mai surprinzător, cu cât persoana din faţa comisarului avea un vădit aer de distincţie.

— Continuaţi, vă rog.

— Întâmplarea a făcut să intru în slujbă la doamna

Croizier, la Bayeux. Aţi auzit de ea?

— Mărturisesc că nu.

Aşa-s toţi în provincie, îşi închipuie că persoanele mai de vază din partea locului sunt cunoscute în lumea întreagă.

— Am să vă vorbesc despre ea mai târziu. Trebuie să ştiţi numai că a prins drag de mine şi m-a dat să învăţ carte. Apoi m-a păstrat lângă ea ca domnişoară de companie şi – voia-să-i spun mătuşă Joséphine.

— Aşadar, locuiţi la Bayeux cu doamna Josép. – hine Croizier?

Ochii fetei se umplură de lacrimi şi fu nevoită să-şi scoată batista şi să şi-i şteargă.

— Toate acestea aparţin trecutului – spuse ea, suspinând. Mătuşa Joséphine a murit ieri, aici, la Caen, şi am venit să vă spun că a fost asasinată.

— Scuzaţi-mă că vă întrerup. Sunteţi sigură că doamna Croizier a fost asasinată?

— Aş pune mâna în foc.

— Aţi fost acolo?

— Nu.

— V-a spus cineva acest lucru?

— Chiar mătuşa mea.

— Cum? Mătuşa dumneavoastră v-a spus că a fost asasinată?

— Staţi puţin, domnule comisar… Nu mă luaţi drept o nebună… Ştiu ce vorbesc… Mătuşa mea mi-a repetat de nenumărate ori că, dacă i se întâmplă o nenorocire în casa din strada Récollets, prima mea grijă trebuie să fie să cer o anchetă…

— O clipă! Care casă din strada Récollets?

— Casa nepotului ei, Philippe Deligeard. Mătuşa Joséphine venise să stea câteva săptămâni la Caen ca să-şi trateze dinţii, căci, la 68 de ani, începuseră s-o doară… Trăsese la nepotul ei, iar eu am rămas la Bayeux fiindcă Philippe nu mă-nghite.

Pe un petic de hârtie Maigret îşi notă: „Philippe Deligeard66.

— Ce vârstă are nepotul?

— 44 sau 45 de ani.

— Profesiunea?

— Niciuna. Avea ceva. avere, cea a nevestei, dar cred că de câţiva ani încoace nu mai există decât. În chip de amintire. Cu toate astea, perechea a continuat să locuiască într-o casă boierească, proprietatea lor, pe strada Récollets, să ţină o bucătăreasă, un valet şi un şofer. De mai multe ori Philippe a venit la Bayeux s-o implore pe mătuşa lui să-i împrumute bani.

— Şi i-a dat?

— Niciodată. Îi răspundea nepotului ei că trebuie să aibă răbdare şi să aştepte să moară…

În timp ce fata vorbea, Maigret rezuma în minte faptele în felul său.

În primul rând, la Bayeux, pe una din acele străzi liniştite de lângă catedrală, unde zgomotul paşilor făcea să se mişte toate perdelele de la ferestre, locuia doamna Joséphine Croizier, văduva lui Justin Croizier.

Istoria averii – ei era în acelaşi timp hazlie şi macabră. Croizier, simplu slujbaş la un notar când se căsătorise, era maniac şi mania lui erau asigurările. Îşi petrecea timpul semnând poliţe cu toate societăţile posibile şi imaginabile şi toată lumea îşi bătea joc de el.

O dată, o singură dată, a luat vaporul spre Southampton. Marea era furtunoasă. O clătinătură îl izbi pe Croizier aşa de rău cu capul de chesoane, încât i-l crăpă, iar văduva sa, la puţin timp după aceea, avu surpriza să încaseze un milion de franci de la diferite societăţi de asigurare. De atunci, singura distracţie a Joséphine! Croizier, în casa întunecată din Bayeux, a fost să administreze această avere care se rotunjise încetul cu încetul şi să pălăvrăgească după-amiezi întregi cu Cécile Ledru, protejata ei. Lumea vorbea că milionul de odinioară* făcuse pui şi, datorită unor plasamente bine alese, Joséphine Croizier avea acum patru sau cinci milioane.

Philippe Deligeard, fiul surorii ci, începuse,

dimpotrivă, printr-o căsătorie strălucită cu fata unui bogat negustor de cai. Îşi mobilase o locuinţă splendidă şi casa lui trecea drept una dintre cele mai bine aranjate din Caen.

Spre deosebire de mătuşa lui, făcuse nişte plasamente proaste şi, după cât se zvonea, de vreo trei sau patru ani nu mai trăia decât pe credit, împrumutând de la cămătari în contul averii pe care avea s-o moştenească.

— Într-un cuvânt» domnişoară Cécile, acuzaţia dumneavoastră n-are nicio bază serioasă în afară de faptul că Philippe avea nevoie de bani şi că moartea mătuşii lui i-ar fi procurat aceşti bani.

— V-am mai spus că însăşi doamna Croizier a cerut ca, dacă moare în strada Récollets…

— Iertaţi-mă, dar cred că ştiţi cât preţ se poate pune pe temerile unei bătrâne… Vreţi acum să mă puneţi la curent cu faptele petrecute?

— Mătuşa mea a murit ieri, către ora 5 după-amiază. Ei încearcă să susţină că a încetat* din viaţă în urma unei crize cardiace.

— Suferea de inimă?

— Ca toată lumea. Dar nu ca să moară din pricina asta.

— La ora aceea eraţi la Bayeux?

Lui Maigret i se păru – dar poate că nu era decât o impresie – că fata avu o şovăire.

— Nu… Eram la Caen…

— Spuneaţi că n-aţi însoţit-o pe Joséphine Croizier…

— Într-adevăr… Dar cu autobuzul faci doar o jumătate de ceas de la Bayeux la Caen. Am venit după nişte cumpărături.

— Şi n-aţi încercat s-o vedeţi pe mătuşa dumneavoastră?

— Am trecut pe la nepotul ei.

— La ce oră?

— Pe la patru… Mi. s-a spus că doamna Croizier a ieşit în oraş…

— Cine v-a spus asta?

— Valetul.

— După ce-şi întrebase stăpânii?

— Nu! Cu de la el putere.

— Deci trebuie să credem că spunea adevărul sau că i se dăduseră dinainte instrucţiuni în privinţa asta?

— Aşa m-am gândit şi eu.

— Unde v-aţi dus după aceea?

— În oraş. Aveam de făcut o sumedenie de drumuri… Apoi m-am întors la Bayeux şi azi-dimineaţă am aflat de moartea mătuşii din ziarul din Caen pe care-l primim.

— Ciudat…

— Poftim?

— Ziceam că-i ciudat. La ora patru, când v-aţi prezentat în strada Récollets, vi s-a spus că mătuşa dumneavoastră a plecat în oraş. Vă întoarceţi la Bayeux şi, a doua zi dimineaţă, aflaţi din ziar că a murit cu numai câteva minute, cel mult un ceas după vizita dumneavoastră. Este adevărat că aţi înaintat o plângere, domnişoară Cécile?

— Da, domnule comisar. N-am niciun fel de avere, dar aş da cu dragă inimă puţinul pe care-l am ca să se descopere adevărul şi vinovăţii să fie pedepsiţi.

— O clipă! Pentru că aţi vorbit despre situaţia dumneavoastră financiară, îmi permiteţi să vă întreb dacă ştiţi că aveţi să moşteniţi ceva de la Joséphine Croizier?

— Sunt sigură că nu voi moşteni nimic, căci eu i-am redactat testamentul şi am refuzat categoric să-mi lase cel mai mic lucru. În caz contrariu, nimeni n-ar fi crezut că mi-am consacrat dezinteresat anii aceştia binefăcătoarei mele.

Era parcă prea frumos ca să fie adevărat. Dar degeaba o întorcea Maigret pe o parte şi pe alta, expunerea ei era fără cusur.

— Aşadar, aţi rămas fără nicio para.

— N-am spus aşa ceva, domnule comisar. Doamna Croizier mă plătea cu o leafă de domnişoară de companie. Şi fiindcă nu aveam niciun fel de cheltuieli, am putut pune deoparte o sumă destul de frumuşică, bani albi pentru zile

negre, aşa că am cu ce înfrunta soarta până una alta. Sunt însă hotărâtă să-i cheltuiesc pe toţi dacă-i nevoie, ca să-mi răzbun mătuşa.

— Pot să vă mai pun o întrebare? Philippe este moştenitorul, nu-i aşa? Presupunând că avem dovada că şi-a ucis mătuşa, el n-o mai poate moşteni. Ce se-ntâmplă cu milioanele?

— Sunt vărsate pentru ocrotirea tinerelor lipsite de mijloace.

— Doamna Croizier se ocupa de opere de binefacere?

— Îi era milă de fetele sărace şi ştia câte primejdii le pândesc…

— Era foarte severă în privinţa moravurilor?

Cécile şovăi o clipă, chibzui şi apoi răspunse:

— Da, foarte severă.

— Puţin exagerată chiar?

— Aproape exagerată, da…

— Mulţumesc, domnişoară.

— Veţi face o anchetă, nu?

— Am să cercetez şi, dacă e nevoie… Unde vă pot găsi în caz că…

— În timpul celor două zile dinaintea înmormântării, care are loc la Caen, îmi petrec cea mai mare parte a vremii în camera mortuară din strada Récollets…

— În pofida lui Philippe?

— Nu vorbim unul cu celălalt şi nu pun piciorul în restul casei. Plâng şi mă rog… Noaptea dorm la hotelul *Saint-Georges*…

Pipa lui Maigret era pe sfârşite. Comisarul privea pieziş impunătoarea casă cenuşie, poarta mare cu inel de aramă, curtea de onoare cu candelabre de bronz. Cazul era, ceea ce numea el, o afacere fără pipă, adică anchetă care se desfăşoară într-o locuinţă unde comisarul nu putea, fără a încălca regulile bundeu. viinţe, să-şi păstreze luleaua-n gură.

De aceea mai fumă puţin înainte de a intra, uitându-se la oamenii care soseau şi plecau, doamne în negru, domni în haine închise, într-un cuvânt, toată înalta

societate din Caen, care venea să-şi prezinte condoleanţee.

— O să fie o plăcere, nu alta! oftă el şi-şi goli în sfârşit pipa, lovind-o uşor de tocul pantofului.

Apoi intră ca şi ceilalţi, trecu prin faţa tăvii de argint plină de cărţi de vizită îndoite la colţuri, ajunse în fundul unui coridor cu dale albe şi albastre şi, îndărătul unei uşi mari drapate cu negru, zări camera mortuară, sicriul înconjurat de flori şi luminări, siluete întunecate stând în picioare sau îngenuncheate.

Numai simţind mirosul de ceară, arsă şi parfumul crizantemelor, erai gata introdus în atmosferă; se auzeau şoapte, lumea îşi tampona nările cu batiste şi plutea un aer de mare demnitate, pe care oamenii nu-l iau decât în faţa Justiţiei şi a Mor ţii.

Cécile Ledru se afla acolo, într-un colţ pe un scăunel de rugăciune, cu obrazul acoperit de un văl de crep destul de străveziţi pentru a i se desluşi trăsăturile regulate şi buzele care se mişcau, în timp ce degetele înşirau mătănii de jad.

Un bărbat, îmbrăcat şi el în negru, cu ochii roşii, cu o faţă colţuroasă, îl privi pe Maigret cu un aer întrebător, de parcă voia să ştie ce caută acolo. Comisarul se apropie de el.

— Domnul Philippe Deligeard, nu-i aşa? Comisarul Maigret. V-aş ruga să-mi acordaţi o clipă.

Lui Maigret i se păru că interlocutorul său se uita urât la Cécile Ledru înainte de a ieşi din camera mortuară.

— Poftiţi, domnule. Biroul meu e la etajul întâi.

Scara era de marmură”, cu o frumoasă balustradă din fier forjat. Pe peretele de la intrarea biroului, o tapiserie de Aubusson veritabilă, apoi o încăpere mobilată în stil Empire, foarte mare, cu ferestrele spre parcul care nu te aşteptai să fie aşa de întins în plin centrul oraşului.

— Lu aţi loc, vă rog. Presupun că fata aia continuă cu uneltirile şi că ei îi datorez vizita dumneavoastră.

— Vorbiţi de Cécile Ledru?

— Într-adevăr, de ca pomeneam, de această josnică intrigantă care, o bună bucată de vreme, a reuşit să aibă o

mare influenţă asupra mătuşii mele… Luaţi un trabuc?

— Nu, mulţumesc… Spuneaţi „o bună bucată de vreme…” Trebuie să înţeleg că această influenţă nu a durat prea mult?

Maigret nu avu nevoie să se uite cu atenţie la Philippe Deligeard, care, chiar în doliu fiind, era îmbrăcat cu deosebită grijă. Era tipul perfect al burghezului bogat, pe care-l întâlneşti în toate oraşele de provincie. În pas cu moda, ducând o viaţă luxoasă, ţinând mai presus de orice la decor, la anumite detalii de îmbrăcăminte, la un anumit fel de a vorbi şi de a se purta care să-l deosebească de muritorii de rând.

— Înţelegeţi, domnule comisar, că mi-e foarte penibil şi extrem de dezagreabil să primesc, în momente atât de dureroase, vizita unui poliţist. Voi răspunde totuşi la întrebările dumneavoastră, pentru că vreau să lămurim afacerea asta şi Cécile să-şi primească pedeapsa pe care o merită…

— Adică?

— Întrebarea dumneavoastră dinainte îmi arată că aţi înţeles: biata mea mătuşă nu s-a lăsat păcălită până la capăt de farmecele acestei individe şi de faimosul ei devotament dezinteresat. Ăsta e adevărul, şi în atare măsură, încât, atunci când mătuşa mea a venit să stea o lună la noi, i-am propus, ca să nu-şi schimbe cu nimic obiceiurile, să o găzduim şi pe domnişoara ei de companie, căci casa este destul de mare… însă biata mea mătuşă a refuzat, mărturisindu-ne că s-a săturat de această fiinţă şi nu ştie cum să scape de ea. Se temea doar că, dacă o va rupe prea brutal cu dânsa, Cécile să nu încerce să se răzbune…

Vorbele îi veniră fără să vrea pe buze! Prins de atmosfera în care se găsea, Maigret murmură cu o ironie pe care interlocutorul său n-o sesiză:

— Ce rea şi prefăcută e lumea!

— Spuneam, deci, că mai devreme sau mai târziu mătuşa mea s-ar fi despărţit de această creatură care a încercat zadarnic să provoace o ceartă între noi…

— A făcut aşa ceva?

— Pretinzând, între altele, că aş avea amante… Suntem între bărbaţi, domnule comisar… La vârstă şi la situaţia mea trebuie să admiteţi că e firesc, nu-i aşa… cu discreţie, bineînţeles! Ca orice om de lume… Sigur că biata mea mătuşă, care era un monument de virtute, nu putea înţelege… De altfel, astea sunt amănunte despre care n-are rost să vorbeşti oamenilor în vârstă…

— Şi Cécile a vorbit?

— Dacă n-ar fi făcut-o, cum ar fi aflat mătuşa mea? Proastă socoteală şi-a făcut însă această fiinţă perfidă, căci toate s-au întors împotriva ei. Când a ajuns la urechile mătuşii Joséphine că neprihănita ei domnişoară de companie primea pe ascuns, sub acoperişul ei, pe un tânăr despre care, începând cu familia, nu prea onorabilă, se pot spune multe…

— Cécile avea un amant?

Indignarea lui Maigret era reală sau, dacă nu, se prefăcea admirabil… E adevărat că profită de acest lucru ca să-şi scoată pipa din buzunar, cu un aer foarte nevinovat, ca şi cum ar fi uitat fastul înconjurător şi havanele de pe birou.

— De doi ani încoace! Da, trăiesc împreună de doi ani şi se întâlnesc aproape în fiecare noapte. Pe el îl cheamă Jacques Mercier. Se ocupă de transporturi, în combinaţie cu un prieten. Dar trebuie reţinut că părinţii lui au dat faliment acum câţiva ani.

— Nemaipomenit! Şi i-aţi spus asta mătuşii?

— Bineînţeles… De ce să nu-i fi, spus? Nu era de datoria mea?

— Fără îndoială…

— Atunci ea s-a hotărât, în sfârşit, s-o dea afară pe Cécile… Vă repet, doar teama de răzbunare o mai oprea… De aceea i-am propus să locuiască la noi… I-aş fi pus la dispoziţie întreg etajul doi şi…

— Când aţi discutat aceste chestiuni?

— Păi… şi alaltăieri…

— Şi hotărârea era luată?

— Nu chiar… Dar era admisă în principiu…

— T-Presupun că nu o acuzaţi totuşi pe Cécile că a omorât-o pe mătuşa dumneavoastră.

Philippe ridică deodată spre Maigret o faţă foarte tulburată:

— Dar… mătuşa mea nu a fost ucisă! Trebuie ca individa asta să fie şi nebună, şi perversă ca să scornească asemenea palavre… Mătuşa mea a murit de o criză cardiacă şi medicul de la starea civilă a recunoscut cu precădere acest lucru… Nu văd cum…

— Pe scurt! Nu o acuzaţi pe Cécile că a omorât-o pe mătuşa dumneavoastră?

— Dacă n-aş fi sigur că mătuşa mea a murit de moarte naturală, aş acuza-o, însă nu e cazul. În schimb, dacă această individă mai colportează asemenea bârfeli pe socoteala noastră, mă voi vedea silit s-o reclam pentru calomnie.

— O întrebare, domnule Deligeard… Mătuşa dumneavoastră a murit în jurul orei 5, nu-i aşa?

— Cinci şi ceva, da… Soţia mea mi-a spus, fiindcă eu. personal, nu eram acasă.

— Foarte bine… Or, pe la patru, Joséphine Croizier plecase în oraş.

— În fiecare zi, la patru, avea oră la dentist, căci era vorba de o proteză, o lucrare destul de complicată.

— Ştiţi cumva când s-a întors mătuşa dumneavoastră?

— Mi s-a spus… Puţin înainte de cinci? Aproape imediat după ce a venit, a apucat-o criza de inimă şi a murit fără să mai aibă vreme să dea dispoziţii…

— Criza a avut loc în camera ei?

— Da, în camera Ludovic al XIV-lea de la etajul doi.

— Soţia dumneavoastră era cu ea?

— Soţia mea a urcat puţin după aceea, în clipa când mătuşa mea deschidea uşa ca să strige după ajutor.

— Şi dumneavoastră unde eraţi?

— Cred, domnule comisar, că nu e vorba de un interogatoriu, căci n-aş suporta aşa ceva.

— Vai de mine! Vrem tocmai să i se răspundă acelei persoane pline de tupeu, care…

— Trebuia să mă duc la club… Plec de obicei de acasă pe la patru şi jumătate, cinci fără un sfert, pe jos, ca să fac puţină mişcare… Străbat astfel o parte din oraş… Pe la cinci joc un bridge şi la şapte şi jumătate vine maşina să mă ia la masă…

— Aţi fost anunţat la club printr-un telefon?

— Da.

— Şi când aţi ajuns acasă…

— Mătuşa mea murise şi medicul se afla la căpătâiul ei.

— Medicul familiei?

— Nu! Locuia prea departe şi soţia mea chemase un medic din împrejurimi, un medic tânăr care, însă, nici n-a avut când să mai intervină…

— Aveţi un fin?

— Da, Gérard. Arc 20 de ani şi urmează cursurile Şcolii de înalte studii comerciale… La ora când mătuşa mea murea, trebuie să fi fost la cursuri sau în oraş, la vreo cafenea… Aşa-i la vârsta asta… Tinerii de astăzi nu înţeleg că locul unui om de lume este la club, şi nu într-un local deschis primului venit…

— Şi servitorii?

— Arsène, şoferul, avea zi liberă… Valetul nu-şi părăseşte niciodată după-amiaza postul său de la parter. Cât despre bucătăreasă, presupun că se afla la bucătărie… Mai doriţi să ştiţi ceva, domnule comisar?…

Trebuie să mă întorc la obligaţiile mele şi să-i primesc pe cei care vin să-mi prezinte condoleanţe. Aştept dintr-o clipă într-alta pe preşedintele tribunalului, care este şi preşedintele clubului meu… Vă rog s-o preveniţi pe fata aceea, cred că e cel mai bun lucru pe care-l aveţi de făcut… Dacă mai continuă cu zvonurile ei neruşinate, o bag la puşcărie…

Philippe Deligeard se întreba, probabil, ce putea, într-un asemenea moment, să facă să fluture un surâs ciudat pe buzele comisarului. Maigret, de la o vreme,

privea fix într-o oglindă de deasupra căminului. În oglindă vedea o uşă mascată de o draperie. De câteva ori, de când stătea de vorbă cu Philippe Deligeard, draperia se mişcase. Şi comisarul zărise, pentru o clipă, chipul palid al unei femei care, era convins, nu era alta decât doamna Deligeard.

Auzise oare ce mărturisea soţul ei despre necesitatea, pentru un om de lume, de a avea aventuri pe cât de galante, pe atât de discrete?

— Adio, domnule comisar… Vreau să cred că după explicaţiile pe care mi-am datosteneala să vi le furnizez, doliul meu nu va mai fi tulburat de povestea asta indecentă şi prostească. Valetul vă va arăta drumul spre ieşire.

Philippe sună, se mulţumi să schiţeze un salut rece la adresa comisarului şi se îndreptă cu demnitate spre faimoasa draperie, în spatele căreia se auzea un zgomot slab. Un sfert de ceas mai târziu, Maigret se afla în cabinetul procurorului Republicii. Un Maigret placid şi ironic, tot frământându-şi pipa în buzunar, căci procurorul din Caen nu era omul să te lase să fumezi în biroul lui.

— Ei bine, aţi ascultat-o pe domnişoara aceea?

— Am fost şi la faţa locului.

— Ce părere aveţi? Bârfeli, nu-i aşa?

— Ba dimpotrivă, am impresia că această cumsecade Joséphine Croizier a fost ajutată să moară, biata bătrână… Dar de cine? Asta-i întrebarea. Şi mai este încă o întrebare: Vreţi într-adevăr să se afle?

II

Hotelul *Saint-Georges* era unul din micuţele hoteluri unde vin de obicei numai clienţi cunoscuţi, cum se găsesc în mai toate oraşele de provincie. Nici nu-i bănuieşti existenţa dacă nu ţi l-a recomandat cineva şi este locuit mai ales de oameni în vârstă, de preoţi, de fete sperioase, într-un cuvânt, în majoritatea cazurilor, de cei ce au de-a face mai mult sau mai puţin cu cuvioşenia, de la paracliser până la fabricantul de lumînări.

În salonul cu fotolii de bambus, unde o doamnă bătrrnă care broda îi arunca din când în când câte o

privire severă, Maigret aştepta de peste o jumătate de oră, şi fumul pipei lui se strângea în jurul lustrei, alcătuindu-i un nimb albăstriu.

„Fac prinsoare că şi tu, băiete, aştepţi aceeaşi persoană ca şi mine44 – îşi spusese el de cum văzuse un tânăr care umbla neliniştit de colo-colo, scoţându-şi la fiece clipă ceasul din buzunar. Acum, după jumătate de oră de aşteptare, şi cu toate că nu schimbaseră niciun cuvânt, cei doi bărbaţi se cunoşteau. Măsurându-l pe Maigret din cap până-n picioare, tânărul cu siguranţă că se gândea: „Aşa arată faimosul comisar de care mi-a vorbit Cécile? Pare mai curând un grăsan cumsecade. Dar s-o fi întâmplat ceva nou, de vreme ce a venit la hotel s-o aştepte pe Cécile? …

Maigret, la rândul său, îşi spunea: „N-arată rău de loc Jacques Mercier ăsta! E chiar un bărbat foarte bine! Aproape prea bine! Nu pare de loc tipul de tânăr provincial cuminte, aşa cum ni-l închipuim de obicei; are mai degrabă aspectul unui om lipsit de prejudecăţi. O mutră frumuşică, părul cârlionţat, ochii strălucitori, şi-i curge foc prin vine, nu alta. Ehei, domnişoară Cécile!… Mi se pare mic că-ţi plac contrastele, şi cuminţenia dumitale nu rezistă noaptea atât de bine ca ziua? 6

Când sosi, îl văzu mai întâi pe Jacques Mercier şi un zâmbet îi lumină faţa. Însă tânărul i-l arătă pe comisar şi fata se încruntă, făcând trei paşi spre acesta.

— Vreţi să-mi vorbiţi? întrebă ea, vădit stingherită de faptul că e văzută în tovărăşia amantului ei.

— Aş dori să vă cer într-adevăr câteva precizări. Dar locul mi se pare prost ales în hotelul ăsta atât de liniştit, că auzi cum zboară şi moliile. N-aţi vrea să intrăm câteva minute într-o cafenea?

Cécile îl privi pe Merfcier, care încuviinţă şi, după câteva clipe, cei trei stăteau aşezaţi într-o braserie unde oamenii jucau biliard.

— În primul rând, îngăduiţi-mi să vă atrag atenţia, domnişoară Cécile, că n-a fost frumos din partea dumneavoastră că nu mi-aţi vorbit despre domnul Mercier.

— Am crezut că nu are nicio legătură cu această afacere, deşi ar fi trebuit să bănuiesc că Philippe vă va vorbi despre el. Ce v-a mai spus în ce mă priveşte?

— Lucruri neplăcute, după cum aţi ghicit. Cred că e, ceea ce se cheamă, un om de lume desăvârşit, dar arc o limbă afurisită. O halbă, băiete! Şi dumneavoastră ce luaţi, domnişoară? Un porto? Şi dumneavoastră? Două pahare de porto. Bine instalat pe bancheta de muşama, Maigret urmărea maşinal bilele de biliard şi scotea cu voluptate mici rotocoale de fum din pipa aprinsă, gustând parcă pacea cenuşie, dar pătrunzătoare, a provinciei.

— Aşadar, asta ţine de doi ani…

— Da, sunt doi ani de când ne cunoaştem.

— Şi de cât timp arc domnul Mercier obiceiul să-şi petreacă nopţile în casa bătrân ei doamne?

— De peste un an.

— Nu v-a venit ideea să vă căsătoriţi?

— Bătrâna doamnă, cum îi spuneţi, nu ar fi îngăduit aşa ceva. Mai precis, ar fi socotit un asemenea proiect ca o adevărată trădare faţă de dânsa. Era geloasă pe dragostea mea. Neavând pe nimeni pe lume în afara nepoţilor pe care nu-i putea suferi, mă considera într-un fel un bun al ei. Din această pricină am primit să nu am cu Jacques decât o legătură ascunsă, doar ca să n-o dezamăgesc şi ca să n-o fac să sufere.

Cécile răspundea supusă întrebărilor lui Maigret, în timp ce însoţitorul ei se încrunta din când în când, dornic, pare-se, să o sfătuiască să fie prevăzătoare.

— E rândul dumneavoastră, domnule Mercier.

— Nu văd în ce măsură sunt amestecat cu în…

Nu-i vorba de asta. E vorba să mă ajuţi într-o apehetă pe care domnişoara Cécile a cerut-o din partea poliţiei. Philippe Deligeard pretinde că nu-ţi prea merg bine afacerile… E adevărat?

— Adică…

— E adevărat?

— Răspunde, Jacques!

— E adevărat! M-am asociat cu un prieten şi am

cumpărat, trei camioane pentru strânsul peştelui în micile porturi de pe coasta Contenţin. Din păcate, camioanele nu erau noi şi reparaţiile au costat foarte scump…

— Când?

— Poftim?

— Când daţi faliment?

— De trei zile camioanele nu mai merg, pentru că n-am plătit chiria garajului…

— Mulţumesc. Vreţi să-mi reamintiţi, domnişoară, la ce oră aţi ajuns în strada Récollets?

— Alaltăieri?… în jurul orei patru… Nu-i aşa, Jacques?

— O clipă! Eraţi împreună?

— Am adus-o cu maşina… Aşteptam în colţul străzii… Era patru şi cinci…

— Aţi adus-o cu maşina din Bayeux?

Şi Maigret o privi aspru pe Cécile care-i spusese că a venit cu autocarul.

— Foarte bine! Acum, domnişoară, vă rog să-mi spuneţi: când aţi aflat din ziare de moartea Joséphine! Croizier; presupun că i-aţi cerut lui Mercier să vă ducă la Caen… La ce oră aţi ajuns în strada Récollets?

— Pe la nouă şi jumătate dimineaţa.

— Deci trecuse o noapte întreagă de când bătrâna doamnă murise. Vreţi să-mi precizaţi ce-aţi văzut?

— La ce vă referiţi? L-am văzut întâi pe valet, apoi ni? te oameni pe coridorul cel mare, apoi pe Philippe Deligeard, care a venit spre mine rostind cu un rânjet: „M-aş fi mirat să nu vii în goana mare!” Apoi am văzut-o pe mătuşa…

— Atenţie! Aici mă interesează povestea. Aţi văzut cadavrul mătuşii. Unde?

— În sicriu.

— Deci era pus în sicriu la ora aceea, dar sicriul nu era încă închis.

— A fost închis puţin mai târziu, în prezenţa mea. Oamenii întâlniţi pe coridor erau de la pompele funebre.

— Aţi recunoscut, aşadar, chipul mătuşii

dumneavoastră. Sunteţi sigură?

— Absolut sigură! Ce vă închipuiţi?

— N-aţi observat nimic anormal?

— Nu, nimic… Plângeam… Eram foarte emoţionată… Aş fi vrut să rămân o clipă singură cu ea ca să mă reculeg, dar a fost cu neputinţă.

— O ultimă întrebare. Cunosc intrarea principală a locuinţei din strada Récollets. Dar presupun că mai are şi altă ieşire.

— Există o uşă mică în spatele casei, care dă în strada Echaudé. E mai curând o ulicioară pe care nu se află clădiri, ci numai ziduri ce împrejmuiesc grădini.

— Intrând pe uşa asta, se poate ajunge la etaj să treci pe lângă valet s-a prin dreptul bucătăresei?

— Da! O iei pe scara cea mică, cum i se spune, care duce la etajul doi.

— Cât face, băiete? Mulţumesc, domnişoară. Şi dumitale, domnule Mercier.

Şi după ce plăti consumaţia, comisarul se ridică mai bine dispus decât s-ar fi părut că-i îngăduie împrejurările. Câteva minute mai târziu, fără să-şi scoată pipa dintre dinţi, intra la clubul unde obişnuia să meargă Deligeard şi cerea să fie primit în biroul secretarului, căruia îi puse un număr de întrebări. Apoi îşi notă cu grijă răspunsurile în carnet, din ce în ce mai satisfăcut.

— Deci spuneaţi că sunteţi sigur că l-aţi văzut pe Philippe Deligeard sosind alaltăieri la cinci şi un sfert… E exact, nu-i aşa 7 Cei trei parteneri j? u care obişnuieşte să-şi joace partida îl aşteptau, ca de obicei, să înceapă la ora 5… A luat loc la masă… Şi abia se dăduseră cărţile, când a fost chemat la telefon… A ieşit din cabină foarte palid şi i-a anunţat pe ceilalţi că mătuşa sa a murit acasă la el… N-aveţi nimic de adăugat?… Vă mulţumesc… Bună seara, domnule.

Şi Maigret ridică din umeri trecând prin saloanele solemne unde nişte bătrâni trişti, tolăniţi în fotolii, picoteau ascunşi de pavăza ziarelor.

Ducându-se la doctorul Liévin, pe care-l chemaseră

când Joséphine Croizier avusese criza de inimă, Maigret a găsit un bărbat foarte tânăr, cu părul de un roşu aprins, care avea treabă să prăjească un cotlet pe aragaz. Tânărul era în halat şi scena avea loc în cabinetul de consultaţii.

— Vă deranjez, domnule doctor? Vă rog să mă scuzaţi, dar am nevoie de câteva precizări în legătură cu moartea doamnei Croizier.

Liévin abia împlinise 27 de ani şi se stabilise de puţină vreme la Caen, unde clientela sa, după cum arăta casă, nu părea să fie prea numeroasă.

— Presupun, în primul rând, că sunteţi cel mai apropiat de strada Récollets.

— Printre cei mai apropiaţi... Dacă nu. mă înşel, cred că mai e un confrate pe strada Minimes, dar nu-l cunosc...

— Aţi mai avut înainte prilejul de a fi chemat la domnul Deligeard?

— Niciodată! După cum aţi înţeles când aţi intrat aici, eu sunt la începutul carierei şi clientela mea este de condiţie foarte modestă. M-a surprins destul de mult că am fost chemat într-una din cele mai frumoase case ale oraşului.

— Cât era ceasul? Puteţi să-mi spuneţi. eu precizie?

— Cu o precizie riguroasă, căci am o mică infirmieră care vine în fiecare după-amiază pentru orele de consultaţie şi pleacă la cinci. Or, ea îşi pusese pălăria pe cap şi cu tocmai o îmbrăţişam când a sunat telefonul.

— Aşadar, era cinci fix. Cât timp v-a trebuit ca să ajungeţi în strada Recoltets?

— Cu totul şi cu totul şapte-opt minute.

— Aţi fost primit de valet, care v-a arătat drumul până la etajul doi?

— Nu. Adică nu chiar aşa. Valetul mi-a deschis uşa, dar aproape imediat o femeie s-a aplecat peste balustrada scării şi a strigat: „Veniţi repede, domnule doctor44... Era doamna Deligeard, care m-a condus personal până în camera din dreapta.

— Un moment! Aţi spus camera din dreapta! E vorba de o odaie cu pereţii albastru-deschis, nu-i aşa?

— Greşiţi, domnule comisar. Camera din dreapta are un tapet de culoarea gălbioarei.

— Mobilată în stil Ludovic al XIV-lea?

— Îmi pare rău! Cunosc destul de bine stilurile şi pot face afirmaţia că odaia din dreapta avea mobilă stil Régence…

Spre uimirea doctorului, care nu înţelegea importanţa acestei întrebări, Maigret îşi însemnă în carnetul său, pe larg, ceea ce auzise.

— Fie. Deci iată-vă sus şi este în jur de cinci şi zece. Unde e corpul?

— Pe pat, bineînţeles.

— Dezbrăcat?

— Sigur că da. Fireşte…

— Un moment! Era 5 şi 10 şi Joséphine Croizier era dezbrăcată. Şi ce purta?

— O cămaşă de noapte şi un capot.

— Hainele ei erau azvârlite prin cameră?

— Nu, nu cred… Nu! în cameră era ordine.

— Şi nu se afla de faţă decât doamna Deligeard?

— Da… Era foarte nervoasă… Mi-a descris atacul de inimă pe care-l avusese mătuşa ei. Am înţeles numaidecât că moartea a fost, ca să spun aşa, instantanee… Cu toate acestea, am examinat moarta şi am constatat că femeia era foarte dărâmată… criza aceasta din urmă era cel puţin a zecea…

— Aţi putut determina aproximativ ora decesului?

— În mod automat… Moartea a avut loc în jurul orei patru şi un sfert, poate câteva minute mai devreme sau mai târziu…

Medicul tresări speriat, văzându-l pe Maigret cum sare de pe scaun şi-l apucă de umeri.

— Hei!… Ce-aţi spus? Patru şi un sfert?

— Da! Fireşte că da! Doamna Deligeard nu mi-a ascuns, de altfel, că înainte de a mă chema a încercat să dea de alţi doi medici, ceea ce a luat un oarecare timp…

— Patru şi un sfert! repetă Maigret, trecându-şi mâna peste frunte. N-aş vrea să vă jignesc, doctore. Sunteţi un

începător. Sunteţi sigur de ceea ce afirmaţi? Aţi menţine declaraţia dumneavoastră dacă ar fi în joc capul cuiva?…

— N-aş putea decât să repet…

— Bine!… Vă cred… Dar trebuie să vă previn de la bun început că veţi fi mai mult ca sigur obligat să repetaţi această depoziţie ca martor şi că avocaţii vor face imposibilul ca s-o spulbere.

— Nu vor reuşi.

— Mai aveţi să-mi spuneţi şi altceva?… Ce s-a întâmplat după aceea?

— Nimic… Am semnat actul de deces… Doamna Deligeard a ţinut să-mi plătească pe loc şi mi-a dat 200 de franci.

— Asta-i onorariul dumneavoastră obişnuit?

— Nu, l-a fixat singură… M-a condus apoi pe scări, până la jumătatea drumului… Iar valetul mi-a deschis uşa…

— Şi n-aţi întâlnit pe nimeni altcineva?

— Pe nimeni.

— Cu atât mai rău! bombăni Maigret, sunând la uşa unei căsuţe unde, pe fereastră, se vedea o familie aşezată în jurul mesei.

Voia să pună câteva întrebări medicului de la starea civilă, şi acesta, un bătrânel pe jumătate surd, îl primi cu şervetul în mână, se scuză şi îl pofti într-un birou unde se simţea un miros de supă de varză, în timp ce din sufrageria învecinată se auzea zgomotul lingurilor.

— Îi cunoşteaţi pe domnul şi pe doamna Deligeard înainte de a fi chemat şi de a constata oficial decesul mătuşii lor?

— Îl zărisem uneori de departe pe domnul Deligeard prin oraş… E un om cunoscut, nu-i aşa?… Dar nu ne învârtim în aceeaşi lume…

— Când v-aţi dus să constataţi decesul?

— Primăria m-a prevenit pe la şase şi jumătate… Am sosit în strada Récollets înainte de şapte…

— O cunoşteaţi pe doamna Croizier?

— Nu. Valetul m-a lăsat să aştept în timp ce-l anunţa

pe domnul Deligeard de venirea mea. Acesta m-a condus la etajul doi şi mi-a deschis uşa unei camere galbene.

— Sunteţi sigur că odaia era galbenă?

— Absolut sigur. Mi-a atras atenţia pentru că fiica mea vrea o cameră galbenă şi nevastă-mea pretinde că o culoare ca asta i-ar da un aspect prea uşuratic… Am constatat că bătrâna doamnă a murit de inimă şi am trecut pe foaie formulele obişnuite.

— Era dezbrăcată?

— Da, în cămaşă de noapte!

— Şi în cameră nu era dezordine?

— N-am observat.

— N-aţi întâlnit pe nimeni?

— Nu, pe nimeni… De ce?

— În sfârşit, aveţi vreo idee la ce wă a murit?

— Nu m-am gândit la asta… între patru şi cinci, fără îndoială…

— Vă mulţumesc…

Şi. fiindcă mirosul de supă îi făcuse poftă, Maigret se duse să mănânce la un restaurant celebru pentru solă normandă şi măruntaie gătite à la Caen. Localul, ca toate locurile pe unde trecuse Maigret în ziua aceea, avea ceva prăfuit şi solemn, de o intenţionată severitate.

„Cu toate acestea, sunt nişte porci fără seamăn pe coclaurile astea! se gândea Maigret, săvurându-şi cina. Mă întreb dacă în toată cariera mea mi-a fost dat să văd ceva asemănător? 6

La urma urmei, era unul dintre cazurile care-i plăceau. O faţadă demnă, oameni gravi şi care făceau pe neprihăniţii, toate aparenţele virtuţii împinse atât de departe, încât te plictisea de moarte.

Iar el, Maigret, trebuia să răzuiască totul, să cotrobăic prin unghere, să adulmece în dreapta şi în stânga pentru a ajunge până la sfârşit sub lambriuri, sub stâlpii de piatră care sprijină intrarea, sub veşmintele întunecate, sub mutrele distante şi ţâfnoase, să descopere bestia umană, fiara cea mai mârşavă, cea mai de neiertat, cea care ucide pentru interesele ei murdare, pentru bani!

Contrariu obiceiului său, nu se grăbea, simţind o plăcere răutăcioasă să lucreze cu o încetineală plină de voluptate aproape, ca şi cum s-ar fi jucat cu asasinul de-a şoarecele şi pisica.

Procurorul îl prevenise din nou 2

— Fă tot ce trebuie, dar fii prudent!... O stângăcie te-ar putea costa scump, şi pe mine împreună cu dumneata... Philippe Deligeard e un om cunoscut, care poate să aibă datorii, dar e primit peste tot. Cât despre fata aceea, Cécile, cum zici că o cheamă, dacă te atingi de ea, o să ai de-a face cu presa de stânga, care. O s-o apere, dând-o drept victima bogătaşilor... Fii prudent, domnule comisar!

Şi Maigret murmura necuviincios pentru sine.

— Bineînţeles, drăguţule! Numai că îi prindem noi, n-avea grijă...

Măruntaiele se dovediră foarte gustoase, iar când Maigret ieşi din restaurant buna lui dispoziţie era cu atât mai vădită, cu cât nu avusese tăria să refuze calvadosul oferit de patron.

„În curând voi rândui totul cum se cuvine! îşi făgădui el. Dar înainte trebuie să am o discuţie cu faimosul valet.*

Şi se duse să sune la poarta casei din strada Récollets. Se împotrivi valetului care voia să-l conducă în anticameră.

— Nu, dragul meu, cu dumneata vreau să vorbesc. Ştii cine sunt, nu-i aşa? Ce făceai când am sunat?

— Luam cu toţii cafeaua în bucătărie...

— Atunci o voi lua şi eu cu voi!

Se poftea singur. Îşi impunea prezenţa. Valetul nu îndrăzni să protesteze şi îi spuse bucătăresei şi lui Arsène, şoferul:

— Domnul comisar vrea să bea o ceaşcă de cafea...

Arsène purta o uniformă cenuşie, foarte elegantă, pe care însă o descheiase pentru a mânca mai în tihnă. Bucătăreasa era o femeie grasă, cu obrajii acoperiţi de vinişoare roşii. O neliniştea intrarea neaşteptată a lui Maigret în împărăţia ei.

— Nu vă deranjaţi pentru mine, copii! Aş fi putut să

vă convoc la Brigada mobilă, dar m-am gândit că nu merită osteneala pentru puţinul pe care-l avem de discutat. Nu te scula, Arsène!... De fapt, ia spune-mi, de ce ţi-ai luat zi liberă alaltăieri? Asta era de obicei ziua dumitale?...

— Nu, tocmai... Dimineaţa, domnul mi-a râs aşa?; fiindcă nu-mi poate da ziua liberă săptămâna Viitoare din pricina unei călătorii în sudul ţării, n-am decât s-o iau acum. Am profitat ca să mă duc la sora mea, măritată cu un brutar din Le Havre.

— Domnul Philippe a condus deci singur maşina?

— Da... Credeam că nu va avea nevoie de ea, dar am observat că a luat-o.

— După ce ţi-ai dat seama?

— Avea înăuntru urme de noroi.

— După câte ştiu, nu ploua în ziua aceea, aşa că s-a dus probabil la ţară.

— Păi, aici, câmpul nu e prea departe de casă... Doar câteva sute de metri şi străzile nu mai sunt pavate.

Valetul se numea Victor şi căuta să dea răspunsurilor lui o precizie matematică. Maigret află fără surprindere că era un fost subofiţer de artilerie.

— În ce odaie stai în timpul după-amiezii?

— În oficiu, care nu e prea departe de intrare... Alaltăieri frecam argintăria.

— Poţi să-mi spui la ce oră a ieşit doamna Croizier?

— Puţin înainte de patru, ca de obicei. La patru avea oră la dentist, care locuieşte la doi paşi de-aici.

— Cum se simţea, sănătoasă, voinică?

— Ca întotdeauna! Era o persoană care se ţinea foarte bine, foarte veselă, de loc cu nasul pe sus. Nu trecea niciodată fără să stea puţin de vorbă cu noi.

— Şi nu ţi-a spus nimic deosebit?

— Nu! Mi-a strigat din uşă: „Pe curând, Victor! w

— Mergea la dentist pe jos?

— Doamnei Croizier nu-i plăcea să ia maşina. Chiar când se întorcea la Bayeux, prefera să plece cu trenul.

— Îmi poţi spune unde era maşina în acel moment?

— Nu, domnule.

— Nu era în garaj?

— Nu, domnule... Domnul şi doamna ieşiseră cu ea, imediat după-masă... S-au întors vreo oră mai târziu, dar pesemne că lăsaseră maşina pe undeva. Trebuie să vă spun că niciodată n-o lăsăm în strada noastră, care e prea strâmtă, ci în strada învecinată, unde, n-o pot vedea când deschid uşa.

— Aşadar, domnul şi doamna, după cum spui, s-au întors pe la trei... Peste un ceas, puţin înainte de patru, doamna Joséphine Croizier a ieşit... şi pe urmă?

— A venit domnişoara Cécile...

— La ce oră?

— La patru şi zece... I-am spus că mătuşa ei nu era acasă şi a plecat.

— Nu te-a văzut decât pe dumneata dintre toţi ai casei?

— Numai pe mine.

— Şi-apoi?

— Apoi a plecat şi domnul... Era 4 şi 25... M-am uitat la ceas fiindcă era ceva mai devreme decât obişnuia să se ducă la club.

— Avea un pachet?

— Cum aşa? Nici gând!

— Era în apele lui?

— Cred că da...

— Continuă...

— M-am apucat să frec cuţitele... Da... Altceva nu s-a mai petrecut în răgazul acela... Era aproape 5 când s-a întors doamna Croizier.

— Se simţea la fel de bine ca la plecare?

— Da, ba pe deasupra mai era şi plină de voie bună. Mi-a spus chiar, când a trecut, că cine crede că dentiştii îţi fac rău se înşală... I-am răspuns că al meu mi-a scos un dinte în locul altuia.

— Şi a urcat în camera ei? k

— Da, a urcat în cameră.

— Camera ei este, dacă-mi amintesc, camera stil Ludovic al XIV-lea.

— Da, desigur.

— Cea din dreapta, cu tapetul cu boboci de aur.

— Vai de mine! Nu! Aia este camera stil Régence, care nu mai foloseşte la nimic, ca să spun aşa.

Şi ce s-a întâmplat atunci?

— Nu ştiu… S-au scurs câteva minute… Doamna a coborî! foarte tulburată.

— O clipă! Câte minute trecuseră?

— Douăzeci… În orice caz, era după ora cinci când doamna m-a rugat să-i telefonez domnului, la club, ca să-l vestesc că mătuşa lui avusese o criză…

— Şi când i-ai telefonat i-ai spus că a avut o criză?

— Da…

— Nu i-ai spus că murise?

— Nu… La ora aceea încă nu ştiam că murise…

— Ai urcat până sus?

— Nu… N-a urcat niciunul dintre noi… A venit un medic tânăr şi doamna i-a ieşit în întâmpinare… Abia ia ora 7 am fost anunţaţi oficial de moartea doamnei Croizier şi pe la 8 ne-am dus cu toţii s-o vedem…

— În camera galbenă?

— Nu! în camera albastră…

Se auzi soneria. Victor bombăni:

— Asta-i conaşul, care vrea infuzia…

Şi Majgret se îndreptă încet spre ieşire.

— Domnul procuror vă roagă să aşteptaţi.

Maigret şedea pe colţul unei bănci tari, de pe coridorul prăfuit al Palatului de Justiţie din Caen, pe unde treceau din când. În când avocaţi îmbrăcaţi în robe ale căror mâneci fâlfâiau ca aripile bobocilor deraţă.

Era zece dimineaţa. Maigret, care-şi lăsase-nevasta la Paris şi sta în gazdă la o familie cumsecade, primise în zori, printr-un agent de poliţie, o convocare destul de seacă din partea procurorului, în care era rugat să se prezinte la cabinetul său la ora zece fix. La zece şi zece se ridică de pe bancă şi se apropie de aprod.

— E cineva la procuror?

— Da.

— Nu ştii dacă mai stă mult?

— Presupun. E înăuntru de la nouă şi jumătate. E domnul Deligeard.

Un zâmbet ciudat flutură pe buzele lui Maigret, care, fără să mai şovăie, îşi umplu pipa, şi de fiecare dată când trecea prin faţa uşii capitonate cu pricina, auzea un murmur de voci. Şi tot de atâtea ori acelaşi surâs i se ivea pe buze.

În sfârşit, după zece jumătate, fu-< sunat aprodul şi acesta se întoarse spunând:

— Domnul procuror vă aşteaptă.

Însă Philippe Deligeard nu ieşise din cabinet. Maigret îşi vârî în buzunar pipa încă fierbinte şi intră cu un pas greoi, fără îndoială în mare măsură voit. I se-ntâmpla câteodată, în anumite ocazii, mai ales când era bine dispus, să vrea să facă o mutră de om mărginit, să pară mai gras, mai stângaci, adevărat poliţist caricatural, căruia nu-i mai lipsea decât o pereche de mustăţi groase.

— Omagiile mele, domnule procuror. Ziua bună, domnule Deligeard.

— Închide uşa, domnule comisar… Vino încoace… Mă pui într-o situaţie extrem, de delicată şi de neplăcută… Ce ţi-am recomandat ieri?

Să fiu prudent, domnule procuror…

— Nu am adăugat că nu cred o iotă din zvonurile răspândite de fata aia, de Cécile, care mi se pare că este fără doar şi poate o intrigantă?

— Mi-aţi spus în orice caz că domnul Deligeard este una dintre notabilităţile oraşului şi că, în asemenea condiţii, trebuie procedat cu menajamente în ce-l priveşte…

Şi Maigret „zâmbind plin de politeţe, se uită cu coada ochiului la Philippe, care, în mare doliu, avea un aer şi mai solemn ca magistratul. Arbora o nepăsare totală, se ferea să se întoarcă spre comisar şi aştepta, având parcă întipărită pe chip ameninţarea:

„Aşteaptă şi-ai să vezi tu îndată!”

Cât despre procuror, el îl privea cu ferocitate pe

comisar, a cărui ironie o ghicea şi nu mai lipsea mult ca să-şi iasă din sărite şi să izbucnească, plin de mânie.

— Şezi! Nu mai umbla prin cameră! Nu pot suferi oamenii care se plimbă de colo-colo când le vorbeşti.

— Cu plăcere, domnule procuror.

— Unde-ai fost ieri în jurul orei nouă seara?

— Pe la nouă?... O clipă... Cred că mă aflam acasă la domnul Deligeard.

— Ce înţelegi dumneata prin a fi la cineva acasă? < – în casa lui, bineînţeles.

— Fireşte! Dar erai acolo fără ştirea lui! Ai intrat în mod fraudulos, căci nu ţi s-a eliberat niciun mandat de percheziţie.

— Voiam să pun câteva întrebări servitorilor.

«— Asta – îţi reproşez şi eu, de asta te învinuieşte şi domnul? Deligeard, aici de faţă, carea. şi înaintat o plângere împotriva dumitale. Sunt obligat să-i înregistrez această plângere, căci ţi-ai depăşit drepturile. Poate ai fi putut să iei interogatoriul servitorilor, dar în acest caz era elementar, că trebuia să-l vesteşti pe stăpân. Presupun că mă înţelegi, comisare?

— Desigur, domnule procuror.

Şi Maigret îşi făcea o plăcere din a pleca supus ochii, ca un mic funcţionar prins asupra unei greşeli.

— Dar asta nu-i totul, ceea ce urmează e mult mai grav, de o asemenea gravitate, încât nu ştiu ce măsuri vor lua cei de sus faţă de procedeele dumitale. După ce ai ascultat cu atenţie, ba chiar ai provocat, aş spune, bârfelile servitorilor, ai ieşit din casă, dar nu pentru mult timp, căci ai revenit pe o altă uşă. Sper că n-ai să negi?

— Din păcate, nu, domnule procuror!

— Cu ce cheie ai deschis portiţa grădinii? Oare nu ţi-a dat-o din întâmplare Cécile Ledru? Cântăreşte bine urmările răspunsului dumitale...

— Nu aveam cheia de la poarta cea mică. La drept vorbind, nu mă gândeam să intru în grădină. Voiam doar să ştiu pe unde fusese introdus cadavrul...

— Ce spui?!

Procurorul se sculase în picioare. Philippe de asemenea. Erau la fel de palizi amândoi, dar, fără îndoială, din pricini cu totul deosebite.

— Vă voi vorbi numaidecât de lucrurile acestea, dacă doriţi s-o fac. În ce priveşte portiţa, am constatat că broasca are un mecanism simplu ca bună ziua şi că o poţi deschide uşor cu un şperaclu obişnuit. Am vrut să mă conving şi am. Încercat. Era întuneric. Grădina era pustie. Mi-am dat seama că garajul nu e departe şi, nevrând să-l deranjez pe domnul Deligeard pentru atâta lucru, mai ales în împrejurări aşa de triste, m-am dus să văd urmele de noroi de care-mi pomenise Arsène.

Procurorul încrunta din sprâncene, cuprins dintr-odată de nelinişte. Philippe, cu mănuşile în mână, încerca la rândul lui să vorbească, dar comisarul nu-i dădea răgazul.

— Asta-i tot... îmi dau seama că am comis o greşeală... Vă cer scuze şi mă voi explica aşa cum voi putea.

— Adică nu-i nici mai mult nici mai puţin decât o spargere. Dumneata, un comisar din Brigada mobilă, ţi-ai permis sa.).

— Sunt într-adevăr dezolat, domnule procuror... Vă asigur încă o dată că, dac-aş fi ştiut că nu-l deranjez pe domnul Deligeard, căruia i se şi servise ceaiul de seară, m-aş fi prezentat să-i pun câteva întrebări...

— Destul! mai vreau să adaug că nu-mi place tonul de zeflemea pe care crezi că ai dreptul să-l iei... Voi transmite chiar azi la minister plângerea domnului Deligeard şi este de la sine înţeles că îţi interzic să te ocupi de cazul, acesta unde ai vrut să fii prea zelos... Domnule Deligeard, cred că până la noi ordine, putem socoti incidentul închis şi sper că v-am dat satisfacţie.

— Vă mulţumesc, domnule procuror. Purtarea acestui om a fost de o asemenea neruşinare, că nu puteam îngădui, măcar pentru bunul renume al poliţiei.). – şi făcu câţiva paşi înainte ca să strângă mână magistratului, care, la rândul lui, se pregătea să-l însoţească până la uşă.

— Mulţumesc, pe curând.

— Voi fi mâine la înmormântare.

Deodată se auzi vocea liniştită a lui Maigret:

— Domnule procuror al Republicii, aş vrea, dacă îmi permiteţi, să pun acestui om o întrebare, una singură.

Procurorulse-ncruntă. Deligeard, în prag, se opri maşinal, aşteptând, şi Maigret murmură:

— Mi-aţi putea spune, domnule, dacă o să vă duceţi la înmormântarea Caroline!?

Procurorul rămase uluit de efectul acestor cuvinte, într-o clipită, Philippe se schimbă la faţă, îşi pierdu cumpătul, x lăsă să-i cadă mănuşile din mână şi era gata-gata să se repeadă ca o fiară asupra comisarului.

Acesta, tot atât de netulburat, prea netulburat, spuse:

— Vedeţi bine că nu s-a terminat încă. Vă cer scuze dacă veţi întârzia, dar mi-e teamă că va ţine destul de mult.

— Comisare… – începu procurorul.

— Nu vă fie frică şi nu vă închipuiţi că prin susnumita Caroline voi smulge, cum spun ziarele, vălul care acoperă tainele vieţii particulare… Nu-i vorba nici de o demimondenă, nici de o lucrătoare sedusă de domnul Deligeard, ci de bătrâna lui doică…

— Vă rog să daţi explicaţii mai clare…

— Cât de clare voi putea, fără a vă răpi prea mult din timp şi a vă conduce la faţa locului… Voi începe, dacă vreţi, cu misterul albastrului şi al galbenului, care stă la temelia descoperirilor mele, sau mai bine zis care mi-a întărit bănuielile. Nu priviţi spre uşă, domnule Deligeard… Ştiţi doar că e de prisos.

— Aştept! oftă cu nervozitate procurorul, jucându-se cu un coupe-papier.

— Aflaţi deci că la etajul doi din strada Récolletsdoamna Joséphine Croizier ocupa camera din stânga, numită camera Ludovic al XIV-lea, cu tapetul de un albastru-deschis. Ei bine, la cinci fără câteva minute, Joséphine Croizier, mai teafără ca oricând, se-ntorcea

acasă, glumea cu valetul şi urca la ea în cameră. Adică intra în camera albastră unde locuia. În schimb, medicul chemat la telefon, doctorul Liévin, când a venit la cinci şi zece, a fost introdus în camera stil Régence, caré are pereţii de un galben nespus de frumos. Şi în această încăpere, biata bătrână era nu numai moartă, dar şi dezbrăcată, în cămaşă de noapte, fără ca în jurul ei să fie măcar răvăşeala firească atunci când te dezbraci în grabă. Ce credeţi despre problema asta, domnule procuror?

— Continuă! răspunse tăios omul legii.

— Acesta însă nu este singurul mister în împrejurarea de faţă. Iată încă unul: tânărul doctor Liévin, care de-abia s-a instalat în cartier şi dă consultaţii cu 10 franci săracilor, este chemat în somptuoasa locuinţă a familiei Deligeard, fiind preferat oricărui alt medic. Şi constată că moartea a avut loc în jurul orei 4 şi 20. Cine minte? Doctorul sau valetul care a văzut-o pe doamna Croizier intrând câteva minute înainte de 5? Ei, în acest caz minte şi dentistul, care pretinde că la 4 şi 20 bătrâna doamnă din Bayeux se află în cabinetul său.

— Nu înţeleg…

— Răbdare! Nici eu n-am înţeles numaidecât… Cum n-am înţeles nici de ce, în ziua aceea, deşi a plecat de acasă mai devreme ca de obicei, domnul Deligeard a ajuns la clubul său la cinci şi un sfert, când partenerii săi obişnuiţi, cuprinşi de nerăbdare, erau pe punctul să caute pe altcineva drept al patrulea…

— Poţi merge mai repede sau mai încet…

Procurorul era cel care vorbea, căci Deligeard, alb ca varul la faţă, rămăsese ţintuit locului.

— Atunci răspundeţi-mi la următoarea întrebare, domnule procuror: Domnul Philippe nici n-a ajuns bine la club şi valetul îi telefonează că mătuşa lui a avut cu puţin înainte o criză. Valetul nu spune mai mult, fiindcă nu ştie nimic în plus. Totuşi, domnul Deligeard intră în salonul de joc, foarte tulburat, şi anunţă că mătuşa lui a murit…

Procurorul îi aruncă în cele din urmă o privire deştul de furioasă lui Philippe, care stătea tot nemişcat, dar

sfârşise prin a pleca ochii.

— Acum, o grămadă de întrebări secundare. De ce tocmai în ziua aceea domnul Deligeard îi dă liber şoferului său sub pretext că va avea nevoie de el în toate zilele săptămânii ce vine? Întâmplare? Fie! De ce iese cu maşina la 2 după-amiază şi o lasă apoi undeva, pe-afară? Unde se duce, cu soţia lui, de la 2 la 3?

— La căpătâiul unei persoane bolnave – rosti deodată Philippe.

— La căpătâiul Carolinei, e adevărat, al Carolinei care locuieşte la marginea oraşului, ceea ce: lămureşte urmele de noroi şi pot dovedi că aceste urme provin chiar din faţa casei ei, unde se găseşte un cuptor de var.

Maigret, ca din obişnuinţă, dar poate şi cu intenţia de a le da peste nas, se apucă să-şi umple pipa, umblând în sus şi în jos prin biroul procurorului.

— Suntem, domnule procuror, în faţa uneia dintre cele mai mârşave crime din câte cunosc, şi în acelaşi timp. În faţa unei crime aproape perfecte. Pentru ca să înţelegeţi, trebuie să vă pun să străbateţi calea pe care am străbătut-o eu însumi… Philippe Deligeard, care n-a făcut nimic de când s-a născut în afară de a lua o nevastă bogată, de a duce o viaţă de risipă şi de a specula cu atâta lipsă de bun simţ, încât şi-a pierdut toată averea, a ajuns, de trei ani încoace, să nu o mai poată scoate la capăt în niciun fel. Singura lui scăpare e mătuşa, dar ea refuză să-l ajute… E lămurit! E limpede! Domnul Deligeard nu va dezminţi când voi spune că, în anumite zile, cu toată viaţa pe picior mare pe care continua s-o ducă, nu se găseau în casă nicio sută de franci bani gheaţă. În aşa hal, încât n-a lipsit mult să i se închidă lumina şi gazul. La vârsta lui nu se-nvaţă o meserie. Nici nu-ţi schimbi existenţa, aşa, de azi pe mâine…

Mătuşa e bătrână… în ciuda fetei care îl îngrijorează, a Cécilei Ledru, doamna Croizier nu-şi va dezmoşteni nepotul, cu atât mai mult cu cât Cécile însăşi se opune…

Philippe, prevăzător, de altfel, îi dezvăluie bătrânei că fata nu-i o mieluşică neprihănită, ci că-şi primeşte în

fiecare noapte amantul sub acoperişul protectoarei ei. e

Mă urmăriţi, domnule procuror?… S-ar putea spune că asasinatul s-a şi hotărât, că este necesar: Joséphine Croizier trebuie să moară pentru ca familia Deligeard să continue să trăiască după gusturile ei.

Problema e că, dacă nu-i cine ştie ce scofală să faci ca cineva să treacă în lumea celor drepţi, e greu să ascunzi medicilor cauza decesului.

În caz de moştenire, mai ales, şi cu atât mai mult în provincie, otrava e primejdioasă fiindcă este primul lucru la care se gândesc gurile rele. Şi fiecare ştie că Deligeard e pe drojdie.

Revolverul, cu neputinţă! Cuţitul lasă urme. Pe de altă parte, doamna Croizier e destul de voinică şi poate scăpa cu bine dacă cineva o face să cadă pe scară. Repet însă că, în principiu, crima s-a hotărât. Ceea ce lipseşte e prilejul, prilejul de a o trimite pe bătrâna doamnă fără niciun risc pe lumea cealaltă. Şi iată că acest prilej se iveşte pe neaşteptate. Philippe are o doică în vârstă, cam de vârsta doamnei Croizier, care locuieşte singură într-o casă de la marginea oraşului şi nu are familie.

Doica, după mai multe crize de inimă, are un nou atac şi soţii Deligeard, încunoştinţaţi, trec s-o vadă: la două după-amiază şi când se-ntorc, cu o oră mai târziu, ştiu că biata Caroline – acesta e numele ei – nu are de trăit mai mult de 2 ceasuri.

Aşezarea casei este favorabilă, dar trebuie ţinut seama de orice amănunt.

Doamna Deligeard pleacă imediat pe portiţa de din dos şir se întoarce la căpătâiul doicii, care îşi dă duhul sub ochii ei, la 4 şi 20. Philippe nu-şi părăseşte locuinţa decât în jurul orei obişnuite, puţintel mai devreme, din pricina nerăbdării. Îşi găseşte maşina în colţul străzii, se duce la Caroline „pune leşul în maşină şi o aduce acasă, cu această ocazie, şi pe nevastă-sa.

Amândoi, tot pe poarta din dos, introduc cadavrul în casă şi îl instalează în camera galbenă de la etajul doi.

Pentru servitori, doamna Deligeard n-a ieşit în oraş.

Cât despre soţul ei, e în drum spre club. Sunt acasă. X) aşteaptă pe mătuşa lor, care nu va mai întârzia mult…

Într-adevăr, soseşte, intră în camera ei, camera albastră, şi e ucisă numaidecât…

Nu-i rămâne lui Philippe decât să meargă la club pe poarta din dos, cu maşina, ca să-şi creeze un alibi.

Medicului, ales printre cei care nu cunosc nici casă, nici pe Joséphine Croizier, i se arată corpul Carolinei, decedată prin moarte naturală, şi el eliberează bineînţeles un act de deces în acest sens.

Cum va proceda şi medicul stării civile în aceeaşi seară.

Va fi de ajuns ca leşul doicii să fie transportat din nou la ea acasă.

— Ce v-a făcut să vă gândiţi la Caroline? întrebă procurorul, după o clipă de tăcere.

— Logica. Cei doi medici nu putuseră examina corpul Joséphine! Croizier. Am cumpărat, aşadar, ziarul de a doua zi. Am citit lista deceselor. Eram sigur că voi găsi numele unei bătrâne, şi când l-am zărit, am făcut o anchetă în ce-o privea. Vecinii au constatat mai multe drumuri cu maşina, dar nu li s-a părut curios, fiindcă foştii ei stăpâni veneau s-o vadă destul de des… E de altfel singura faptă bună care poate fi pusă în seama lui Philippe Deligeard.

Se lăsă o tăcere apăsătoare. O lovitură de coupepapier răsună pe neaşteptate şi magistratul întrebă cu o voce şovăielnică:

— Mărturiseşti, Philippe Deligeard?

— Nu voi răspunde decât în prezenţa avocatului meu.

Formulă tradiţională! Tot sângele îi pierise din obraji. Când se ridică, nu se putea ţine pe picioare şi trebuiră să-i dea un pahar cu apă.

Autopsia bietei Joséphine Croizier arătă, înainte de toate, că avusese inima în foarte bună stare, apoi că fusese ucisă stângaci, mai întâi cu un şnur cu care încercaseră s-o sugrume, apoi, pentru că, probabil, se mai zbătea, cu două lovituri de cuţit în piept.

— Nu pot decât să te felicit – îi zise procurorul lui

Maigret, cu un surâs de gheaţă. Eşti, într-adevăr un as, cum am fost anunţaţi. Totuşi mărturisesc că metodele dumitale, într-un orăşel ca al nostru, sunt pel puţin primejdioase.

— Ceea ce înseamnă că n-am să fac mulţi purici la Caen, nu-i aşa?

— Desigur că…

v – Vă mulţumesc, domnule procuror.

— Dar…

— Nici eu nu mă prea simţeam bine în ţinutul ăsta. Soţia mea mă aşteaptă la Paris. Tot ceea ce doresc e ca juraţii din acest oraş să nu se lase impresionaţi de locuinţa atât de somptuoasă a lichelei desăvârşite care este Philippe Deligeard şi să-i ceară capul. Şi mormăi printre dinţi o glumă proastă: Aşa, o să poată juca mai departe mână moartă la bridge!

CASTELUL CU ARSENIC

I

În care doctoraşul se duce, plin de drăgălăşenie, să întrebe pe cineva dacă este un ucigaş și este primit cu o curtenie desăvârşită.

Şovăi un sfert de secundă, nu mai mult, se înălţă în vârful picioarelor, căci nu era prea înalt şi clopoţelul se afla neobişnuit de sus. Imediat, două zgomote deosebite de părură că vor să lupte pentru întâietate în domeniul sunetului: primul era provocat. de şnurul tras de doctoraş, care, undeva, printr-un”. colţ al castelului/ declanşase un dangăt, el singuri mai răsunător ca toate clopotele unei biserici; al doilea se datora lătrăturilor unei haite de câini. Şi asta nu-i o figură de stil; erau într-adevăr o mulţime, în măsura în care acest cuvânt se potriveşte unui număr de vreo 40 de câini mici, murdari şi roşeaţi, nişte potăi care însă erau toate la fel, cu singura diferenţă că unele erau tinere. şi altele bătrâne.

Veneau şi ei din vreun ungher îndepărtat al castelului şi se repezeau în goană spre poartă, străbătând ceea ce trebuia să fi fost odinioară un parc, dar din care nu mai rămăseseră decât nişte tufişuri de mărăcini.la poalele

câtorva copaci înalţi.

Doctoraşul ştia că nenumăraţi ochi sunt aţintiţi asupra lui, nu numai cei ai locuitorilor castelului, ci şi ai ţăranilor privind de după ferestrele caselor din sat. Cu toţii se-ntrebau, probabil, cine e omul care îndrăzneşte, într-un asemenea moment, să sune la poartă.

Întâmplarea avea loc în pădurea Orléans, într-un sat mare, aşezat în mijlocul unei poieni. Dar poiana, ca o haină tare veche, devenise prea strâmtă pentru castel şi cele câteva cocioabe clădite acolo. Pădurea împânzise satul şi-l înăbuşea – până într-atât, încât şi soarele pătrundea parcă anevoie până la el.

Nişte acoperişuri de ardezie. O băcănie, un han, case joase. Apoi castelul, prea mare, prea străvechi, dărăpănat cu totul, avea aerul unui sărăntoc căzut de curând în mizerie, cu hainele zdrenţuite, dar bine croite.

Doctoraşul va trebui, se pare, să declanşeze din nou vacarmul clopoţelului, în timp ce câinii cei mici şi roşeaţi, arătându-şi colţii, se buluceau, ciorchine, pe gard.

O perdea se mişcă la parter. O umbră se ivi pentru o clipă pe după geamul de la etajul I.

În sfârşit, cineva se îndreptă spre poartă… Era o femeie tânără sau o fată de vreo 25 de ani, o slujnică cu înfăţişare plăcută, cu trup şi obraz atrăgător, pe care nu te aşteptai s-o găseşti într-un asemenea loc.

— Ce s-a întâmplat? întrebă ea, în timp ce dădea la o parte câinii, prinzându-i de ceafă şi aruncându-i cât mai departe înapoi.

— Aş vrea să vorbesc cu domnul Mordaut…

— V-aţi anunţat?

— Nu.

— Sunteţi de la Parchet?

— Nu… Dar dacă aţi vrea să-i duceţi cartea mea tde vizită…

Fata se-ndepărtă, Giinii începură din nou să latre asurzitor. După un timp, slujnica se-ntoarse cu altă femeie de serviciu, de vreo 50 de ani, cu o mutră bănuitoare.

— Ce doriţi de la domnul Mordaut?

Atunci, doctoraşul se hotărî, văzând că altfel nu poate trece de pragul acestei porţi prea bine păzite, să joace totul pe o carte.

— E în legătură cu cazurile de otrăvire – spuse el, cu cel mai fermecător zâmbet, ca şi cum ar fi servit-o cu o bomboană.

Umbra de la primul etaj se ivi din nou pe după perdea. Fără îndoială că era domnul Mordaut.

— Intraţi, dinspre partea mea… Maşina e a dumneavoastră?… Băgaţi-o în curte, altminteri copiii or să arunce cu pietre în ea şi au s-o facă praf, cât ai zice peşte…

— Bună ziua, domnule… Mă iertaţi că mi-am îngăduit să dau aşa buzna în casa dumneavoastră, cu atât mai mult cu cât, probabil, n-aţi auzit niciodată de numele meu…

— Niciodată – mărturisi sus-numitul domn Mordaut, clătinând din cap.

— Aşa cum alţii se ocupă de grafologie sau de radiestezie[2], pe mine mă pasionează problemele omeneşti, enigmele, dacă preferaţi, care sunt mai întotdeauna începutul unor afaceri criminale.

Îi rămânea de îndeplinit, sau mai degrabă de rostit, partea cea mai dificilă. Se afla acolo, aşezat într-un salon. Şi acesta era un salon de epocă, sau mai curând cuprindea rămăşiţele a zece epoci diferite, îngrămădite acolo la întâmplare în decursul anilor, ba chiar al secolelor.

Ca şi aspectul exterior al castelului, salonul era trist şi prăfuit, decolorat, ofilit, vrednic de plâns. Tot la fel era şi domnul Mordaut, cu haina lui prea lungă, care te făcea să te gândeşti la o redingotă de pe timpuri, cu obrajii scobiţi, pe care crescuse, asemănătoare muşchiului de pe copaci, o barbă de o culoare cenuşie-murdară.

— Vă ascult…

Haide, nu mai avea timp să dea înapoi!

— M-au interesat deosebit de mult, domnule, zvonurile care circulă de câtva timp, pe seama acestui castel şi a dumneavoastră personal. Am aflat că Justiţia s-a

2 Știința care se ocupă de radiația corpurilor.

alarmat şi ea şi a cerut exhumarea a trei cadavre… Prefer să vă declar cu sinceritate: am venit aici ca să descopăr adevărul, adică să ştiu dacă aţi otrăvit-o pe mătuşa dumneavoastră, Emilie Duplantet, apoi pe soţia dumneavoastră, născută Félicie Maloir, şi, în cele din urmă, pe nepoată, Solange Duplantet…

I se-ntâmpla pentru prima oară să-i ţină cuiva o asemenea cuvântare şi era cu atât mai neliniştit, cu cât o cale lungă, cu multe uşi închise de-a lungul ci, îl despărţea de şosea şi de sat. Cât despre interlocutorul său, acesta nici nu clipi. Bălăngănea, la capătul unui lung şnur negru, un lornion de tip foarte vechi şi dacă voiai să descrii expresia întipărită pe chipul său, nu puteai decât să repeţi că era trist, trist, trist, de o tristeţe covârşitoare!… I se prelingea tristeţea pe obraji! Era tristeţea însăşi! Era întruchiparea în carne şi oase a tristeţii întregii lumi!

— Aveţi dreptate că v-aţi hotărât să-mi vorbiţi deschis… Pot să vă tratez cu ceva?

Fără să vrea, doctoraşul tresări, căci este destul de îngrijorător să-ţi ofere de băut un individ pe care abia l-ai acuzat, mai mult sau mai puţin deschis, de a fi otrăvit trei persoane.

— Nu vă temeţi… Voi bea eu înaintea dumneavoastră… Mai am încă un vin fiert, de pe vremuri, care se făcea la castel înainte de apariţia filoxerei!… Aţi trecut prin sat?

— M-am oprit o clipă la han ca să ştiu dacă pot trage acolo.

— Nu-i nevoie, domnule… Domnul şi mai cum?

— Jean Dollent…

— Îmi voi permite, domnule Jean Dollent, să vă poftesc să staţi la mine.

Desfăcu totodată o sticlă prăfuită, de o formă neobişnuită, şi doctoraşul bău, aproape fără teamă, unul dintre cele mai bune vinuri fierte din câte cunoscuse.

— Veţi putea rămâne aici cât veţi „dori… Veţi lua masa cu mine… Veţi circula cu deplină libertate prin tot castelul şi vă voi răspunde cu o absolută sinceritate la

orice întrebare îmi veţi pune… îmi daţi voie?

Şi trase de un şnur de lină, făcând să se audă clinchetul firav al unui clopoţel, undeva, departe; după un timp veni bătrâna care îi deschisese poarta lui Dollent.

— Ernestine, pune încă un tacâm… Şi pregăteşte pentru domnul camera verde… Se află aici ca la el acasă, să ştii, şi sunteţi datori să-i satisfaceţi toate curiozităţile… Când rămase singur cu Dollent, oftă: Sunteţi uimit, probabil, de felul în care vă primesc?

Cine ştie dacă nu vi se pare anormal? Aflaţi, însă, domnule Dollent, că vine unx moment când te agăţi de orice şansă de salvare. Dacă o ghicitoare în cărţi, un fachir sau un derviş, o ţigancă sau unul dintre acei radiestezişti de care îmi pomeneaţi mai adineauri s-ar arăta gata să mă ajute, i-aş oferi şi lui toate aceste condiţii…

Vorbea tărăgănat, cu o voce obosită, privind covorul uzat şi ştergându-şi automat, cu o grijă exagerată, sticlele lornionului pe care nu-l ridica niciodată până la ochi.

— Sunt un om urmărit de nenoroc încă din leagăn, Dacă ar exista concursuri de nenoroc, campionate de nenoroc, sunt sigur că aş lua premiul I. Orice-aş face, totul se-ntoarce împotriva mea… Oricare dintre mişcările mele, dintre cuvintele mele îmi dăunează. Sunt născut ca să cadă toate nenorocirile nu numai pe capul meu, ci şi al tuturor acelora care mă înconjoară…

Strămoşii mei au fost bogaţi… Bunicul meu Mordaut este omul care a construit, la Paris, cea mai mare parte a cartierului Haussmann şi a strâns milioane… Ei bine, în ziua în care m-am născut cu, s-a spânzurat din pricina unui scandal în care au fost amestecaţi şi câţiva politicieni…

Mama, datorită şocului, s-a îmbolnăvit de febră puerperală şi în trei zile a murit…

Tata a încercat să se refacă… Din toată averea dobândită până atunci, n-a mai rămas decât acest castel… Aveam 5 ani când am venit aici… Jucându-mă în turn, am dat foc la o aripă întreagă, cu multe obiecte de valoare, care a fost distrusă.

Era prea mult! Devenea aproape caraghios.

— La zece ani, mă-mprietenisem cu o fetiţă de vârstă mea. Ţineam foarte mult la ea. O chema Gisèle şi era copila hangiului de atunci. În anii aceia, şanţurile castelului mai erau umplute cu apă. Într-o zi, în timp ce pescuiam broaşte cu un capăt de cârpă roşie, Gisèle a alunecat şi s-a înecat sub ochii mei… Aş putea depăna încă multă vreme şirul nenorocirilor melc…

— Iertaţi-mă! îl întrerupse doctoraşul. Dar mi se pare că până acum aceste nenorociri s-au abătut mai curând asupra altora decât asupra dumneavoastră…

— Şi credeţi oare că asta nu e cea mai mare dintre toate nenorocirile? Acum opt ani mătuşa mea Duplantet, rămasă văduvă, a venit să locuiască la noi, şi peste 6 luni a murit din pricina unei crize de inimă.

— Se zice c-a fost otrăvită cu arsenic, încetul cu încetul. N-a făcut o asigurare pe viaţă în favoarea dumneavoastră şi nu aţi încasat astfel o sumă frumuşică?

— O sută de mii de franci. Abia de-au ajuns ca să proptim turnul dinspre sud, care se prăbuşea… Trei ani mai târziu soţia mea…

— …murea la rândul ei şi tot în urma unui atac de inimă. Şi ea iscălise o asigurare pe viaţă care vă aducea…

— Îmi aducea acuzaţiile pe care le ştiţi şi o sumă de două sute de mii de franci.

Suspină, privindu-şi ţintă lornionul cu sticle lucitoare.

— În sfârşit – încheie doctoraşul – acum 15 zile, nepoata dumneavoastră, Solange Duplantet, rămasă orfană, s-a stins la castel, în vârstă de 28 de ani, suferind tot de inimă, şi v-a lăsat averea întregii familii Duplantet, adică aproape o jumătate de milion…

— Proprietate imobiliară, în terenuri şi case! făcu ciudatul castelan cuvenita îndreptare.

— De astă dată, gurile s-au slobozit, scrisori anonime au ajuns la Parchet şi s-a deschis o anchetă.

— Domnii aceia au fost de trei ori aici şi nu au descoperit nimic… De alte două ori am fost chemat eu la Orléans, pentru a fi interogat şi confruntat cu martorii „lor44… Cred că, dacă m-aş încumeta să ies până-n sat, m-

ar omorî…

— Pentru că s-au găsit urme de arsenic în cele trei cadavre.

— Se pare că se găsesc întotdeauna…

Asta era şi pricina pentru care doctoraşul se afla la castel. La venire, făcuse un ocol şi trecuse prin Paris. Îl văzuse pe prietenul lui, comisarul Lucas. Şi Lucas îi spusese:

— Sunt încredinţat că nu se va descoperi nimic. Cazurile de otrăvire sunt cele mai misterioase. E puţină sau multă otravă? Nici măcar nu putem răspunde cu siguranţă şi, fără îndoială, în acest domeniu sunt cele mai multe crime care rămân nepedepsite. Vei vedea că se xva găsi arsenic în viscere sau în ceea ce a rămas din ele. Iar experţii vor discuta până o să li se usuce gâtlejul, unii susţinând că se găseşte totdeauna o anumită cantitate de arsenic în cadavre, alţii înclinând să creadă într-o otrăvire… Dacă afacerea ajunge la Curtea cu juri, juraţii, năuciţi şi descurajaţi de aceste discuţii savante şi de atâtea concluzii care se bat cap în cap, vor prefera să dea un verdict negativ. Într-o privinţă ca asta, un om ca dumneata ar putea, cu puţin noroc, să…

Se afla în locul unde se petrecuseră aceste lucruri. * Adulmeca, se pătrundea de atmosfera aceasta îngrozitor de posomorâtă.

— Aş vrea să vă întreb de ce aveţi atâţia Câini, toţi de aceeaşi rasă, dacă se poate spune aşa?

Domnul Mordaut se arătă grozav de mirat de întrebare.

— Atâţia câini?… îngână el. Ah, da… Tom şi Mârza!… închipuiţi-vă că tatăl meu avea doi câini pe care-i iubea foarte mult… Câinii ăştia, Tom şi Mârza, au avut pui… Puii au făcut pui la rândul lor… De când micuţa mea prietenă s-a înecat sub ochii mei, n-am vrut în ruptul capului să aud că ar putea fi înecaţi căţeii sau pisicuţele… Ceea ce aţi văzut este neamul lui Tom şi Mârza. Nici nu mai ştiu câţi sunt… Nu prea are nimeni grijă de ei… Trăiesc prin parc şi se-ntorc încetul cu încetul la starea de sălbăticie, îi trecu

ceva prin minte şi căzu pe gânduri. E ciudat! murmură. Sunt singurele fiinţe din jurul meu care o duc bine… Nu m-am gândit niciodată…

— Aveţi un fiu?

— Da, Hector… Vi s-a vorbit, probabil, despre el. În urma unei boli infantile, a crescut foarte repede în înălţime, în timp ce creierul lui nu s-a mai dezvoltat… Locuieşte la castel… Are 22 de ani, dar inteligenţa sa nu o depăşeşte pe cea a unui copil de 9… în schimb, nu face nimănui niciun rău.

— Persoana care mi-a deschis, pe nume Ernestine, e de mult în slujba dumneavoastră?

— Dintotdeauna… Este fiica grădinarilor tatălui meu. Ei au murit şi ea a rămas…

— Nu s-a măritat?

— Niciodată.

— Şi fata?

— Rose?… întrebă domnul Mordaut şi un zâmbet uşor îi flutură pe buze. Este o nepoată de-a Ernestinei. De aproape 10 ani locuieşte la castel, unde slujeşte ca fată-n casă… Când a venit, era doar o puştoaică de 16 ani.

— N-aveţi alt personal?

— Pe nimeni… Averea mea nu-mi îngăduie să duc o viaţă pe picior mare… De douăzeci de ani am aceeaşi maşină şi oamenii întorc capul după ca… Trăiesc printre cărţile mele, printre bibelourile mele.

— Vă duceţi des la Paris?

— La drept vorbind, niciodată… Ce să fac acolo? Nu sunt destul de bogat ca să-mi ofer un trai plin de plăceri… Nu sunt nici atât de sărac, încât să primesc un post de slujbaş. Şi sunt sigur că, dacă aş face speculaţii de bursă, aş pierde, oricât aş vrea… Cu norocul meu!…

În unele clipe, tot ascultând glasul ăsta stins şi monoton, aveai impresia că trăieşti sub un uriaş stingător de luminări. Oare toţi oamenii din casa asta, inclusiv plăcuta Rose, erau atât de închişi? îşi putea închipui cineva că un hohot de râs, o adevărată izbucnire de bucurie, răsuna vreodată în aceste încăperi sau pe aceste

coridoare?

Doctoraşul tresări. Auzise un zgomot cunoscut, scos de motorul „Ferblantinei46, care era pus în funcţiune.

Îl privi cu asprime pe castelan şi spuse:

— Cineva umblă la maşina mea…

Era gata să se gândească la…

— Păi da… Vedeţi!… Nici n-aţi sosit bine… Stăteam liniştiţi de vorbă… Ăsta trebuie să fie Hector…

Domnul Mordaut se îndreptă oftând spre o fereastră şi o deschise. Zăriră într-adevăr un băieţandru nesfârşit de lung, aşezat la volanul „Ferblantinei41, care moşmondea la schimbătorul de viteze, făcându-l să scârţâie îngrozitor.

— Hector!… Coboară numaidecât, auzi?

Drept răspuns, Hector scoase limba la taică-său.

— Hector! Dacă nu laşi în pace maşina domnului…

Domnul Mordaut se repezi pe uşă afară. Doctoraşul îl urmă. Putu să fie astfel de faţă la o scenă penibilă şi grotescă în acelaşi timp. Tatăl încerca să-şi smulgă fiul din maşină. Dar Hector era cu un cap mai înalt ca el şi deosebit de puternic.

— Vreau s-o fac să meargă – se încăpăţâna el.

— Dacă nu cobori numaidecât…

— Să ştii că nu am să mă mai las bătut…

În pragul bucătăriei stătea Ernestine, cu mâinile în şold, urmărind liniştită peripeţiile luptei. Dar o altă uşă se deschise şi Rose, care-şi pusese un şorţ alb ca să servească la masă astfel, şi care părea şi mai drăguţă, se repezi spre maşină.

— Lăsaţi-l… – îi spuse domnului Mordaut. Cu dumneavoastră ştiţi că o să se încăpăţâneze… Haide, domnule Hector, doar n-ai de gând să strici automobilul domnului doctor?…

— E doctor? întrebă bănuitor tânărul. De ce-a venit?

— Coboară… Fii cuminte…

Avea autoritate asupra lui. Cum îi auzea glasul, înapoiatul părea să se potolească, şi acum, lăsând în plata Domnului comenzile „Ferblantinei46, îl măsură din cap până-n picioare pe Jean Dollent.

— Pentru cine a venit?... Iar pentru cancerul Ernestinei?

— Da, ai ghicit... A venit pentru cancerul Ernestinei.

După ce maşina de 5 C.P. fu dusă în siguranţă în garaj, unde se afla şi străvechiul automobil al domnului Mordaut, acesta îl trase pe doctoraş spre grădină.

— Trebuie să ştii că Ernestine n-are cancer. Dar vorbeşte de el fără-ncetare. De când sora ei, mama Rosei, a murit de cancer, nu-i poţi scoate din cap că are şi ea. Să vezi însă că 'nici nu prea ştie pe unde-l are. Când la spinare, când la piept, când la stomac, îşi petrece vremea chemând medicii unul după altul şi se „simte jignită că toţi îi spun că n-are nimic. Dacă vă vorbeşte de cancerul ei, vă sfătuiesc...

Ernestine însă se proţăpi furioasă în faţa lor *

— Ce faceţi, vă aşezaţi la masă, sau nu? Dacă vă închipuiţi că prânzul poate aştepta la nesfârşit...

Aşadar, în afară de cele două slujnice, trei femei locuiseră în această e casă şi toate trei, la diferite vârste, muriseră de boli de inimă, care este îndeobşte diagnosticul superficial al cazurilor de otrăvire cu arsenic. Cel puţin al celor de otrăvire lentă! Cazuri dintre acelea care cer ca asasinul să toarne, zi de zi, puţină moarte victimei sale. Şi asta luni înşir.

Pe masă se aflau o cană cu vin şi una cu apă. Cât despre prânz, era foarte* obişnuit, ba chiar sărăcăcios; câteva sardele cu ridichi, care arătau ca în restaurantele de mâna a doua, apoi o tocană de berbec, o bucăţică de brânză uscată şi doi pesmeţi de persoană.

Doctoraşul, cu gândul la cele trei femei, lăsă să răzbată în atitudinea lui o uşoară nelinişte. Oricum, domnul Mordaut îi spuse cu mâhnire:

— Nu vă temeţi... Voi gusta din fiecare fel, din fiecare băutură, înaintea dumneavoastră... Pentru mine asta nu mai are nicio însemnătate. Trebuie să ştiţi, domnule doctor, că şi eu sufăr de inimă. De trei luni simt şi eu aceleaşi simptome ca mătuşa, soţia şi nepoata mea când erau la începutul bolii.

Îţi trebuia într-adevăr multă poftă de mâncare ca să te atingi de vreun fel! N-ar fi făcut mai bine Jean Dollent dacă s-ar fi culcat la hotel şi ar fi luat masa la restaurant? în ce-l priveşte pe Hector, înghiţea cu multă lăcomie, ca un copil prost-crescut, şi nu-ţi făcea nicio plăcere să-l priveşti pe băieţoiul ăsta de 22 de ani cu căutătură vicleană de puşti.

— Ce-aveţi de gând să faceţi astăzi după-amiază, doctore? Vă pot fi de vreun folos?

— Aş prefera să mă-nvârtesc singur de colo până colo… Am să mă duc pe câmp… Poate c-ar fi bine să pun câteva întrebări servitoarelor…

Cu asta şi începu. Se îndreptă, într-adevăr, spre bucătărie, unde o găsi pe Ernestine îndeletnicindu-se cu spălatul vaselor.

— Ce v-a îndrugat? întrebă ea, bănuitoare ca o ţărancă. V-a vorbit despre cancerul meu?

— Da…

— V-a spus că nu-i adevărat, nu-i aşa?… Dar s-a jurat că şi el e bolnav de inimă… Ei bine, aş pune mâna în foc că e exact pe dos… Niciodată nu a fost bolnav de inimă… Când se plânge, se vede de la o poştă că nu se simte rău… în primul rând nu-l trec năduşelile ca pe bietele doamne…

— Le treceau năduşelile?

— Da, seara… Şi la cel mai mic efort. Spre sfârşit, se plângeau de ameţeli şi niciodată nu le ajungeau cuverturile de pe pat ca să se încălzească… Tremurau de frig, cu câte* două sticle de apă caldă la picioare. Pe când el… Arc aerul unui om care dârdâie?

Vorbea fără să se oprească din spălat şi îţi lăsa impresia că e voinică şi sănătoasă. Trebuie să fi fost odinioară o fată frumoasă, planturoasă, cum era acum nepoata ei Rose. Părea să fie dintr-o bucată. Privea oamenii drept în faţă şi ţinea să le vorbească pe şleau, fără ocolişuri.

— Aş vrea să vă întreb, domnule doctor… Poţi să îmbolnăveşti pe cineva de cancer cu arsenic sau cu vreo altă otravă?

Se hotărî să nu-i răspundă nici da, nici ba, căci i se părea mai folositor s-o lase pe bătrână cu temerile ei.

— Ce simţiţi? schimbă el vorba.

— Dureri ca nişte împunsături de cuţit. Mai ales în şale… Uneori şi între umeri.

Nu trebuia să surâdă fiindcă asta ar fi fost de ajuns ca să-şi facă din ea un duşman.

Ce i-o fi venit să-i răspundă:

— Dacă vreţi, am să vă examinez puţin mai târziu…

Dac-ar fi fost vorba de Rose, era de înţeles. Dar Ernestine, care trecuse de 50 de ani? Ce idee s-o privească dezbrăcată!

— Îndată ce termin cu vasele! se grăbi să-i răspundă slujnica. Uitaţi… Nu mai am decât trei farfurii şi tacâmurile… în cinci minute, am isprăvit…

Oare?… Nu! Nu-i venea să creadă. Fireşte, întâlnise cliente de vârstă asta care nu dezarmaseră încă, şi pentru ele medicul părea să aibă, un vinoncoace cu totul deosebit. Era una, la Marsilly, care sosea în fiecare săptămână să-l vadă, zicând c-o doare când una când alta, dar simţind totdeauna nevoia să se dezbrace. Dar Ernestine? Şi, pe deasupra, în castelul ăsta aşa de sinistru!

— Aşa… Sunt gata… Am să dau demâncare clinilor când o să coborâm… Camera mea e la etajul II… Poftiţi pe aici… N-aveţi nevoie de trusă?

Scara se găsea într-un turn. Ajunseră la etajul II, unde şapte sau opt camere dădeau pe un coridor lung. Pe jos nu erau aşternute covoare. Gravuri vechi, tablouri fără valoare mai atârnau strâmb pe pereţi, acoperite de praf.

Ernestine împinse o uşă. Şi doctorul fu mirat să intre într-o cameră curată, care avea chiar un oarecare farmec. Era odaia unei ţărănci înstărite, cu o minte chibzuită. Un pat mare de modă veche, din lemn de mahon, acoperit cu o cuvertură matlasată, albă ca zăpada… O masă rotundă, bine lustruită. O sobă. Un fotoliu şi un taburet pentru picioare; pe urmă, într-un colţ, o măsuţă de scris pentru doamne, din epoca lui Ludovic al XVI-lea, cu o frumoasă broască de bronz aurit.

— Vă rog să nu vă uitaţi că nu e dereticat.

Era dereticat cu grijă, nu se vedea niciun fir de praf.

— Când locuieşti la alţii, nu poţi avea tot atâta gust ca atunci când eşti la casa ta… Fiţi sigur că, dacă aş avea o căsuţă la ţară, altundeva decât în pădurea asta blestemată… Întoarceţi-vă cu spatele, domnule doctor, până mă dezbrac.

Îi era puţin ruşine. Ca şi când ar fi făcut un abuz de încredere. Ştia doar limpede că n-are cancer. Atunci, la ce bun consultaţia asta care căpăta un aer echivoc?

— Iată… Vă puteţi întoarce.

Avea o carnaţie foarte albă, un trup aproape ca de fată tânără, şi dacă se-ngrăşase cu vârsta, formele-i rămăseseră armonioase.

— Aici, doctore… Apăsaţi…

Se auzi o bătaie în uşă.

— Cine e? întrebă supărată Ernestine.

— Eu – răspunse glasul Rosei. Ce faci?

— Dacă te întreabă cineva, să-i spui că nu ştii nimic.

— Doctorul e la tine?

— Nu te priveşte!

— Îl căutam ca să-i arăt camera.

— Ai să i-o arăţi puţin mai târziu. Şi mormăi printre dinţi: Scârbă mică!… Dac-ar putea, s-ar uita pe gaura cheii… Dar am avut eu grijă să bag cheia în broască. Poftim!… Stă şi ascultă la uşă. S-a prefăcut că pleacă şi s-a întors pe nesimţite. Aşa-i viaţa în casa asta! Tot timpul se spionează unii pe alţii, şi când nu e unul, e celălalt. Te crézi undeva singur şi deodată te trezeşti faţă-n faţă cu cineva fără să-l fi auzit venind. Până şi stăpânului îi place jocul ăsta! Şi fiu-său, care s-ar căţăra şi pe burlan, dac-ar trebui, numai că să te sperie! Nu vorbiţi prea tare… N-are rost să audă… Apăsaţi… Nu simţiţi ca o umflătură?

— Dacă-ţi închipui că nu aud fiecare cuvânt, te-nşeli! se auzi zeflemitor, pe coridor, glasul Rosei… Vă doresc petrecere frumoasă la amândoi.

Şi de data asta păru că se depărtează cu adevărat.

II

n *care o dezbrăcare este urmată de o a doua şi unde o a treia dezbrăcare* îl *pune pe doctoraş pe urmele arsenicului*

— Nu găsiţi nimic?

Trecuse mai bine de un sfert de ceas de când doctoraşul o consulta şi, de fiecare dată când se pregătea să termine, Ernestine îl rechema la ordine:

— Nu mi-aţi luat tensiunea.

Ca să se convingă dacă ştie despre ce vorbeşte, o întrebă:

— Cât a fost ultima dată?

— Minima 9, maxima 14… cu un Pachon…

Se-ntâmpla foarte rar ca bolnavii, mai ales la ţară, să ştie dacă li se ia tensiunea cu un Pachon. sau cu alt aparat.

— Ia te uită, doamna mea! glumi doctoraşul. Văd că vă pricepeţi în treburile medicale.

— Păi cum să nu! răspunse ea. Cu sănătatea nu te joci, că doar n-o cumperi în piaţă… Şi eu vreau să trăiesc 102 ani, ca bunica mea.

— Aţi citit cărţi de medicină?

— Bineînţeles! Chiar luna trecută mi-a venit una pe care am comandat-o la Paris… Mă-ntreb acum dacă n-aş face bine să-mi trimit sângele la analiză ca să văd dacă n-am uree…

Mai ştia el şi alte femei care, ca şi Ernestine, erau obsedate de grija pentru sănătatea lor, ceea ce devenea un fel de boală, dar cele mai neînsemnate manii căpătau altă semnificaţie în acest castel al arsenicului. Nu-i venea să zâmbească. O privea cum se-mbracă şi se gândea că, într-adevăr, femeia asta era făcută să trăiască încă mulţi ani, dacă…

În cărţile pe care le-aţi cumpărat se vorbeşte, desigur, şi despre otrăvuri.

— Fireşte… Şi nu vă ascund că am citit tot ce se spune despre ele. Când ai avut trei exemple sub nasul tău, trebuie să fii cu ochii în patru… Mai ales când eşti în aceeaşi situaţie cu celelalte trei!

— Ce vreţi să spuneţi?

Nu aruncase aşa, din întâmplare, ultimele cuvinte. Asemenea femei nu fac niciun lucru negândit, ci-şi acordă, în orice împrejurare, timpul să stea să chibzuiască şi să socotească.

— Ce s-a descoperit când a murit mătuşa Duplantet? Că semnase o asigurare pe viaţă în favoarea domnului… Şi când a murit nevastă-sa? Tot o asigurare pe viaţă. Ei bine, şi eu am o asigurare pe viaţă…

— În favoarea nepoatei, presupun?

— Ba nu! în favoarea domnului… Şi nu pentru o sumă mică, ci pentru 100.000 de franci.

Jean Dollent rămase cu gura căscată:

— Stăpânul dumitale te-a asigurat pentru 100.000 de franci? De multă vreme?

— Acum mai bine de 15 ani. Cu mult înainte de moartea mătuşii Duplantet. Aşa că nu mă temeam…

Se întâmplase înaintea morţii mătuşii Duplantet… Lucrul acesta se-ntipări numaidecât într-un colţ al memoriei doctoraşului.

— Înţelegeţi de ce, în aceste condiţii, mă întreb mereu dacă nu va veni în curând şi rândul meu…

— Sub ce pretext v-a îndemnat să faceţi o asigurare?

— Sub niciun pretext… Mi-a zis pur şi simplu că reprezentantul unei societăţi de asigurare a venit să-l vadă, că e ceva interesant, că pe mine n-o să mă coste nimic, şi dacă o să mi se-ntâmple vreo nenorocire, măcar o să aducă un câştig cuiva…

— Când aţi semnat poliţa aveaţi 40 de ani?

— 38.

— Şi locuiaţi în casa asta de ani de zile, nu?

— Cam dintotdeauna.

— Şi când era tânăr stăpânul dumitale era aşa de trist şi… cum să spun… aşa de stins?

— Nu l-am cunoscut niciodată altfel.

— A dus totdeauna o viaţă aşa de retrasă?… N-a avut vreo aventură?

— Niciuna.

— Sunteţi la curent cu tot ce face, nu-i aşa? Sunteţi

sigură că n-a avut vreo iubită prin ţinut?

— Sigură. Nu iese niciodată. Şi dac-ar fi venit vreo femeie pe-aici, am fi văzut-o.

— Mai este o posibilitate… Nepoata dumitale, Rose, e tânără şi drăguţă… Nu credeţi că…

Îl privi drept în faţă ca să-i răspundă:

— Rose nu l-ar lăsa să se atingă de ea… De altfel, nici el nu e omul să… Numai banii îl interesează… Tot timpul stă şi face inventare ale lucrurilor din castel şi, câteodată, zile-n şir, caută câte un obiect fără valoare, vreo vază de porţelan chinezesc sau o scrumieră care a dispărut… *Asta-i pasiunea lui*!

Se îmbrăcase de mult şi căpătase din nou înfăţişarea aspră, de bucătăreasă arţăgoasă. Părea că-şi luase o piatră de pe inimă. Privirea ei spunea limpede:

— Acum ştiţi tot atât e, a mine… N-aveam dreptul să tac…

Ciudată casă, zău aşa! Construită pentru a adăposti peste 20 de persoane, cu un nesfârşit şir de camere, colţuri şi colţişoare, scări pe unde nu te aşteptai, şi-acum nu avea cu totul şi cu totul decât patru locatari, în afară de îngrozitoarea haită de câini roşeaţi.

Ei bine, aceste patru fiinţe, în loc să se strângă la un loc măcar pentru a-şi crea senzaţia că trăiesc, păreau că se străduiesc din răsputeri să se izoleze.

Camera Ernestinei era la capătul coridorului de la etajul II în aripa stângă. Când doctoraşul o căută pe cea a Rosei, deschise zadarnic toate uşile de la acelaşi etaj. Camerele erau goale şi răspândeau un miros searbăd de mucegai. Se duse până la etajul I. Acolo găsi, fără greutate, camera domnului Mordaut. Auzind zgomot, bătu la uşă.

— Aş vrea să-mi arătaţi unde stă slujnica dumneavoastră Rose – spuse el.

— A schimbat camera de vreo două-trei ori… Cred că acum stă deasupra fostei sere de portocali… Când ajungeţi la capătul coridorului, luaţi-o la stânga… Este uşa a doua sau a treia…

— Şi fiul dumneavoastră?

— Îl ţin în preajma mea. Locuieşte în camera bietei sale mame şi sunt silit, ca măsură de prevedere, să-l încui în odaie în fiecare seară. Ancheta dumneavoastră înaintează, doctore?... Bătrâna Ernestine v-a dat informaţii interesante?... Cred că e o femeie cinstită... Dar, ca multe dintre semenele ei cărora li se dă prea mult mână liberă, are tendinţa să abuzeze de autoritatea sa. Rostea toate aceste fraze pe acelaşi ton lugubru. În sfârşit! Dacă aveţi nevoie de mine, vă stau întotdeauna la dispoziţie.

Ştiţi ce fac în clipa asta? Intraţi, dacă aveţi chef... Iată camera mea. E puţină dezordine... Când aţi bătut la uşă, tocmai clasam în album fotografiile celor trei femei care au murit în acest castel... Uite-o pe mătuşa Emilie... Şi pe soţia mea, cu câteva zile înainte de căsătorie... Asta e o poză a ei din copilărie... N-a fost niciodată prea frumoasă, nu-i aşa? Dar era blândă, ştearsă... Broda cât era ziua de lungă... Nu ieşea decât ca să se ducă la biserică... Nu se plictisea niciodată... Când am luat-o de nevastă, avea 30 de ani... Era fiica unui moşier bogat din împrejurimi, dar cum nu se ducea aproape nicăieri, nimeni nu-i ceruse mâna. Ar fi trebuit să ştiu că sunt o piază-rea...

Dollent nu putea suporta multă vreme o întrevedere între patru ochi cu omul ăsta posomorât şi abătut, aşa că se-ndreptă spre camera Rosei. Făcu la iuţeală o socoteală. Rose era de aproape un an în casă, când mătuşa Emilie murise în urma arsenicului sau a unei boli de inimă. Poţi să-ţi închipui o asasină de 16 ani?

Ascultă la uşă, nu auzi nimic şi apăsă uşor pe clanţă. Avu o senzaţie mai mult decât neplăcută. Credea că se strecoară pe nesimţite într-o cameră goală şi deodată se pomeni în faţa fetei, care-l privea fără să clipească.

— Ei... poftim, intraţi... – grăi ea, pierzându-şi răbdarea. Ce mai aşteptaţi?

Era clar că bănuia că va veni. Şi pregătise locul întâlnirii. Camera fusese dereticată şi doctoraşul băgă de seamă că în sobă se găseau nişte hârtii, arse.

— Deci, după mătuşa mea, mi-a venit şi mie rândui? îl

luă ea peste picior. Trebuie să mă dezbrac şi eu?

Jean Dollent ridică din sprâncene. Îi dăduse o idee.

— N-ar fi rău să te examinez, zău aşa! Se vorbeşte atâta de arsenic în castelul ăsta, încât ar fi poate folositor să fim siguri că nu sunteţi pe cale să luaţi otravă în doze mici…

Cu o lipsă de sfială plină de dispreţ, îşi trase rochia peste cap şi dezveli o mândreţe de piept. Avea o carnaţie la fel de albă, dar mai frumoasă decât mătuşa ei.

— Poftim! exclamă. Vreţi să scot şi restul? Cât sunteţi aici, daţi-i înainte…

— Apleacă-te… Bine… Respiră… Tuşeşte… întinde-te acum…

— Ştiţi, prefer să vă previn de la început că sunt sănătoasă ca o ştiucă.

De ce ca o ştiucă? Nu a înţeles niciodată de ce acest animal întruchipa, în mintea Rosei, o sănătate de fier.

— Ai dreptate… îmbracă-te… Domnul Mordaut m-a autorizat să pun câteva întrebări locatarilor acestei casc… Dacă-mi dai voie…

— Vă ascult… Ştiu dinainte ce vreţi să mă întrebaţi… De vreme ce ieşiţi de la mătuşa mea! Mărturisiţi că v-a spus că trăiesc cu stăpânul…

Se mişca vioaie şi însufleţită de colo-colo prin cameră, una dintre cele mai vesele încăperi ale locuinţei şi care spre deosebire de celelalte, avea la ferestre perdele viu colorate.

— Biata mea mătuşă, numai asta-i umblă prin minte. Pentru că n-a avut niciodată un soţ sau un iubit, povestea asta o urmăreşte fără încetare. Când vorbeşte despre săteni, nu trăncăneşte decât despre închipuiri de-ale ei, despre cine cu cine s-a culcat. Uite, acum e convinsă că vă fac sau că îmi faceţi propuneri… Pentru ca, din moment ce un bărbat şi o femeie sunt împreună…

— Am remarcat, oricum, că Hector te privea într-un fel… * *

— Bietul băiat! Sigur că se cam ţine după mine… La început, mi-a fost niţel frică, pentru că e destul de

violent… Dar nu mi-a trebuit mult să înţeleg că n-o să îndrăznească nici măcar să mă sărute…

Privind la cenuşa din sobă, doctoraşul murmură încetişor:

— Ai un iubit sau un logodnic?

— Ar fi firesc la vârsta mea, nu găsiţi?

— Pot să ştiu cum îl cheamă?

— Dacă descoperiţi… De vreme ce sunteţi aici ea să cercetaţi, cercetaţi!… Acum trebuie să cobor. E ziua când lustruiesc alămurile… Rămâneţi aici?

De ce nu? De ce să nu joace acelaşi joc cinic ca şi ea?

— Am să rămân, dacă asta nu te supără…

Fu dezamăgită, dar ieşi şi o auzi cum o ia pe scară în jos. Fără îndoială că nu ştia că poţi citi scrisul pe o hârtie carbonizată. Nu-şi dăduse osteneala să împrăştie destul de bine cenuşa şi între altele se găsea un plic dintr-o hârtie mai groasă decât celelalte, care rămăsese aproape întreg. Pe o parte se mai desluşea cuvântul „restant66, ceea ce te făcea să presupui că Rose primea scrisorile la post-restant. P-e partea cealaltă, expeditorul îşi scrisese adresa, din care nu mai rămăsese decât: „Regiment de infanterie colonială…66 Apoi, dedesubt, „Coasta de Fildeş66.

Mai mult ca sigur, Rose avea un iubit, un logodnic sau un amant şi acesta, făcând parte din trupele coloniale, se afla într-o garnizoană pe Coasta de Fildeş.

— Vă deranjez din nou, domnule Mordaut, deşi ştiu că sunteţi atât de ocupat cu albumul de fotografii, dar mi-aţi spus azi-dimineaţă că vă simţiţi rău din când în când… Ca medic, vreau să mă conving, să fiu sigur că nu e vorba de o otrăvire lentă…

Resemnat, castelanul, cu umbra unui surâs amar pe buze, începu, ca şi cele două slujnice, să se dezbrace.

— De multă vreme – oftă el – mă aştept să am aceeaşi soartă ca şi soţia şi mătuşa mea… Când am văzut că şi Solange Duplantet a murit…

Lăsă să-i cadă, obosit, braţele de-a lungul trupului. În pofida a ceea ce credeai când îl vedeai îmbrăcat, avea o constituţie robustă, un piept foarte lat, acoperit de smocuri

de păr lung şi o piele gălbejită, ca toţi cei care trăiesc mereu închişi în casă.

— Vreţi să mă întind? Sau să rămân în picioare? Le-aţi consultat şi pe slujnicele mele?

— N-au nimic, niciuna, nici cealaltă… Dar… Nu vă mişcaţi… Respiraţi normal… Aplecaţi-vă puţin în faţă.

De astă dată consultaţia dură mai mult de o oră şi doctoraşul devenea din ce în ce mai grav.

— Nu vreau să fac nicio afirmaţie înainte de a vorbi cu confraţi mai pricepuţi ca mine. Totuşi, stările pe care le aveţi pot proveni de la o otrăvire cu arsenic.

— Ce v-am spus!…

Nu se-nfuria! Şi nici măcar nu se temea!

— O întrebare, domnule Mordaut… De ce i-aţi făcut Ernestinei o asigurare pe viaţă?

— V-a destăinuit lucrul acesta?… E foarte simplu… într-o zi a venit la mine un agent de la o societate de asigurare. Era un băiat îndemânatic, în stare să găsească tot felul de argumente hotărâtoare… Mi-a atras atenţia că suntem mai multe persoane în casa asta, mai toate de o anumită vârstă… îl mai aud parcă şi-acum… „Cineva tot trebuie să moară întâi, în mod fatal… Va fi foarte trist, desigur… Dar de ce această moarte nu v-ar sluji să vă puteţi restaura castelul… Asigurând întreaga familie? 6

— Un moment! îl întrerupse doctoraşul. L-aţi asigurat şi pe Hector?

— Societatea nu asigură persoanele anormale… Aşadar, m-am lăsat atras… Şi pentru a mări şansele, i-am făcut o asigurare şi Ernestinei, cu toate că are o sănătate de fier…

— Încă o întrebare. V-aţi făcut şi dumneavoastră o asigurare?

Domnul Mordaut păru pentru prima dată străfulgerat de o asemenea idee.

— Nu – spuse el, gânditor.

— De ce?

— Da, de ce oare?… Adevărul e că nu mi-a trecut prin cap niciodată… Nu sunt, fără îndoială, decât un egoist

josnic. Credeam că eu voi fi, fără doar şi poate, cel care va supravieţui. Plecă fruntea şi urmă cu sfială în glas: Câtă vreme încă?

Trebuia să-l iei drept o cârpă şi să-l plângi? Trebuia, dimpotrivă, să socoţi toate atitudinile lui drept culmea îndemânării?

De ce, fără nicio şovăială, îi dăduse doctoraşului libertate de acţiune? Pentru ce îi vorbise despre simptomele bolii sale? Un om care-i în stare să otrăvească trei femei, printre care şi pe nevastă-sa, nu-i oare capabil, ca să nu-i mai fie capul în joc, să înghită o cantitate de otravă, neîndestulătoare să-i provoace moartea?

Jean Dollent, plecând din cameră, îşi aminti de vorbele comisarului Lucas:

„Asasinii – spunea poliţistul – sunt de toate felurile: tineri, bătrâni, blânzi şi furioşi, veseli sau trişti… Ei omoară dintr-o mulţime de motive: din dragoste, din gelozie, la mânie, din invidie, din lăcomie de bani… Pe scurt, se pot trece la catastif toate păcatele capitale. Dar cei ce folosesc otrava parte aproape întotdeauna dintr-o singură categorie… Dacă examinăm lista vinovaţilor sau vinovatelor de cazuri celebre de otrăvire, ce putem observa? Niciunul dintre ei nu era vesel. Niciunul nu a dus înainte de crimă o viaţă normală…

Totdeauna la temelie stă o pasiune, o pasiune lăuntrică, destul de violentă pentru a domina celelalte sentimente, pentru a inspira cruzimea atroce de a privi victima murind încetul cu încetul…

O pasiune fizică… Şi, în cazul acesta, „trebuie să fie mai curând un viciu, căci nu e vorba de dragoste…

Sau dacă nu, atunci zgârcenia cea mai dezgustătoare. Dintre criminalii care au folosit otrava, unii au dormit ani de-a rândul ca nişte cerşetori pe o saltea de paie doldora de bani41.

Trecu o oră. Doctoraşul, cuprins de un fel de scârbă pe care doar curiozitatea îl făcea s-o îndure, rătăcea prin castel şi prin parcul în care câinii nu-l mai lătrau ca pe-un duşman.

Ajuns până la poartă, se-ntreba tocmai dacă s-o ia spre sat, măcar ca să schimbe aerul, când auzi zgomot mare venind dinspre castel, şi un strigăt puternic, scos de Ernestine.

Alergă cât putu de repede, dar trebui să înconjoare o parte a clădirii. Nu prea departe de bucătărie, se ridica un fel de şură, unde se mai găseau încă paie şi unelte agricole. În şura cu pricina, Hector zăcea mort, cu ochii sticloşi, cu obrazul schimonosit, şi doctoraşul nu avu nevoie decât să se aplece asupra cadavrului ca să hotărască: arsenic în doză mare. Lângă mort, pe paie, era o sticlă cafenie cu eticheta „Rom de Jamaica66.

Domnul Mordaut întoarse încet capul, cu o lucire ciudată în ochi. Ernestine plângea. Rose, puţin mai la o parte, ca o fiinţă pe care morţii o impresionează, sta cu capul în piept.

III

În care s-ar părea că toţi. locatarii castelului au scăpat ca prin urechile acului şi unde poliţia face o arestare

O jumătate de oră mai târziu, în timp ce aşteptau încă jandarmeria chemată telefonic, doctoraşul, cu fruntea leoarcă de o sudoare rece, începea să se întrebe dacă b să ajungă vreodată la capătul acestei anchete.

Într-adevăr, apucase să lămurească, cel puţin în parte, povestea cu sticla de rom.

— Nu vă aduceţi aminte de convorbirea pe care am avut-o cu domnul, după ce aţi terminat masa? rosti Ernestine. Şi totuşi eraţi de faţă! M-a întrebat ce pregătesc pentru cină şi eu i-am răspuns: supă de fasole şi o conopidă…

Aşa era. Doctoraşul auzise parcă ceva de felul ăsta, dar nu luase în seamă.

— Domnul mi-a atras atenţia că nu ajungea, ţinând cont că mâncaţi şi dumneavoastră cu noi, şi mi-a spus să mai fac şi o omletă cu rom…

Şi asta era adevărat.

— Un moment! strigă Dollent. Când aveţi nevoie de

rom, de unde-l luaţi?

— Din dulapul din sufragerie. Acolo ţinem băuturile alcoolice şi apetitivele.

— Cheia e la dumneata?

— O cer când am nevoie.

— Aţi cerut-o ca să luaţi romul?

— Puţin după ce aţi plecat din camera mea…

— Sticla era începută?

— Da… Dar de multă vreme nu se mai băuse din romul ăsta! Poate că iarna trecută am luat din el pentru vreun grog sau două.

— Şi ce-aţi făcut după aceea?

— I-am înapoiat domnului cheia. M-am dus la mine în bucătărie şi am curăţat legume pentru supă…

— Unde era romul?

— Pe sobă… Nu aveam nevoie de el decât în clipa când trebuia să pregătesc omleta.

— N-a intrat nimeni în bucătărie?… Nu l-aţi văzut pe Hector dând târcoale?

— Nu…

— Şi n-aţi ieşit?

— Numai pentru câteva minute, să dau demâncare câinilor.

— Când v-aţi întors, romul mai era acolo?

— N-am băgat de seamă.

— Hector obişnuia să pună mâna pe băuturi?

— I se întâmpla, într-adevăr… Dar nu numai pe băuturi! Era deosebit de lacom… Şterpelea tot ce găsea şi se ducea, ca un căţelandru, să mănânce în colţul lui.

Ce s-ar fi petrecut dacă Hector…

Ernestine ar fi pregătit omleta. Şi-ar fi dat cineva. seama că are un gust neobişnuit?… N-ar fi crezut că-i amară din pricina romului? *Cine s-ar fi ferit să mănânce din această omletă*? *Această omleta pregătită în bucătărie… servită de Rose… Dommtl Mordaut, Hector şi doctoraşul erau cu toţii în sufragerie…*

N-au luat cina în scara aceea. Autorităţile făceau încă cercetări la faţa locului şi doi jandarmi, în faţa porţii, abia

reuşeau să oprească mulţimea venită din sat, care scotea strigăte ameninţătoare. Sosiseră poliţia din Orléans şi parchetul. Era lumină în toate încăperile castelului, ceea ce, probabil, nu se întâmplase de multă vreme, şi astfel casa recăpăta puţin din vechea-i măreţie.

Scotoceau p este tot. Poliţiştii împingeau mobilele încoace şi încolo, trăgeau fără milă sertarele, căci lumea era în culmea indignării. În salonul de un galben urât, domnul Mordaut, palid ca un mort, cu ochii rătăciţi, încerca să înţeleagă întrebările anchetatorilor care vorbeau toţi o dată, ascunzându-şi cu greu dorinţa să-l ia la bătaie.

Când uşa se deschise, ieşi cu cătuşe la mâini şi fu dus şi închis într-o cameră alăturată, sub paza a doi poliţişti.

Judecătorul de instrucţie din Orléans îl văzuse, nu fără enervare, pe doctoraş, care se afla acolo dinainte, adică mai bine zis se găsea la locul crimei.

— Acum nu vă mai ajunge să faceţi câte o anchetă asupra asasinatelor – observă el cu sarcasm. Acum le precedaţi!

— Ba cred chiar că eu sunt cauza acestuia din urmă.

— Poftim?

— Ori, mai curând, cauza accidentului care a avut loc... Căci nu-i nicio îndoială că este vorba de un accident. Nimeni nu putea prevedea că Hector, care nu asculta decât de propriile capricii, va trece prin bucătărie, în lipsa Ernestinei, şi va lua sticla de rom...

Judecătorul îl privi mirat.

— Dar, în cazul acesta... Aveaţi toate şansele să muriţi şi dumneavoastră...

— Mă îndoiesc.

— De ce?

— Poate că mă-nşel, şi dacă-i aşa, îmi cer iertare... Dar cred mai degrabă că am dreptate... Să presupunem că omleta ar fi fost servită... Toată lumea ar fi mâncat din ea, în afară de asasin, nu-i aşa? Asta dacă n-o să pretindem că voia să se sinucidă, trăgând după sine în mormânt pe toţi ai casei, inclusiv pe mine... Or, se ştie că de obicei acest soi

de ucigaşi sunt laşi.

Mă-ntorc la ideea mea.

Toţi ar fi murit, în afară de ucigaş. Nu vi se pare de necrezut că un om căruia i-au reuşit trei asasinate în zece ani să se poarte atât de prosteşte? Căci astfel şi-ar fi semnat crima… Ar fi fost e mărturisire!

Judecătorul, uluit, chibzuia:

— Prin urmare, după dumneavoastră, e vorba de un accident.

— Ştiu că e greu de explicat, totuşi cred, da, cred că tânărul Hector nu era ţinta aleasă pentru ziua de astăzi… Cred că *astăzi* nu trebuia să moară nimeni. Că pentru asasin ceea ce s-a întâmplat e o adevărată catastrofă… De aceea aş vrea să reconstitui, clipă de clipă, cele petrecute în după-amiaza asta.

IV

*În care doctoraşul nu are decât „baze solide** ca să ajungă la un rezultat*

De câte ori repetase aceste cuvinte:

— O *bază solidă, una singură şi, dacă nu pierzi firul, ajungi la adevăr în mod automat*. Dacă ar fi făcut parte din P.J., colegii hii l-ar fi poreclit, fără îndoială: Domnul „bază solidă44! Sau mai bine: Domnul „Intră-n piele44, fiindcă altă expresie favorită a lui era: „Să intri în pielea personajului44. Era dezgustat, de data asta, să intre în pielea locatarilor castelului cu câini roşeaţi, care câini, închişi, la ordinul domnilor de la poliţie, scheunau fără încetare…

Baze solide… Ia să vedem…

1 1) Domnul Mordaut nu punea nicio piedică în calea anchetei doctoraşului şi stăruia să-l găzduiască.

2) Ernestine era voinică, robustă şi spera să trăiască 102 ani ca şi bunica ei; făcea totul în acest scop şi era urmărită de spectrul bolii.

3) Ernestine susţinea că nepoata sa nu trăia cu domnul Mordaut.

4) Rose era şi ea „sănătoasă ca o ştiucă16 şi avea un iubit sau un amant în trupele coloniale.

5) Rose pretindea şi ea că nu era amanta stăpânului.

6) Domnul Mojrdaut suferea de un început de otrăvire lentă cu arsenic.

7) Ernestine, ca şi două dintre cele trei moarte, avea o asigurare pe viaţă în favoarea castelanului.

— Vreţi să vă spun deschis care-i părerea mea?

Era rândul Ernestinei să răspundă acum anchetatorilor, în salonul prost luminat.

— Doctorul, care-i aici de faţă, mi-e martor că nu-mi place să vorbesc de rău pe nimeni. Chiar astăzi după-amiază, când mi-a pus câteva întrebări, n-am vrut să fiu rea... Cu atât mai mult cu cât nu aveam nicio dovadă... Fapt este însă că numai noi, cei patru din casă, puteam să le otrăvim pe bietele doamne... Pe domnul Hector nu-l mai pun la socoteală de vreme ce-a murit... Rămânem deci trei. Ei bine, eu afirm că stăpânul meu ajunsese aproape de nebunie. Când a înţeles că va fi prins, a preferat s-o termine... Dar cum era un vicios, un om care nu făcea nimic la fel cu ceilalţi, a vrut ca praful să se aleagă în urma lui din tot cefusese acest castel. Fără bietul domn Hector, care a băut tot romul, am fi toţi morţi la ora actuală, şi doctorul împreună cu noi.

La această idee, Jean Dollent simţea de fiecare dată că-l trece un fior de gheaţă pe şira spinării... Să-ţi închipui că a doua zi casa ar fi putut fi populată doar de cadavre...

Şi, pe deasupra, nu i-ar fi găsit numaidecât, căci de multă vreme nu mai suna nimeni la poarta castelului. Cine ştie dacă haita de câini înfometaţi...

— N-aveţi nimic de spus? o întrebă judecătorul de instrucţie pe Rose, care nu-şi desprindea privirea de podea.

— Nu, nimic.

— N-aţi observat nimic neobişnuit?

Ea se uită cu coada ochiului la doctoraş şi şovăi. Ce înţeles avea acest lucru? Ce se codea să mărturisească?

— *Dacă cineva a remarcat ceva neobişnuit la castel, acesta nunpoate fi decât doctorul...*

Dacă cineva ar fi putut remarca...

Dacă cineva…

Dollent se făcu roşu ca sfecla. La ce făcea aluzie? Cum putea şti că a observat că…

— Vreţi să fiţi mai lămurită? o pofti omul legii.

— Nu ştiu ceva special… Am vrut numai să spun ca doctorul, care se pricepe, a făcut o anchetă serioasă… Dacă n-a remarcat nimic, înseamnă că…

Nu-şi termină fraza.

— Înseamnă că?

— Nimic… Credeam doar că atunci când te osteneşti să consulţi pe toată lumea…

Ei! xAsta-i! Da, fir-ar să fie! Avea dreptate! Cum de nu s-a gândit mai devreme?

— Domnule judecător – bolborosi el îndreptându-se spre uşă – aş vrea să vă vorbesc o clipă între patru ochi.

Ieşiră pe coridorul la fel de slab luminat ca şi celelalte încăperi.

— Presupun… Sper că vă stă în putere… Mai avem timp. Dacă un comisar ia maşina…

Îşi terminase treaba… O scânteie îi luminase mintea. Şi, ca de obicei, scăpărase dintr-odată. Câteva fapte disparate… Mici puncte strălucind în ceaţă. Şi, pe neaşteptate…

Ştia acum de ce i-a trebuit atâta timp! Din pricină că în casa otrăvurilor nu îndrăznise să bea nimic pentru a-şi biciui spiritul.

V

Meditaţie pe două voci în faţa unui iepure cu ciuperci şi a unui vinişor alb, tare al bracului

Amândoi, judecătorul şi doctoraşul, nu avură alt mijloc de a „scăpa de curiozitatea mulţimii decât să ceară să li se dea la han sala de la etajul I, unde se sărbătoreau nunţile şi aveau loc banchetele.

Li se servise după o omletă cu rom şi cu verdeţuri, un iepure cu ciuperci din care se-nfruptau în timp ce când unul, când altul, luau cuvântul, şi tot când unul, când altul, dar mai adesea doctoraşul, ridica şi golea paharul cu vin alb.

— Până când nu vom avea răspunsul notarului, ceea ce pot să vă spun, domnule judecător, ţine numai de domeniul ipotezelor. Iar Justiţia, pe care o reprezentaţi, are oroare de ipoteze… De aceea se şi înşală atât de des!

— Protestez şi…

— Goliţi-vă paharul până la fund… Ce vi s-a părut izbitor în primul rând în cursul interogatoriilor?… Nimic!… Nu mai luaţi ciuperci?… Păcat! Sunt grozave! Ei bine, mic mi s-a părut izbitor faptul *că un om care face fiecăruia o asigurare pe viaţă nu şi-o. face şi lui*. Să presupunem că acest om e un asasin… Să presupunem că are intenţia să încaseze asigurările… Ce-ar face ca să se pună la adăpost? înainte de toate, să aibă şi el o asigurare ca să poată arăta că e în aceeaşi situaţie cu ceilalţi, cum era firesc.

— Asasinii, după cum ai spus nu o dată şi dumneata, sunt mai totdeauna nişte imbecili.

— Da, dar imbecili complicaţi… Imbecili care iau zece măsuri de prevedere în loc de una singură! Şi aceste măsuri sunt de multe ori pricina arestării lor. Aşadar, domnul Mordaut nu are o asigurare pe viaţă… De câtva timp nu mai are nici familie… De câtva timp suferă şi el ca şi victimele precedente din cauza efectelor arsenicului… Vă pun întrebarea: cine, la moartea sa, îl va moşteni?… De aceea v-am rugat să trimiteţi un comisar până la notarul care…

Hangiul veni să-i întrebe dacă le-a plăcut iepurele şi să le recomande nişte brânzeturi, de prin împrejurimile Orléans-ului, care se topeau în gură, nu alta.

— Fiţi atent, domnule judecător… Persoana căreia Mordaut i-a lăsat averea e mai mult ca sigur ucigaşul. Emilie Duplantet moare… În aparenţă cine profită de moartea ei? Domnul Mordaut… El va fi acuzat dacă se face o anchetă… Dar, în caz contrariu, cine va profita dacă nu cel care-l va moşteni pe domnul Mordaut? Nevasta castelanului moare şi ea. Deci nu ea e vinovată de prima crimă… Făcea doar parte din serie… Şi iată că prada creşte… Asta se aseamănă puţin cu ceea ce la jocurile de

noroc se numeşte o martingală[3]. Numai că asta-i o martingală cu moartea. Solange Duplantet vine şi ca la castel. Unchiul ei e moştenitorul… Moartea ei va mări şi ea averea… Moare, aşadar…

— Mi se pare de necrezut! oftă judecătorul, care se înfrupta dintr-o brânză grasă.

— Orice crimă parc de necrezut celor care nu x sunt ucigaşi… Unde ajunsesem?… Cine moştenește până-n prezent?… Mordaut… După el, fiul său… Şi după fiul său? …

— Numai testamentul ne poate încunoştinţa.

— Până atunci, trebuie să mai lămuresc un punct. Asasinul avea neapărat în casă o provizie destul de mare de arsenic… Sosisem eu… Păream să lucrez cu multă energie…

— Şi…

— Şi stau să mă gândesc… Mordaut vorbeşte din întâmplare la prânz de omleta cu rom… Ce mijloc mai bun să arunci bănuiala asupra lui decât să otrăveşti acest rom? … N-ai decât să spui după aceea că are un miros ciudat… Căci sunt sigur că romul acesta nu ar fi fost turnat peste omletă. V-am mai spus-o.

Astfel, arsenicul nu mai e în mâinile celui care-l avusese… Şi, colac peste pupăză, Hector, care are obiceiul să dea târcoale bucătăriei, suferind de bulimic, putea… Credeţi-mă, domnule judecător… Persoana care a săvârşit toate aceste asasinate e…

— Cine?

— Staţi puţin…; Vreţi să vă spun, după părerea mea, cine îl moştenește pe Mordaut?… Rose…

— Ceea ce înseamnă că…

— N-o luaţi aşa de repede… Lăsaţi-mă să ţes intriga, dacă pot întrebuinţa acest cuvânt, până ce va veni comisarul cu datele precise. Vă aduceţi aminte de ceea ce a pomenit Rose adineauri?… Am consultat toată casa… N-am băgat de seamă nimic?…

---

3 Sistem de joc care pretinde că asigură un beneficiu prin mărirea progresivă a mizei.

Ba da! Am făcut o observaţie medicală… Că Ernestine nu e deloc ceea. ce se numeşte o fată bătrână; totul în făptura ei te face să te gândeşti mai curând la o femeie în toată puterea cuvântului…

Aş pune mâna-n foc că, în tinereţe, Mordaut a fost amantul ei… Ca toţi cei lipsiţi de viaţă socială, care trăiesc doar în casă, patima l-a prins complet în mreje… Era omul stăpânit cu desăvârşire de beţia simţurilor… Anii au trecut… S-a căsătorit pentru a-şi mai aranja puţin afacerile şi Ernestine nu s-a împotrivit… Numai că i-a ucis nevasta cu-ncetul, aşa cum o omorâse pe mătuşa lui, fiindcă moartea ei însemna un câştig de bani…

Ea era mai mult decât soţia lui Mordaut. Era moştenitoarea lui… Ştia că tot ce avea el într-o bună zi va fi al ei… Sunt mai mult ca sigur că ea, şi nu un agent de la o societate de asigurare, i-a dat ideea acestor asigurări pe viaţă… Şi a avut geniala inspiraţie să facă una pe numele ei, ca să se poată alătura într-o zi şirului de victime. Nu pricepeţi toate astea, domnule judecător? Eu, da, pentru că trăiesc la ţară şi cunosc asemenea planuri de lungă durată, O să ajungă până la adânci bătrâneţi… Ce contează dacă pierde 20 – 30 de ani cu Mordaut?… După aceea va fi liberă, va fi bogată, va avea casa mult visată şi va trăi tot atât de mult ca şi bunica ei… De aceea se teme aşa de tare de boală… Nu vrea să fi muncit degeaba… Mai întâi prada trebuie să fie destul de mare… Emilie Duplantet, doamna Mordaut, Solange Duplantet… Ce are de pierdut? Bănuielile nu vor cădea asupra ei, căci nu ea e beneficiara aparentă a tuturor acestor crime… Nimeni nu ştie că a obţinut din partea amantului ei un testament care o face, în caz că nu sunt moştenitori direcţi, legatara lui universală…

Ucide fără teamă… Nu o pândeşte nicio primejdie. Dacă iese prost, el va fi acela care va fi condamnat şi va înfunda puşcăria. Nu începe să se îngrijoreze decât în ziua când simte că nepoata, pe care în ciuda opoziţiei ei, o primise în casă, capătă o înrâurire asupra lui Mordaut. Fiindcă Rose e mai tânără, mai proaspătă… Şi Mordaut…

— E dezgustător! întrerupse judecătorul.

— Asta-i viaţa, din păcate! Patima lui pentru Ernestine a trecut asupra nepoatei… Şi dacă Rose are un iubit sau un amant, ce importanţă are? Şi ea face parte, într-o oarecare măsură, din aceeaşi catégorie cu Ernestine… Va aştepta câţiva ani… Va aştepta moştenirea pe care i-o făgăduieşte castelanul… Ea nu are nevoie să ucidă? Bănuieşte comiterea tuturor acestor asasinate?… N-are decât să nu vrea să ştie nimic de ele… Ea e cea care profită, nu-i aşa, de vreme ce…

— A ţinut cam mult, domnule judecător – spuse oftând comisarul, care n-avusese timp să mănânce şi trăgea cu ochiul la rămăşiţele de pe masă. Legatara universală a domnului Mordaut e, în afara părţii rezervate fiului, domnişoara Rose Sau piquet…

Ochii doctoraşului scânteiară.

— Nu s-a făcut înainte alt testament? întrebă judecătorul.

— Ba da, a mai făcut unul… în el legatara universală era Ernestine Sau piquet… Dar l-a schimbat acum aproape 8 ani…

— Domnişoara Ernestine ştia?

— Nu… Schimbarea s-a făcut în taină…

Doctoraşul rânjea… E adevărat că băuse mai mult de o sticlă de vin alb şi sec, care avea un uşor gust de cremene.

— Aţi înţeles, domnule judecător, nu-i aşa? Ernestine nu ştie nimic de noul testament… Era sigură că într-o bună zi va putea să culeagă roadele crimelor ei. Dar pe Mordaut n-avea rost să-l ucidă decât după ce va fi strâns de ajuns.

— Şi Rose?”

— Din punct de vedere legal, cu siguranţă că nu e complice cu mătuşa ei… Cu toate astea, mă întreb dacă n-a ghicit socotelile Ernestinei… Ce era mai simplu decât s-o lase să meargă mai departe, de vreme ce, în realitate, ei şi amantului ei din infanteria colonială le va reveni totul într-o bună zi! Gândiţi-vă, domnule judecător…

Vorbea pe un ton familiar, ca întotdeauna după ce

băuse un pahar.

— Interese josnice… Muieri în stare de orice ca să pună mâna pe avere… Şi el, idiotul, nenorocitul, pătimaşul, el, omul care nu putea să se lase de femeile astea ascultătoare, el, pe care de fapt amândouă îl înrobiseră, trăgându-l fiecare în altă parte, nemaiştiind încotro s-apuce…

Trebuie să recunoaşteţi că sunt unii oameni, ca acest Mordaut, care sunt făcuţi ca să-i momească pe criminali.

Se mai destupă o sticlă, chipurile pentru comisar. Dar doctoraşul o gustă primul şi, după ce plescăi din limbă, urmă:

— Ştiţi ce mi-a deschis ochii?… Faptul că Ernestine s-a pus chezaşă că nepoată-sa nu s-ar lăsa cucerită… Căci dacă s-ar fi îndoit de virtutea ei, însemna că te poţi îndoi şi de-a lui Mordaut… Şi dacă bănuiam cu cine a trăit, mai mult ca sigur că ajungeam s-o suspectez… O întrerupeam, de fapt, în mijlocul îndeletnicirilor ei… Pe Hector l-a omorât la întâmplare, pentru a se descotorosi de arsenic şi pentru a-l înfunda pe Mordaut, care-i ceruse de faţă cu mine să facă o omletă cu rom.

Rămânea Rose… Şi-apoi Mordaut…

În cele din urmă putea să se mute în casa ei luminoasă de ţară şi să trăiască cum visase…

Doctoraşul îşi mai turnă un pahar şi încheie:

— Căci mai sunt încă oameni, domnule judecător, mai ales în provincie, care-şi fac vise de lungă durată… De aceea ţin atât de mult să trăiască până la adânci bătrâneţi.

CUCERIREA OLANDEZULUI

I

Cum o cina prea îmbelşugată, urmată de o vizită la Luna-Park, l-a atras pe domnul Van der Donck într-un şir de împrejurări dramatice

Când comisarul Lucas ieşi de la „raport66, adică de la şedinţa ţinută în fiecare dimineaţă la Quai des Orfèvres de directorul Poliţiei judiciare cu şefii săi de serviciu, avea în mână un mic dosar albastru. Acesta fu dosarul pe care-l arătă de departe doctoraşului, făcându-i cu ochiul, în timp

ce Dollent stătea cuminte să-l aştepte.

Era luna august. Doctoraşul se hotărâse să petreacă la Paris cele 15 zile de vacanţă ce şi le acordase pentru a se iniţia în metodele Poliţiei judiciare.

Printr-o fericită întâmplare, cemisarul era originar din Charentes şi doctoraşul reuşise să-i fie recomandat de către nişte prieteni.

— Vino să mă vezi în fiece dimineaţă în jurul orei nouă. Într-una din zile se va găsi, probabil, un caz care să te intereseze.

Acum Lucas îl trase pe tânărul său însoţitor în fundul unui imens coridor.

— Hai să ne facem că stăm de vorbă – şopti el, arătând un geam care dădea spre o sală de aşteptare… Uită-te la tipul de-acolo…

În micuţa încăpere şedea un bărbat înalt, spătos, voinic şi cu obrajii roşii, iar faţa sa lucind de sudoare avea acea expresie plictisită pe care o capătă toate feţele după o lungă aşteptare. Se ghicea că avusese timp să facă de zece ori înconjurul camerei, să se ridice şi să se aşeze la loc, să privească fotografiile inspectorilor morţi pentru Patrie, în ramele lor negre de lemn, şi fioroasa pendulă stil Ludovic-Filip, lăfăindu-se deasupra şemineului. Ajunsese în dreptul mesei acoperită cu un covoraş verde, de pe care, conştiincios, nu-şi desprindea ochii.

— L-ai văzut bine… Atunci, vino. După ce intră în biroul său, Lucas îl întrebă: Ce crezi despre el?

— Hm!… E nordic… fără îndoială un străin… nu şi-a petrecut noaptea în patul său şi n-are o fire prea iute, căci îndură mai răbdător decât aş suporta eu chinurile aşteptării. Ce-a făcut?

Doctoraşul se simţea cam îngrijorat, regăsind sfiala elevului în faţa învăţătorului său.

— Vai, cum te pripeşti!… Crezi că aici nu vin decât oameni care au săvârşit – vreun delict?… Şezi colo, în colţ… Nu te mişca… Comisarul Lucas sună şi-i spuse uşierului: Pofteşte-l pe domnul Kess Van der Donck…

Soarele se ridicase în înaltùl cerului. Fereastra larg

deschisă lăsa să pătrundă zgomotele de pe chei, şopotul Senei, care curgea între zidurile ei de piatră. Din când în când treceau autocare pline de străini şi, în ajun, doctoraşul, obişnuit mai curând cu liniştea din Marsilly şi la Rochelle, auzise cum pe Uiarile bulevarde se vorbeau toate limbile pământului.

— Luaţi loc, domnule Van der Donck… îmi pare rău că v-am făcut să aşteptaţi şi vă mulţumesc că aţi rămas cu atâta amabilitate la dispoziţia noastră.

— E o chestiune tare neplăcută… – oftă colosul ai cărui ochi păreau ciudat de copilăroşi, în contrast cu obrazul viu colorat, cu trăsături greoaie.

— Pricep… Da, foarte neplăcută… Văd că, după cum arată fişa asta, sunteţi olandez…

— Din Amsterdam… Importator de produse coloniale şi, în special, produse din Indiile Olandeze.

— Vă aflaţi la Paris de trei zile… Ieri seara aţi cinat singur într-un mare restaurant de pe Champs Élysées…

— Am mâncat prea bine – sublinie olandezul, care, din când în când, avea o mutră atât de nevinovată, că-ţi venea să pufneşti în râs. Vina a tot ce s-a întâmplat o poartă bucătăria franceză şi vinurile franţuzeşti… în Olanda nu suntem obişnuiţi să… După-masă eram foarte vesel şi pentru că era prea cald ca să mă duc la teatru, am vrut să vizitez Luna-Park… A fost într-adevăr grozav… Şi era plin de parizience drăguţe… Petreceau de minune… Râdeau în hohote… Râdeam şi cu… Şi tot râzând în faţa leagănelor, am făcut cunoştinţă cu Anette şi Simone… Nu le ştiu decât pe numele mic… Două domnişoare drăgălaşe… Vesele… Pline de haz… Am intrat în toate barăcile… Şi din timp în timp ne duceam la câte un bar; ca să ne potolim setea.

— V-aţi dus des la bar? murmură comisarul, care era omul cel mai paşnic şi mai surâzător din lume.»

— Des, da… De-asta, de azi-dimineaţă mă doare aşa de tare capul… Ei, nu face nimic… Am, cum spuneţi voi, capul cât o baniţă… Asta înseamnă un sac de grâu?

— Nu chiar… Dar continuaţi…

— Ultima dată când am intrat într-un bar, am zărit o femeie tânără care ne privea având aerul că vrea şi ea să petreacă împreună cu noi… M-am dus s-o poftesc, ba chiar am răsturnat o măsuţă când m-am îndreptat spre ea, fiindcă mă cam clătinam.

— Şi aţi continuat petrecerea în tovărăşia celor trei fete?

— E greu de spus, domnule comisar… Primele două, Anette şi Simone, erau doar aşa, ca să ne veselim împreună, cum se spune pe-aici… Nişte fetişcane* care locuiesc cu părinţii… Pe când ce-a de-a treia… Lydia… aşa o cheamă… Nu-i franţuzoaică… Mi-a spus că-i dansatoare… Nu ştiu dacă-i adevărat…

— Pe scurt, pe la miezul-nopţii, le-aţi dus pe cele două fete la metro şi aţi rămas singur cu Lydia.

— Am intrat la hotelul Beauséjour, care era pe-aproape, pe Bulevardul La Grande-Armée…

— O întrebare. Aţi tras la Grand Hôtel, pe Bulevardul des Italiens. De ce n-aţi poftit-o acolo?

— Vai de mine, domnule comisar… La Grand Hôtel sunt un domn serios şi n-aş vrea să…

— Mai departe… Aţi stat cam vreo oră la hotel… Presupun că, înainte de a pleca, aţi făcut un mic dar însoţitoarei dumneavoastră.

Doctoraşul, care nu-l pierdea din ochi pe olandez nici o singură clipă, îl văzu roşind, pierzându-şi pentru câteva secunde siguranţa de sine.

— Nu-mi amintesc… Nu, nu cred…”.

— Şi ea nu v-a cerut nimic?”

— Băuse şi ea… Băusem amândoi înainte de a intra în hotel… Când am plecat, am vrut să fac câţiva paşi… Eram foarte aproape de Arcul de Triumf când mi-am dat seama că nu mai aveam portofelul.

— În ce buzunar îl puneţi de obicei?

— La pantaloni, în buzunarul de la spate… Aici… Poftim… Iată…

— V-aţi întors, aşadar, la hotelul Beauséjour. Aţi urcat în cameră… Lydia era îmbrăcată…

— Da… stătea pe pat… Sau mai degrabă de-a curmezişul patului… Am crezut că în clipa când să niece a adormit… Am vrut s-o scutur… Abia atunci am văzut sânge şi am înţeles că-i moartă… Parcă-i zdrobise cineva ţeasta…

— N-aţi chemat pe nimeni?

— Nu, am coborât şi am plecat…

— O clipă… V-aţi regăsit portofelul?

— Da, acolo, pe jos… îmi căzuse din buzunar… La colţul străzii, l-am întrebat pe sergentul de stradă unde este cel mai apropiat post de poliţie… M-am dus… I-am arătat actele mele comisarului de brigadă… Şi l-am anunţat că domnişoara era moartă…

— Asta-i tot ce ştiţi?

— Nu credeţi că mi-ajunge? Mi-e tare teamă ca numele meu să nu apară prin ziare… în Olanda, lumea e foarte aspră în privinţa moravurilor… Dacă s-ar afla asta, ar dăuna mult afacerilor mele…

— Voiaţi să vă întoarceţi repede în Olanda?

— În două sau trei zile…

— Poate va trebui să aşteptaţi ceva mai mult… Am să vă rog să nu părăsiţi Parisul înainte de a vă da eu de ştire… Acum, domnule Van der Donck, puteţi pleca…

— N-o să-mi apară numele prin ziare?

— Până-n prezent, nu văd necesitatea… (Comisarul sună.) Joseph! Condu-l pe domnul Van der Donck… Iată, doctore, cam ce fel de cazuri ne cad vara pe cap… Ce crezi despre el?

Doctoraşul se scărpină, încurcat, în cap.

— Treci drept un om cu un fler grozav şi care foloseşte metode cu totul personale – urmă comisarul. Nu ştiu care sunt crimele de care te-ai ocupat în provincie. Iată însă una cât se poate de clasică. Ce-ai face? Ai în mână aceleaşi elemente ca şi noi… Iartă-mă! Uitasem un document. Ăsta-i paşaportul Lydiei Nielsen, născută în Ungaria, dansatoare de cabaret, adică animatoare, de 22 de ani, nemăritată, venind din Bruxelles, unde a lucrat destul de multă vreme într-un local de noapte numit *Pinguin*… După paşaport, Lydia Nielsen a sosit ieri la

Paris, dar nu ştiu încă la ce hotel a tras… Am să-ţi dau şi informaţia asta de-ndată ce o* voi avea, căci brigada care se ocupă de camerele mobilate arată în această clipă fotografia ci tuturor proprietarilor de hotel. Cât despre cauza morţii, Lydia Nielsen a fost lo vită cu o deosebită violenţă în moalele capului şi i-a crăpat ţeasta… Dacă nu eşti prea simţitor, şi ca medic cred că nu eşti, pot să-ţi arăt o fotografie unde se pot desluşi bucăţi de creier pe pereţi… Am mai uitat un amănunt… L-am întrebat pe Van der Donck dacă nu i-a dat nimic fetei, pentru că, în poşeta ei, în afară de paşaport şi câteva lucruri neînsemnate, nu s-a găsit decât o bancnotă de 50 de franci şi nişte mărunţiş

Te las să lucrezi, doctore… Vino aici când vrei… Toate dosarele mele îţi stau la dispoziţie şi nu-ţi voi ascunde nimic din felul cum înaintează ancheta…

Răzbătea o urmă de ironie în ultimele cuvinte, dar o. ironie binevoitoare, şi doctoraşul nu putea să se socotească jignit de un asemenea fleac.

— Să nu uit… în legătură cu asta, în caz că nu voi fi aici când vei veni, întreabă de inspectorul Torrence, care lucrează întotdeauna împreună cu mine.

Când ajunse din nou pe chei, unde căldura începuse să fie înăbuşitoare, deşi era doar zece dimineaţa, doctoraşul nu se simţea plin de avânt ca-n alte daţi. Afacerea asta nu semăna cu cele pe care le lămurise până atunci şi poate era tulburat şi de imensitatea Parisului, care forfotea în jurul lui…

Ce va întreprinde poliţia? Căci era – bineînţeles, inutil să facă şi el acelaşi lucru. Înainte de toate, trebuia cercetată cu grijă camera de la hotelul Beauséjour. În privinţa asta, specialiştii de la Identitatea judiciară se pricepeau mai bine ca el. Să vorbească paznicului de noapte al hotelului şi să pună întrebări tuturor celor care petrecuseră noaptea acolo? Să meargă pe urmele Lydiei din clipa când a descins la Paris? Comisarul spusese că se va ocupa de toate astea. Şi pe urmă? Trebuia telegraf iar poliţiei olandeze pentru a cere informaţii despre domnul Van der Donck… Şi poliţiei belgiene pentru a şti ce făcuse

victima cât timp lucrase la barul *Pinguin*.

Era într-adevăr abătut. Pentru prima oară avea sentimentul că-i tare mic în lumea asta mare.

Atmosfera din Paris îl zdrobea. Treburile grele şi nenumărate pe care trebuie să le duci la bun sfârşit într-o anchetă banală ca asta îl făceau să se îndoiască de posibilităţile sale, căci el nu putea lupta decât înarmat cu puterea minţii.

Încercă să întrebuinţeze sistemul lui obişnuit care consta în a stabili înainte de orice cercetare sau raţionament o bază simplă şi clară, un anumit număr de adevăruri absolute.

Van der Donck a sosit la Paris acum trei zile… Lydia, chiar în ziua crimei…

Dacă s-ar fi cunoscut dinainte şi şi-ar fi dat întâlnire, ar fi ales oare un loc atât de gălăgios cum e Luna-Park şi olandezul ar fi fost însoţit, în momentul întrevederii, de două fetişcane?

Lydia îşi urmase partenerul în primul hotel ieşit în cale. El o părăsise după un ceas, ceea ce părea firesc. Şi tot firesc era că s-a întors pentru a-şi căuta portofelul… Oare Lydia era moartă când o părăsise prima cârâ?… în acest caz olandezul ar fi revenit şi. s-ar fi dus să cheme poliţia atunci când ar fi putut să dispară fără niciun cuvânt? Nu-i dăduse Lydiei nimic. Dar spusese că tânăra dansatoare era aprobe la fel de beată ca şi el…

De ce se îmbrăcase Lydia, căci fusese găsită înveşmântată din cap până-n picioare? Dacă cineva intrase în cameră s-o ucidă, ce scop urmărea şi de ce nu luase portofelul care, aşa cum căzuse pe podea, trebuie să-ţi fi sărit în ochi?

Doctoraşul ajunse pe marile bulevarde şi privi plin de admiraţie uriaşa faţadă de la Grand Hôtel, şovăi, apoi trecu pragul uşii turnante, şi se găsi în holul forfotind de lume.

Să vorbească portarului? Ce anume să-l întrebe? Dèspre Van der Donck? Zări, în stânga hotelului, un elegant bar american şi această privelişte îi făcu sete.

Peste o clipă şedea cocoţat pe un scaun înalt, comanda un cocteil şi se cufunda în gânduri.

— Domnul Dollent!… Domnul Dollent la telefon!

Băiatul de la hotel mergea prin toate sălile, repetându-şi chemarea. Doctoraşului îi trebui câtva timp ca să-şi dea seama că despre el este vorba. Cum de putea cineva să ştie că se află acolo?

— Domnul Dollent… Cabina şapte, la subsol… la dreapta.

— Alo! Dumneata eşti, doctore?… Aici Lucas… Îţi cer iertare că te-am întrerupt din anchetă…

Dolent era gata să-i trântească o mojicie, într-atât J se părea că a pornit-o cu stângul.

— Voiam doar să te vestesc, fiindcă ţi-am spus cinstit că n-am să-ţi ascund nimic, că la mine în birou se află un băiat destul de interesant… De-abia a apărut în ziare fotografia Lydiei, că a şi dat fuga la noi… Vrei să iei un taxi şi să vii, cât mai repede?

Cinci minute mai târziu, doctoraşul era la Quai des Orfèvres. În biroul lui Lucas găsi un tânăr slab, palid, cu ochii înfriguraţi, cu degetele încleştate…

— Intră, doctore. Îţi prezint pe René Fabry, funcţionar de bancă la Bruxelles… Ai 22 de ani, nu-i aşa, domnule Fabry?

— 21… Lydia şi cu mine…

Buza de jos i se răsfrângea, i se mişca mărul lui Adam şi cu greu îşi stăpânea hohotele de plâns.

— Iată… – explică Lucas pentru a câştiga timp. Domnul Fabry era de mai bine de două luni amantul Lydiei.

— Ne iubeam! rectifică tânărul, cu ochii scăpărători.

— Da, asta am vrut să spun! reluă Lucas fără să dea semne de ironie vădită. Se iubeau. Se pare că Lydia nu era de loc femeie uşoară, cum se putea crede. Era o fată foarte serioasă, de familie bună, care nu primea să danseze prin cabarete decât ca să-şi câştige existenţa.

— În Ungaria, tatăl ei era ofiţer! îl întrerupse tânărul.

— Vezi, aşadar, doctore, cum stau lucrurile. Bineînţeles, domnul Fabry şi Lydia nu locuiau împreună.

Domnul Fabry stă cu părinţii… Dar se vedeau des în timpul după-amiezii… Seara, domnul Fabry se ducea la *Pinguin*, dar îi era cu neputinţă să-şi aştepte prietena până la 4 dimineaţa, din pricina slujbei sale.

— Ştiam că merge direct acasă… Am urmărit-o de două ori…

— Spune-ne acum cum ai descoperit dispariţia Lydiei r

— M-am dus ieri după-masă la ea… Locuia într-un apartament mobilat în cartierul Bursei… Proprietăreasa ei mi-a spus că a plecat cu o valiză şi a luat un taxi… Auzise când i-a strigat şoferului: „La gara de Sud…46 Şi ce tren poţi lua din gara de Sud dacă nu trenul spre Paris? Am petrecut nişte ceasuri îngrozitoare… N-am mâncat. Apoi m-am hotărât să plec şi eu după ea. Le-am lăsat un bilet părinţilor mei. Am trimis o scrisoare la bancă, cerânduriii scuze că-mi iau concediu aşa, fără să anunţ pe nimeni dinainte… Am luat trenul de la miezul-nopţii şi am ajuns la Gara de Nord puţin înainte de ora şapte…

Reuşind de minune să-şi ascundă ironia, comisarul se-ntoarse spre doctoraş:

— Domnul Fabry voia s-o găsească pe iubita lui la Paris… Nu-i ştia adresa… Nici măcar n-avea certitudinea că era aici.

— Aş fi găsit-o! declară cu mândrie tânărul. Sunt sigur că, dacă nu mi-ar fi omorât-o…

— Nu aţi auzit niciodată vorbindu-se de un oarecare domn Van der Donck?

— Niciodată.

— Lydia n-a făcut cumva aluzie, în faţa dumitale, la vreun olandez?

— N-o interesau bărbaţii. După ce părăsea barul *Pinguin*, unde era silită să…

— Bineînţeles! Bineînţeles!… Şi susţii că nu era femeia care să urmeze la hotel pe un bărbat necunoscut…

— Aşa ceva, niciodată, şi nu îngădui să se…

— Liniștește-te… Suntem amândoi gata să te credem, domnul doctor şi cu mine… Având în vedere relaţiile

dumitale cu victima…

— M-aş fi căsătorit cu ea… Şi dacă părinţii mei ar fi refuzat să consimtă…

— Pretinzi deci că Lydia a fost victima unui complot… Asta mi-ai spus parcă mai înainte…

— Repet că altă explicaţie nu e cu putinţă, poate că era amestecată în nişte intrigi politice 2 Sau într-o afacere de spionaj?

— Şi dumneata nu ştii nimic?

Tânărul roşi, jignit că nu ştia:

— Nu… Lydia era misteric/aşa.

— Vrei să fii atât de drăguţ să-mi spui la ce hotel ai tras şi unde te pot găsi?

— Hotel Maubeuge, lângă gară… E prima oară când vin la Paris şi…

— Ce părere ai, doctore?

— Dar dumneata? răspunse morocănos Dollent.

— Aceeaşi ca şi dumneata, adică niciuna încă… Şi adăugă, cu o notă de sarcasm în glas: E adevărat că noi, cei de la Poliţia judiciară, nu gândim prea mult, nu-i aşa? Şi fiindcă veni vorba… Am descoperit unde stătea la Paris domnişoara pe care tânărul Fabry ne-a zugrăvit-o aproape ca pe o fetiţă nevinovată… A tras la hotelul Cristal, din strada Fontaine, un hotel, între noi fie vorba, frecventat mă: ales de femei uşoare, animatoare şi nişte indivizi suspecţi… I-am percheziţionat camera… în trusă, printre obiectele de toaletă, am găsit o sumă de 10.000 de franci în bancnote belgiene, ceea ce pare să ne facă să renunţăm la ideea că l-a urmat pe primul venit în vederea unei mici răsplăţi…

În afară de asta, nimic neobişnuit… O valiză cu rochii din cele pe care le poartă asemenea femei… Costume de balerină… Farduri… Cărţi ilustrate de la prietene din Istanbul, Cairo, Tunis, Veneţia şi Cannes… Apoi, am mai telefonat personal la Amsterdam, unde domnul Van der Donck e cunoscut ca o persoană onorabilă… E necăsătorit… Călătoreşte mult, în interes de afaceri şi de plăcere… Nu-i aşteptat acolo decât peste câteva zile, căci

este perioada în care, în fiecare an, face un drum destul de lung prin Europa. Asta-i tot, doctore… Ştii tot atât de mult ca şi noi… Aş vrea să pot spune şi despre mine acelaşi lucru…

— Cum adică? răspunse Dollent, ridicând din sprâncene.

— Că aş vrea să fiu sigur că ştiu tot atât cât dumneata… Ţinând seama de anchetele dumitale de până acum, este cu neputinţă să nu ai încă nicio părere şi, din deducţie în deducţie, să nu fi…

Haide, haide! N-avea rost să se certe. Surâzătorul comisar Lucas, mânuind forţa întregului aparat poliţienesc de care dispunea, avea dreptate. Şi doctoraşul, picat dintr-un colţişor de provincie, făcea foarte rău când încerca să se lupte cu poliţia oficială în ce priveşte iuţeala şi îndemânarea.

— Te las să-ţi urmezi ancheta, doctore… Succes…

Dollent era la capătul coridorului, gata să coboare scara, când Lucas alergă după el:

— Hei! mai am să-ţi spun ceva… Era să uit lucrul cel mai important!

Îl lua încă o dată peste picior, se vedea deja o poştă. Ţinea în mână un petic de hârtie:

— Uite ce s-a găsit în poşeta dansatoarei noastre… O bucăţică ruptă dintr-o listă de bucate, după câte vezi… Şi pe spatele ei, cu creionul, un număr:

658… Asta-i tot… Trebuie să recunoşti că nu-ţi ascund nimic şi că nu te induc în eroare nici măcar din neatenţie.

— Puteţi să-mi lăsaţi hârtia asta?

— Cu cea mai mare plăcere…

Un ceas mai târziu, din pricina peticului de hârtie rupt din colţul unei liste de bucate, doctoraşul călătorea, instalat confortabil, în rapidul de Bruxelles, dar se simţea destul de nemulţumit că fusese nevoit să plătească diferenţa pentru un vagon de lux, întrucât nu mergea alt tren la ora aceea.

— Fireşte, poliţia nu este silită să se uite la bani –

oftă el gândindu-se la cât plătise şi la cât mai avea să cheltuiască în capitala belgiană. Privinţă în care se-nşela adânc, cum l-ar fi lămurit Lucas, dacă ar fi fost acolo. Şi fără îndoială că ar fi adăugat: „Ştiţi că oamenii mei, când iau un taxi, sunt aproape siguri că nu li se va restitui costul cursei66. În schimb, Dollent avea cel puţin conştiinţa că s-a slujit de puterea sa de judecată. Dovadă că ceilalţi, cei de la P.J., n-au văzut nimic interesant în acest petic de hârtie. Părţile tipărite, care purtau desigur numele restaurantului, dispăruseră. Era o bucată din partea de jos a paginii. Se putea citi, printre altele:

Greve te cu maioneză: *8 franci*.

Deodată doctoraşul tresări… Nu fusese în Belgia decât în două rânduri, dar îşi aminti de predilecţia localnicilor pentru maioneză şi pentru felurile cu astfel de nume: crevete cu maioneză, homar cu maioneză, crab cu maioneză.

Dăduse o fugă până în Montmartre înainte de a lua trenul. Întrebă într-un restaurant:

— Chelner, spunè-mi, te rog, se găsesc pe aici localuri care au pe listă feluri de-astea: crevete cu maioneză…

Ceea ce era mai amuzant e că dăduse peste un chelner din Bruxelles şi acesta îi răspunse cu un puternic accent belgian:

— Păi asta-i din Belgia, nu-i aşa?…

În ce priveşte numărul… Doctoraşul nu i-ar fi explicat cu plăcere lui Lucas procesul lui de gândire… Îşi adusese aminte de o călătorie la Roma… Ocupa la hotel Excelsior camera 432… Liftierul. Îi spusese că şutele, în marile hoteluri, reprezintă etajul… Astfel, toate camerele de la etajul I au numere începând cu 100. La etajul II, cu 200 şi aşa mai departe.

În timpul călătoriei, Dollent întâlnise într-un local, de noapte o fermecătoare dansatoare – nu era unguroaică, ci grecoaică – şi o rugase să vină să petreacă noaptea cu el.

— Nu putem pleca înainte de ora închiderii… – i-a răspuns fata. Aşteaptă-mă… Hai să bem ceva…

După două ore avea de plată 7 sau 800 de lire pentru o masă stropită cu şampanie. Şi era de-abia trei diminâaţa.

— Când se-nchide localul?

— Nu înainte de ora 5… Ba chiar la 6 sau după 6, dacă mai e lume.

Nu era destul de bogat ca să stea atâta, mai ales ţinând seama de ritmul în care creşteau cheltuielile.

— Făgăduieşte-mi că ai să vii la mine – stăruise, plin de speranţă, căci micuţa părea că nu ştie ce-i minciuna.

— Unde?

— La hotel Excelsior…

— Scrie-mi aici numărul camerei…

Ce noapte! A aşteptat-o până la 7 dimineaţa, în pijama de mătase, umblând prin cameră ca un leu în cuşcă, în timp ce vedea încetul cu încetul cum mijeau zorile şi cum, apoi, soarele se ridica deasupra acoperişurilor.

Micuţa grecoaică n-a venit de loc!

— Chelner, ia spune-mi…

Chelnerul din vagonul de lux servise ceaiul.

— Câte hoteluri mari, cu cel puţin 6 etaje, sunt la Bruxelles?

— Păi e Metropol…

— Da, ştiu…

— Pe urmă Palace, lângă Gara de Nord… Astoria… Şi…

Dollent şi le însemnă cu iuţeala. Ajunse la opt hoteluri. Dar o clipă după aceea nu mai rămăseseră decât şapte, căci chelnerul se-ntoarse ca să-i spună că se-nşelase şi că unul dintre hotelurile înşirate nu avea decât 5 etaje.

Ce-o fi învârtind comisarul Lucas în timpul ăsta? Şi ce mutră o să facă dacă, mâine doctoraşul va veni cu…

Era cuprins de înfrigurare. Să revină cu acelaşi tren, înfundat în pernele moi, având soluţia problemei, să coboare în Gara de Nord, să sară într-un taxi şi să-i arunce în treacăt lui Lucas:

— S-a făcut…

— Ce s-a făcut?

— Totul… Iată soluţia acestui caz…

Cu ochii pe jumătate închişi, doctoraşul visa, cu un surâs uşor pe buze, în timp ce pe fereastră se vedeau perindându-se primele case din Schaerbeek.

II

În care unui anume îndrăgostit i s-ar fi spulberat fără îndoială iluziile, ascultând pe la uşi, *doctoraşul se hotărăşte să se recunoască învins*

— Spuneţi-mi, domnule portar… Îl caut pe unul dintre bunii mei prieteni şi cred că a tras aici, la hotel. Locuieşte, dacă nu mă-nşel, în apartamentul

658…

Era la Metropol, al treilea hotel la care se ducea Dollent în acea după-amiază. I se păru că portarul avea un zâmbet mai şiret decât te-ai fi putut aştepta şi-şi aţintea privirea undeva, în spatele lui. În aceeaşi clipă cineva îl bătu pe umăr şi, cu toate că avea conştiinţa destul de curată, tresări, sosimţi surprins într-un fel neplăcut, de ajuns ca să nu-şi dea seama ce răsunet avea un asemenea gest în sufletul unui vinovat.

Un glas voios, care graseia cu toate că avea un accent belgian foarte puternic, izbucni:

— Pun rămăşag că dumneata eşti doctorul, nu-i aşa?

Un omuleţ burtos şi cu picioare scurte, cu obrajii ca doi bujori, fandosindu-se, făcu portarului cu ochiul:

— Mulţumesc, Jefke… Am eu grijă… Şi bătându-l mai departe familiar pe umăr pe Dollent'îi spuse: M-am gândit, uite-aşa, că o să-ţi pierzi timpul să pui întrebări lui Jefke şi tuturor celorlalţi. Oamenii ăştia sunt destul de vorbăreţi. Atunci, dacă vrei, mai bine bea cu mine prieteneşte o halbă fără guler.

— Vă cer scuze, dar…

— Ah, iartă-mă! E stupid, dar am uitat să mă prezint! Inspector Snoeck, de la Siguranţa belgiană. Ei bine, am primit un telefon (bine că nu l-am primit în cap, nu-i aşa?) şi cine era? Vechiul meu coleg Lucas! A ţinut să-mi spună că trebuie să soseşti şi să-ţi uşurez… în timp ce vorbea, îl trase pe doctoraş spre terasa unei cafenele mari, în vecinătatea hotelului, şi comandă: Două „formidabile44…

O clipă mai târziu, li se aduceau nişte pahare care conţineau, desigur, fiecare, câte un litru de bere.

— Acum, dacă vrei să-mi pui vreo întrebare…

Inspectorul Snoeck scoase un carnet gros din buzunar şi-l puse pe măsuţa de marmură, gata să ia parcă din acest carnet toate informaţiile posibile.

— Cine a stat în camera 658, la hotel Metropol?

— Chiar nu ştii? Atunci eşti un mare şmecher şi mă întreb cum de ţi-a venit să porneşti încoace. Kees Van der Donck stătea, na! mai mult, închiriase apartamentul cu anul. Etajul 6 al hotelului Metropol este oarecum rezervat. pentru clienţii cu stare, pentru bancheri, oameni de Bursă, cei ce se ocupă cu negoţul de diamante, industriaşi care sosesc la Bruxelles la dată fixă şi le place să aibă tabieturile lor… Se face în aşa fel, încât camera lor să fie liberă atunci când vin… Sunt unii care-şi lasă aici bagajul tot anul. Dacă te duci să dai o raită pe sus, ai să vezi valize-peste tot, de-a lungul coridorului…

— Şi Van cler Donck îşi ţinea aici câteva valize?

— Da, două valize mari în care găsea, când venea de la Amsterdam, cu mica lui servietă de piele, tot ce avea nevoie: haine şi rufe… Mai sunt şi alţii care luni se află la Bursa din Bruxelles, miercuri la cea din Londra, vineri la Colonia sau la Düsseldorf… în sănătatea dumitale!

Doctoraşul îşi dădea seama că însoţitorul său. cu purtarea familiară şi gălăgioasă, îl privea cu ochi zeflemitori.

— Şi ce mai doreşti să ştii?

— Lydia Nielsen a fost să-l vadă pe olandez. În camera lui de la Metropol?

Pe neaşteptate, inspectorul îl bătu pe burtă de astă dată.

— Nu eşti prost pentru un amator, să ştii! Numai că la întrebarea asta nu-ţi pot da niciun răspuns…

Trebuie să ţii seama că în fiece noapte sta lipită aici, la hotel, ca un scai…

— Aţi vorbit cu personalul de la *Pinguin*?

— Cum să nu!… în sănătatea dumitale… Se pare că

nu era alta ca Lydia Nielsen când se putea adulmeca vreo afacere mai bănoasă... Pricepi ce vreau să spun? Pe dinăuntru rece ca peştele la gheaţă... Dar pe dinafară focoasă de n-avea pereche, încât putea aprinde călcâiele unui întreg regiment de pompieri! îi ţinea în şah pe nefericiţii ăia până la patru sau cinci dimineaţa şi întotdeauna se găseau sub masă de două ori-mai multe sticle de şampanie decât băuseră. Apoi, dacă merita osteneala, se ducea la ei la hotel. Când la Palace... când la Metropol... Portarii de noapte se obişnuiseră s-o vadă venind în zori, îmbrăcată încă în rochia de seară... Le făcea cu ochiul şi se repezea la lift...

— Şi-n noaptea de 6? întrebă doctoraşul.

— Trecuseră câteva zile de când Van der Donck se afla la Bruxelles. În după-amiaza aceea primise nişte domni la el în apartament... Seara, s-a întors devreme, în jur de 11, şi a anunţat că va plecă în dimineaţa următoare cu primul tren... A achitat nota de plată înainte de a se duce la culcare...

— Şi cele doiia valize?

— N-a pomenit de ele... Portarul de noapte, pe care l-am întrebat, parcă îşi aminteşte că Lydia a venit în noaptea aceea, dar nu poate jura... Nici pe olandez nu-şi aduce aminte să-l fi văzut plecând... Dar nimic nefiresc în toate astea, căci are obiceiul ca la ora aceea să intre într-o cămăruţă pentru a-şi încălzi cafeaua... E tot ce vrei să ştii, doctore?

Şi Dollent, observând că ochii inspectorului sclipesc de veselie mai mult ca oricând, gândi:

„Tu, bătrâne, cu aerul tău nevinovat, te întrebi dacă n-am să-ţi pun o anume întrebare... Ia stai! Asta o fi cea pe care o aştepţi?”

Şi zise cu voce tare:

— Valizele se află tot pe coridor?

— U’ia dintre ele numai.

— Cum a plecat cealaltă?

— Chelner! mai dă-ne nişte „formidabile66! Cum a plecat cealaltă? Ei bine, a fost expediată cu trenul... Când

a ajuns la gară, pe la 6 dimineaţa, Kees-Van der Donck a telefonat la Metropol… „Trimiteţi-mi Valiza cea mare la Paris66 – a spus.

— La ce hotel? a întrebat portarul.

— La biroul de bagaje din Gara de Nord… Cât despre recipisă, trimiteţi-mi-o la post restant…

— Ce birou?

— Biroul… Biroul 42…

— Acum cred că ştii tot atât ca şi mine! Ai, oricum, noroc să fii răsfăţatul comisarului Lucas! Aici, în Belgia, dacă încerci să faci o mică anchetă aşa, de capul tău, cred că şefii te-ar trimite la plimbare, de nu te-ai vedea…

Pe la nouă seara, doctoraşul apucase să şi ajungă în Gara de Sud şi căuta un colţişor în trenul de Paris. Putea să spună că Lucas nu se purtase frumos? La prima vedere, îi uşurase sarcina, de vreme ce trimisese în întâmpinarea lui un poliţist belgian care-i dăduse toate informaţiile necesare. Dar nu însemna asta oare că-l trata prea îngăduitor, ca pe-un copil? Gata! Se închideau uşile. Un vânzător de ziare alerga de-a lungul peronului*:

— Luaţi *Paris Soir*… *untran*… *Le Soir*… *La Dernière Heure*…

Cumpără un vraf de jurnale, aşa, la întâmplare, şi câteva minute mai târziu, în timp ce treceau prin cartierele mărginaşe ale Bruxelles-ului, se aşează în vagonul-restaurant şi, aşteptând să se servească micul dejun pentru seria I, desfăcu la întâmplare primul ziar:

Afacerea din Luna-Park…

O întorsătură neaşteptată…

Un tânăr belgian trage de la doi paşi asupra olandezului Van der Donck.

„Cititorii noştri n-au uitat ciudata întâmplare din Luna-Park pe care am relatat-o în ediţiile precedente. Azi după-amiază, pe la 3, moartea Lydiei Nielsen a atras după sine o nouă dramă, care a avut loc la barul Grand Hôtel, pe Bulevardul des Italiens44.

Acelaşi bar unde fusese azi-dimineaţă doctoraşul!

I se servi clasica supă spaniolă, de care nici nu se

atinse.

„Un tânăr a venit să-l caute pe domnul Van der Donck şi portarul a crezut că nu greşește spunându-i că olandezul se află probabil la bar.

Ceea ce face ca urmarea acestei afaceri să fie şi mai extraordinară este faptul că în acel moment, în holul hotelului, se afla un inspector de poliţie, inspectorul Torrence, însărcinat cu discreta supraveghere a lui Kees Van der Donck. Îl urmări din ochi pe tânăr… îl văzu vorbind cu barmanul… Apoi observă cum i se adresează olandezului, care începuse să bea de mult şi, după spusele barmanului, dădea oarecari semne de a se fi îmbătat.

Ce-şi vorbiră cei doi? Nu putem face decât presupuneri. În orice caz, câteva clipe după aceea, tânărul scoase cu o mişcare iute un revolver din buzunar, trase de două ori şi ar fi continuat să tragă, dar din fericire numai apucă, arma blocându-se.

În timp ce victima, lovită în partea dreaptă de unul din cele două gloanţe, se îndoia şi se prăbuşea peste bar, asasinul, care este belgian de origine, se lăsa arestat fără împotrivire. La ora când se tipăreşte ziarul, starea omului de afaceri olandez este mai mult decât satisfăcătoare, glonţul neatingând niciun organ vital?”

— Doriţi ceva, domnule?

Doctoraşul, uimit, îşi ridică ochii…

— Te-am chemat?

La care chelnerul din vagonul-restaurant îşi stăpâni un zâmbet şi se scuză:

— Vă cer iertare. Am crezut că vorbiţi cu mine…

Ce-o fi spus oare cu voce tare, fără să-şi dea seama?

Chibzuia, cu sălbatica încăpăţânate, sperând zadarnic să strângă într-un tot aceste date care i se păreau că nu se încheagă cum trebuie.

De ce Van der Donck, care o cunoştea foarte bine pe Lydia, după toate probabilităţile chiar şi în înţelesul biblic al cuvântului, se prefăcea la Paris că-i vorba de o cucerire uşoară şi întâmplătoare? De ce o ducea la un hotel de mâna a treia, când la Bruxelles nu se ferea s-o primească

în camera lui de la Metropol, deşi acolo era mai cunoscut decât în Franţa? De ce tânără unguroaică, obişnuită cu un anume lux, îl urma pe însoţitorul ei într-o odaie din hotelul Beauséjour, unde nu veneau decât femei de stradă de proastă speţă? De ce?… Mai înşiruia încă, încruntându-se, mătăniile acestor „de *ceu* şi când coborî din tren în Gara de Nord; era 1 noaptea. Marea sală de aşteptare era aproape goală. Doctoraşul îşi simţea capul greu şi, nemulţumit de el însuşi, se pregătea s-o ia în grabă spre hotelul lui de pe lângă gara d'Orsay ca să se culce, când auzi un glas cunoscut:

— Ei?

Tresări. Da, ştia a cui era vocea asta caldă, uşor batjocoritoare.

— Ai avut o călătorie plăcută? Aduci probabil o grămadă de informaţii preţioase, nu? Şi comisarul Lucas îl luă prietenos de braţ, ducându-l spre ieşire: Sper că nu te-ai supărat pe mine?… Am bănuit că vei pleca la Bruxelles şi am vrut să-ţi uşurez cercetările… De altfel, dumneata mi-ai şi cerut acest lucru, nu-i aşa, ca să poţi studia metodele poliţiei oficiale… Ei bine, ai putut să-ţi dai seama că nu există o anumită metodă… Noi n-avem încredere în raţionamente şi teorii… Răbdători, ca nişte buni slujbaşi ce suntem, strângem cu mijloacele obişnuite un maximum de informaţii… Şi se-ntâmplă destul de rar ca, printre aceste informaţii, să nu fie una care să ne pună pe drumul cel bun… Iei o halbă?

— Mulţumesc, orice, numai bere nu…

Mai avea încă stomacul umflat de „formidabilele61 inspectorului Snoeck.

— Voiam să te pun la curent cu ce s-a petrecut în lipsa dumitale…

— Am citit ziarele! răspunse morocănos doctoraşul.

— Atunci ştii cam tot atâta cât noi… Am încercat să-l supun pe tânărul René Fabry unui prim interogatoriu, dar n-am putut scoate nimic de la el. E căpăţânos ca un catâr… A hotărât să nu vorbească decât în prezenţa avocatului său… Până atunci l-am băgat la arest…

— Şi Van der Donck?

— E la spitalul Beaujon... L-am văzut... Nu pricepe nimic din fapta zănatecului, după câte spune.

— L-ai întrebat ce i-a spus René Fabry înainte de a trage?

— Bineînţeles... Şi ştii ce i-a spus? *„Asta o să te înveţe minte să-ţi mai baţi joc de fete*!” Hai să luăm totuşi ceva, vrei? Dacă n-ai chef de bere...

Se aşezară la masă pe o terasă. Noaptea era călduţă. Câteva perechi mergeau încet în întuneric. Taxiurile lucrau clandestin. Autocare ticsite cu străini urcau spre Montmartre.

După primul coniac cu sifon, doctoraşul comandă lin al doilea şi începu să se simtă mai bine. I se părea că pătrunde viaţa înconjurătoare cu o mai mare ascuţime, acea viaţă a oraşului mare unde trăiau patru milioane de locuitori, fără să mai punem la socoteală pe cei care, ca Lydia, ca Van der Donck, ca René Fabry, soseau din cele patru colţuri ale lumii ca să-şi lichideze treburile şi răfuielile.

Lydia era unguroaică...

Van der Donck era olandez...

Tânărul Fabry, funcţionar la o bancă din Bruxelles.

Şi toţi trei ajungeau, în cele din urmă, la Paris; la Paris, ca din întâmplare, avea loc deznodământul dramei care începuse Dumnezeu ştie unde, poate la Metropol în piaţa Brouckère, poate la *Pinguin*...

— Chelner! Un coniac cu sifon...

Lucas îl privi cam chiorâş, dar doctorul nu-l luă în seamă.

— Ceea ce aş vrea să ştiu – începu el deodată, după ce dăduse pe gât jumătate din al treilea coniac. Dar tăcu. Ridică din umeri. Ce, parcă însoţitorul lui îi încredinţa tot, golind sacul până la fund?

— Ce-ai vrea să ştii?

— Nimic... Adică... Spitalul Beaujon e cel care se găseşte pe Faubourg St. Honoré, nu-i aşa?

Lucasse-ncruntă. Ar fi vrut să afle ce-i umblă

doctoraşului prin minte.

— E bine, eu mă duc să mă culc.

— Şi eu.

Se-nşelau amândoi unul pe altul. Dovadă că minţeau este că doctoraşul luă un taxi şi spuse cu „voce tare:

— Pe Quai d'Orsay… Colţ cu strada Beaune…

Lucas luă şi el un taxi:

— Urmăreşte, te rog, maşina din faţă.

În Piaţa Operei, Jean Dollent deschise geamul care îl despărţea de şofer:

— La spitalul Beaujon… Repede!

Când ajunse, Faubourg St. Honoré era întunecat şi pustiu. Sună. Uşa masivă se deschise şi portarul îl măsură din cap până în picioare.

— Sunt medic… Aş vrea să-l văd numaidecât pe unul dintre bolnavii de-aici… Vreţi să-l chemaţi pe internul de gardă?

— O clipă… Dacă vreţi să aşteptaţi aici, vă rog… îşi aducea aminte de timpul când era intern la

Bordeaux şi regăsea mirosurile obişnuite, aceleaşi siluete albe ale infirmierelor care treceau neauzit pe coridoare.

Un medic tânăr, în halat alb, se apropie în cele din urmă de el:

— Dumneavoastră doriţi să-mi vorbiţi?

— Sunt doctorul Dollent… Aş vrea să spun câteva cuvinte unuia dintre bolnavi… Domnule Kees Van der Donck… Starea sa nefiind prea gravă, presupun ca…

— Pici prost, scumpe confrate… Olandezul a fost dus într-o rezervă… Avem dispoziţii să nu intre nimeni la el… Trebuie să adaug că poliţia arc probabil motive serioase pentru luarea acestor măsuri, căci a şi pus un inspector de pază pe coridor.

Deodată, Dollent îşi dădu seama că, în timp ce vorbea, medicul se uita ţintă în spatele doctoraşului. Întoarse şi el capul: Lucas stătea şi-l privea calm şi surâzător.

— Ar fi trebuit să-mi spui adineauri că ai vrea să ai o

convorbire cu Van der Donck. Eu am dat ordinul să nu-l deranjeze nimeni. Dar «Iacă ţii…

Şi îi arătă medicului legitimaţia sa, aşa că acesta nu avea decât să se supună:

— Pe-aici…

Coridoare. Scări. Lumină discretă. Alte infirmiere. Şi, la capătul unui culoar mai lung decât celelalte, un bărbat destul de tânăr, cu pălăria pe cap, şedea pe un scaun şi fuma dintr-o pipă scurtă.

— Ce s-aude, Torrence?

— Nimic, şefule…

— Ai cheia?

Inspectorul o scoase din buzunar şi i-o întinse superiorului. Lucas descuie uşa:

— Poftim, doctore…

Dollent abia făcu un pas în încăpere. Fereastra era larg deschisă şi se pomeni în plin curent. Nu numai că patul era gol, dar nu mai avea nici cearşafuri, Legate la un capăt de piciorul unui dulap, atârnau, înnodate unele de altele, în gol, pe lângă peretele dinafară.

— Păcat! oftă comisarul Lucas. E într-adevăr o poveste neplăcută. Ce obraz o să am eu mâine, când lumea va afla că Van der Donck, deşi rănit, a ţinut s-o şteargă pe fereastră? Ia spune, Torrence… N-ai auzit nimic? e, =.

— Nimic, şefule…

— Nu te-ai mişcat de-aici?… Nu cumva ai dat târcoale vreunei infirmiere?)

— Pot să jur, şefule…

— În cazul acesta, tot a ta e vina…

? r…

— Ar fi trebuit să iei măsuri elementare de prevedere şi să nu-i laşi hainele în cameră.

— Dar nu mi-aţi spus* sa.

— Păi cu voi trebuie să vă zic eu totul până la ultimul fleac, să prevăd eu totul… N-aveţi decât să vă cunoaşteţi meseria, ce naiba! Acum, du-te şi te culcă. Nu văd de ce e nevoie să păzim o cameră geală… De data asta, doctoraşul şi Lucas se despărţiră la colţul lui Quai d’Orsay cu strada

Beaune şi Dollent se duse într-adevăr să se culce.

IV

În care doctoraşul mizează totul şi riscă nici mai mult nici mai puţin decât să fie condamnat pentru fals în acte publice, folosirea falsului, sustragere de documente, furt şi dosire, de lucruri furate, fără a pune la socoteală o acuzaţie şi mai gravă

Cine a spus că, fără vanitate, acest mare impuls al omului, care îi inspiră faptele de vitejie, omul ar fi încă în epoca de piatră?

Doctoraşul se sculase la 6 dimineaţa, după obiceiul său. Ceea ce înseamnă că, în afară de gunoieri „era aproape singur pe străzile Parisului. Dar era hotărât să nu se lase înjosit de comisarul Lucas şi să arate că flerul lui, despre care începuse să se vorbească în provincie, nu se risipise în contact cu capitala. Timp de două ore rătăci de-a lungul cheiurilor şi s-ar fi putut crede că nu-l interesa altceva decât privelişte a şlepurilor alunecând pe firul apei. De fapt, se gândea:

„Ah, de-aş primi vreo scrisoare cu prima poştă de dimineaţă! u

Apoi căută o farmacie deschisă şi, ca s-o găsească, merse până-n strada. Montmartre, ceea ce îi dădu – plăcutul prilej să treacă prin Hale. Cele două mici fiole pe care le cumpără îl cam mirară pe ajutorul de farmacist, mai ales când ceru, pe deasupra, şi o pensulă ca cele întrebuinţate pentru badijonarea gâtu'lui.

— Am ceva poştă? întrebă la opt fix, la direcţia modestului hotel unde stătea.

— Aveţi trei scrisori, domnule doctor…

Urcă iute în camera lui. Nu se osteni să deschidă scrisorile, însă, în schimb, muie pensula în fiecare din fiole, o trecu de două ori peste cuvintele „Jean Dollent66 şi acestea pieriră ca prin farmec. Apoi scrise încet, cu limba între dinţi: Kees Van der Donck…

Era ca un cazan sub presiune. Nu trecu niciun sfert de ceas şi intra ca o furtună la oficiul poştal 42, oprindu-se în faţa ghişeului de post-restant.

— A venit ceva pentru mine *T*

— Numele?

— Kees Van der Donck.

— Buletinul de identitate, vă rog…

— L-am lăsat la hotel.

— În cazul acesta… Doar dacă aveţi la dumneavoastră două plicuri cu ştampila poştală.

Le arătă şi primi drept răsplată o frumoasă scrisoare cu antetul hotelului Metropol, adresată lui Van der Donck:

— Taxa este 80 de centime… Şi 10 pentru postrestant…

Cu atât mai rău pentru Lucas! Cu atât mai prost pentru poliţia oficială! Cine a vrut cel dintâi s-o ia înaintea celuilalt?

În mai puţin de 10 minute, un taxi îl lăsa la Gara de Nord, unde se repezi spre biroul de bagaje, fluturând chitanţa de expediere găsită în plic…

— Am venit după valiză…

Recipisa fu cercetată pe faţă şi pe dos, încât doctoraşul începu să tremure.

— Mergeţi la vamă…

Alergă din nou, ca un copil care se joacă de-a prinselea, îndrumat dintr-o sală în alta, până când un slujbaş îi arătă un cufăr uriaş care stătea în picioare într-un colţ. Vameşul aştepta:

— Aveţi cheile?

Fir-ar să fie! Nu se gândise la chei… Şi… Şi deodată, o idee îi trecu prin minte… Omul care telefonase la hotel Metropol ca să i se expedieze cufărul nu se gândise nici el la chei…

Pe loc, ultimele lui scrupule se risipiră:

— De fapt, am pierdut cheile cufărului ăsta…

— Puteţi chema un lăcătuş…

— Nu-i nevoie… Cufărul e vechi… Sunt sigur că, dacă ne folosim de un cleşte, broasca o să sară…

— Aveţi un cleşte la dumneavoastră? rosti vameşul.

Bineînţeles că nu luase cu el un cleşte! Şi se puse din nou pe goană prin sălile gării, în căutarea unui cleşte cât

mai ascuţit. Era ca în vis, când te crezi urmărit şi simţi cum ţi se moaie picioarele de nu mai poţi să; faci niciun pas».

Oare Lucas şi oamenii lui…

Priveai necontenit înspre stradă. I se strângea inima. Pusese mâna pe cleşte. Dăduse 20 de franci unui hamal ca să i-l împrumute. Venea în fuga…

— Poftim… Nu ne mai rămâne decât să forţăm broasca…

„N-ai decât!” părea să spună vameşul.

Metalul se f-rânse… Nu mai rămânea decât să deschidă cufărul care, ca toate cuferele-dulap, stătea în picioare.

— Iată! strigă el, triumfător. Puteţi privi, domnule vameş…

Cât despre el, se dădu doi paşi înapoi. Era palid. Degetele îi tremurau. Teama… Dacă s-a înşelat?… Dacă a comis toate aceste delicte pentru…

— Ce se-ntâmplă aici? Vameşul, scos din fire, mirosea strâmbând din nas: Ce-ai acolo înăuntru?… Mi se pare… Şi-n aceeaşi clipă desfăcu cele două părţi ale cufărului şi un cadavru îi căzu în braţe.

— Atenţiune! Nu-l lăsaţi să scape… E un asasin!…

Doctoraşul nu încerca să fugă, dar lumii din jurul lui nu-i venea să creadă că se va lăsa prins aşa de uşor. Poate îl bănuiau, că-i înarmat? Oricum, datorită panicii ar fi; putut să scape de zece ori dac-ar fi vrut…

— Chemaţi poliţia… Telefonaţi…

Se aşează pe o ladă şi aprinse o ţigară. Ceea ce îi mira cel mai mult pe privitorii care se uitau îngroziţi la el „era că un surâs de mulţumire îi flutura pe buze.

— Să fie dus mai întâi la comisariatul special al gării…

Acolo aşteptă mai mult de un sfert de ceas, păzit de doi agenţi, gata să-l lovească peste obraz la cea mai mică. mişcare ce le-ar fi dat de bănuit.

Iar el surâdea mai departe 1

— Alo… Poliţia judiciară?… Am arestat pe un! anume

Van der Donck, care a încercat să scoată un, cufăr de la biroul de bagaje... Şi-n cufărul ăsta... Poftim?... Bine... în regulă...

Câţi se buluceau afară? Două sute, trei sute?

Apăru şi un fotoreporter care aştepta în gară plecarea unei vedete de cinema şi, profitând de un asemenea chilipir, nu-ncera să-l fotografieze pe doctoraş din toate unghiurile.

— Puneţi-i cătuşele... chemaţi Un taxi... O să-l duceţi direct la Poliţia judiciară.

Nu era hazliu să străbaţi în felul acesta Parisul, cu cătuşele la mâini, între doi agenţi al căror centiron îl simţea în coastă. Şi să treci tot aşa pragul intrării mari de piatră de la Quai des Orfèvres.

— Pe aici... Stai cuminte, auzi... Că de nu...

Se putea socoti norocos ca nu s-au gândit să-l tragă şi un toc de bătaie.

— La cine merge? întrebă uşierul, măsurându-l din priviri pe prizonier.

— La comisarul Lucas...

— Mă duc să-i spun...

Uf! Acum îl vor lăsa în pace! ise vor scoate cătuşele, care-i intraseră în came. În curând îşi va savura triumful!

— Comisarul vă face cunoscut că, până la noi ordine, să-l închideţi în celula numărul 2... Are să-l cheme el ceva mai târziu.

— Staţi puţin... – vru să protesteze Dollent. Spuneţi-i comisarului că...

— Gura!... Hai...

Şi fu închis într-o celulă de un metru lăţime şi doi metri lungime, luminată doar printr-o ferestruie.

Timp de o oră făcu spume la gură. După aceea îl cuprinse deznădejdea. În cele din urmă însă se linişti şi începu să se gândească la ce va spune în curând.

„Sigur, domnule comisar, dumneata ai avut posibilitatea să răscoleşti cerul şi pământul, să trimiţi agenţi în toate hotelurile din Paris, să iei interogatoriul a sute de persoane şi să capeţi, într-un timp foarte scurt,

toate informaţiile posibile de la Siguranţa belgiană… Pe când eu „un simplu amator… Vrei să-ţi spun, scumpul meu comisar, dacă-mi îngădui să te numesc aşa, ce mi s-a părut mai izbitor din povestea lui Van der Donck? Că Lydia Nielşen era îmbrăcată din cap până în picioare când a găsit-o moartă… El nu o părăsise decât de câteva minute, pentru că abia apucase s-o ia în susul străzii până la Piaţa Étoile, unde şi-a dat seama de dispariţia portofelului… Iar femeia care a fost găsită moartă era complet îmbrăcată, cu ciorapii bine întinşi pe picior, şi dacă nu avea nimic pe cap, era din pricină că atunci când a fost lovită în creştet, pălăria i-o fi alunecat.

Pe cât cunosc eu soiul ăsta de femei, puteam să jur că Lydia îşi va petrece restul nopţii în cameră…

Am vrut să vă întreb atunci dacă se culcase înţi-adevăr cineva în pat, dacă se putea vedea urma celor două trupuri, dar n-am făcut-o ca să nu vă trezesc bănuieli…44

Un agent stătea de pază de partea cealaltă a feresturicii, dar pe Dollent nici capul nu-l durea şi, aşa cum unii deţinuţi îşi pregătesc apărarea, aşa îşi pregătea el biruitoareie-i lămuriri.

„Van der Donck nu se aştepta s-o întâlnească pe Lydia Nielsen, iar ea n-a venit la Paris decât dintr-o pură întâmplare”… S-ar fi zis că Dollent aştepta o obiecţie din partea cuiva, dar în celula lui nu era nimeni. „Din acel moment m-am gândit că nu s-au dus la hotelul Beauséjour pentru ce se părea, ci doar pentru a-şi încheia în linişte socotelile… Lydia nu s-a dezbrăcat… Olandezul, cu atât mai puţin… începuseră să stea de vorbă de câteva minute, când el a izbit-o probabil fie cu un candelăbru, fie cu un drug din grătarul de lemne… Apoi a aşteptat cu răbdare, ca să nu atragă atenţia paznicului că stătuse prea puţin timp. Şi a plecat… Se credea în siguranţă. Mergea pe jos spre Champs-Élysées… Nimeni nu-l putea bănui de crimă… Când, deodată, îşi dă seama că şi-a lăsat portofelul în cameră… O fi alunecat din buzunar atunci când a ridicat greutatea… Să-l lase acolo?… însemna o dovadă sigură a crimei… Să se ducă să-l ia şi-apoi să plece?… Era şi mai

primejdios. Căci cine ştie dacă la era aceea nu se dăduse alarma? De vreme ce avea toate aparenţele unui om cinstit, ba chiar ale unui naiv „era mai bine să facă pe nevinovatul până la capăt, să se întoarcă în cameră, să dea de veste poliţiei, să-şi ia mutra unuia dintre acei străini ghinionişti pentru care «Parisul vesel» se transformă într-o sursă de necazuri de tot felul. Dar ce l-a făcut, mă veţi întreba, s-o asasineze pe Lydia Nielsen? 66

Simţi un junghi în stomac, un junghi de foame, dar nu-lluă în seamă şi-şi urmă monologul:

„Am să vă răspund: pentru că Lydia ştia… Ce ştia Lydia?… Nici eu n-aveam habar, domnule comisar, şi ca să descopăr acest lucru, m-am dus la Bruxelles, unde m-a primit destul de zeflemitor prietenul dumitale, inspectorul Snoeck, care, în paranteză fie spus, bine-ar fi să se afle aici şi să-mi ofere una din acele „formidabile66 pe care nu le-am preţuit destul la vremea lor.66

Cheia se-ntoarse în broască. Uşa se deschise. Agentul se mulţumi să bombăne:

— Hai!

V

Care se termină, ca unele curse de cai de la Longchamp sau Auteuil, la o distanţă de o jumătate de cap.

Cum?… Dumneata eşti?… Gardian!… Scoate-i cătuşele domnului doctor Dollent… w

Lasă! mormăi doctoraşul. Parcă nu ştiai ca eu sunt în coteţul dumitale numărul 2!

Lucas aşteptă să iasă gardienii.

Trebuie să recunosc – rosti comisarul.

În acest caz, ai face bine să comanzi un pahar de bere şi un sandviş. Şi întrebă bănuitor, în timp ce Lucas telefona: Nu l-aţi găsit, nu-i aşa?

— Pe cine?

— Pe asasinul lui Van der Donck…

— Să-l găsim?… De ce?… Dodr nu l-am pierdut niciun moment!

— Păi noaptea trecută, la spital…

— Nădăjduiam din tot sufletul c-o s-o şteargă pe

fereastră... Intră!... Pune tava aici... Mulţumesc...

Gardianul adusese patru halbe cu guler de spumă albă şi două felii groase de pâine cu şuncă. Doctoraşul luă un sandviş și muşcă din el.

— Cât despre metodele dumitale, dragă doctore, clacă dau rezultate a căror rapiditate o admir, sunt obligat să-ţi spun că pe noi ne-ar costa scump dacă am vrea să le întrebuinţăm... Fals în acte publice... [olosirea de fals... Sustragerea corespondenţei... Furt calificat al unui cufăr... Şi, în sfârşit, dacă stăm să judecăm lucrurile până la capăt, tentativă de furt şi dosire de cadavru... Nu-i puţin!

— În ciuda tuturor acestor fapte, v-am dat în mână, în 24 de ore, cadavrul lui Van der Donck... Vreau să spun cel al adevăratului Van der Donck...

— Exact... Şi poate că nu l-am fi găsit decât peste 2 – 3 zile. În schimb, noi îl avem la arest pe falsul Van der Donck.

De fapt, aveau multă preţuire unul pentru altul, clar credeau că trebuie s-o facă pe arţăgoşii.

— De la ce-ai pornit, doctore? De la un raţionament. E un raţionament pentru a cărui subtilitate am o deosebită admiraţie. Raţionamentul ăsta te-a minat, de pildă, până la camera 658, de la Metropol... Noi ajunsesem acolo pe altă calc... Am cerut poliţiei din Bruxelles să-mi găsească urma lui V an der Donck...

— Nu-i greu, cu mijloacele de care dispuneţi!

— Focul de armă al tânărului ăluia idiot, îndrăgostit până peste urechi, vorbesc de René Fabry, era gata să ne îndrepte pe un drum greşit... Cu toate acestea, eu l-am pus sub supraveghere pe olandez. Şi mi-am spus: „Tu, dacă ai ceva pe conştiinţă, n-ai să faci purici mulţi la spital? 6 Şi aşa s-şi şi întâmplat... Unul dintre oamenii mei îl aştepta în grădina Beaujon... L-a urmărit până la Havre, unde l-a prins câteva minute înainte de plecarea vaporului spre America de Sud...

Acum stau şi mă întreb cum, cu puţinul pe care îl ştiai, doctore...

Doctoraşul se şterse la gură, căci înghiţise cele două

sandvişuri şi băuse două halbe. Se uita cu coada ochiului şi spre a treia, încă neîncepută.

— Eu – declară el – mă pun în pielea oamenilor… Şi dac-aş fi domnul Van der Donck…

— Ce-ai face? Te-ascult!

— Dac-aş avea câte un apartament al meu reţinut, ca să zic aşa, cu anul, în mai multe capitale, n-aş telefona de la Gara de Sud, la şase dimineaţa, ca să-i cer portarului să-mi trimită un cufăr la Paris… Şi mai ales la Biroul de bagaje… Şi pe deasupra, dând pentru recipisă adresa post-restant.

— De ce nu bei?

— Credeam că-i pentru dumneata.

— Nu, vai de mine! Trei halbe pentru dumneata şi una pentru mine…

— În sănătatea dumitale! Falsul Van der Donck e fără îndoială un cunoscut aventurier.

— Da, e recidivistul olandez Peter, Krull.

— Bun! Trage la Metropol… Ştie că în acelaşi hotel se află şi compatriotul său, care are totdeauna sume mari asupra lui… Noaptea, pătrunde în apartamentul lui şi-l ucide… în momentul când e pe cale să facă vânt corpului într-un cufăr de pe coridor, se iveşte Lydia Nielsen, o necunoscută pentru el, la care nu se aştepta de loc. Iată fleacul care împiedică întotdeauna ceea ce se numeşte o crimă reuşită, greşeală menită să ducă totdeauna la biruinţa justiţiei… Peter Krull, cum îi spui, nu a bănuit că Van der Donck îi dăduse în noaptea aceea întâlnire unei dansatoare de cabaret. Ca s-o facă să-şi ţină gura, îi oferă 10.000 de franci… Fata pleacă… El părăseşte la rându-i său hotelul, fără să-l vadă portarul de noapte…

Dar se gândeşte că din cufăr se va simţi, nu după mult timp, un miros care va trăda ce-i înăuntru… Dă un telefon… Pune să i se trimită cufărul la Paris, la un birou de bagaje al gării, unde va putea sta săptămâni întregi fără să-i treacă cuiva prin cap să-l deschidă.

Se duce el însuşi la Paris, trage la Grand Hôtel, chefuieşte după obiceiul lui… Până-n clipa când se-

ntâlneşte faţă-n faţă cu Lydia Nielsen. Fata, după oarecare chibzuială, a socotit poate că 10.000 de franci nu erau de ajuns ca să-i cumpere tăcerea? După câte ştim despre ea, probabil că aşa s-a întâmplat. Venise să-l şantajeze pe Krull... Fără îndoială, spera să-l găsească noaptea, în vreo cârciumă din Montmartre... Dar în loc să se întâmple aşa, iată că-l întâlneşte mai devreme decât credea... Pentru el e o lovitură! Se desparte de cele două puştoaice pe care le invitase... Sub pretextul că încheie socotelile unul cu altul, o duce pe Lydia într-un hotel din apropiere... O omoară... Şi soarta se-nverşunează împotriva acestui ucigaş olandez... îşi lasă portofelul în cameră!... Se-ntoarce...

— Ia ascultă, doctore!

— Ce?

— Ştii că eşti foarte tare?... Ştii că ai reconstituit faptele cu o exactitate aproape desăvârşită?

— E firesc... Din moment ce începi un raţionament de la capăt şi te pui în pielea...

— Fiindcă veni vorba de piele, ai intrat aşa de bine în pielea asasinului, că ţi s-au pus cătuşe şi ai trăit câteva ore în celula 2!

— Datorită dumitale.

— Pentru că, trebuie să mărturisesc, n-am vrut să ieşi biruitor... Aşteptam ştiri de la agentul meu, care era pe urmele falsului Van der Donck... Voiam să te uluiesc...

— Şi eu pe dumneata...

— Dumneata ai găsit cufărul... Şi eu l-aş fi dibuit în câteva zile...

— Eu aş fi ajuns cu siguranţă până la Havre...

— Dar vaporul ar fi fost de mult plecat...

Doctoraşul murmură, dus pe gânduri:

— Poate...

Chibzuia. O cută îi brăzda fruntea ca în toiul unei anchete. Dar întrebarea la care încerca să răspundă acum era următoarea:

— Cine a obţinut rezultatele cele mai importante: eu sau Poliţia judiciară?

Voia să răspqndă cinstit, cu mâna pe inimă. Se

încruntă. ÎNuitase cu totul pe cel cu care vorbea. Dar comisarul încheie, plin de amabilitate:

— Ce mai! Eşti un as, doctore. Data viitoare eu am să vin să iau lecţii în Charente[4]... Făgăduieşte-mi că mă chemi cum se iveşte vreun caz... Şi până atunci, ce-ar fi să luăm una dintre acele mese nepreţuite în viaţa unui gurmand?...

Numai René Fabry rămase la închisoare. Stătu acolo trei luni încheiate, aşteptându-şi rândui să apară în faţa Curţii cu juri, care, de altfel, l-a şi achitat.

În acest timp, falsul Van der Donck, Peter Krull, le spunea poliţiştilor francezi care-l duceau până la frontieră, unde îl aştepta inspectorul Snoeck:

— Mă doare-n cot, cum se zice la voi... în Belgia nu există pedeapsa cu moartea... Şi cum prima mea crimă a fost comisă în Belgia, n-aveţi decât să aşteptaţi mult şi bine până mă-ntorc în Franţa, ca să răspund de-a doua.

Şi avea, cu gura lui mare şi fără contur şi cu ochii mici şi albaştri, acelaşi aer de băiat cumsecade, bun de pus la rană!

În care soarta se complace a-i da lui Étienne Chaput fizicul necesar şi unde, după acelaşi Chaput, o tânără femeie se poartă într-un fel destul de ciudat

Oare nu în cazul acesta, al semnalului de alarmă, se afla doctoraşul cel mai aproape de vestita „crimă perfectă44, aşa de dragă tuturor criminaliştilor?

Cu toate acestea, povestea începu ca un vulgar vodevil şi, tot timpul cât vorbi Étienne Chaput, fără să ştie unde să-şi pună mâinile scurte şi moi, unsuroase din pricina năduşelii, Jean Dollent cu greu se stăpâni să nu zâmbească. Era într-o măsură atât de mare personajul al cărui rol îl juca! încă niciodată doctoraşul nu avusese înaintea lui mutra unui martor mincinos: faţa păstoasă, ca şi mâinile şi corpul, de puteai crede că, dacă se mai încălzea puţin, va începe să se topească.

Şi, colac peste pupăză, mai era şi fabricant de luminări!

---

4 £ vorba de Charente-Maritime, unde se află circumscripția doctorului.

Totul se fi o vedea împotriva lui, pungile de sub ochii lui lăcrimoşi, guşile îngrămădite sub bărbie, obrajii căzuţi şi pântecele ţinut cu greu într-o vestă pe care strălucea lanţul gros de argint al ceasului…

În concluzie, rezuma exact figura burghezului antipatic şi viclean, zgârcit şi făcând pe sfântul, laş și plin de vicii, aşa cum mai e încă arătat în unele teatre de cartier.

Ei bine, ce i se întâmplase? Într-adevăr, ceea ce se potrivea de minune cu înfăţişarea lui: era acuzat pur şi simplu de a se fi arătat prea îndrăzneţ şi înflăcărat la adresa unei călătoare din rapidul Paris-Marsilia de la ora 20.45, în noaptea din 12 spre 13 octombrie.

— Dacă m-aţi cunoaşte, doctore, aţi înţelege cât este de absurdă o asemenea învinuire… Nimeni nu are o viaţă mai curată şi mai dreaptă ca a mea. Căsătorit de 32 de ani, n-am avut nici cea mai mică discuţie – soţia mea şi cu mine, şi stăm încă în acelaşi apartament din strada Chemin Vert… Proprietarul şi – vecinii vă vor spune că alcătuim un menaj model… Fabrica mea de luminări se găseşte pe strada Alesia, unde mă – duc în fiecare dimineaţă şi în fiecare după-amiază… Trebuie să înţelegeţi că, având x> clientelă ca a noastră, se cere o purtare – exemplară… De fapt, vindem angro tuturor congregaţiilor religioase şi suntem furnizorii celei mai mail părţi a mănăstirilor… Pentru o tranzacţie cu luminări am plecat la Marsilia în seara aceea, în vederea pelerinajului la Sămita Fecioară din Garde…

Luasem o cuşetă de clasa a II-a, căci ştiţi că afacerile nu merg prea strălucit în momentul acesta… Nevastă-mea venise să mă conducă la gară cu Boby…

— Fiul dumneavoastră?

— Nu, câinele… Vai! Cerul – nu ne-a dat copii, dar iubim din suflet animalele… Vă jur, doctore, pe ce am mai sfinţ pe lumea asta…

La care doctoraşul fu gata să-i arunce, mucalit:

— Pe capul lui Bdby?

Dar se stăpâni, deoarece chipul interlocutorului său

devenea dramatic. Îşi ştergea sudoarea de pe frunte. Avea răsuflarea grea, probabil din pricina astmei 5

— Vă jur că lucrurile s-au petrecut aşa cum v-am spus… înainte de plecarea trenului, am profitat că eram singur în compartiment ca să mă. descalţ şi să-mi pun papucii de pâsla… Apoi mi-am scos gulerul, cravata, vestonul, ca să îmbrac o haină de casă din molton pe care o iau totdeauna cu mine atunci când plec la drum…

Cât de atrăgător trebuie să fi fost dezbrăcatul ăsta!

— Speram că voi rămâne singur în compartiment, căci era puţină lume în tren… Din păcate însă, o tânără care părea să caute un loc de mai multă vreme a deschis uşa şi m-a întrebat dacă patul dinaintea mea era liber…

— O femeie drăguţă? întrebă doctoraşul.

— Drăguţă, da… Cu părul foarte blond, poate vopsit, nu ştiu… Purta o haină de blană…

— Avea bagaje?

— Nu-mi amintesc… Staţi. puţin… Avea un geamantănaş de culoare deschisă… Da… AstaA tot… Trenul a plecat aproape numaidecât… Şi călătoarea şi-a scos şi ea. pantofii, apoi haina şi pălăria… S-a instalat în cuşetă. şi imediat mi-am dat seama că era lipsită de sfială…

— Ce înţelegeţi prin sfială…

— De ruşine, dacă. preferaţi… Putea foarte bine să se întindă fără să-mi arate picioarele, cum făcea, şi „jignit, m-am întors» cu faţa la perete;

— Aţi adormit pe loc?

— Nu… Somnul îmi vine destul de-gpeu… Era foarte cald în compartiment… A trecut controlorul! şi ne-a perforat biletele… înainte de a ieşi. a micşorat lumina, dar se vedea încă bine de tot…

— Tot mai eraţi cu faţa laperete?

— Nu. Nu pot sta mult timp pe partea dreaptă… închideam ochii… îi deschideam… Vecina mea, întinsă pe pat, fuma ţigară după ţigară, ceea ce mă supăra, căci eu nu fumez… Nu părea să aibă chef de dormit… Am băgat de seamă că se uita mereu la ceas…

Grăsunul suspină, se aşeză picior peste picior, apoi reveni la poziţia iniţială şi, cu un mic şuierat, trase adânc aer în piept.

— Nu ştiu de câtă vreme călătoream aşa. Aţipisem de două sau de trei ori… Ştiu însă că ţineam ochii deschişi… Femeia şedea pe patul ei şi-şi aţintea privirile pe limbile ceasului… Apoi, deodată, fără măcar să mă privească, s-a sculat în picioare şi a tras din răsputeri semnalul de alarmă… în prima clipă am crezut că dorm şi că visez… Dar trenul a început să încetinească… Frânele au scârţâit… Oamenii au ieşit în fugă pe culoare… M-am ridicat… încă nu avusesem cum să-mi arăt uimirea în cuvinte, că uşa se şi deschise şi se ivi controlorul.

— Ce s-a întâmplat?… Cine a tras semnalul?

— Eu, domnule controlor… – spuse atunci tânără femeie, cu un nemaipomenit sânge rece… Mi s-a făcut frică… închipuiţi-vă că acest individ, profitând de somnul meu, s-a aruncat asupră-mi, cu intenţii vădite, şi…

Doctoraşul izbuti să nu izbucnească în râs”, deşi fabricantul de luminări, cu ochii holbaţi, cu gura întredeschisă de indignare, era un spectacol dintre cele mai hazlii.

— Vă jur, doctore, că m-am ciupit ca să fiu sigur că eram treaz de-a binelea… Eu, care nu-mi părăsisem cuşeta nici o singură clipă… Eu, care nu-i adresasem niciun cuvânt acestei femei… Eu, care… Am încercat să protestez şi am văzut limpede că nimeni nu-mi dă crezare… Toţi mă priveau cu dezgust… Miraţi de oprirea trenului, pasagerii se aflau pe culoare şi se-ngrămădeau să se uite la mine… Am crezut că mă vor linşa, într-atât de mânioşi şi dispreţuitori se purtau cu mine.

Trenul se hotărî în cele din urmă să pornească… Am auzit ceva din convorbirea femeii cu şeful trenului.

— Unde coborâţi, doamnă?

— La Laroche-Migennes… Mă duc la sora mea, care mă aşteaptă…

— Vom ajunge peste câteva minute… Vreţi să fiţi aşa de bună şi să repetaţi declaraţia dumneavoastră

comisarului special şi să semnaţi plângerea… Vă numiţi…?

— Marthe Don ville, strada Brey 177, Paris…

Şeful trenului îmi aruncă o privire atât de plină de dispreţ, încât mi se făcu rău.

— În ce te priveşte, dă-mi şi dumneata numele şi adresa. Ai un bilet pentru Marsilia?… Când ajungem acolo, mă vei însoţi la comisarul care va hotărî ce e de făcut.

Iată, doctore, ce mi s-a întâmplat… V-am spus totul, punct cu punct… N-am exagerat cu nimic… N-am văzut-o niciodată pe femeia asta înainte… Şi n-am s-o revăd fără îndoială niciodată, căci adresa ei era falsă.

— De unde ştiţi?

— La Marsilia s-au mulţumit să-mi facă un proces-verbal şi m-au lăsat să-mi văd de treburi… Am chibzuit… Mi-am frământat creierii, încercând să înţeleg… Până la urmă mi-am spus că această femeie dacă nu-i nebună, a procedat astfel cu scopul să mă şantajeze… V-am arătat, doctore, genul destul de special al muncii mele şi veţi înţelege cu uşurinţă că un scandal de acest fel mi-ar închide toate porţile… Aş ieşi nu numai cu onoarea pătată, dar aş fi şi ruinat… Cât despre biata mea nevastă, dacă m-ar crede în stare de un asemenea act, bănuiesc că ar muri…

Am vrut, aşadar, s-o rog pe creatura asta să oprească acţiunea în justiţie, retrăgându-şi plângerea. M-am dus în strada Brey la adresa pe care o dăduse… Ei bine, strada Brey este o stradă foarte scurtă, în spatele Pieţei Étoile, şi nu ajunge la numărul 177… Totuşi am întrebat pe la toate portăresele pentru cazul că aş fi auzit un număr greşit. Eram gata, dacă trebuia „să-i ofer bani, o sumă destul de mare la nevoie… Au trecut zece zile de atunci, doctore. Nu mai am nicio veste de la aşa-zisa mea victimă. În schimb”, am fost chemat la comisariatul de cartier… Mi s-au pus câteva întrebări… Când am vrut să ştiu până unde au ajuns lucrurile, mi s-a răspuns că x acţiunea îşi urmează cursul… Trăiesc pur şi simplu cu ştreangul de gât. Dintr-o clipă într-alta mă aştept să fiu oficial inculpat, ceea ce va dezlănţui scandalul… E posibil, doctore, ca o viaţă de

cinste şi de muncă să fie distrusă numai pentru că i-a trăsnit unei femei într-o ureche sau unei intrigante?!… Cui să mă adresez? Poliţia crede orbeşte în născocirile acestei femei. M-am gândit la dumneavoastră… M-am slujit de prilejul că trebuia de multă vreme să mă duc la Episcopia: de la La Rochelle, ca să vin la dumneavoastră şi să vă implor să mă ajutaţi…

2 ia

Năduşea, se ştergea de sudoare, gâfâia cu un şuierat din fundul gâtlejului. Când plecă, doctoraşul îşi privi cu neplăcere mâna pe care i-o strânsese Étienne Chaput cu mâna lui moale şi umedă.

Era oare cu putinţă să ai ipină-ntr-atât mutra potrivită? Nu-ţi venea să crezi mai curând că un fizionomist îndemânatic îl alesese pe fabricantul de luminări printre milioanele de parizieni ca să joace, în rapidul Paris-Marsilia, în noaptea de 12 spre 13 rolul echivoc pe care-l interpretase?

Odată cu iarna începeau bronşitele şi gripele, dar doctoraşul, care nu făcuse nicio anchetă de câteva luni încoace, îi telefonă iar colegului său Magné, cu gând să-i încredinţeze pentru un timp clientela.

Ar fi vrut să ia spre Paris acelaşi tren ca şi. Étienne Chaput, rapidul 19.

Dar pentru ceea ce nasul lui simţea că se va petrece, avea nevoie de bătrâna lui „Ferblantine44, ai cărei cinci cai putere îl duseră fără prea multe zdruncinături până la Laroche-Migennes.

Acolo află că Laroche-Migennes este într-o oarecare măsură placa turnantă a întregii reţele de căi ferate şi în birourile tracţiunii învăţă un vocabular cu totul nou pentru el.

Se vorbea familiar despre 19 ca despre o persoană în carne şi oase. Apoi, când întrebă unde se găsea faimosul 19 la ora 22, 31, oră când necunoscuta trăsese semnalul de alarmă, i se răspunse scurt:

— Kilometrul 139… Puţin înainte de pasajubde nivel de la Gézy…

— Vă cer iertare că stărui… Acesta e, desigur, mersul trenului… Dar sunteţi sigur că n-are niciodată întârziere?

— Niciodată în sectorul Paris-Laroche… Dacă e să fie întârziat, asta se-ntâmplă după Dijon.

Domnii de-acolo îl considerau, probabil, poliţist, căci au fost foarte drăguţi şi s-au dus chiar să caute dosarul trenului 19 în noaptea de 12 spre 13.

— Iată… Totul era ca de obicei… Trenul îşi urma mersul când, la 22.31, s-a dezlănţuit semnalul de alarmă… Garnitura s-a oprit câteva secunde mai târziu, adică la vreo 300 de metri de locul unde s-a pus în funcţiune semnalul… Asta doreaţi să ştiţi? În momentul opririi, capătul lui 19 se găsea în dreptul pasajului de nivel de la Cézy…

Doctoraşul îşi însemnă totul cu sârguinţă, ca un elev silitor. Apoi se-ndreptă spre gara unde stăteau călătorii şi întreprinse o lungă cercetare în rândurile funcţionarilor. A fost un prilej în plus să constate că informaţiile cele mai simple sunt cel mai greu de obţinut.

Îi trebuiră mai mult de două ore ca să afle:

1. Că numita Marthe Don ville repetase cuvânt cu cuvânt comisarului special al gării povestea pe care o spusese în tren controlorului.

2. Că era într-adevăr blondă, probabil platinată, şi de-o eleganţă mijlocie.

3. Că mantoul ei de blană, după părerea comisarului, era de iepure şi nu costa mai mult de 1500 – 2000 de franci.

4. Că avea într-adevăr cu ea o mică valiză de plastic de culoare deschisă, cum se vând la toate magazinele cu articole de voiaj şi în toate bazarele.

5. Că nu părea dornică să facă o reclamaţie, dar că, la stăruinţa comisarului, îşi semnase depoziţia cu un scris destul de grosolan.

6. Că se îndreptase după aceea spre uşă.

Doctoraşul vorbi cu slujbaşul care, în noaptea cu pricina, lua biletele călătorilor. O ţinea minte pe tânăra femeie, căci puţine persoane coboară la Laroche-Migennes, unde mai degrabă se schimbă trenul.

— O aştepta cineva?

— N-am văzut pe nimeni… Ploua cu găleata… În faţa gării nu era decât o trăsură veche, care stă în fiecare seară până la 12 noaptea… Dar persoana respectivă nu s-a urcat în ea… Nu s-a îndreptat nici spre hotelul din piaţă… A luat-o la dreapta, mergând repede, ca cineva care cunoaşte oraşul.

Nil o mai văzuse nimeni şi degeaba Dollent, ca un autentic inspector de poliţie, făcu turul hotelurilor din Laroche, unde nu trăsese nicio femeie în noapteaceea şi unde, de 15 zile, nimeni nu se înscrisese în registru sub numele de Marthe Don ville.

Trebuia să crezi că pasagera nu minţi se şi că se dusese într-adevăr la sora ei? Atunci, în caz că era căsătorită, purta alt nume şi devenea cu neputinţă s-o regăseşti pe Marthe.

Dar de ce dăduse o adresă falsă la Paris?

Doctoraşul ajunsese aici cu reflecţiile sale şi intră într-o cafenea să dea pe gât un grog. Deodată tresări. Recunoscuse pe unul dintre consumatori care citea un ziar.

Era fabricantul lui de luminări, domnul Étienne Chaput, care nu se arătă de loc încurcat şi veni spre el, întinzându-i o mână moale.

— Aseară m-am gândit că aş putea eventual să vă ajut. Cum pentru afacerile mele e o perioadă mai calmă, am luat trenul… Ştiam mai mult ca sigur că vă voi găsi aici. Ei bine, doctore, aţi descoperit ceva?

Se silea să zâmbească, ceea ce făcea ca obrajii lui să pară şi mai căzuţi.

XI

În care doctoraşul urmează o pistă, răbdător ca un înotător care merge împotriva curentului, şi unde începe să aibă impresia că cineva îşi bate joc de el

— Nu vreau să vă stingheresc cu prezenţa mea – protestă Étienne Chaput… Dacă vreţi, mă voi instala aici. N-aveţi. decât să-mi faceţi un semn când veţi avea nevoie de mine. Cu de la mine putere, nu mă voi ocupa de nimic. Mi-am adus, de altfel, chitanţierul de facturi şi am să profit

de timpul: liber ca să ajung la zi cu un număr de socoteli.

Trăsese la un hotel cu pensiune, la „Clopotul de aur66, şi doctoraşul, de la 8 dimineaţa, îşi începu vânătoarea.

Vremea era cenuşie, umedă. Arborii pierduseră cea mai mare parte din frunze şi pe drum era un noroi gros.

Niciun drum nu mergea de-a lungul căii ferate. Doctoraşul fu silit să o ia pe scurtături de-a curmezişul câmpului, în căutarea „km. 13966. Dar înainte de a-l găsi, stătu de vorbă cu paznicul barierei de la Cézy:

— Vă amintiţi de noaptea când rapidul 19 s-a oprit în dreptul pasajului de nivel? Aţi putea să-mi spuneţi dacă, în clipa când s-a oprit rapidul, o maşină staţiona prin împrejurimi?

— Nu era nicio maşină! declară omul, fără şovăială. Noaptea, cu farurile, nu se poate să n-o bagi de seamă. Şi aş fi văzut-o cu atât mai mult, cu cât bariera a rămas coborâtă multă vreme…

— N-aţi observat pe nimeni dându-se jos din tren?

— Ştiţi, de aici nu desluşesc decât locomotiva. Un mecanic a trebuit să alerge de-a lungul trenu. lui pentru a indica convoiului lumina roşie…

Ar fi fost prea frumos, bineînţeles! Oare sperase cu adevărat ca paznicul să-i declare:

— Da, o maşină puternică aştepta lângă barieră… Am văzut o umbră strecurându-se de-a lungul trenului. Omul s-a urcat în maşină şi, cum s-a deschis bariera, automobilul, cu o viteză nebunească…

— Kilometrul 139 e departe de-aici?

— Lângă păduricea pe care o zăriţi la dreapta. Dar nu-i voie să mergeţi prin preajma şinei decât dacă mergeţi pe jos, printre tufişuri.

Aşa şi făcu. Era hotărât să şi urmeze ancheta cu răbdare, să cerceteze cu grijă cele mai mici amănunte înainte de a porni pe calea unor raţionamente însemnate.

Lăsându-şi în drum „Ferblantina”, o luă pe o potecă îngustă, unde mărăcini umezi i se agăţau de haine; împrejurul lui se înălţa decorul posomorât care mărgineşte

de cele mai multe ori calea ferată i stâlpi de telegraf, balast înnegrit şi rumeguş năpădit de buruieni ca pe-un maidan.

Trecuse cel puţin un sfert de ceas de când orbecăia în felul acesta prin noroi şi apa începuse să-i intre în pantofi, când deodată priveliştea se schimbă. Un izvor limpede şi jucăuş curgea în dreapta, fiind, probabil, plin de raci. Era străjuit de sălcii. O poiană urca într-o pantă dulce şi pe ea păşteau vaci negre şi albe; de departe se vedea acoperişul unei ferme desenându-se pe cerul înnorat.

Şi, pe neaşteptate, se ivi un drum. Nu o şosea pavată, dar în orice caz un drum de ţară, bine întreţinut. Printre arbori, doctoraşul avu impresia că zăreşte un scrânciob şi grăbi pasul.

În curând descoperi, dând spre drum, o faţadă primitoare pe care se afla o reclamă de apetitiv, şi nişte bănci vopsite în verde de fiecare parte a uşii. *La pescarii pricepuţi* stătea scris pe o firmă, unde cineva încercase să zugrăvească un păstrăv cu carnea trandafirie, cum desigur nu se găseau în râu.

— Nu-i nimeni? strigă el… Hei… Hangiule!

Fu uluit să vadă o fată grozavă ieşind dintr-o încăpere din fund. Era înaltă, bine făcută, cu o cască de plete negre, cu un piept tare ca piatra – şi coapse armonioase. Îngrijea de treburile casei, fără îndoială, căci îşi şterse mâinile de şorţ. x t

— Ce s-a întâmplat?”

— Pe legea mea, nu m-ar supăra să pot bea e cană de vin alb. Pe deasupra, simt pe la dumneavoastră o mireasmă atât de ademenitoare, încât, dacă-mi îngăduiţi, voi lua masa aici.

— Léon… – strigă femeia, întorcând capul. Vino o clipă.

Ea nu servea. Rămase acolo, şovăind, până ce un om slab, care părea să nu se fi trezit bine încă, deşi era târziu, se ivi la rândul său şi-l cercetă pe străin cu un oarecare cinism.

x – Domnul ar vrea să ia masa aici…

Léon privi spre drum, nu văzu nici «o maşină şi întrebă fără ruşine:

Cum aţi venit?

— Pe jos! răspunse liniştit Jean Dollent. Ţinutul e fermecător şi mă plimb… O rugam pe domnişoara…

— Doamna! E soţia mea!

— Pe doamna, aşadar, să-mi servească un urcior ţie vin alb.

— Scoate din butoi! îi spuse bărbatul nevesti-sii.

— Mi se pare că nu prea aveţi clienţi în anotimpul ăsta…

Nu primi răspuns, dar o privire sfredelitoare se aţinti pe chipul său.

— Un prieten din Paris mi-a zis: „Dacă treci pe la Cézy, du-te neapărat să mănânci la *Pescarii pricepuţi*. E cel mai bun han din ţinut66…

— Prietenul dumneavoastră v-a spus aşa ceva? întrebă hangiul, cu o urmă de batjocură în glas.

— A venit să cineze aici nu de mult. Staţi să-mi aduc aminte… Era… O clipă… Acum vreo 10 zile… La 12 octombrie, cred…

— Atunci e domnul care a cinat aici, în colţ – zise Léon, luând urciorul de vin din mâinile soţiei.

Îţi aminteşti, Germaine?… Unul mic şi gras, nu-i aşa? … Cu pantaloni golf şi o faţă roşie…

— Da, aşa-i! încuviinţă doctoraşul. Nu mai ţin minte dacă a venit cu maşina sau dacă…

— Cu maşina… O maşină de 8 cilindri, americană…

Nu-i aşa, Germaine?

Doctoraşul începu, din acel moment, să nu se simtă în apele lui. N-ar fi putut preciza ce îl supără, dar avea impresia că hangiul şi nevastă-sa schimbă între ei priviri ciudate.

Afară de asta, lucrurile mergeau mult prea bine; I se răspundea cu prea multă bunăvoinţă, poate chiar cu puţin cam prea multă exactitate.

— Pot să vă spun şi ce-a mâncat prietenul dumneavoastră… Primul fel, somn rece… Ne mai rămăsese

din ajun. Apoi o omletă cu ciuperci… Cu ploaia asta, tot ţinutul e plin de ciuperci…

De ce rostea pe un ton aproape ameninţător wâot ţinutul e plin de ciuperci44…?”

Şi de ce soţia lui, care avea desigur treabă, stătea acolo, cu mâinile încrucişate la piept, şi se tot lăsa de pe un picior pe altul?

— N-a dormit aici?

— Nu… Aştepta un prieten.

— La ce oră a venit acest prieten?

Bărbatul şi femeia schimbară o privire. Femeia glăsui:

— Pe la 10 şi jumătate… poate să fi fost 11…

— Şi el era cu maşina?

— Nu… Pe jos… Era ud până la piele… Îi era frig… A băut, unul după altul, trei pahare de rom, apoi au plecat împreună, întrebându-mă care-i calea cea mai bună spre Luchon…

— Luchon, la frontiera spaniolă?

— Da, asta e… Se duceau amândoi în Spania, din câte am putut să înţeleg…

— Cel care a venit pe jos avea bagaje?

— Numai o servietă, cum poartă totdeauna cu ea oamenii de afaceri.

Doctoraşul, scos din sărite, avea urechile roşii ca focul. Niciodată poate nu simţise atât de limpede că este luat peste picior. Dai ce putea face? Pusese întrebări. I se răspunsese. Cum să ştie dacă x născoceau o poveste de nevoie sau dacă vorbeau cinstit, cu sinceritate?

— Aţi venit în ţinutul ăsta să vă odihniţi?

— Câteva zile, da…

— Atunci, dacă vreţi o cameră…

— Nu ştiu încă… Poate… Dar, fiindcă veni vorba, plecând de aici, maşina cenuşie trebuia să treacă pasajul de nivel de la Cézy…

— Ba de loc… Era, dimpotrivă, cu spatele la pasaj… în ce priveşte masa, vom face tot ce ne stă în putinţă ca să fiţi mulţumit… Fireşte, veţi mânca mai puţin bine ca

prietenul dumneavoastră, căci nu mai avem somn… Ce-aţi zice de nişte raci fierţi şi de-o felie de pulpă de porc cu fasole?… Mai avem brânză, Germaine?

În timp ce hangiul vorbea, doctoraşul, care era fără doar şi poate într-o pasă bună pentru precizarea amănuntelor, nota:

1. Hangiul nu are nimic dintr-un cârciumar din împrejurimile străzii Republica sau din preajma Bastiliei. E adevărat că o mare parte dintre aceşti domni se retrag la ţară, unde nu se dau în lături să devină hangii.

2. Germaine, şi mai puţin ca el, are aerul unei fete de la ţară şi ţi-o închipui mai uşor îmbrăcată în culori ţipătoare, cocoţată pe tocuri înalte şi cu obrazul fardat decât cu un şorţ de slujnică.

3. Şi unul şi celălalt, după cum i se păruse de câteva ori, se aşteptau la venirea lui şi răspunsurile la toate întrebările sale erau dinainte pregătite.

În sfârşit, mai era un amănunt care-l speria într-o oarecare măsură: casa cea mai apropiată era ferma al cărei acoperiş se vedea la peste 600 de metri depărtare; nimeni nu ştia unde era doctoraşul, nici măcar Étienne Chaput, fabricantul de luminări. Aşa că, dacă dispărea…

Un fior îi trecu prin spate şi-şi aminti, fără un rost anume, de o poveste pe care o citise când era copil, o poveste cu nişte călători care, neprevăzători, pătrund într-un han din Spania, han ce nu era altceva decât un sălaş de hoţi. Oare nu i se vorbise şi lui de Spania?

Hangiul surâdea:

— Mai vreţi puţin vin alb?… E de regiune, de la noi… Prietenului dumneavoastră îi plăcea foarte mult… Cum îl chema, de fapt?… Robert? Nu! Tu nu-ţi aduci aminte, Germaine?

Întrebarea îl poftea pe doctoraş să răspundă. Dar el nu-şi dădu osteneala s-o facă. Celălalt urmă, şi ironia lui deveni vădită:

— Un om tare cumsecade… Şi ştia să preţuiască mâncărurile de soi… Şi tare-i mai plăcea să trăiască! Mă-ntreb ce-a putut să ajungă…

Era un avertisment? Léon se juca de-a şoarecele şi pisica cu oaspetele său?

— Făgăduise să ne trimită o ilustrată… Dar poate aveţi dumneavoastră vreo veste de la el… Tot nu-mi vine în minte numele lui… Stai… Nu-i Étienne?

O privire scurtă şi foarte pătrunzătoare.

— Étienne?… Nu… Mai degrabă Germain… În sănătatea dumneavoastră… Trebuie să începi să te-ngrijeşti de masă, Germaine… între timp eu îi voi ţine domnului de urât. Sau poate că preferă să dea o mică raită prin ţinut ca să aibă poftă de mâncare?

Ce însemnau toate astea? Oare după ce-l ameninţase, îi arăta că era încă timp să plece? Ori toate aceste intenţii nu existau decât în capul lui Jean Dollent?

Nu se-ntâmplă uneori ca aparenţele să ne-nşele, ca închipuirea noastră s-o ia razna şi să socotim până şi cel mai simplu şi modest colţişor drept un sălaş de hoţi?

— Pulpa în sânge? strigă din bucătărie Germaine.

Nu! Doctoraşul nu voia să se lase impresionat; şi totuşi, numai acest „în sânge66 te făcea…

Doar n-o să se sperie ca o fetiţă!

În care doctoraşul joacă liniştit belotă, dar un careu de valeţi nu-i. de ajuns să-i risipească starea de nelinişte

Racii au fost grozavi, pulpa moale şi gustoasă.

Pe de altă parte, credincios tradiţiei hanurilor de la ţară, patronul nu-l părăsi nicio clipă pe clientul său şi nu-i lăsă niciun răgaz. Poate fiindcă nu avea ce face… Sau, dimpotrivă, trebuia căutat un tainic înţeles fiecăreia dintre frazele sale?

Lucru curios, doctoraşul, deşi era obişnuit cu satul şi cu singurătatea, nu simţise niciodată, ca în această zi, îngrijorarea şi izolarea. Cerul plumburiu, arborii desfrunziţi care picurau contribuiau şi ei, neîndoielnic, la starea ce-l cuprinsese.

În spatele arborilor, la numai 100 de metri, linia neagră, nemiloasă a căii ferate tăia priveliştea cu şirurile ei de fire telegrafice, în jurul cărora se-nvârteau corbi în zbor.

— E ciudat ce-ţi poate trece prin minte…

Hangiul vorbea în fraze scurte, ca cineva care n-are nimic de spus şi caută pur şi simplu să nu lase să se aştearnă tăcerea.

— Când aţi intrat adineauri, am crezut că vreţi să-l găsiţi pe prietenul dumneavoastră.

O privire piezişă.

— Mi-am zis: iată un om care va lua trenul de 2 şi 17 ca să prindă la Lyon cursa spre Luchon…

Trebuia să considere aceste cuvinte drept un aver* tisment? La urma urmei, nu se aflau la capătul lumii? La cinci sau şase sute de metri se găsea un pasaj de nivel şi un paznic cu nevasta şi capiii lui. aproape aceeaşi distanţă, înspre colină, o fermă şi vite.

— …vezi, dar, cum te poţi înşela… – urmă hangiul, fără a fi câtuşi de puţin stingherit de tăcerea oaspetelui său, care se pusese să mănânce cu poftă. Aţi spus că vreţi să dormiţi aici, nu-i aşa? Germaine o să vă pregătească numaidecât cea mai bună odaie. Să vedeţi ce linişte e la ţară. Abia dacă auzi trecând trenurile…

Jean Dollent tresări. I se păru că aude paşi afară. Cu toate acestea, nimeni nu intră în han. În schimb, nu mai venea niciun zgomot dinspre bucătărie.

— Luaţi puţină brânză?… Nu?… Ce aveţi de gând să faceţi după-amiază?… Eu cred că o să plouă… Când cerul se-ntunecă în partea aceea, e semn rău… în orice caz, dacă n-aveţi nimic mai bun de făcut, putem încerca o belotă în trei.

— Trebuie să mă duc la Laroche.

— A! Trebuie să vă duceţi la Laroche?… Într-adevăr! Uitasem că aveţi o maşină… Aţi lăsat-o lângă pasajul de nivel, nu-i aşa?… Numai să nu se fi jucat cu ea puştii paznicului, care sunt cei mai neruşinaţi copii din lume…

Dollent nu se mai îndoi. Toate acestea erau spuse într-adins şi îi fu destul de greu să-şi continuie prânzul, cu o aparentă seninătate.

Era cu atât mai neliniştit, cu cât Germaine intră ceva mai târziu în bucătărie şi avea pantofii plini de noroi. Ea

era deci cea care ieşise pe-afară. Dollent îşi făcu socoteala că avusese timp „să ajungă până la barieră şi să se întoarcă.

I se adusese cafeaua, când sună telefonul şi băgă de seamă, cu satisfacţie, că nu exista o cabină, iar aparatul se afla pe perete, chiar în sala de mese. Hangiul ridică receptorul. Era chemat dintr-o localitate depărtată, căci trecură câteva – minute până persoana care îl chema să se audă la capătul firului.

— Alo… Da… Eu sunt… Da… Da… Sigur că da…

De ce, tot răspunzând monosilabic, îl privea pe doctoraş? O făcea, poate, maşinal, fără voie, pentru că tot trebuia să se uite la ceva… Nu vădea nicio mirare, nicio emoţie. Dădea mai mult ca oricând impresia unui om hotărât, sigur de el, care ştie ce face.

— Da… în regulă… Germaine te sărută. Şi punând receptorul în furcă, murmură către clientul său: E cumnată-mea, care întreabă cum o ducem…

Dollent era cât pe ce să-ntrebe:

— O cheamă Marthe, nu?

Dar se stăpâni şi bău cu înghiţituri mici calvadosul pe care-l comandase.

Această zi îi trezea o amintire din copilărie. În casa părinţilor săi erau nişte căni ciudate, pe fundul cărora se turna miere. Muştele intrau, se apropiau de miere, se prindeau şi, din clipa aceea, se zbăteau ore întregi, până ce se scufundau pe de-a-ntregul în ea.

Niciodată o anchetă nu-i dăduse o asemenea senzaţie surdă de teamă. Şi nici nu i se-ntâmplase până acum, când se preocupase de o crimă, să-şi dea seama că îl pândeşte vreun pericol.

De data asta vedea, simţea mai curând, o ameninţare de pretutindeni.

— Mă duc până la Laroche! anunţă el, aprinzându-şi ţigara. Vreţi să plătesc consumaţia pe loc? adăugă zeflemisind la rândul său: în cazul că nu m-aş mai întoarce…

— Nu-i nevoie! Vă veţi întoarce.

— Îngăduiţi-mi să urc o clipă în camera mea, să mă spăl.

— Germaine! Du-l pe domnul la camera 3.

N-avea nevoie să se spele, dar luase hotărârea să se poarte prevăzător, chiar cu riscul să fie caraghios dacă se va fi înşelat.

Pe prima foaie de hârtie ruptă din reţetarul său scrise:

„Domnule comisar.

Dacă nu sunt în biroul dumneavoastră la ora 4, trimiteţi-mi un taxi la hanul *Pescarilor pricepuţi*, care se găseşte de-a lungul căii ferate, ceva mai încolo de pasajul de nivel de la Cézy.

Dacă, pe de altă parte, la ora 6 nu primiţi nicio ştire de la mine, cred că aţi face bine să preveniţi jandarmeria ca să efectueze o descindere la locul menţionat mai sus.

Numele meu este Jean Dollent. Dacă daţi un telefon comisarului Lucas, la Poliţia judiciară, el vă va confirma că-mi puteţi acorda toată încrederea.

Ar fi bine, de asemenea, să-l puneţi sub urmărire pe un oarecare Étienne Chaput, care a tras la hotelul *Clopotul de aur*.

Vă aştept, domnule comisar? 4

Şi un alt bilet:

„Rog să faceţi să parvină cât mai urgent această scrisoare, prin orice mijloace, la adresa indicată. Alăturat, o hârtie de 100 de franci pentru aducător. E o chestiune de viaţă şi de moarte”.

— Pleci şi dumneata? se miră doctoraşul când, (lupă ce coborî din nou în sala de mese, îl găsi pe hangiu cu o pălărie moale pe cap şi îmbrăcat în impermeabil.

— M-am gândit să vă însoţesc până la pasajul de nivel… Puţin mers pe jos o să-mi ajute la digestie.

Când ajunseră, „Ferblantine” era în acelaşi loc, la marginea drumului, acolo unde o lăsase Dollent.

— Nu rămâneţi de multe ori în pană cu rabla asta?! se miră hangiul.

— Nu, nu prea des – răspunse doctoraşul, aşezându-

se la volan. La revedere, pe curând… Am să mă întorc diseară…

— Plimbare plăcută…

Dar degeaba încercă să demareze. Motorul nu pornea. Coborî, deschise capota şi nu găsi nimic neobişnuit. Oare i se golise rezervorul? I se tăiase vreun fir pe undeva, unde nu se putea vedea?

— Ai nevoie de o mână de ajutor? propuse ironic liangiul.

— Mulţumesc… Cred că am o pană serioasă.

Cu toate acestea, îşi făcu de lucru ca să câştige timp deschise lădiţa cu scule şi le împrăştie pe jos. Nu avea încredere în paznicul de la barieră, pe care-l vedea în pragul casei sale. Aştepta altceva şi nu fu dezamăgit, căci, câteva minute mai târziu, o maşină trecu pasajul de nivel. Doctoraşul se repezi în mijlocul drumului şi sări pe treapta automobilului.

— Am o pană! strigă. Fiţi bun şi anunţaţi la un garaj…

Totodată, lăsă să-i cadă o scrisoare pe genunchii omului de la volan, care părea un voiajor comercial.

— Şi-aşa!… Cred că nu-mi mai rămâne decât să renunţ la plimbarea mea la Laroche şi să mă-ntorc la han… M-aţi poftit la o belotă în trei şi, pe legea mea, dacă invitaţia mai ţine, nu m-ar supăra să-mi omor timpul.

— Terţă.

— Până la cât?

— Majoră… De care.

— Bună…

În fumuriul sălii, partida se juca cu anunţurile obişnuite, care creau parcă un zumzet familiar. Se ţesea atmosfera obişnuită a atâtor hanuri când timpul era urât; afară, aşa cum prevestise patronul, o ploaie măruntă începuse să cadă, aruncând un văl subţire asupra priveliştii.

— Tai!… Atu… atu… rebel otă! Treflă majoră şi pică majoră… Fără optul de cupă, te-aş fi făcut capot…

Doctoraşul pierdea? Câştiga? De câteva ori făcuse

greşeli şi cât pe ce să uite să anunţe un careu de valeţi!

Din când în când întorcea capul spre vechiul orologiu ale cărui limbi înaintau în mici salturi şi al cărui pendul de aramă prindea în treacăt, la fiecare legănare, o rază de lumină.

— Ia să vedem careul dumitale de valeţi…

Şi, în timp ce juca, se străduia să chibzuiască.

În privinţa unui lucru nu încăpea îndoială: hangiul, strigat de nevastă-sa pe numele de Léon, ştia limpede de ce se află el acolo şi îi dăduse să înţeleagă că este în cunoştinţă de cauză. Oare nu-i sugerase tot el că ar face mai bine să se ducă să se plimbe prin părţile Luchon-ului şi ale frontierei cu Spania? Asta nu însemna oare că acrul din împrejurimile de la Cézy nu era prielnic pentru curioşi? Pana „Ferblantinei” fusese fără îndoială provocată de Germaine, care lipsise în timp ce el lua masa. Voiau, aşadar, să-l împiedice să ajungă la Laroche? De ce? Ce fel de telefon primise Léon de la cumnata sa?

„Ştiu că sunt pe urmele lor i se gândi. Ştiu, probabil, cine sunt sau poate că mă iau drept un poliţist. S-ar zice că încearcă să câştige timp. Poate pentru a mă lichida mai uşor la venirea nopţii”.

Nu era înarmat. Nu purtase niciodată un revolver asupra lui şi, ca să spunem adevărul, se temea îndeajuns de mult de armele de foc. Léon era mai înalt şi mai puternic decât el. Afară de asta, avea avantajul că îşi putea ataca adversarul prin surprindere atunci când va socoti de cuviinţă.

Trei şi jumătate… Din când în când, Léon se ridica, lua o sticlă de calvados de pe un raft şi umplea paharele.

Deodată, toţi trei ciuliră urechile. Se auzea zgomotul unei maşini. Să fi venit aşa de repede taxiul trimis de comisarul de poliţie?

Automobilul mergea încet. Părea că o face dinadins. Trecu şi mai încet prin faţa hanului şi constatară că era un taxi, dar cu cineva înăuntru. Într-adevăr, de geam se lipi obrazul buhăit şi antipatic al domnului Chaput, fabricantul de luminări.

Maşina nu se opri. Fără îndoială, nu ajunse prea departe şi se mulţumi să cotească la prima răscruce, căci peste câteva minute trecu din nou în sens invers, tot aşa de încet, cu grăsunul la pândă: ca şi cum voia să-şi dea seama ce se petrece la han.

— Cărţile!... zise Léon către doctoraş, ca să-l readucă cu gândul la joc.

Era liniştit. Nu se prefăcea că n-a observat automobilul. Dar când acesta trecu pentru a treia oară, încruntă din sprâncene:

— Ce vrea elefantul ăsta? Anunţ o chintă... O să treacă aşa, încoace şi-ncolo, toată după-amiaza?... E rândul tău, Germaine... Chinta mea e bună?

Aerul era apăsător. Trecerea automobilului umplu parcă paharul, exasperându-i ca o muscă din acelea mari care, în luna august, ţi se-nvârte bâzâind în jurul capului, fără să ştii unde se va aşeza. Oare se va opri în cele din urmă?

Ritmul fu însă întrerupt. În timpul acestei întreruperi, în care maşina se făcu nevăzută, Léon primi un telefon.

De astă dată, pe măsură ce răspundea, primirea i se înăspri şi trăsăturile lui căpă tară o expresie destul de nepotrivită cu cea a unui hangiu cinstit. Cuvintele îi ieşeau monosilabic din gură „ca nişte ameninţări:

— Da... Am înţeles... Da... Bine... Da... Apoi se aşează din nou: Cine trebuie să dea cărţile:?

Dar nici nu apucă să le împartă, că telefonul sună iar. Se arătă supărat, însă doctoraşului i se păru că se preface.

— Îl cheamă cineva pe doctorul Dollent – spuse el.

— Eşti sigur că mă cheamă pe mine?

— Cu condiţia ca dumneata să fii doctorul Dollent.

Acesta luă receptorul şi recunoscu din primul moment glasul şovăielnic al fabricantului de luminări, aproape la fel de vâscos ca întreaga lui fiinţă.

— Alo... Am crezut că fac bine dacă vă dau un telefon, fiindcă nu-mi prea place cum arată hanul ăsta... Aş vrea să vă spun, doctore... Alo... Cred că ar fi mai bine să nu ne mai ocupăm de afacerea asta... M-am gândit... Am

luat anumite informaţii… E de la sine înţeles că vă voi despăgubi… N-am stabilit încă preţul colaborării dumneavoastră, dar, dacă vreţi să ne întâlnim în oraş, vă voi înmâna.000 de franci pentru că v-aţi deplasat… Alo! Nu-mi daţi niciun răspuns?… Alo!

— Alo! repetă doctoraşul.

Nu ştia ce să răspundă, aşa, pe nepusă-masă.

— Vă rog să nu mergeţi prea departe… Eu am fost cel care am greşit… Poliţia m-a anunţat că plângerea nu va fi menţinută sau mai degrabă că nu va fi luată în consideraţie, dat fiind faptul că reclamanta a dat o adresă falsă… Ca atare, nu mai există reclamantă… Şi în acest caz este de prisos să…

Dollent tot nu se clintea şi privirea lui rătăcea ca din nebăgare de seamă pe chipul perechii care aştepta, cu cărţile în mână.

— Mi s-a spus că maşina dumneavoastră a avut o pană… Adică am găsit-o lângă pasajul de nivel şi am întrebat… Aşa am aflat că sunteţi la han… Dacă vreţi, vă trimit un taxi şi.

— Veniţi mai bine să mă luaţi! se hotărî doctoraşul. Pe urmă, ca să pună mai uşor capăt explicaţiilor tipului ăsta sucit, închise telefonul. Jucăm pică?… Levata asta am luat-o – făcu el, aşezându-se la locul său şi uitându-se ce cărţi are.

IV

În care belota în trei devine o belotă în patru, dar unde doctoraşul e dat gata de un calvados şi se-îmbată în mod ruşinos

Totul se desfăşura aşa de plăcut, încât cineva care s-ar fi. găsit în sală n-ar fi remarcat în niciun caz nimic anormal, în afară de faptul că domnul Étienne Chaput, hotărât să rămână destul de multă vreme la han, arunca banii pe fereastră, lăsând să-l aştepte taxiul.

Intră ca un om cumsecade, căruia îi este sete. Cu un salut către jucători, se aşază în colţul opus.

— Bere – îi răspunse hangiţei, care îl întrebă cu ce dorea să fie servit.

Îşi şterse năduşeala. Încercă să-i facă doctoraşului semne menite să spună:

— Iată… Nu trebuie decât să ieşi împreună cu mine şi să te urci într-un taxi…

În ce priveşte taxiul, se petrecu însă ceva de-a dreptul curios. Hangiul ieşi la un moment dat, se apropie de şofer, îi dădu o hârtie de 100 de franci, rosti câteva cuvinte, iar maşina se depărtă în direcţia oraşului.

Şi mai ciudat fu că grăsanul de Étienne Chaput nici măcar nu se împotrivi. Rămase în colţul său, cu ochii holbaţi şi, de frică, fruntea i se acoperi de năduşeală.

Cât despre doctoraş, zâmbea.

— Poate că domnul primeşte să fie al patrulea? întrebă el cu amabilitate. Belota în patru e mult mai atrăgătoare decât belota în trei şi…

— Ştiţi, joc aşa de prost…

Şi mai ales era atât de tulburat că, peste câteva minute, cărţile îi tremurau în mână.

— Te supără să laşi sticla pe masă, patroane? Calvadosul e grozav… De ani de zile n-am băut unul mai bun. În sănătatea voastră, domnilor şi doamnelor… Ca să mi se dea şi mai departe careuri de valeţi…

Patru şi zece… Patru şi jumătate… Ploaia… Cerul se-ntuneca şi noaptea nu va întârzia să se lase… Fare-se că atmosfera asta îi dădea doctoraşului o stare de tristeţe, căci îşi îneca din ce în ce mai des amarul în sticla de calvados. Ba până-ntr-atât, încât ceilalţi începură să-l privească cu îngrijorare. Ochii îi străluceau mai tare, vocea i se făcea mai răsunătoare, dădea din mâini ca un apucat şi arunca din când în când o glumă, nu întotdeauna de bun gust. Se lua mai ales de Étienne Chaput. Pe el îşi vărsa năduful.

— Ştiţi la ce mă duce gândul când mă uit la mica noastră petrecere? observă el după ce băuse mult la trei trişori de cea mai pură speţă pe cale să jumulească un petrecăreţ. Căci prietenul nostru, trebuie să recunoaştem, seamănă leit cu un petrecăreţ. Dacă reuşeşte să câştige mulţi bani, sunt convins că banii ajung în mâna unor

frumuseţi care cunosc muzica ce-i place… Şi îl fac să creadă probabil că-i iubit pentru el însuşi…

— Terţă! anunţă cu glas de înmormântare Étienne Chaput, care avea acum senzaţia că a căzut într-o cursă.

Dar ce să facă? Nu era ţinut ca un prizonier? Nicio maşină pe-afară. Un drum pustiu, lucind de apă, apoi arbori, o linie de cale ferată şi atâta tot.

— Terţă mai mare… De popă!

Limbile se mişcau pe cadranul gălbui al orologiului. Patru şi jumătate… Cinci… Atunci doctoraşul, într-o tresărire de energie, apucă sticla de calvados.

— Paharele sunt neînchipuit de mici, doamnă Germaine… Eu, când îmi place o băutură, nu mă pot împotrivi să…

Şi dădu pe gât câteva înghiţituri aşa de mari, că se-ngălbeni şi îl apucă o tuse care parcă nu mai voia să-nceteze. Încercă apoi să ţină cărţile în mină, dar îi jucau înaintea ochilor.

— O ceaşcă cu cafea? îi propuse Léon.

— Cafea? Să beau cafea? Eu? Calvados, asta da…

De data asta îl împiedicară să pună mâna pe sticlă. El se scula s-o ia cu forţa, dar căzu rostogolindu-se pe jos. Rânji şi se scula anevoie.

— Vreau să dorm… – rosti cu gura încleiată. Unde e camera mea? Să mi se aducă numaidecât camera sau părăsesc pe loc cârciuma asta…

Hangiul fu cel care îl luă pe după umeri şi îl ajută să urce scările până la etajul I. îl culcă apoi pe pat, aşa îmbrăcat din cap până-n picioare, şi mai stătu câteva clipe lângă el ca să-i asculte respiraţia hârâită de beţiv.

Fără să se mişte de pe pat, doctoraşul îşi scoase pantofii şi, după aceea, cu nenumărate precauţii, străbătu camera până la chiuvetă. Observase dinainte că parterul nu avea plafon. Deasupra grinziter aparente nu era decât stratul subţire al podelei. Cum se apropie, desluşi dedesubt murmurul vocilor. Dar era beat, beat cum nu mai fusese niciodată până atunci. Cu indivizi de soiul lui Léon era inutil să te prefaci că bei, aşa că înghiţise mai mult de

o jumătate de litru de alcool.

O clipă mai târziu îşi vârî un deget în gură, ca pe timpul chefurilor din studenţie, şi vărsă fără prea mare greutate tot ce înghiţise. Totuşi faţa-i era scăldată de sudoare, ochii ieşiţi din orbite, limba cleioasă.

Se culcă pe jos cât era de lung şi-şi lipi urechea de podea, chiar deasupra mesei de belotă; Auzi vocea lui Léon, care spunea, cu o mânie stăpânită:

— Eşti nebun de l-ai pus pe urmele noastre pe tipul ăsta?… Aici nu suntem în rapidul 19 şi e cam din cale afară să facem să dispară un cadavru.

— Eşti sigur că doarme? întrebă Germaine.

— E beat turtă… Dar dacă vrei, du-te şi vezi.

Dollent avu timpul să se culce la loc şi să scoată un sforăit răsunător. Simţi că femeia se apleacă asupra lui şi înţelese că e la fel de versată ca Léon, dacă nu şi mai versată, căci avu prevederea să-l caute prin buzunare.

Ba doctoraşul chiar se întrebă: oare nu-i trecuse prin minte, ca să nu mai fie atâta bătaie de cap, să-l lichideze numaidecât?

Nu trebuia cu niciun preţ să întredeschidă ochii, nici să se mişte. Şi, culmea, când îi scoase portofelul, îl gâdilă şi niciodată Dollent nu fusese nevoit să-şi dea mai multă osteneală ca să nu se clintească.

În sfârşit, câteva minute* mai târziu, femeia se îndepărtă, închise uşa pe dinafară cu cheia şi cobori scara, iar el se repezi din nou să-şi lipească urechea de podea.

Étienne Chaput era laş cum îl arăta şi înfăţişarea; era vâscos din punct de vedere moral, cum era şi pielea lui; şi, colac peste pupăză, mai era şi lacom de bani.

De ajuns să-l auzi:

— Nu-i vina mea… După ce aţi dat lovitura şi m-aţi lăsat cu buzele umflate…

— Cine te-a lăsat cu buzele umflate, idiotule? Ţi s-au trimis zece hârtii frumoase… Format mare…

Cu alte cuvinte, 10.000 de franci, aceeaşi sumă pe care adineauri, la telefon, fabricantul de luminări i-o oferise doctoraşului ca să lase lucrurile baltă.

— Mi-aţi trimis zece hârtii, e adevărat… Dar ştiţi bine că lovitura asta v-a adus aproape un milion.

— Şi dacă?

— Păi nu e drept… Şi-apoi, nu asta îmi făgăduise Marthe…

— Ce ţi-a promis sora mea, cap de bostan? strigă cu grosolănie Germaine. Şi, la o adică, ea a greşit când a băgat un burduhănos ca tine în afacerea asta… Când o veni, am să i-o spun în faţă… Cui i-ar fi trecut prin minte!…

— Îmi făgăduise că o să-mpărţim…

— Să-mpărţim ce?

— Banii…

— Care bani?

— Banii pe care o să puneţi mâna după oprirea trenului… Mi-a vorbit de un sac poştal şi de nu mai ştiu ce… Avea nevoie de cineva ca s-o ajute să oprească trenul… S-a gândit la mine, pentru că mă vedeam cu ea săptămânal… O întreţineam, într-o oarecare măsură…

— Nu mai spune! Cât îi dădeai?

— Două sute de franci de fiecare dată… Mă întâlneam cu ea miercurea, într-o braserie de pe marile bulevarde…

— Ia mai taci din gură!…

— Aşadar, reţinu doctoraşul, Étienne nu era, de fapt la curent cu cele petrecute… Ca mulţi oameni de teapa lui, se-ntâlnea în fiece săptămână, pe furiş, cu Marthe, într-o tavernă de pe marile bulevarde… Nu încape îndoială că nu era singurul care să se bucure de farmecele ei…

Dar, având nevoie, pentru comedia din tren, de un tip respectabil în aparenţă, l-a ales pe el. Mirosise ea de multă vreme că cinstea fabricantului de luminări nu va rezista momelii unui câştig serios.

Cu toate acestea, nu i-a mărturisit întreg adevărul. Nu vorbise decât de furtul unor valori poştale, în vreme ce…

Doctoraşul ar fi putut povesti, dacă ar fi fost de faţă comisarul, tot ce-a urmat, fără ajutorul nimănui. Dar prefera să asculte ce spuneau cei de jos, în acest han la fel

de fantastic ca hanul spaniol din basmele copilăriei sale.

— …şi mi-a jurat că n-am nimic de pierdut… Şi că pe urmă o să împărţim un *pachet mare*… Astea-s cuvintele ci…

— Ei bine, eu, tâmpitule, am să-ţi spun eu ce poţi pierde… îţi poţi pierde viaţa, pricepi? Asta o să te-nveţe minte să facr pe deşteptul cu nenea… Trebuie să fii, oricum, tare josnic, ca să semnalezi unui detectiv particular…

— Voiam doar să vă găsesc urma… Nu ştiam nimic… Bănuiam că este ceva pe-aici, dar nu puteam face eu însumi ancheta.

— Crăpai de frică!

— Voiam să vă găsesc ca să vă cer ce mi se cuvine. E doar drept, că, de vreme ce eram părtaş…

— Halal părtaş! L-auzi, Germaine? Când oamenii cinstiţi, cum îşi zic, se-apucă să facă pe lichelele, întrec orice închipuire… Domnul voia să ne şantajeze!… Şi domnul – uite la mutra asta! – neîndrăznind să se adreseze poliţiei, se duce să cheme pe un doftor care se îndeletniceşte cu câte-o anchetă particulară… L-ai văzut pe doctor, nu? E grozav, ce zici?… Domnul îl asmute asupra noastră, aşa cum pui un câine pe urmele vânatului… Apoi, când a găsit prada, îl fluieri să vină înapoi… Şi ce-i spui doctorului? „Uite ce: e o greşeală la mijloc… M-am înşelat… Poftim zece mii sau douăzeci de mii de franci ca să te despăgubesc”… Nu aşa s-au întâmplat lucrurile? Ei? *Clănţăule*, îndrăzneşti să spui că nu-i aşa?

Şi *clănţăni* răspunse umil, dar cu încăpăţânare:

— Voiam partea mea.

— Ei bine, ai să ai partea ta, n-avea grijă… Dar nu partea care crezi tu… Partea ta de treabă, asta da… Sacii poştali erau o poveste născocită de Marthe ca să primeşti… Era vorba să trimitem pe unu’ pe lumea cealaltă, un englez plin de bani care trebuia să ia rapidul 19 şi să se-ntoarce la Marsilia ca să plece în India… Ştiam că avea asupra lui o grămadă de *sterline*…

Léon pronunţa *sterlene*.

Şi urmă:

— Atunci cineva a urcat cu el în tren la Paris…

Cineva care nu era altul decât el, hangiul, doctoraşul ar fi fost gata să pună mina în foc. Căci dacă la început bănuise că are de-a face cu o bandă numeroasă şi bine organizată, acum era convins că banda o alcătuiau numai trei persoane: Léon şi cele două surori, Marthe şi Germaine.

Şi Dollent nu se putu împiedica să nu simtă o oarecare admiraţie faţă de hangiul improvizat, căci fără un grăunte de nisip, fără un fitil… Şi încă nu pierduse! Biletul său a ajuns oare la poliţie? Automobilistul acela nu-l aruncase cumva într-un şanţ? Comisarul nu crezuse că-i o farsă? Era aproape şase şi taxiul cerut nu sosise încă…

— Puţin înainte de Montereau, acolo unde trenul trece peste Sena, l-am aruncat pe britanicul meu pe fereastră şi l-am trimis la fund cu o greutate măricică de picioare…

Doctoraşul putea să jure că-l auzise pe lumânărar horcăind.

— Asta-i o treabă, nu glumă, înţelegi… Mai trebuia doar să coborâm cu hârtiile înainte de o gară mare… De-aia am oprit trenul… Omul… în sfârşit, ăla care…

— Erai dumneata?

— Erai dumneata?

— Dacă te întreabă, te sfătuiesc să răspunzi că nu ştii nimic… Asta-i tot… Ţi-am trimis 10.000 de franci şi cred că-i bine plătit… Cu asta, ai până la sfârşitul zilelor tale cu ce să pui mâna pe femei uş ti bine făcute ca Marthe, de câte două sau trei ori pe săptămână…

Din când în când te, puteai întreba dacă nu cumva visezi. Şi totuşi, dincolo de ferestre, cădea ploaia, arborii fremătau în suflarea vântului, un tren trecea din timp în timp.

— N-am ştiut… – gemu domnul Chaput.

— Ce n-ai ştiut? Că aveam să-l facem pe unu' îngeraş? începi să nu-ţi mai simţi capul pe umeri, nu-i aşa? Şi trebuie ţinut seama că pentru de-alde tine va fi nevoie

să-şi ascută bine tăişul domnul Deibler… în curând, ceafa o să te mănânce şi mai tare. Ai asmuţit pe doctoraşul tău asupra noastră, nu? Ei bine, acum trebuie să ne descotoroseşti de el. Aştept să văd cum ai să faci…

— Păi dându-i o sumă destul de mare… – propuse Chaput.

— Crezi că toţi sunt ca tine?… M-am săturat… Ajunge cu prostiile… Ai să urci uşurel în camera lui… Camera 3… Numărul e zugrăvit pe uşă… O să-ţi dăm un cuţit sau un revolver, ce-ţi place mai m-it, ori poate doreşti un topor… Aici poate striga cât o pofti, n-are importanţă… Pe urmă ai să te duci să sapi o groapă pe undeva…

— Nu pot…

— Poftim?

— Vă rog… Nu sunt. ucigaş… Nu voi fi niciodată în stare…

— Dar să scoţi castanele din foc cu mâna altuia eşti în stare, nu?… Haide, bălăiorule… Dacă nu ne-ai dezgusta aşa de tare, ţi-am da o mână de ajutor… Dar vrem să vedem cum te descurci singur…

— Nu mă puteţi sili să omor un om… Daţi-mi voie să-i vorbesc cinci minute… Banii, am să-i dau din buzunar, cât va fi nevoie… Nu sunt bogat… De multă vreme luminările…

— Ar fi momentul potrivit să aprindem una, nu?… Haide!… Dacă aştepţi să se trezească, s-ar putea să iasă cu bătaie… Vrei un pahar de calvados înainte să te pui pe treabă?… Un pahar de rom ca la domnul Deibler?… Nu?… Ei?

Doctoraşului îi veni rău de scârbă. Celălalt plângea, se ruga… Probabil că le căzuse în genunchi după zgomotele care ajunseră până la etajul I.

— Vă jur că nu sunt în stare… Numai când văd sânge şi…

— Atunci ia un ciocan…

Era şase fără zece. Doctoraşul aruncase mai înainte o privire pe fereastră şi era hotărât, la nevoie, să facă o săritură de cinci metri de pe terasă, cu riscul să-şi rupă un

picior.

— Te-ai hotărât?

— Dacă trebuie…

Dollent era încredinţat că are de-a face cu o fiinţă ajunsă pe ultima treaptă a mârşăviei şi laşităţii omeneşti. Fără îndoială că acolo, jos, grăsunului Étienne Chaput i se punea în mână un ciocan sau o unealtă oarecare, în timp ce el tremura ca varga. Şi, cu toate acestea, înainte de a se îndrepta spre scară, se opri o clipă:

— Dacă o fac, împărţim? întrebă.

Dollent apucase să deschidă fereastra… Făcând o săritură mare, calculase că poate cădea pe pământ moale. Aştepta, curios, să vadă reacţia fabricantului de luminări când va deschide uşa.

Nu-i fu dată însă o asemenea plăcere. Auzi mai întâi o sonerie. Era a unei biciclete care cobora panta şi, puţin după aceea, trei biciclete coteau pe partea interioară a pistei şi se opreau în faţa hanului. Trei jandarmi se dădură jos şi galoanele lor argintate luciră în întuneric.

— Nu lăsaţi pe nimeni să iasă! strigă de la fereastră Jean Dollent.

Era furios ca niciodată, furios de a fi descoperit o mostră omenească dezgustătoare şi care, pentru o bucată de vreme, îl va face să-şi piardă tot optimismul.

Îi părea rău că uşa nu se deschisese şi că nu putuse să sară chiar el asupra lui Étienne Chaput… Nu ştia ce-ar fi făcut… Poate că ar fi fost în stare să-i scoată un ochi…

Se alerga prin casă de colo-Colo… Uşile se deschideau şi se trânteau cu mare zgomot… Se auzeau strigăte… Apoi o împuşcătură… Se hotărî să sară în cele din urmă pentru a afla ce se-ntâmplă, căci. nimeni nu se sinchisea de el. În sala de mese, un jandarm îl ţinea pe lumânărar sub ameninţarea revolverului, iar acesta, mai laş ca niciodată, vărsa şiroaie de lacrimi, jurându-se că…

Ar fi jurat orice. Vederea doctoraşului îl umplu de speranţe.

— Dovadă că sunt nevinovat este că domnul Dollent, pe care mă dusesem să-l caut ca să mă dis cum…

— O să te bage la puşcărie pentru cât mai multă vreme cu putinţă…

— Dar…

Încă o împuşcătură în spatele casei, înspre gră Şină. Apoi, un brigadier care se-ntoarse cu Ger

25Q

mâine. Aceasta, nu numai că nu părea copleşită, ci, dimpotrivă, avea pe buze un mic zâmbet i

— Ia te uită! Nu mai eşti beat… În cazul ăsta, totul e din vina mea… Şi cu toate astea, te-am gâdilat destul de tare ca să…

Deci o făcuse într-adins! Şi numai datorită sângelui său rece doctoraşul…

— Cu neputinţă să-l prindem şi pe celălalt… – recunoscu ultimul jandarm. S-a pierdut în desişul codrului… Trebuie să chemăm brigada la telefon… A tras asupra mea şi puţin a lipsit să nu mă nimerească… Am simţit chiar vâjâitul glonţului pe lângă chipiu…

Un automobil oprea în faţa porţii şi din el coborî comisarul de poliţie:

— Ce se petrece aici?… Am întâlnit taxiul pe care vi l-am trimis şi care a avut o pană… «v>

— Cu atât mai bine.

— De ce?

— Pentru că altfel n-aş fi ştiut nimic… V-am spus povestea, dar fără dovezi, fără să fiu sigur că am dreptate.

Cel mai extraordinar lucru în aceste împrejurări fu că doctoraşul trăgea cu ochiul spre sticla de calvaros. Nu avea oare stomacul gol? Adineauri băuse, nu-i vorbo, dar din datorie… Acum voia să bea de plăcere.

— Îmi daţi voie?

Germaine îl plivea cu admiraţid, şi cum şi el avea pentru ea un soi de preţuire, asta îl bucură.

Închipuiţi-vă, domnule comisar, că suntem în faţa unei crime aproape perfecte… Fără polobocul ăsta de osânză moale, cred că am fi avut de-a face cu o crimă perfectă. Sau mai degrabă n-am fi avut de-a face, căci crimele perfecte nu sunt descoperite niciodată. Aţi fi aflat

că un oarecare lord englez a dispărut, dar n-aţi fi făcut vreo legătură între această dispariţie şi un incident pe calea ferată, în timpul căruia o femeie a tras semnalul de alarmă pentru à pune capăt încercărilor de seducţie ale unui tip scârbos.

Comisarul nu pricepu, bineînţeles, o iotă din toată această cuvântare. Jean Dollent, după ce-i venise inima la loc, vorbea pentru plăcerea sa personală şi oarecum pentru Germaine, care îl asculta cu interes, ea fiind, în schimb, persoana în măsură să preţuiască spusele lui.

— Mă-ndoiesc, din câte ştiu, că veţi pune mâna pe ucigaşul lordului englez… Dar aveţi în faţa dumneavoastră un alt asasin… Un asasin care omoară de frică… Un asatsin care omoară din laşitate… Domnul Étienne Chaput, fabricant de luminări şi, în anumite împrejurări, satir de ocazie…

Jandarmul telefonase la brigadă. În mai puţin de o oră ţinutul va fi scotocit cu de-amănuntul de poliţişti pentru ca Léon să fie prins.

— O să vedeţi că nu va fi găsit… Un individ capabil de o crimă aproape perfectă… Dar îl aveţi pe celălalt… Şi pot spune că parcă e chiar mai bine aşa, fiindcă, în felul ăsta, sentinţa lui va fi mai pipărată, ceea ce îi doresc din toată inima. Poftim, domnule comisar, veniţi cu mine… Dacă vreţi să luăm ceva împreună, la bufetul gării Laroche-Migennes, de pildă, am să vă povestesc toată istoria de-a fir-a-păr… înainte de a ieşi, se repezi într-un colţ al sălii de mese. Pe jos era un ciocan de fierar. Îl ridică şi rosti: îmi îngăduiţi să-l iau cu mine?

— …

— Ca amintire! Cu ăsta, domnul de colo trebuia să mă facă să trec în lumea celor drepţi în timp ce dormeam şi, mă înţelegeţi…

Aceasta a fost prima piesă din panoplia sa, începutul unei întregi colecţii…

CUPRINS

ŞANTAJUL AGENŢIEI „O”. < «5
CLUBUL DOAMNELOR BĂTRÂNE 49

bătrâna doamnă din bayeux 93
CASTELUL CU ARSENIC... 133
CUCERIREA OLANDEZULUI 173
SEMNALUL DE ALARMĂ 213
colecţia aventura

GEORGES
SIMENON

În 1929, Georges Simenon (născut în 1903 ia Liège) p iblică Piotr letonul, carte în care apare pentru prima oară personajul comisarul Maigret, aducând literaturii de aventuri un suflu nou prin fineţea analizei psihologice şi profunda cunoaştere şi căldură omenească.

Istoricul literar Pierre de Boisdeffre arată că ceea ce îl interesează pe scriitor este mai mult cazul psihologic decât anecdota: Lui «Cine a ucis?», el îi substituie «De, e s-a comis crima?».

ŞANTAJUL AGENŢIEI «O»

Alături de Maigret, care soluţionează cu răbdare, înţelegere şi bun simţ afaceri complicate (Domnul Gal lot.: decedat, Câinele galben, Pipa lui Maigret, Maigret şi fata ucisă etc.) sunt creionaţi şi alţi detectivi, temperamental diferiţi de greoiul comisar, dar care se caracterizează prin acelaşi spirit de observaţie şi deducţie şi asemănătoare calităţi morale. Printre aceştia se numără Emile, şeful Agenţiei «O», şi simpaticul medic de provincie din ciclul de nuvele «Doctoraşul».

Lei 6, 50

colecția aventura

GEORGES SIMENON

În 1929, Georges Simenon (născut în 1903 la Liège) publică **Piotr letonul,** carte în care apare pentru prima oară personajul comisarul Maigret, aducînd literaturii de aventuri un suflu nou prin finețea analizei psihologice și profunda cunoaștere și căldură omenească.
Istoricul literar Pierre de Boisdeffre arată că ceea ce îl interesează pe scriitor este mai mult cazul psihologic decît anecdota: Lui «Cine a ucis?», el îi substituie «De ce s-a comis crima?».

ȘANTAJUL AGENȚIEI «O»

Alături de Maigret, care soluționează cu răbdare, înțelegere și bun simț afaceri complicate (**Domnul Gallet decedat, Cîinele galben, Pipa lui Maigret, Maigret și fata ucisă etc.)** sînt creionați și alți detectivi, temperamental diferiți de greoiul comisar, dar care se caracterizează prin același spirit de observație și deducție și asemănătoare calități morale. Printre aceștia se numără Emîle, șeful Agenției «O», și simpaticul medic de provincie din ciclul de nuvele «Doctorașul».

Lei 6,50